

T.

STEPHANI BLANCARDI,
MED. DOCT.

LEXICON MEDICUM

GRÆCO-LATINO-GERMANICUM,

In quo termini totius artis Medicæ se-
cundum Neotericorum placida definiun-
tur vel circumscribuntur, Græca item
Vocabula ex originibus suis de-
ducuntur,

CUM PRÆFATIONE

GEORG. ERNEST. STAHLII, M.D.

P. P. O. in ACAD. FRIDERICIANA.

Editio quarta auctior & emendatior.

FRANCOFURTI AD VIADRUM,
Impensis HENRICI GEORG. MUSSELLII,
Annº 1705.

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

WOODWARD ANNUAL

1901-1902
The Woodward Annual is a record of the work of the Woodward Institute for the year ending June 30, 1902. It contains a list of the names of the students who have been admitted to the Institute during the year, and a list of the names of the students who have graduated from the Institute during the year. It also contains a list of the names of the faculty of the Institute, and a list of the names of the trustees of the Institute. The Annual is published annually, and is a valuable record of the work of the Institute.

Published by the Woodward Institute
1902

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

SENECA.

Nulla res consummata est
dum incipit.

Et

Etiam si omnia à veteribus inventa sunt, hoc semper novum erit, usus & inventorum ab aliis scientia & dispositio.

AD 1992

to

...

...

...

GEORGIUS ERNESTUS STAHL,
M. D. P. P. Halensis,
Artis Medicæ Cultoribus
S. D.

CUm Medicina atque Physica, præ omnibus aliis disciplinis, longè maximum, & uberrimum numerum rerum, corporearum inquam rerum, & corporearum affectionum, pro subjecto suo & objecto habeant, mirum certe esse non potest, si labore atque studio non exiguo indigeant ut tanto rerum numero comprehendendo, rectè satis fiat. Nota est, imo celebris, industria, quæ proxime finiti sæculi ultimam medietatem occupavit, pro varie locupletando hujus diffusæ sed necessariæ notitiæ penu. Ibi enim pars patientissimam suam assiduitatem atque sagacitatem, indefesso plane labore, addixit scrutinis anatomico; attentissimæ, inquam, sectioni atque peruestigationi particularum corporis singularum, etiam minutissimarum. Imo non satis fuit, manibus instrumentorum acie armatis, hæc corporis penetralia rimari; inventa sunt oculorum arma, quæ subtilitatem ultrà tactus sensum positam, penitissima perspicacitate prosequerentur. Quibus sane mediis

diis ingens numerus variarum rerum detectus est, quæ physicam partim, partim etiam medicinam, non parum illustrare possint, si prudenter pensitentur. Vocata etiam est in subsidium Chymia; ad minimum certe consilio non contemnendo, quicquid etiam circa eventum adhuc remanserit hiatus; præcipuè quod justas interpretationes, explicationes, & ultiores applicationes experimentorum concernit. Ambitiosè vero, sub magnæ prærogativæ expectatione, in physicarum atque medicarum rerum auxilium advocata est; jam reliqua Mathesis, jam seorsim Geometrica, Statica, Hydraulica, imò tantùm in genere Mechanica, theoria. Quantum inde emolumentum in physicam æque atque Medicinam redundaverit, nostrum quidem jam non est dispicere; sed sufficit pensitasse, quod utique magno studio atque nisu hæc omnia adminicula usurpata sint, ut ingens Studii hujus, imo rerum ipsi subjacentium, diffusio, quacunque illustratione sublevaretur. Methodus in hoc negotio observata fuit huic inde varia; communissimè tamen ad systematicam indolem instructa, nescio propemodum, annon hoc ipso plus difficultatis pepererit, dum res nondum sufficienti numero investigatas, mox presse coalescere posse, circumspectæ spei vix locum relinquit. Unde quidem magis laudanda

com-

comparat illa methodus, quâ, veluti magis simplici, res sine affectato aliquo artificiali nexu, magis simpliciter historicè, ita uti occurrunt, aut sibi mutuo succurrunt, commemorantur. Hujus quidem eximium specimen præstitit Illustris Academia naturæ Curiosorum, dum historiarum potiùs singularium nomine, quamplurima notatu ad modum digna consignavit: liberum cuique relinquendo, non solum quo ordine illa inter se connectere velit, sed etiam quid de ipsis colligere aut statuere possit. Laborem autem in hoc genere non contemnendum executus est, laboriosissimus Bonnetus, qui in Medicina septentrionali collatitia, tum has, tum alias quasdam similis instituti industrias observationes & annotationes in classes quasdam clinico pathologicas digessit. Cui certe operi, si undiquaque, sive ad frontispicium, sive ad calcem subjecisset, ut hinc inde fecit, numerum voluminum, & nominatam voluminum quam Authorum; aut ad hoc exemplum, etiam succinctus quidam Index, sive illi operi, sive actis naturæ Curiosorum, adjiceretur, labor sane pluribus respectibus non inutilis foret. Interim, ut de hisce methodis, in nullius tamen præjudicium, quid mihi videatur, eloquar, non possum certe, quin posteriori nonnihil plus tribuam, quam priori. Ita enim certe arbitror, si modo res ipsæ

fincere, & nuda historica, solida verò, fide commemorantur, quemlibet tandem prudenter judicandi compotem, usum eximium ex hisce recensitionibus facile collecturum esse. Imo vero nec improbandam censeo generalem aliquam syntheticam methodum; quâ nempe res quæ recensendæ veniunt, sub summa quædam capita distributæ, ex odiosa propemodum, nudâ tumultuariâ relatione quadantenus vindicentur. At omnium maximè timeo Systematicam methodum, quâ nempe sub exquisitione quodam nexu res tales referendæ assumuntur. Docet enim hoc constans experientia, quod hoc cœptum veluti solenniter veram historiam rerum, commemorandarum labefactare soleat, ita, ut vel à priori illæ circumstantiæ, quæ semel adumbrato, nexui non æque respondent, ne quidem attendantur, sed illæ solum, quæ quantumcunque conspirare apparent, animadvertantur: vel à posteriori, observatæ licet, tamen dissimulentur, non nisi illis, quæ proposito deductionis filo obsequi videntur, in solenniorem scenam productis. Profectò verò dici facile non potest, quantum damni hæc affectatio intulerit reliquo utiliori studio æque atque labori, dum bene parta malè collocando, minus circumspèctos ab omni veriore usu, & tantò magis fructu, laboriosarum harum investigationum ac inventionum,

num, abducit, & arcet. Hæc profecto, inconditè ac intempestivè demonstrandi atque docendi prurigo, cacoëthes quoddam, quia carcinoma fuit, quod melioribus studiis, à supradictò tempore, imò propemodum ab omni ævo, ita perpetuo vestigia premendo, ut umbra lumini, & invidia virtuti, passim dictorum laudabilium laborum fructus, non aliter quam infelix aliqua uredo, præfocavit atque intervertit. Illud certo certius effecit, ut præoptandæ videantur, nullo reali, dico scientifico atque causali, ordine sive nexu, institutæ commemorationes, præ ejusmodi perversu ordinis affectationibus. Sicut autem aliqualis ordo, quacunque nuda ἀραξία semper potior est, ita simplicissimam propemodum omnium syntaxin exhibent, collectiones tales secundum alphabeticum ordinem institutæ, quas vulgo, si nudas nationes seu vocabula recenseant, syllabos & indices vocant: si res etiam per ista nomina designatas suppeditent, Dictionaria vocari consueverunt. Quid à longissimo jam tempore, suo definitionum medicarum volumine celebritatis apud Medicos meruerit Gorrhæus neminem latet. Sicut autem progressus & temporum & artis varius, huic operi, non in nominibus æque, quam ipsis rebus, varios defectus conciliavit; ut nempe revere alii formales conceptus sive definitiones, illis

illis quas iste protulerat, substituendæ videntur: ita certè profundius mutata à dimidio seculo, non magis rerum quam opinionum medicarum facies, ad antiquandum istud opus, ultimam quasi manum imposuit. Propiore ætate successit Castellus, qui concinniorè methodo huic scopo satis facere visus est; sed cum in eadem tempora fluctuantium sententiarum, & πολυμορφων mutationum opinionum, indies etiam crescente dissidio, hoc opus incideret, partim corrigendo, partim supplendo succurre, in se suscepit celeberrimus Bruno. Cum autem hac etiam cura & industria, diffusioris justo apparatus speciem faceret, successit tandem Stephanus Blancardus, qui idem aliter agendo, & formulam ad minimum succinctiorem instruendo, insuper etiam ipsa novitate ut vocant operis, seu posterioritate temporis, illud assecutus videtur, quod olim ne quidem sine contentione, pro legibus Romanis constituendum fuerat: ut quicquid ultimo plebs Romana scivisset, illo populus teneretur. Susceptus certè est hic, hujus si nihil aliud omninò laboriosi viri, labor, usitatisima postremis his temporibus inter Medicos indulgentia, ut quatenus novus & ultimus, non æquaretur solum prioribus, sed præferretur. Formæ certe concinnitas, non indigna est, quæ aliis præponatur, præter rem
 diffu-

diffusioribus. Quod enim v. g. Brunoniano Castellianum concernit, molem illam quam præ sese fert, characteris speciosiori magnitudini plus debere, quam rerum farragini, vix non nudo adspectui dispalescit. At vero, cum hujusmodi libri non pro senioribus, sed pro juvenum seu tyronum inprimis usibus fabrefacti intelligantur, qui visus acie vegetiore, si reliqua legitime cedant, præ aliis pollere solent, non solum nulla tanta necessitas majoris typi hic apparet; sed est etiam, quolibet tandem intuitu totius libelli, arctior moles, quæ characteris proportionem necessario requirit, juvenili apparatus; librario tanto convenientior, quo magis ad encheiridii, sive uti propiores Barbari loquuntur, Vade mecum, portatilem nempe, brevitatem, admovetur. Sicut autem disparæ sunt diversorum hominum intentiones, ita jam dudum solennis est ille mos, ut sub diversis intentionibus, eandem rem, alius in aretum contrahendam, alius in amplum diffundendam, non sentiant magis quàm suscipiant. Quid hoc nomine etiam huic Encheiridio Blancardiano hæctenus evenerit, monstrant ejus iteratæ editiones, nunc altera vice in ipso frontispicio insigne augmentum præ sese ferentes. Quod prudentissimus Seneca de moribus hominum conqueritur, dum illos asserit, satis sæpe mutari, sed non in melius,

melius, verum solum in aliud : illud optandum certe esset, ne in alia etiam hominum cœpta pari veritate quadraret. Melius sine dubio fuerat, præ numero vocabulorum augendo, meliorem definitionem rerum, nominibus illis designatarum, substituere ; & talium quidem rerum, quæ non in quolibet nomenclatore reperiri possunt. Sed cum illud haud paulò majoris studii atque laboris sit negotium, mirum esse non potest, sicubi pari facilitate in effectum deduci non potuit, quam nuda vocabulorum transcriptio. Minoris sine dubio, sed non tamen etiam nullius, laboris fuisset, sub talium rerum, quæ à variis variè describuntur, nominibus declarandis, etiam sine censuræ, aut cujuscunque autoritatis prærogativa aut præjudicio, solum diversas diversorum acceptiones & explicationes, simpliciter recensuisse : ita certè veriùs locupletatum dici mereretur tale opusculum, sed reservandum hoc fortassis iterum novæ editioni fuerit, ut sincerior, ac vere uberius usus atque fructus hujusmodi instituto concilietur. Serius propositum suum mihi aperuit honestissimus Vir, DOMINUS HEINRICUS GEORGIUS MUSSELIUS, ubi non æquè integra res erat, consilio, nedum auxilio convenienti suppeditando : nempe posteaquam jam propemodum absoluto opusculo, commendationem aliquam libelli,

libelli, & sui in eo studii, a me petere suscepit, non displicebat, quod pro suo virili de publica utilitate ita bene mereri secum constituerit Vir optimus: interim cum opusculi hujus defectus huc usque perennes, satis cognitos haberem, maluissem quovis modo nihil, aut ad minimum utiliora conferre, ut opusculum in reliquo suo ordine tractationis universim melius exiret: cum autem, dictâ ratione, jam ita præcurrens operarum festinatio, opportunitatem hanc præcluserit, dicam breviter, quid de universâ utilitate hujus libelli sperare, polliceri, & ulterius suppeditare posse sentiam. Pro Tyronibus artis, quibus propriè ejusmodi nomenclatores destinantur, etiam universo suo antiquo æque, atque tanto magis præsentè habitu, latè patentis usus est instrumentum; dum, plerasque omnes res, quas commemorat, ad minimum generali conceptu ita dilucidè atque ad classicum sensum explanat, ut utique sine sufficiente instructione vix unquam dimittat. Si quis autem usum ejus sibi fecundiorè parare cordi habeat, ille paucorum nummolorum sumptu chartâ vacuâ pagellas has interpolare poterit, & quæ, reverà etiam non ita maximo numero, hic deesse senserit, breviter inserere: vel etiam ab aliis aliter traditas descriptiones, illis quæ hic recensentur, ad latus collocare. Neque tamen

men tam improbum laborem cuiquam suaserim, ut mire subinde disidentes plurium Authorum sententias prolixè transcribat; sed alibi brevissima sensus annotatione, alibi etiam allegatione solum Authoris aliter sentientis, memoriæ suæ aliquod subsidium pareret. Sicut etiam minime ineptum fuerit, ejusmodi libro uti ad annotandos qui magis ad manus esse possunt Authores, qui de difficiliore una atque altera hic commemorata re, forte luculentius egerunt. Quin autem liber hic, inprimis cura atque impensis Domini Editoris, magna parte locupletatus, Medicinam discere aggredientibus, immensum quantum majori, quam pro tam levi, quo venditur, pretio, usui esse possit, contra sanam rationem esse dubitare. Unde quidem non tam hucusque nobis sermo fuit, de absolute hujus libelli usu summo, nec etiam de ejus, prout hac editione melius instructus est, tanto majori utilitate: sed quomodo ille sive potuisset sive posset ad usum magis absolute plenum & locupletissimum adornare. Interim quidem illi, quorum usui hic liber & proprie dicatur, & inservire etiam aptissimus est, incipientes Medici Studii Cultores, diligenti ejus evolutione, pro evitacione perpetuæ dubitationis in legendis medicis scriptis privato suo studio atque industria, exoptatissime frui poterunt, & variis intel-

intelligendi, difficultatibus ita præsentissime
levari. Sanè verò, non solum quæ monu-
mento inscriberetur, sed ad posteritatem eti-
am transcriberetur, digna fuit antiquæ sine-
ritatis, & ut illi quidem loquebantur, Græcæ
fidei, commendatio Epicharmi, quæ tumulo
ejus inscripta memoratur: Πᾶσιν εἶπε χρήσι-
μα, μεγάλη χάρις αὐτῷ: quadrat illud om-
nino etiam in hujus indolis operum colle-
ctores, & sane nostro etiam Editori, non
magis pro labore suo, quam studio, medici-
næ nostræ sectatoribus inservienti, gratiæ de-
bentur. Scrib. è Musæo, Halis Magde-
burgicis, Nonis. Juniis MDCCIV.

1875
The following is a list of the names of the persons who have been appointed to the various offices of the County of ... for the year 1875. The names are arranged in alphabetical order of their surnames.

County Clerk: ...
County Treasurer: ...
County Assessor: ...
County Auditor: ...
County Engineer: ...
County Surveyor: ...
County Jailor: ...
County Coroner: ...
County Sheriff: ...
County Constable: ...

...

LEXICON MEDICUM.

A.

ABAPTISTA, videatur *modiolus*, Derivatur ex privat. α & βαπτίζω immergo, quia immergi non potest, Germ. ein Trepan.

ABDOMEN, *Jubernali*, lumen, aqualiculus. Est venter infimus, Hepar, Lienem, Renes, Ventriculum, intestina, Vesicam &c. continens. Intus membranâ peritomæum dictâ succingitur, anterius in Epigastrium, Hypochondrium dextrum & sinistrum, Umbilicumque dividitur; inferior regio Hypogastrii nomine venit, nomen accepisse videtur quod abdit, seu abscondit viscera. Græcis ὑπογάστριον, ἥτρον, ὑπὸ ἥτρου, ἐπιγαστήρ, λαπάρα, ὑποκόιλιον, Germ. der Unter-Bauch.

ABLACTATIO dicitur, quando infans, annum agens unum aut alterum, à lactatione arcetur; Germ. das Gewehnen.

ABOMASUS & *abomasum* notat ventriculum quartum animalium ruminantium, qui in lactentibus maximus est, in ablactatis vero minor.

ABORTUS, est foetus immaturi ante debitum gestationis tempus, in lucem editio, quod fit ex succo nutritio abundante, deficiente, vel depravato; item casu, ictu, subito terrore, gaudio effuso, diureticis, &c. Germ. Mißgebärung/ frühzeitige Gebärung. Foetus abor-

abortivus *Sueton.* Acortus *Cic.* exterricimus. *Festo* hujus generis est, quasi matre exterrita ante tempus natus. ἡλιτόμῳνοι Græce dicunt. ἔκτρομα, ἔκβολον *Eurip.* κύημα ἀντριάϊον, ἄμβλωμα, ἄμβλωσις, ἄμβλωσμός *Hipp.* ἀποφθῆσι *Eid.* ἀμβλωθρίδιον, ἔκτροσις, ἔκτροσμός *Aristot.* ἰξάμβλωμα.

ABCESSUS, vide *Aprostema*, est exulceratio sæpe post crisin relicta.

ABSORBENTIA, sunt Medicamenta, quæ ob certam eamque mechanicam pororum texturam salia acria & acida in corporis humani liquoribus hærentia imbibunt & absument, unde etiam Imbibentia dicuntur. Talia sunt terrea, alcalina, lap. ☿, corall.

ABSTEMIUS est qui cibus & potubus à Medico interdictis, se abstinet. Compositum ex abs & temetum. gr. ἀσθη, G. der sich enthält.

ABSTERGENTIA sunt, quæ asperis, durisculis, acutis seu pectinatis ac scopalibus particulis, sordes ex superficie & meatibus corporum, (in quibus diversimodè à spiritibus aliisque elementis fermentantur & moventur) abradendo auferunt, G. Abfegende Mittel gr. ἰμφορκαῖ.

ACAMATOS est optima corporis humani constitutio & figuratio. Item non laborans, defessus, ex a priv. & κάμνω laboro, Lacesso.

ACANTABOLUS est instrumentum Chirurgicum *Vol-fella* dictum, quo spinæ œsophago inhærentes, eximuntur, ex Ἀκανθα spina, & βάλλω jacio.

ACANTHA est vertebrarum protuberantia posterior, spina dorsi appellata. Item arborum vel plantarum spina. ex ἀκὴ cuspis, & ἀνίστημι oppono; insurgo.

ACCESSIO, vide *Paroxysmus*.

ACCIDENS, vide *Symptoma*.

ACERIDES vocantur emplastra, quæ carent cera. Gr. ἀκηρίδες.

ACETABULUM est illa cavitas aut sinus in osse coxæ seu ischio, qui etiam pyxis appellatur, capiti ossis femoris

moris recipiendo dicatus. G. Die Höle des Hüfte
Beins; Item glandulæ quædam in Chorio, Acetabu-
la vocantur, de quibus vide *Cotyledones*. Græcis κο-
τυληδόνες & πλεκταίω κέρστω. *Acetabulum* Celfo, *Plinio*
lib. 25. cap. 19. *Athen.* lib. 2. *Dipn.* Barbaris, ut Guil. de
Salicet. *Acceptabilis*. *Isidoro Orig.* lib. 16. c. 25. *Acitabu-
lus*. traducta voce à mensis ad mensuras, imitatione
græca ab aceto, seu æmula quantitate vasculorum
quibus acetum embammatis loco apponitur. Græcis
easdem ob causas ὑξύβαφον & ὑξύβαφος sic enim *Hesy-
bio*: ὑξύβαφον τὸ σπεῦος Hinc *Fannio* Oxybaphus *Isi-
doro* l. d. ineptè Oxyfalus, qui ab acetabulo diversum
ponit. Mensura tam liquidorum quam aridorum, est
quarta Heminae pars, Marc. Empirico, sive sesquicy-
athus, hoc est, Unc. ij. & Drachm. ij. observatione
communī. Aliis Unc. ij. fs. Græco *Nicandri* inter-
preti τὸν ὑξύβαφον ἔχει ὀγγίαι, β. al. δ'ο. Atticis tan-
tum XV. olei drachmas continet unc. j. & dr. vij.
Mercurial. d. l. c. 2. græcis ita signatur, ξ. εο. *Isid.* l. d.

ACETUM est liquor acidus ex variis vegetabilium
succis fermentatis productus, per particularum vola-
tiliorum evaporationem & salinarum fixarum expan-
sionem. Germ. Effig. *Acetum radicatatum* dicitur Chi-
micis modo ipsum caput mortuum aceti destillati,
modo id quod ex isto igne intensiori propellitur.

ACHLYS est oculi quoddam vitium caliginosum: re-
censetur inter species Amblyopiæ, ab ἀχλύω obtene-
bror. Germ. Verdunkelung der Augen.

ACHOR est crustosa scabies, in capitis superficie
pruritus fœtoremque excitans, à materia serosa, salsa
& acri ortum trahens, ex α priv. & χῶρος locus, quia
parvum locum occupat. Differentia achoris & favi
hæc est, quod in achoribus foramina sunt minora &
visum quandoque effugiunt. in favis verò majora &
manifesta. Dic. etiam, *Lactumen* & *Tinea* recens. Græ-
cis ἀχῶρος. *saphati* arabibus.

ACHROI sunt homines decolores, ut melancholici,

cachectici & cholorosi vel ictero laborantes, ex a priv. & $\chi\epsilon\iota\alpha$ color. Germ. *Wistfarbig*.

ACIA *Celsi* idem quod *Fibula Chirurgorum*.

ACIDA *Dyspepsia*, vide *Dyspepsia*.

ACIDULÆ, sunt aquæ vivæ medicatæ ex terra scaurientes sale acido subterraneo & mineralium nonnullorum, inprimis ferri, tinctura imbutæ. Germ. *Sauerbrunn*.

ACIDUM est illa salis species quæ saporem acidum in lingua producit, alcali seu lixivioso quoad texturam è diametro contraria & cum eo commista effervescentiam excitat. A *Taochenio* biga hæc \ominus ium, acidum & alcali, principia constituuntur omnium rerum, & operationum naturalium.

ACINESIA est corporis aut partis alicujus immobilitas ut in Paralyfi, Apoplexia, Syncope &c. ex a priv. & $\alpha\iota\iota\omega$ moveo. G. *Unbeweglichkeit*.

ACINI sunt granula minutiora sive per se crescant, ut acini, id est, baccæ sambuci, sive aliis inclusa, ut acini uvarum, quin & ipfas uvas integras sonant.

ACMASTICA, idem quod Synochus, ab $\alpha\kappa\mu\acute{\alpha}\zeta\omega$ invalesco, vigeo.

ACME est morborum vigor, seu status & summa: Morbi pleriq; quatuor tempora habent: primum dicitur $\alpha\epsilon\chi\eta$ id est, *principium*, seu invasio, cum nimirum adhuc omnia sunt cruda. 2. $\text{'}\Delta\iota\alpha\beta\alpha\sigma\iota\varsigma$ sive *augmentum*, cum materiæ morbificæ coctio apparet. 3. $\text{'}\text{A}\kappa\mu\eta$ sive morbi *vigor*, cum coctionis notæ maximè urgent, & plenius elucent. 4. $\text{'}\text{P}\rho\sigma\kappa\upsilon\eta$ seu *declinatio*, quando morbus deseruit & æger extra noxam judicatur; nemo enim in declinatione moritur. Temporum ista diversitas oritur, quatenus sanguis assimilatur succis crudis, qui cruditatis, maturationis, deflectionis & volatilitatis tempora habent, ita res in febribus aliisque morbis sic peragi dici potest. Item Athletarum supremus vigor hoc nomine venit ab $\alpha\kappa\mu\acute{\alpha}\zeta\omega$ vigeo.

ACOPUM est medicamentum quod Lasitudinem è vehementiore motu corporis contractam illitu sopit, & dolores levat: è calefacientibus mollientibusque conflatum, ex α priv. & κοπιάζω lasso.

ACOR notat corruptionem humorum in corpore, quando ad aciditatem vergunt, vel ad eam jam pervenerunt. Germ. eine Säure / eine Schärffe des Gesblüts.

ACOSMIA est status sanitatis perversus cum faciei decoloratione, ex α priv. & κοσμίω orno.

ACOUSTICA sunt medicamenta auditum juvantia. ab ακίω audio G. Mittel zum Gehör.

ACRASIA, est intemperies sive qualitatum in mixtione excessus, ex α priv. & περιτνυμι tempero.

ACRISIA est turbulentus morborum status, adeò ut rectum iudicium sumi vix possit. ex α priv. & κρίνω iudico.

ACROCHORDUM, est verrucarum species, verticì chordæ resectæ secundum extremitatem suam similis. ex ἀκρη summa & χορδή fides.

ACROMIUM, est scapulæ processus superior, sive humeri summitas, ubi cum scapulis jugula committuntur. ex ἀκρῶ summus, & ὄμηρῶ humerus. ἀκρώμιον Ruffo ὤμης Ἐπιρ. ὄμηρ κεφαλή, ἀκροκαλία Germ. das Haupt des Schulterbeins.

ACROPHALUM, est umbilici medium γαργαμῶν, ab inextricabilis sagenæ contortæque specie, μεσομφάλιον Germ. das Mittelste des Nabels.

ACROS est athletarum & morborum vigor. Item ossium prominentiæ. Digitorum extremitates & herbarum summitates. ab ἀκείζω excelsa perambulo.

ACROTES, est vigor, summitas & extremitas alicujus rei. Particulæ sulphureæ & salinæ ad ἀκρότητα erectæ: hoc est ad summum vigorem. ab ἀκείζω summa peto.

ACTIO est operatio sive Functio, quæ ab homine vel solo corpore, vel corpore & mente peragitur. est-

que vel *Animalis* quæ dependet à cerebro; vel *Naturalis* à cerebello. G. Wirkung.

ACUFRE in Chimia & Pharmacia notat virtutem menstrui vel medicamenti intendere ac augere, additione alterius penetrantioris.

ACUS est instrumentum Chirurgicum notum. Denotat etiam instrumentum, quo deponuntur cataractæ oculi. *Acus Paracentica* est instrumentum quo perforatur abdomen ad evacuandam aquam collectam.

ACUTUS morbus est, qui cum magno periculo, brevi tempore finitur, estque vel *perperacutus* sive *peracutissimus*, qui tertio vel quarto die terminatur: vel *peracutus*, qui usque ad septimum diem extenditur: vel *acutus* simpliciter, qui ad decimum quartum vel vigesimum diem ad summum durat: vel *acutus* ex decidentia, qui quadragesimum diem pro summo termino habet. Germ. eine geschwinde / gefährliche Krankheit. *Præcipitem* non malè cum *Scribonio* dicas, aut *celerem* cum *Aureliano*, pernicialis *Libio* dicitur, qui *celeriter* necat aut liberat hominem. Græcis ὄξύ νόσημα καὶ πύδος.

ΑΔΗΛΟΣ idem quod insensibilis. ἀήλος διαπνοή insensibilis transpiratio.

ADEN est glandula: quæ est vel *conglobata*, ut glandulæ mesenterii, pinealis, ingvinales &c. cujus officium est, humorem sequestratum ad venas ablegare: vel *conglomerata*, ut glandulæ salivales, pancreas &c. quæ suum succum per proprios ductus in cavitates notabiles deponit. Constant ex plurimis vesiculis & fibris sive canaliculis, confuso ordine dispositis. Adeo quandoque pro bubone p. n. sumitur.

ADETHAGIA, ἀδθηφαγία est puerorum voracitas, qui subinde alios cibos, prioribus nondum concoctis, assumunt. Græcis componitur ex ἀδδλω largiter & φαγω comedo. Germ. das überflüssige und unordentliche Essen der Kinder.

ADEPS sive pinguedo est pars similis, ex sanguine sulphu-

fulphureo & terrestri genita, mollis, alba, insensilis, internum colorem conservare & tempore inediæ corpus nutrire apta. Palpebræ, labia, pennis, scrotum, testium membranæ, cerebrum, tendines, nervi, ossa &c. adipe & pingvedine destituuntur secundum naturam. Adeps & Pingvedo differunt in eo, quod adeps sit pingvedine crassior, durior, & terrestrior. adeps enim sanguine per vasa peculiaria, in sacculos sive vesiculas appropriatas fluit, quemadmodum ex observatione *Malpighii* constat. Germ. *Schmerl Fett.*

ADIAPNEUSTIA est præpedita, per insensibiles corporis poros, perspiratio, ex *α* priv. & *διαπνοια* perspiro. Germ. *Verstopfung der Schweißlöcher.*

ADNATA tunica est membrana oculi communis, conjunctiva dicta, originem habet à cranio, tunicæ corneæ adnascitur exterius, & ut species visibiles corneam transeant, anterius foramen rotundum relinquit, cui annexa est altera innominata, ex tendinibus musculorum oculum moventium conflata. Propter colorem album, *Albuginea* appellatur. Germ. *das Weiße im Auge.*

ADULTERARE in pharmaceuticis notat falsa & inutilia medicamentis tam simplicibus quam compositis fraudulenter miscere, ac loco genuinorum vendere. Germ. *verfälschen.*

ÆGAGROBILUS *αἰγάροπιλον* est pila seu globulus in ventriculo primo aut secundo rupicaprarum reperiens, duplici substantiâ præditus, quarum interior aut fibras radicum, aut filamenta plantarum refert; exterior verò coriaceam cutim, interdum etiam lignosum corticem, rarissimè crustam lapideam æmulatur. Gr. dicitur ab *αἰγάρο* rupicabra, & *πιλον* pila. Germ. *Gemsens Kugel.*

ÆGILOPS, Angilops & Anchylops, est tuberculum, ut plurimum cum inflammatione, carunculam majorem oculi obsidens. Sæpe *Anchylops* & *Ægilops* confunduntur; quidam tamen distinctionis gratia dicunt, quod

quod *Anchylops*, sit tuberculum, inter angulum oculi majorem & nasum, nondum apertum. *Ægilops* vero dicitur tuberculum inter nasum & oculi angulum, quod si tempestivè non aperiatur, os subjectum cariem contrahit. *Ægilops* sæpè pro *lachrymali fistula* sumitur. Item *specios graminis bordenum enecans*, ex *αιε* caper, & *αιψ* facies, vultus. G. ein Gersten Korn.

ÆIPATHIA, est passio longo tempore perseverans. ex *αιε* semper & *πασθ* passio.

ÆROMELI est manna, sive mel aëreum: in *Calabria* enim aliisque locis, continet aër plurimas particulas melleas, cuicunque objecto (arboribus, foliis &c.) noctu adherentes, quæ à sole diurno, ulterius excoquuntur & condensantur. ex *αιε* aër, & *μελι* mel.

ÆROSIS & ærascentia nonnullis notat rarefactionem, subtilisationem humorum in corpore, in primis chyli.

ÆRUGINOSA BILIS vid. bilis.

ÆTAS est pars durationis vitæ. in qua ex perenni actione & fermentatione spirituum & sanguinis, temperies corporis humani sensibilem mutationem suscipit. Estque sextuplex, *Pueritia* nempe ad annum quintum, quæ distinguitur in tempus ante, in, & post dentitionem. 2. *Adolescentia* ad annum decimum octavum, & adolescentia propriè dicta ad vigesimum quintum. 3. *Juventus*, à vigesimo quinto ad trigessimum quintum. 4. *Virilis ætas* à trigesimo quinto ad quinquagesimum. 5. *Senectus* à quinquagesimo ad sexagesimum. 6. Hanc sequitur *Decrepita ætas*, quæ tandem in mortem terminatur.

ÆTIOLOGIA est causa seu ratio, quæ de rebus naturalibus & præternaturalibus, in corpore humano contingentibus, fertur. Unde *Ætiologica* pars medicinæ est, quæ causas morborum sanitatis exponit. ex *αιτια* causa, & *λογ* ratio.

ÆTIOLOGICA, vide *Ætiologia*.

AFFECTIO Hypochondriaca, videatur *Hypochondriacus affectus*.

AFFE-

AFFECTUS idem quod *Pathema*.

AGERASIA est insenscentia. ex a priv. & γήρας senectus.

AGONIA est timor & animi contristatio. ab ἀγωνία anxious sum.

AGONIA est sterilitas, sive impotentia uteri, qua femina virile corrumpitur. ex a priv. & γήρασις sive Germ. Unfruchtbarkeit.

AGRESTA idem quod *Omphacium*.

AGRIPPA, dicitur is qui pedibus prius editis ex utero nascitur. Germ. ein Kind das in der Geburt mit den Füßen zu erst komt.

AGRTPNIA, est Vigilia sive insomnium, fit à nimia agitatione vel accensione spirituum animalium in cerebri poris, unde nulla pororum concidentia & quies. Idem est quod ἀγρηπία. ex a priv. & ύπνος somnus. G. Ubriges Wachen / Schlaflosigkeit.

AGRYPNOCOMA, idem quod *coma vigil*.

AGRTA, Circulator, sive *circumforaneus*, qui medicamentis empiricis vendendis populum in foro congregat. ab ἀγρεύω populum congrego. Germ. eist Quack / Galber / Storger.

AISTHESIS, sive sensus, estque *externus* ut visus, auditus, odoratus, gustus & tactus. Vel *internus* ut vulgò sensus communis, phantasia, æstiativa, memoria: verum duo sufficiunt phantasia nempe & memoria. *Aistesis* sive sensus est receptio, qua motus à corpore aliquo objecto, fibrillis nervorum impressus, sensorio communi, sive initio medullæ oblongatæ, mediantibus spiritibus animalibus in nervis existentibus, communicatur. ab αἰσθάνομαι sentio.

AISTETERIUM, est sensorium commune. ab *Aristotele* dicitur τὸ πρῶτον αἰσθητικόν quod *Cartesius*, aliique hujus affectæ glandulam pinealem esse volunt: verum sensorium commune debet esse ubi sensuum externorum nervi terminantur, qui non in glandulam pinealem, sed (ut ingeniosiss. *Th. Willisus* demonstravit)

vit) circa initium medullæ oblongatæ in corpore striato, suum terminum consequuntur, ab αἰσθητικῆναι sentio.

ALÆ dicuntur latera nasi; Nympharum pinnulæ, seu labia pudendi muliebris, πτερυγώματα, μυρτοχειλα, κρημνὸς Ρολυκί, Ηιορος. & Ρυσο, ἰχάραρ Αριστοφ. Superior pars auris. mystaces: item axillæ. gr. μαχαίλα & ἰχάραρ & procescit osfis sphenoidis.

ALANTOIDES, vide *Allantoides*.

ALATUS πτερυγώδης Hippocrati denotat eum, qui scapulas retro prominentes habet, estque signum tabis periculosum ob vitiosam thoracis conformationem & angustiam.

ALBARAS NIGRA, vide *lepra graecorum*. *Albaras alba*, vide *leuce*.

ALBIFICATIO albatio denotat chemicis transmutationem metallorum, præsertim cupri, in argentum.

ALBUGINEA oculi, est tunica oculi alba, à pericranio oriunda; quæ corneæ tunicæ accrescit & foramen anterius pro pupillæ apertione relinquit. videatur *tunica adnata*

ALBUGINEA testis, est membrana, testem immediatè involvens.

ALBUGO oculi, idem quod album oculi. Item macula alba in tunica cornea, vel ab humoribus, p. n. vel à cicatrice aut exulceratione, excitata. Germ. ein weißer Fleck im Auge. Græcis λευκωμα, & αἰγίς.

ALBUM OCULI, dicitur ubi tunica adnata & albuginea scleroti tunicæ adnascitur, das Weiße im Auge.

ALBUMEN OCULI, vel *albugo*, λευκός, αυσθόνη, νεκλάσιον, idem quod *album oculi*.

ALCALI, dicitur ea salis species, quæ saporem urinosum seu lixiviosum lingvæ exhibet, acido contraria est, & cum eo commissum effervescentiam excitat. Duplex est, volatile ut \ominus C. C. urinæ, & fixum, ut \ominus F ri & omnia salia è cineribus & lixiviiis parata.

parata. Tachenio cum acido constituit alterum omnium rerum principium: Dicitur etiam lixivum, vel lixiviosum. Nomen ab herba *kali* accepisse affirmatur, ex cujus sale *Aegyptij* ut & nostrates vitrum conficiunt.

ALCALINUM denotat corpus terreum, vel aliquas salis alcali particulas continens, vel saltem similes cum eo affectiones possidens, præsertim in concursu cum acido qualia sunt lapides S , corallia, calces, magisteria.

ALCHYMIA, idem est quod *Chymia*.

ALCOHOL, est purior substantia rei segregata ab impuritate sua. *Alcohol* significat pulverem subtilissimum & impalpabilem, interdum spiritum rectificatissimum, ita ut accensus ardeat, donec totus consumatur, nihilque phlegmatis in fundo remaneat.

ALCUL idem quod *Alcohol*.

ALCOOL idem quod *Alcohol*.

ALEMBICUS seu *Alembicum* est instrumentum chymicum, quod cucurbitis & vesicis destillatoriiis super imponitur. Habet formam galeæ, intus concavum; extus convexum circa infimam partem rostrum habet cubitale, per quod vapores descendunt. Si sine rostro fuerint, usum potius in vasis circulatoriis obtinet. Conficiuntur ex ære, stanno, vel vitro. Germ. *ein Helm / ein Alembick*.

ALEXIPHARMACUM est medicamentum, quod venena arcet, ne corpus humanum lædatur; sunt autem ea quæ sanguinis debitam consistentiam conservant, ne à veneno adeo facile turbetur. ab ἀλίξω arceo: & φάρμακον venenum. Germ. *ein Gegen / Gift / Gifftreibende Arzney* dic. etiam *Antidotus* & *Alexiterium*.

ALEXITERIUM est remedium, ne venenum suscipiatur, corpus conservans. ab ἀλίξω arceo, & τηρίω conservo.

ALGEMIA sive dolor, est tristis sensatio, à molesta nervosarum partium irritatione cerebro impressa. **Ori-**
tur

tur ex continua solutione sensibili vel insensibili. ab *ἀλγών* doleo. Latinis *dolor*. Græc. *πόνος, ὕδνη, κάματος, κόπος ἄλγησις*. Germ. *Wein Schmerz*.

ALGEMATODES, idem quod *Algema*, ex *ἀλγίω* doleo, & *ἔδος* forma.

ALHASEF, idem quod *Hydras*.

ALKAHEST universale dicitur menstruum sive liquor resolvens corpora in primam sui materiam, servata feminum potestate, formaque essentiali, magni nominis, si modo paris effectus, quem quisque suo processui tribuit. Nonnulli pro mercurio præparato accipiunt, alii tamen pro tartaro. De triplici alcahest, vegetabili, animali & minerali, vide Cnœfelius. Misc. Ac. Nat. Cur. An. VI. Append.

ALICA notat alimentum ex frugibus decorticatis paratum e. g. Zea, hordeo, tritico &c. Germ. *Graupen*.

ALIFORMES processus, sunt prominentiæ seu alæ osis cunei formis, à parte anteriore. Græcis *πτερυγῶδες, & πτερυγία*.

ALIMENTUM est corpus, animalis naturæ ita simile & conveniens, ut ab ejus calore & fermentatione subigi, & in naturam ejus converti possit: estque potus & cibus. Respectu graduum, ab *Hippocrate* tripliciter accipitur; unum *Futurum* alimentum, quod ab ore in ventriculum delabitur: aliud *quasi* alimentum, nimirum sanguis arteriosus & spiritus animales: tertium, *verd* alimentum, quod appositum partibus agglutinatur, & tandem assimilatur. Græc. *τροφή* G. *Speise* / *Nahrung*.

ALINDESIS, est corporis exercitatio, qua oleo uncti se in pulvere volutabant, ab *ἀλειψάω* volvo, vel ab *άλίω* voluto.

ALIPASMA, est pulvisculus, qui oleo commistus, ad cohibendos sudores inungitur. ab *ἀλείφω* inungo.

ALITURA est actio corporis vivi, qua perpetuus sanguinis, spiritus, substantiæque defluxus, ope succi ali-

alimentarii novi, præparati five fermentati & in partes alendas impulsæ, continuo instauratur. Græcis

θρέψις.

ALLANTOIDES est tunica urinaria, *Farciminalis* dicta, inter amnion & chorion collocata, quæ per umbilicum & Urachum, è vesica urinam accipit, ab ἀλλας farcimen, & αἰδοῦ forma. Nam in plerisque brutis farciminis instar figuratur; in homine vero aliisque animalibus paucis rotunda, & figuram amnii adipiscitur. Latinis *farciminalis tunica*.

ALLOIOTICUM est medicamentum fermentando & defæcando sanguinem alterans & purificans, coctum ut plurimum ex *rad. taraxici, cichorei, faniculi, passulæ, Herb. endiv. bellid. Lactuc. acetos. fumar. &c.* ab ἀλλοίω altero, vario. G. eine Blut-Reinigung.

ALOGOTROPHIA, est improporcionata nutritio, ita ut una pars corporis majus incrementum accipiat, quam altera, ut in *Rachitide*. ab ἀλογος rationis expertæ, & τρέπω nutritio.

ALOPECIA est *Plin.* capillorum defluviū à lue venerea vel aliunde excitatum. ex ἀλώπηξ vulpes, & πίπρω cado, à vulpe cujus lotium effæta dicitur reddere loca in annum, ut *Callimachi* scholiastes annotat: vel à malo, vulpi peculiari. Vocatur etiam ἐφίαισις à figura quod partes glabræ & pilis destitutæ tortuosæ instar serpentum videntur. Utrique huic affectu communi est, quod areatim pili decidunt; unde etiam in genere hoc malum *area* vocatur. Germ. das Ausfallen der Haare.

ALPHUS, ita describitur à *Celfo*. ἀλφῶ dicitur ubi color albus est ferè subasper, & non continuus, ut quædam quasi guttæ dispersæ esse videantur. Interdum etiam latius, & cum quibusdam intermissionibus serpit. *Alphus* etiam appellatur *Μορφασ*, procul dubio à μορφή, quod scilicet cutis color in album, vel nigrum (& tunc vocatur μέλας) mutetur. ἀλφῶ dicitur ab ἀλφαινω muto, differt à leuce quod Alphus non tam altè penetrat.

ALTE-

ALTERANTIA, idem quod *Alloietica*.

ALTERATIO est sanguinis depuratio, sive præparatio & expurgatio, per venæ sectionem vel purgationem. eine Reinigung des Geblüts.

ALUDEL est vas sublimatorium, ex vitro vel terra paratum, utrinque apertum, ut eorum plura sibi invicem aptari & omnibus tandem alembicus cœcus imponi possit. Usurpantur talia vasa in præparatione fl. ☿is.

ALUTA vocatur in foro Medicò illud corium cui illinuntur emplastra.

ALVEARIUM, est cavitas auris internæ, juxta meatum auditorium, ubi sordes flavæ & amaræ gignuntur.

ALVIFLUXUS, idem quod *Diarrhœa*.

AMALGAMATIO, est metalli corrosio per Mercurium.

AMATORIA FEBRIS idem notat quod chlorosis.

AMAUROSIS, est in rebus eminens, & cominus positus, videndi obscuritas, ita tamen ut nullum vitium externum in oculo vel accuratè inspicienti appareat: idemque ejus vitium in nervi optici obstructione consistit: vocatur etiam *gutta serena*. ab ἀμαυρίω obscuro.

AMBE, est eminentia osium superficiosa. Item, instrumentum Chirurgicum, quo brachia dearticulata restituantur.

AMBLOTICA sunt medicamenta abortum facientia. ab ἀμβλώσκω abortio. unde ἀμβλωασίς & ἀμβλωμα abortus. G. Frucht: treibende Mittel.

AMBLTOPIA est visus obscuritas: quæ est quadruplex: *Myopia*, *Presbytia*, *Nyctalopia* & *Amaurosis* de quibus suo loco. ex ἀμβλὺς obtusus, hebes, & ὀπλομαί video. Dunkelheit des Gesichts.

AMBONÆ, idem quod *Ambe*.

AMBROSIA est medicamentum solidum, sed ea qua fieri potest gratitudine præparatum: à Deorum cibo

cibo denominari videtur, quia solis diis *Ambrosia* in cibum facescit, ut nectar in potum. ex α priv. & $\beta\rho\alpha\tau\acute{o}s$ *mortalis*.

AMBUSTIO, est continui solutio, à materia externa adurente causata, cuticulam semper, cutim plerumque, nonnunquam etiam musculos, venas, arterias, nervos atque tendines lædens. Germ. *der Brand*.

AMENTIA est delirii species vid. *Delirium*.

AMETHODICUM est, quod sine methodica & dogmatica ratione fit, ut solent Empirici. ex α priv. & $\mu\acute{\iota}\theta\delta\omicron$ recta ratio ad invenienda auxilia.

AMETHYSTA dicuntur medicamenta quæ ab ebrietate præservant.

AMICULUM idem est quod amnion.

AMMA, sive *Bracherium* est vinculum Herniosis utile, quo ingvina, ne intestina foras ruant, arctè cum abdomine, costis, lumbisque connectuntur. ab $\alpha\pi\lambda\omega$ connecto: Bracherium nomen accepisse videtur à cingulis quæ lumbis & renibus adaptantur, ab *Isidoro* Brachiale Monachorum vocatum, succinatorium, Brachile seu Brachiale dicitur, quamvis non Brachiorum sed renum sit cingulum. Rebrachiatorium *Cassiano*, unde dubio procul natum Bracherium Chirurgorum, cingulum nempe herniam intestinale substringens. G. ein Bruch-Band.

AMNION, est membrana fætum in utero proxime ambiens, quæ etiam cum reliquis secundinis post partum expellitur, chorio longe albicantior atque tenuior est. Continet non tantum fætum sed & humorem nutritium, quo fætus per os & gulam alimentum sibi fugit. Exterius membranâ urinariâ, & chorio investitur, quæ sibi invicem adeo tenaciter quandoque adhærent, ut vix avelli queant. ab $\alpha\mu\acute{\nu}\omicron\varsigma$ agnus, sic ab ejus teneritudine dicta & mollitie. Alii à $\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\varsigma$ animus, & quasi $\alpha\mu\acute{\nu}\omicron\iota\omicron\varsigma$ id est $\alpha\acute{\iota}\theta\upsilon$ $\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\varsigma$ $\kappa\alpha\iota$ $\alpha\acute{\iota}\mu\alpha\lambda\omicron\varsigma$, vel tanquam $\alpha\acute{\iota}\mu\iota\omicron\iota\varsigma$ vas inter sacrificandum, sanguinem excipiens.

AMOLYNTUM, est medicamentum, quo tractato, manus non inquinantur. ab ἀμολύνω non inquino.

AMPHEMERINUS est morbus quotidianus. unde πρῶτος ἀμφήμερος febris quotidiana. ex ἀμφὶ circum, & ἡμέρα dies.

AMPHIBLESTROIDES, sive *tunica retina* oculi, mollis est, alba mucosaque substantia, cui nomen inditum quod *projecta* in aquas reticulum amuletur. Protenditur ab ipso nervi optici centro, supraque vitreum humorem expansa ad ligamentum ciliare porrigitur: hæc tunica siquidem albida & medullaris est, ab ipsa nervi optici substantiâ medullosa, ac fibrosa procedente: ut sit fibrarum nervearum, quæ illic in unam fasciam colliguntur, quasi in velum retiforme expansio. Revera si integer oculus pro flore, qui cerebro per nervum opticum, velut caudicem accrescit sumatur, tunica retina erit flos ipse, ac duæ priores tantum calicis vicem præstabunt. Habet se intra oculi thalamum velut paries albus, qui species visibiles, per foramen cameræ atratæ admissas excipit representatque, cui species sensibiles imprimuntur, & à quo eadem πρῶτη αἰσθητήρ communiter ex ἀμφίβλετρον rete, & ἴδιον forma.

AMPHIBRANCHIA sunt loca circa tonsillas. ex ἀμφὶ circum, & βράγχον raucedo.

AMPHIDEUM, est caput oris uteri, labris cucurbitarum simile. Græcis ἀμφίδαμον, ὄμοιοι, λέγεται. Gal. in gloss. ἢ ποὶ τὸ σῶμα τῆς μήτρας ἰλικοειδῆς ἐκαιάσασσι.

AMPHISMILA, est instrumentum Anatomicum, secandis cadaveribus utile. ex ἀμφὶ circa, & μελέω membranatim concido. σμίλη est specillum.

AMULETUM, idem quod *periamma*.

AMURCA notat sedimentum seu feces olei olivatum. Dicitur etiam nonnullis de recrementis sanguinis crassioribus terreis, tartareis.

AMYGDALÆ, idem quod *Antias & Parisibmia*.

AMYGDALATUM, est lac artificiale, seu emulsio ex amygd-

amygdalis aliisque feminibus albicantibus parata. ab ἀμυγδαλί amygdalæ fructus Germ. eine Mandel-Milch.

ANA est præpositio Græca denotans æqualitatem numeri, mensuræ, ponderis, medicamentorum in una formulâ præscriptorum. Dicitur etiam chymicis anatica portio.

ANABASIS, est morborum invalescentia. Vide *Actus*, ab ἀναβαίνω ascendo.

ANABATICA, videatur *Synochus*. ab ἀναβαίνω ascendo.

ANABROCHISMUS, est, cum immisfis vinculis aliquid supervacanei tabefactum tollitur. Item modus extrahendi pilos palpebrarum inversos, oculumque pungentes, immisso per foramen acus tenuissimo bysso, per cujus duplicatam ansam pilus trajectus vellitur. *Paul. Aegin.*

ANABROSIS est partis alicujus in corpore, ab humoribus acris, erosio. Idem quod *Diabrosis*. ab ἀναβρώσκω peredo, corrodo.

ANACATHARSIS est medicamentum per superiora purgans; ut Vomitorium, Sternutatorium, Errhinum, Masticatorium Salivatio, &c. ab ἀνακαθαίρω per superiora purgo.

ANACOLLEMA, est linimentum aut aliud medicamentum siccum, quod fronti & naribus ad Hæmorrhagiam sistendam, admovetur. Item remedium incarnans & conglutinans. ab ἀνακολλάνω conglutino; idque ἀκόλλω gluten.

ANADIPLSIS est frequens febrium reduplicatio. ab ἀναδιπλώω reduplico.

ANADOSIS, est omne quod in corpore sursum tendit, ut chyli distributio, vel vomitus p. n. ex ἄνω supra, & δίδωμι do.

ANADROME Hipp. est doloris recursus ex inferioribus ad superiora.

ANAISTHESIA est defectus sensationis, ut paralyticis & sph celo laborantibus contingit. ex priv. ἄ & αἰσθάνομαι, sentio.

ANALEPTICA sunt medicamenta quæ vires refocillant. Item pars hygieinæ qua valetudinarii reficiuntur. ab ἀναλαμβάνω iterum refocillo. Germ. *sterckende Mittel*.

ANALGESIA, est indolentia sive doloris defectus. ab ἀναλγίω non doleo.

ANALOGIA, vide *Analogismum*.

ANALOGISMUS, est comparatio & perceptio causarum juvantium per similitudines, ab ἀναλογίζομαι comparo; *Analogia* est Comparatio:

ANALYSIS est alicujus corporis, in sua principia, reductio. Item partium corporis humani demonstratio anatomica, quæ per partes instituitur. Ab ἀναλύω dissolvo. *eine Zerlegung*.

ANAMNESTICA, signa quæ præteritum statum in memoriam revocant, sive sanitatis sive morbi. Dicuntur etiam Rememorativa. *Anamnesticæ remedia* quæ memoriam restaurant, ut sunt spirituosæ omnia. ab ἀναμνήσκω reminiscor.

ANAPLISIS dicitur Hipp. membri fracti restitutio, compositio & reparatio, ita ut fracturæ extrema sese mutuo contingant & partes è directo statuuntur. Idem est quod *διήπλασις*.

ANAPLEROSIS, est Chirurgiæ pars, qua id quod natura negavit vel casu perit, arte restituitur. ab ἀναπληρόω impleo. unde *Plerotica Med.* quæ partes replent.

ANARRHOPIA, idem quod *Anadosis*. ab ἄνω supra, & εἶπω *sergo*.

ANASARCA est totius corporis exterioris, aut quarundam ejus partium tumor, albus, mollis, tactui cedens, & foveam à compressione relinquens. Sanguis est causa duplici respectu, primo qua non ritè sangvificat, deinde quia debito modo in pulmonibus non accenditur. Sanguis ita perversus serum ex arteriarum finibus in majori copia profundit, quam ut per venas, & lymphæ ductus excipere & reducere, ac per renes & poros

poros cutis, aliaque serofi laticis emissaria, amandare queat. Si humores nimis visceri fuerint, *Leucoplegmatia* appellatur item *λευκοπλεγμια*; *Ἐράδου* *Heraclicæ*, *σαρκίτης*, intercus, aqua inter cutem &c. ex *ἀνά* per, & *σάρξ* caro. Germ. *Wassersucht zwischen Fell und Fleisch*.

ANASTOICHIOSIS est corporum chymica resolutio. ab *ἀναστοίχην* in sua principia redigo, à *στοίχην* elementum.

ANASTOMOSIS, est sanguinis, lymphæ, aut chyli, per oscula vasorum hiantia effluxus. Item venarum & arteriarum (ut quidam vigilantes olim somniarunt) mutua inosculatio, hoc enim esset circulationis legem inferre. Tamen impossibile non est ut venæ venis & arteriæ arteriis inosculentur, exempla habemus in vasis spermaticis, plexu choroidis, reti mirabili, &c. ex *ἀνά* per, & *σύνω* os.

ANASTOMOTICA, sunt medicamenta poros & meatus aperientia, ut sunt cathartica, sudorifera, diuretica &c. ex *ἀνά* per, & *σύνω* os.

ANATASIS est corporis extensio versus superiora, ab *ἀνατάω* sursum tendo.

ANATICA PORTIO, vide *ANA*.

ANATOMIA, est animalis, præsertim hominis, concinna dissectio, qua partes singulatim, ad usum Medicum & Physicum, demonstrantur. ab *ἀνατένω* disseco.

ANATOMICUS, est medicus, dissecandis cadaveribus peritus. ab *ἀνατένω* persesco.

ANATROPE est stomachi subversio, cum in vomitiones effunditur.

ANAUDIA idem quod *ἀφωρία* vocis privatio ab *priv.* & *αὐδή* vox.

ANATRIPSIS, est contritio, calculi aut ossis comminatio. ab *ἀνατρίβω* contero. Germ. *Zermalmung*.

ANIMA denotat proprie alteram eamque immaterialem ac immortalis hominis partem, seu mentem humanam; improprie verò tribuitur etiam aliis. Sic *Anima brutorum* à Willifio dicuntur spiritus animales

sensuum motuumque causæ, in brutis æque ac homine. *Anima mundi* Chemicis notat spiritum quendam universalem, nescio quem, omnibus rebus naturalibus essentiam ac vitam largiens.

ANCHORALIS processus. vide *Ankyroides*.

ANCHYLE, est articuli contractio. Item, genu posterior pars. ab ἀγκυλίσματα contractione articulorum laboro.

ANCHYLOPS, idem quod *Aegilops*.

ANCON, sive cubiti caput, strictius sumitur pro posteriore ulnæ processu majori: unde *Antonius musculus*. Cubiti extensor. ἄντι τῷ ἀγκυλίσματι ὀπίσθεν τὸ ὀπίσθεν, quod superjaceat unum os alteri.

ANCONÆUS, Vide in *Ancon*.

ANCYLE, est poplitis contractio vido *Anchyle*.

ANCYLOBLEPHARUM, est palpebræ, cum tunica, alba vel cornea, concretio, vel cum interdum utraq; palpebræ sibi invicem concresecunt: ea concretio aliquando ante partum p. n. contingit, & tunc vitium nativitatis existit. ex ἀγκύλη hamus, & βλέφαρον palpebra. Germ. das Anwachsen der Augen; Lieder.

ANCYLOGLOSSUM, est frænuli sub lingua connectionis strictioris vitium, locutionem difficilem efficiens, & μογιλάλη recte vocabitur. ab ἀγκύλη hamus, & γλῶσσα lingua. Germ. das Anwachsen der Zunge.

ANCYROIDES est scapulæ processus rostriformis, qui Coracoides, Anchoralis, & cornicularis vocatur. ab ἄγκυρα anchora, ῥύγχος rostrum, & εἶδος forma.

ANDROGYNUS, sive *Hermaphroditus* est qui membra virilia & muliebria simul habet. Item, quibus excisa sunt membra virilia: Item effœminatus. ex ἀνὴρ vir, & γυνή mulier sive fœmina. Germ. Ein Zwitter.

ANEMIUS, furnus est qui aëri libero expositus est & apertus, in quo calcinationes perficiuntur. Germ. ein Wind; Ofen.

ANEURISMA, est arteriarum p. n. dilatatio vel ruptio, interioris tunicæ semper pulsans, ad ovi magnitudinem

tudinem sæpè intumescens, digitis facile cedens, ast illico rediens. ab *ἀνυρέτω* dilato.

ANGINA, est faucium vel gutturis inflammatio, cum febre continua, respiratione & deglutitione impedita. Estque duplex *Spuria* vel *Exquisita*, Estquisita iterum est quadruplex, *Synanche* vel à suspendii similitudine, quod non secus, quam laqueus præfocans enecet: *ἀγγόνη* enim laqueus est: vel à *σνίχην*, quod spiritum continendo respirationem inhibeat ut *Aurelianus* inquit. *Parasynanche*, *Cynanche*, & *λυκάγχη* *Aurel.* quod canes ac lupos frequenter afficiat, & *Paracynanche*. De quibus suo loco. ab *ἀγγω*. ango, Strangulo. Germ. ein Hals-Geschwer.

ANGLICUS SUDOR est febris maligna epidemia cum sudore colliquativo aliisque symptomatis gravissimis brevi ad mortem terminantibus, quæ in Anglia primum observata est. Germ. der Englische Schweiß.

ANHELATIO Vide *Asthma*.

ANI PROCIDENTIA, vide *Procidentia ani*.

ANIMALIS FACULTAS est actio qua homo, sensum, motum, & principes animi functiones exercet, nempe imaginationem, ratiocinationem, & memoriam.

ANΩ PURGARE, hoc est, per superiora, ut in Vomitu &c. cui opponitur *κάτω* per inferiora.

ANODYNUM est medicamentum dolorem leniens & sopiens, ex *α* priv. & *ἀδύω* doleo, Græcis *ἀνώδυνοι*, *ταρναγορικόν*, *λυσσιπέον*, *πραύιλικόν*, *πένυ* *παντήριον*, *πανσίπρον*. Germ. ein Schmerzlindernd Mittel.

ANOEIA, est amentia sive imaginationis & Judicii abolitio, ex *α* priv. & *νοίω* cogito. Germ. Verstandlosigkeit / Unsinnigkeit.

ANOMOLOMERES, idem quod Heterogeneum, sive id quod ex aliis atque aliis & inter se diversis particulis constat ex *α* priv. *ὁμοίον* simile, & *μέγος* pars.

ANOREXIA est cibi fastidium, à prava ventriculi dispositione, ex *α* priv. & *ἐρέγω* cupio. *verlohrner Appetit*.

ANTAGONISTA, est situs musculorum oppositus ut est inter adductorem & abductorem brachii, ex *ἀντί* contra & *ἀγανίζομαι*, oppono.

ANTAPHRODISIACUM est medicamentum quod venis oestram refrænât ac tolit.

ANTAPOPLECTICA denotant medicamenta quæ apoplexiam curant, Germ. *Mittel wieder den Schlag.*

ANTARTHRITICUM est medicamentum adversus Arthritidem, ex *ἀντί* ante, & *ἀρθρίτις* morbus articularis.

ANTASTHIMATICA, sunt medicamenta quæ ab asthmaticis usurpantur ex *ἀντί* ante; & *ἀσθμάζω* anhele.

ANTECEDENS CAUSA, vide *Proëgumena*.

ANTECEDENTIA signa sunt, quæ ante morbum observantur, ut prava succi pancreatici aut bilis dispositio, infinitis morbis causa antecedens existit.

ANTEMETICA, sunt, quæ vomitum nimium impediunt & inhibent. ex *ἀντί* contra, & *ἐμέω* vomo.

ANTENDEIXIS, est *contraindicatio*, sive indicationum contradictio, quæ impedit, quod à prima indicatione suggeritur: ut cacochymia evacuationem indicat, cui contraindicant vires debiles. ex *ἀντί* contra, & *ἀντιδείκνυμι* ostendo.

ANTEPILEPTICA sunt medicamenta contra morbum caducum. ex *ἀντί* contra, & *ἐπιλαμβάνω* invado.

ANTHELIX est protuberantia auris, sive ora interna externæ auris. ex *ἀντί* ante, & *ἕλιξ* volumen.

ANTHERUM, omne floridum in corpore nostro. *Antera* etiam dicuntur summitates seu cacuminula in floribus medietate capillamentis incumbentes, ab *ἀνθή* flos.

ANTHRACOSIS OCULI est carbunculus vel in oculo bulbo, vel in palpebra. Causa quandoque est inflammatio oculi ex febribus malignis.

ANTHRAX, *Carbo, pruna*, seu *Carbunculus*, definitur quod sit tumor p. n. cum pustulis igneis circum se accerrimis & ardentissimis, dolore acuto, variis in locis absque

absque suppuratione emergens, verum latius in ambitum serpens carnem exurit, ejusque corruptæ tandem lobos excutit, & ulcus velut escharotico inustum relinquit.

ANTHYPNOTICA, sunt medicamenta somnum abigentia. ex *ἀντι* contra, & *ὕπνιον* dormio.

ANTHYSTERICA, sunt medicamenta contra Hystericam passionem. Ex *ἀντι* adversus, & *ὕστερα* uterus, matrix.

ANTIAS, pl. Antiades Tonsillæ; Cic. *Plin.* glandulæ colli; quas amygdalas Chirurgorum vulgus nuncupat, quas tamen non adeo accurate referunt. *ἀντιάδες*, *μέλα*, à malorum figura, *παρίσθμια*, *πεγγοί*, Hipp. quod spongiorum in modum humores imbibant. Sunt glandulæ duæ, quæ revera unum corpus constituunt, ad latera uvulæ consitæ. *Substantia*, similis & granulata est, instar mellis aut olei frigore concreti; nisi quod firmiter cohæreat, veluti membranæ connexionem; colore subflavo; tactui molles; sinum habet utrinque unum, communem, amplum & ovalem in os apertum, intra cujus simbriam duos majores & plures minores sinulos obtinet. *Usus* est: materiam mucosam colligere, eaque vicinas partes humectare. Item tonsillarum inflammationes p.n. vide *Paristhmia*. ab *ἀντι* occurro, quia sibi ex adverso in oris termino utrinque respondent. Germ. *die Mandeln*.

ANTIBALLOMENA, sunt medicamenta viribus similia, quæ alterius defectu quandoque substituuntur, ex *ἀντι* contra, & *βάλλω* jacio.

ANTICARDIUM, est cavitas in pectore supra cordis regionem, ex *ἀντι* ante, & *καρδία* cor.

ANTICIPARE dicitur de morbis, quorum paroxysmi statum ac ordinarium iagruendi tempus præveniunt. e.g. in febribus intermittentibus. Ejus contrarium est *postponere* vel *tardere*. i.e. tardius solito redire.

ANTICNEMIUM est anterior tibiæ pars. ex *ἀντι* ante, & *κνήμη* tibia.

ANTIDINICA sunt Medicamenta contra vertiginem
Ex ἀντι & δίνη vertigo.

ANTIDOTUM, est medicamentum contra lethale venenum, hoc est, quod adversus venena epotatur, Ex ἀντι contra, & δίδωμι do. G. ein Gegens Gift.

ANTIFEBRILE medicamentum Gr. ἀντιπυρετός est quod febres curat.

ANTINEPHRITICA, sunt medicamenta morbos renum medentia. Ex ἀντι contra, adversus, & νεφρός ren.

ANTIPATHIA, est contrarietas & repugnantia in corpore vel medicamentis. Item fastidium & abhorrentia alicujus rei sine manifesta causa. Ex ἀντι contra, & πάθος affectus.

ANTIPERISTASIS, est aëris circumfistentia, quemadmodum in fæno, madidè nimis in metam aggesto. Hippocrates primus Medicinæ Fundator, inquit in Aphorismis: *Corpora hyeme calidiora, æstate vero frigidiora esse.* interpretamur nos, id non tam fieri ab aëris antiperistasi, quam à nitro, hyemali tempore (præsertim flante Boreâ) in aëre magnâ copiâ contento, deinde respiratione factâ, sanguis sulphureus in pulmonibus magis fermentatur & accenditur, ex ἀντι contra, & περιεστη circumstatuo.

ANTIPHARMACUM, est remedium venenis adversum. Significat quoque remedium contra quemvis morbum: ex ἀντι contra, & φάρμακον venenum, remedium.

ANTIPHYSCUM idem est quod Carminativum. ab ἀντι & φυσίω inflo.

ANTIPLEURITICUM, est medicamentum pleuriticum seu adversus morbum lateralem. Ex ἀντι ante, & πλευρίτις morbus lateralis.

ANTIPRAXIA dicitur, veteribus contrarietas temperamentorum in visceribus, quando v. g. hepar calidum, ventriculus vero frigidus existit, unde varii morbi ab ipsis deducuntur. Verum circulatio sanguinis omnem antipraxiam tollit, neque hæc cum illa consistere

sistere potest, cum unus idemque sanguis ad omnes propellatur partes. Dicitur ab *ἀντι* & *πλάσιον* fascio.

ANTIPYRETICUM est medicamentum nimium æstum caloremque in febribus temperans & profligans, ut sunt quævis acida. Ex *ἀντι* contra, & *πυρετός* febris.

ANTIQUARTIUM dicitur omne id, quod quartanæ contrariatur eandemque curat. e.g. spiritus antiquartius.

ANTIQUI MORBI sunt, qui, ultra quadragesimum diem ad annos sæpe plurimos extenduntur, ideoque & inveterati dicuntur.

ANTISPASIS, est sanguinis revulsio: hoc fit quando humores in partem aliquam influentes, in contrarium, per venam, in parte satis remota, incisam, avertuntur. Ab *ἀντισπασίω* contraho.

ANTISPASMODICUM, est medicamentum contractiones & spasmos inhibens. ab *ἀντι* & *σπασμός* contraho. Germ. Mittel wider den Krampf.

ANTISPASTICUM, est Remedium ad diversa revelens: ab *ἀντισπασίω* in contrariam partem traho.

ANTITASIS, est partium in corpore opposita locatio, ut inter Hepar & lienem. ab *ἀντιτάσει* ex adverso ordino.

ANTITRAGUS, est pars crassior anthelicitis opposita trago.

ANTIVENEREA eadem sunt quæ Antaphrodisiaca.

ANTRUM BUCCINOSUM, idem quod *cochlea*.

ANUS, est intestini recti extrema pars, constat ex tribus, musculis, duobus nempe levatoribus, animum tempore necessitatis relaxantibus; & uno sphinctere sive constrictore, qui anum claudit & oclusum servat. Item cavitas in cerebro, ex contactu quatuor truncorum spinalis medullæ, orta. Item cutis superans umbilicum, cujus rugæ senii indicium faciunt, *corrugata vetula* à barbaris, *γῆραια*.

AORTA sive *Arteria magna*, est vas quod à sinistro cordis antro originem ducit, & tunicis quatuor constans

stans *nervea* nempe, *glandulosa*, *musculari*, & *Membranaea* seu *interna*; continuo pulsans, & sanguinem, nutritionis gratia, à corde in totum corpus distribuens: Rami qui à corde versus cerebrum repunt *Carotides* appellantur: qui ad latera excurrunt, versus brachia *humeralii* nomine veniunt: Inferius per truncum descendens, visceribus ramificationibus sui prospicit: ulterius deinde facta descensione ad femora & pedes terminum consequitur. ab *ἀήρ* aër & *τηρίω* fervere, quia antiquis persvasum erat, in ea aërem contineri. G. die große Schlagader.

APAGMA est ossis vel alterius partis de loco proprio abductio, ex *α* priv. & *πηγνύω* compingo.

APANTHISMUS, est obliteratio alicujus partis in corpore, ita ut amplius reperiri non potest; quod Canaliculo arterioso circa cor sæpè contingit, ab *ἀπαύγω* defloreo.

APATHIA, est affectuum p. n. vacuitas, ex *α* priv. & *πάσχω* patior.

APECHEMA est contrassura cranii, seu fissio vel fractura in contraria ictus parte.

APEPSIA est denegata ventriculi coctio, ex *α* priv. & *πέπω* coquo.

ΑΠΕΠΤΑ ΦΥΜΑΤΑ, sunt tubera cruda, nondum in pus conversa.

APERIENTIA sunt, quæ acutis tenuibusque particulis ad profunda penetrando, crassasque attenuando & expellendo, vasorum & corporis poros atque meatus aperiunt. Germ. *Deffnende Mittel*.

APERISTATOS est ulcus cavum, ex *α* priv. & *πέριστοι* circumfisto. unde *Galenus* Ἀπερίστατα ἕλκη ulcera cava. ein hohes Geschwür.

APHERESIS, est Chirurgiæ pars, superflua auferens. ab *ἀφαιρέω* tollo.

APHONIA, est vocis privatio. ex *α* priv. & *φωνή* sono, loquor.

APHORISMUS, est brevis locutio & rei determinatio. ab *ἀφορίζω* determino.

APHRO-

APHRODISIA res veneræ, usus veneris, congressus viri cum fœmina.

APHRODISIUS MORBUS, idem quod *lues Venerea*.

APHRODISIACON est medicamentum veneris centrum excitans.

APHTHÆ, sunt pustulæ, quæ interiores oris partes etiam ventriculum & intestina &c. obsident, & maturitatem adeptæ, frustillatim decidunt, quas in adultis sæpe febris comitatur: in recens natis oriri existimo ab impuritatibus quibusdam, quas sanguinis massa in utero materno contraxit, quippe ob denegatam in utero eventilationem, sanguis impurius factus, statim post fœtus editionem efflorescit & depurari satagit. Oriri etiam possunt ex lacte corrupto acriori. *Celsus* aphthæ aliter ab ipso describuntur: verum, inquit, longe periculosissima sunt ulcera, quas ἀφθες Græci appellant, in pueris: hos enim sæpe consumunt. In viris & mulieribus idem periculum non est. Hæc ulcera à gingivis incipiunt; deinde palatum, totumque os occupant; tum ad uvam faucesque descendunt. Quibus obsessis, non facile fit ut puer convalescat. *Oscedo Sereno & Isidoro*. *Alcola Arabibus* item *Bothor* ab ἀφθίον locum occupare: aliis ab ἀπλεδῆ incendi.

APHTHARTOS idem est quod Incorructibilis, corruptionis expers.

APNOEA est respiratio ad sensum vel in totum abolita. ex α priv. & πνέω respiro.

APOCHYLISMA, succago, *Robus* & *Rob* est succi cuiuscunque vel per se, vel cum saccharo aut melle, in duriusculam sapæ consistentiam coctio & inspissatio. ab ἀποχυλίω succum extraho. ein dicker *Cassii* *Mus.*

APOCLASMA, est partis cuiusvis in corpore abruptio. ab ἀποκλάω abrumpo, defringo.

APOCOPE, est partis abscisio. ab ἀποκόπτω abscindo. vide *extirpatio*.

APOCRUSTICUM, est auxilium, constringendi & repellendi vim obtinens. ab ἀποκρούω repello.

APODA-

APODACRYTICUM, est medicamentum lachrymas excitans. ab ἀποδακρύνω lachrymas excito.

ἌΠΟΙΟΝ Insipidum, expers omnis saporis.

APOLEPSIS, est spirituum animalium & sanguinis interceptio, ab ἀπολαμβάνω interceptio.

APOMELI, est oxymel seu decoctum ex aceto & melle, ab ἀπό de, & μέλι mel.

APONEUROSIS, est finis, cauda seu chorda musculorum; dicitur etiam tendo. ex ἀπό de, & νεύρον tendo. Malè sumitur à Chirurgis pro nervo.

APOPHLEGMATICA, videatur, *Apopblegmatismus*.

APOPHLEGMATISMUS, *Commansum*, διαμάσημα. Medicorum barbaries *Masticatorium* vocitat. Est medicamentum quod ore detentum sæpe etiam masticatum, pituitosos humores per os excernendos elicit. ex γὰρ. *Pyretibri, sale, sem. staphid. agria. Mastiche, cera.* &c. Formâ hâc solidâ cum hæc usurpantur, *Masticatorium* dicitur. Usurpatur & forma liquida, & gargarismatis conditionem refert, ex cephalicis & attenuantibus decoctis paratis. ab ἀποφλέγω æstuarè desino: unde ἀποφλεγματικὰ φάρμακα medicamenta pituitam educentia.

APOPHYORA est, abortus, sive fætus immaturi in lucem editio. ab ἀποφύω corrumpo: vide *Abortus*.

APOPHYSIS *Probole, Ecphysis; Processus, Productio, Projeitura & Protuberantia*, est pars ossis non contigua ut *Epiphysis*, sed cum osse continua, & ultra planam superficiem protuberans. ab ἀποφύω produco.

APOPLECTA, est vena jugularis, ab antiquis soporalis dicta.

APOPLEXIA, *Attonitus Stupor; sideratio & morbus Attonitus*, est sopor p. n. in quo ægri vehementius concussus, agitati vel compuncti, nihil sentiunt, aut actuum indicia præbent, cum respiratione modo liberâ, modo difficili vel abolitâ: oritur sæpe à viscido sanguine poros τῶ ἐγκεφάλου minimos obstruente; cuius subjectum est corpus callosum: vel à sanguine p. n. effuso, circa cerebri basin, arterias carotides vel cerebrum

brum premente & angustante: vel à lymphâ seu sero in cerebro extra vasato. ab ἀνωπλήγη percutio. Germ. der Schlag.

· APORSYCHIA idem quod Apfychia, summum animi deliquium.

APORRHOË, sunt effluvia vaporosa, per corporis poros & spiracula cætera, exhalantia ab ἀπορροή defluo.

APOSITIA, est alimentorum fastidium. ex ἀπο de & ὄσις, cibus, frumentum.

· APOSPASMA, nominatur, si partium organicarum & compositarum unitas solvatur & quæ diversi generis naturaliter inter se compacta sunt, atque coaluerunt, disjungantur, divisis & abruptis ligamentis, filamentisque illis fibrosis, quibus conjungebantur: ut cum cutis à membrana, membrana à musculis, musculus à musculo, atque omnino partes, quæ prorsus inter se cohærebant naturaliter, disjunguntur. Ἀποσπασμένη est particula avulsa. ab ἀσπείω detraho.

APOSPHAGMA Galeno notat feculentem colaturam. Dicitur etiam *hyposphagma*.

APOSTASIS, vide *Apostema*.

APOSTEMA Plinio. *Apostasis*, Hippocr. *Metastasis* & *Abscessus*. Celfo exulceratio sæpe post crisin relicta: verum *Apostasis* & *Metastasis* in eo quandoque differunt, quod *Apostasis* de accurata crisi: *Metastasis* verò de translatione ab una parte in aliam dicitur. ab ἀφίημι vel μείζωμι, sejungo, abistere facio. G. ein Geschwür.

APOSYRMA, est osis vel cutis abrasio. ab ἀσύνωω detraho, abrado.

APOTHERAPIA, est curatio seu medela: item exercitatio, quæ & excrementa purgat & à lassitudine tutum reddit. ab ἀποθεραπεύω medior.

APOTHERMUS, idem quod *Apochylistma*.

APOTHESIS Hipp. est fracti membri & deligati debita repositio & collocatio. ab ἀποτίθειω deponere.

· APOZEMA, decoctum Plin. ἀποψήμα Pharmacopæi *decoctionem* nominant. Est decoctio ex radicibus, lignis, cortici-

corticibus, herbis, floribus, fructibus, Seminibus &c. quod coquitur ad remanentiam ut plurimum unciarum duodecim, quindecim, vel viginti. Estque purgans, laxans, alterans, exsiccans, cephalicum, stomachicum, diureticum, splenicum, hepaticum &c. ab *ἀνζύω* deservo. Germ. *ein gefochter Brand*.

APPETITUS ALIMENTARIUS, est phantasie quædam constitutio, ex motu nervi paris vagi & inter costalis, ob defectum alimenti, inordinatus in ventriculo moti, orta; per quam impellimur, ob spiritus animales, in certo modo, ad motus membrorum, alimento prosequendo idoneas. Cietur in quantum spiritus animales quovis modo circa cerebri medullium conciti, illinc exterius versus systema nervosum, tendunt. Vel sic; appetitus alimentarius, est stimulus alimenta petendi ab existente acido, in ventriculo, fermento ortus, quo nervi vellicantur, per quos cerebro communicatur defectus alimentarius, quorum defectum supplendum naturaliter dijudicat vicissim cerebrum. Germ. *Lust zum Essen*.

APPROPRIATUM vocatur medicamentum quod causæ alicujus morbi è diametro contrarium est, eamque præ cæteris destruit ac tollit. Olim etiam ita dicebantur ea, quæ partis alicujus calido innato aut spiritui insito præ cæteris familiaria putabantur. Sed hæc recentior ætas merito rejicit.

APYRON quod ignem non expertum est. Dicitur maximè de sulfure.

APSYCHIA, est animi deliquium. Vide Eclipsis. ex priv. & *ψυχή* anima.

APTYSTUS, est salivæ defectus, ita ut quis spuerè nequat. ex priv. & *σπύω* spuo.

APYREXIA, est febrium intermissio, sive deflagratio; ejus causa est, quod omnis materia morbifica uno paroxysmò difflatur, & eousque extenditur earum intermissio, donec nova ad plenitudinem aggesta sit, & surgescere incipiat: Latinis integritas. Græcis *πυρεξις*

πυρεξις

και ex a priv. & πυρρσσ febricito. Germ. der gute Tag in Fiebern.

AQUA DESTILLATA seu stillatitia est lymphæ destillatione elicitæ, constans ex parte aquea & spirituoſa, ita tamen ut propius ad naturam aqueam accedat. Nonnunquam etiam aquæ καταχρηστικῆς notant spiritus, vel volatiles sulphureos e. g. aqu. apoplect. Anhaltina &c. vel acidus e. g. aqua fortis & Regia, quantum illa ex ☉ & ☿ destillatur; hæc verò ex prioribus addito tantum vel sale ammoniaco vel sale comm.

AQUA INTER CUTIM, idem quod *Anasarca*.

AQUALICULUS seu *infimus venter*, idem quod *Hypogastrium*.

AQUEUS HUMOR vide *Humores oculi*.

AQUILA in Alchimia varia significat; sæpissimè Mercurium philosophorum. Aquila alba inter alia dicuntur flores falsi ammoniaci.

ARACHNOIDES est tunica oculi crystallina, a similitudine araneæ telæ dicta. ex ἀράχνη aranea, & εἶδος forma.

ARÆOTICA vide Rarefacientia. ab ἀραιόω rarefacio.

ARANEA TUNICA, sive *Crystallina* est, quæ humorem Crystallinum ambit, ob levitatem tenuem araneæ textum referens, araneæ nomen conservat; Græcis, Ἀραχνοειδής.

ARCANUM THEOPHRASTO est Quinta rei essentia summè exaltata, seu ut ait idem, est virtus rei millecupla exaltatione emendata. Quatuor imprimis arcana jactitat. 1. Arcanum primæ materiæ. 2. Lapidis Philosophorum. 3. Mercurii vitæ. 4. Tincturæ. Aliis est extractum in specie sic dictum. Notat etiam vulgo remedium secretum.

ARCHE est morbi initium. ab ἀρχω incipio.

ARCHEUS, Helmontianis est summus, exaltatus, & invisibilis spiritus, qui separatur à corporibus, exaltatur & ascendit, occulta naturæ virtus, omnium functionum & operationum in corpore causa & principium.

um, tam in statu sanitatis quam morboſo. Alius dicitur generalis qui toti corpori præeſt, alii particulares, qui ſingulis membris præſunt eorumque actiones perficiunt. *Item Archeus* primus in natura, vis eſt occultiſſima res omnes producens ex *Iliaſte*, divina virtute nimirum ſuffulta duntaxat.

ARCUATUS MORBUS, videatur *iſſerus*.

ARDENTES FEBRES, ſunt in quibus, propter elementum ſulphureum nimis evectum, magnus æſtus, ardor & ſitis deprehenduntur, ut in Cauſo & Lipiriis. vide *cauſus*. G. *hiſſige Fieber*.

ARDOR eſt calor in corpore noſtro propter ſpiritum aut ſulphur nimis evectum, intenſè acutus. Germ. *Hiſſe*.

ARDOR VENTRICULI, doloris ventriculi peculiaris ſpecies eſt, quæ tamen ſimul etiam œſophagum moleſtat, quam *ἡ σωματικὴ καύσις*, ardorem ſtomachi & nonnulli ebullitionem ardoremque ſtomachi ebullientem Germ. *den Good* nominant, quando ardens quidam dolor in ventriculo & gula percipitur, qui urendo quaſi moleſtat, malum hoc ſanis etiam sæpe familiare eſt, cum cibum ſumentibus, tum jejunis; imprimis cum eructant, intus incluſo quaſi flatu igneo & erumpere non valente. Nonnunquam tamen & in febribus accidit. *Cauſa* mali eſt efferveſcentia quædam particularum valde acrium cum particulis ſulphureis aut bilioſis, unde ebullitio ſive ardor ventriculi ebulliens perſentitur.

AREÆ. *Ceſo* arearum duo genera ſunt. Commune utrique eſt, quod, emortua ſummâ pellicula, pilis primum extenuantur; deinde excidunt: ac ſi ictus is locus eſſet, ſanguis exit liquidus, & mali odoris, increſcitque utrumque in aliis celeriter, in aliis tardè. Pejus eſt, quod denſam cutim, & ſubpingvem, & ex toto glabrum fecit. Sed ea, quæ *ἀλοκενία* nominatur, ſub qualibet figurâ dilatatur. Fit & in capillo, & in barba. Id vero, à ſerpentis ſimilitudine *ἀφιδας* appellatur,

pellatur, incipit ab occipitio, duorum digitorum latitudinem non excedit: ad aures duobus capitibus serpit; quibusdam etiam ad frontem, donec se duo capita in priorem partem committant. Illud vitium in qualibet ætate est: hoc ferè in infantibus. Illud vix unquam sine curatione: hoc per se sæpe finitur.

ARENA est res toto genere p. n. in corpore humano, ex plurimo sale & terra, genita: ex qua sæpe calculi concresecunt. gr. $\nu\acute{\alpha}\mu\mu\circ$. G. Gries / Sand.

ARGEMO, est ùcuseulum oculi album in iridis circulo, comprehendens partem albi & nigri. ex $\alpha\epsilon\rho\gamma\omicron\varsigma$ albus, & $\iota\chi\omega$ habeo.

ARIDURA est corporis, potissimum in parte aliqua omnimoda consumptio & exarescentia.

ARILLI, idem quod *acini*.

ARMARIUM UNGUENTUM notat unguentum magicum, quod armis inunctum in distans sanat G. *Wassen Salbe*.

AROMA est odorem quodvis, ut Caryophylli, cinamomum, galanga &c. ex $\alpha\epsilon$ particula intensiva, & $\rho\zeta\omega$ oleo. Germ. *Specerey*.

ARQUATUS, idem quod *Icterus*.

APPŒTIA *Αἰσθία* imbecillitas mentis, iudicii, qualis in fœminis pica laborantibus occurrit.

ARTERIA TRACHEA seu *Aspera*, est vas cartilagosum pulmonibus implantatum in anteriori parte ex variis annulis & partibus conflatum, à posteriore parte ligamentosa est & depressa ob œsophagi ductum: superior pars *larynx*, inferior *Bronchus* appellatur: voci & inspirationi inservit, Germ. *die Luffts Röhre*.

ARTERIA AORTA seu *Magna*, videatur *Aorta*.

ARTERIA COELICA, vide *Celiaca Arteria*.

ARTERIACA, vide *Arteria*.

ARTERIOTOMIA, est arteriarum sectio artificialis, ad sangvinem in Cephalæa, Mania, Epilepsia, oculorum, auriumque dolore & inflammatione evacuan-

dum. *Sectio* illa fit in fronte, temporibus vel pone aures. *Modus* incidendi hic est, post ligaturas nempe brachii aut collo injectas. arteria inciditur ut vena, facta deinde sanguinis evacuatione, emplastrum potenter astringens cum lamina plumbea vulneri applicetur, & fasciis commodis firmetur, *curatio* septem vel novem dierum spatio, absolvitur. ex ἀρτηρία arteria & τίμνω seco.

ARTHRITICA vide in *Arthritis*.

ARTHRITIS five *morbis articularis*, circa duos, tres, pluresve articulos five osium internodia, suas tragædias exercet. Estque dolor circa articulos, ab acredine sanguinis salina vellicante ac lancinante productus, unde nervi, tendines, ligamenta, periosteum corrugantur, doloreque miserrimo cruciantur, unde tumor, rubedo, tophi, aliaque symptomata concomitantia. Estque quadruplex: *Chiragra* in manibus; *Ischias* in aut circa os Ilium: *Gonagra* in genibus & *Podagra* in pedibus. Morbus ferè incurabilis est: hinc cecinit poëta *Obidius* Lib. I. Eleg. IV. tritum illud.

Tollere nodosam nescit Medicina podagram.

Plutarchus in comment. ἀεί το ὄρθουμίας refert hujusmodi sententiam ceu vulgo jactatam: ἢ ποδάγρας ἀπειλάτῳ καλπίῳ: id est: *Nec podagra liberat calceolus.* Extat alibi Epigramma Græcum eleganter podagræ originem describens:

λυσιμελῆς βάχῃ, καὶ λυσιμελῆς ἀφροδίτης

Γαῖανταυ θυγατρὲ λυσιμελῆς ποδάγρα.

id est:

Solvere membra solet Bacchus, solet & Venus ipsa

Solvere & ex illis nata podagra solet.

Lucianus integram Comædiam de Podagra finxit, qua varias podagræ vices recenset. Vox *arthritis* derivatur ab ἄρθρον articulus. Unde *Arthritica medicamenta*, quæ arthriticis doloribus subveniunt. G. die Sicht | Glieder: Weh.

ARTHRITIS VAGA, est morbus articularis, quo dolor

dolor nunc in uno membro est, nunc in altero: *causa* à duplici seminio dependet. Supponere licet in hoc morbo, salis fixi plures quasi cumulos è massa sangvinea huc illuc circa membra, aut articulos, velut totidem nidos disponi, qui quidem intra totidem distinctas cellulas reconditi tanquam piscium ova, sive semen fœminium manent; quibus postea liquoris nervosi recrementa acetosa, velut semen masculinum accedunt, eosque fertiles reddunt: proindeque ex mutua effervescentia, membranæ fibræque nerveæ insigniter vellicatæ in corrugationes dolorificas aguntur. *Vaga* dicitur *Arthritis*, ex eo quod constanter uno loco non contineatur, ut *vera arthritis*, sed nunc in hac nunc in illa parte sentiatur. Germ. eine fliegende Gicht.

ARTHRODIA, est osium articulatio, cum nempe cavitas excipiens levis, & capitulum quod excipitur, depressum est: ut in Maxilla inferiore cum osse temporum. ab ἄρθρον articulus, & δίχομαι recipio.

ARTHRON est articulus, seu osium connexio, motibus obeundis accommodata. G. ein Glied. *Articuli* etiam dicuntur digitorum internodia, σφυραλίδες Galeno, φάλαγγες. Aristoph.

ARTHROSIS, idem quod *Articulatio*.

ARTICULARIS MORBUS, vide *Arthritis*.

ARTICULATIO est conjunctio artuum ad motum peragendum: estque duplex, *Diarthrosis* sive *Articulatio* laxior: & *Synarthrosis*, sive *Articulatio* strictior. Græcis ἄρθρωσις.

ARTICULUS, vide *Arthron*.

ARTOMELI est, cataplasma ex pane & melle paratum. ex ἄρτος panis & μέλι mel.

ARTUS, sunt membra ventribus adnata & articulis distincta. vide *Arthron*.

ARYTÆNOIDES, sunt cartilagines duæ, quæ laryngis caput, una cum aliis cartilaginibus constituent. Sumuntur quoque pro musculis quibusdam la-

ryngis. ab ἀρῦα haurio, ἀνοίγω aperio, quia inspirando aperiuntur, & εἶδος forma.

ARYTHMUS; est pulsus qui nullum servat ordinem ex α priv. & ῥυθμὸς modulus. G. ein unordentlicher Puls.

AS sive ASSIS, ut ex *Varrone & Plinio* colligere est, ab ære dicta. *Balbus ad Celsum* de asse ejusque partibus, quicquid unum est, & quod ex integrorum divisione remanet, Assem rationatorem vocare scribit. Apud nos idem denotat ac pondus.

ASAPHIA, est vocis obscuritas, ex laxa aut mala organorum constitutione aut contemperatione. ex α priv. & σαφής manifestus. G. eine dunckele Stimme.

ASCARIS seu *Acarides*, sunt exigui vermes, qui in intestino recto producuntur ab excrementis ei diutius quam par est inhærentibus & putrescentibus, cui titillationem & molestiam inferunt. ab ἀσκήω moveo, exerceo, quia suo motu molestant.

ASCITES est hydrops sive tumor abdominis p. n. & per consequens scroti, crurum & pedum, ab humore seroso & nonnunquam lymphatico aut chyloso, loturæ carnis instar, in earum partium cavitate, collecto. Ab ἀσκός uter, quia utris in modum ventre distenditur. G. die Wassersucht.

ASEF, idem quod *Hidroa*

ASEMA, est crisis præter spem, sine signis indicantibus eveniens. Ex α priv. & σημα seu σημασιον signum, à quo σημασιον signo.

ASITIA est alimentorum Fastidium. ex α priv. & σίτη alimentum, frumentum. Germ. Unlust zu essen.

ASODES, vide *Affodes*.

ASPERA ARTERIA seu *Trachea*, est fistula oblonga ex cartilaginibus variis & membranis constans, quæ à gutture, sive faucium imo incipiens, gulæquæ incumbens, inque pulmones descendens, per totas eorum compages ramificatione multiplici dispergitur. Superior pars Larynx; interior vero bronchus appellatur, qui bus

quibus & tertia sive infima à *Malpighio* vesicularis dicta additur. Inservit voci & respiratiōni, Germ. die Luft: Röbre.

ASPHYXIA, est pulsus sensibiliter deficiens. ex a priv. & σφύξα falle, pufo.

ASSQDES, est febris continua. in qua exteriora moderate calida sunt, intus verò ardor adest, sitis insatiabilis, perpetua corporis jactatio, vigilia, delirium, &c. ab ἀσσομαυ nauseo, & ἄσθ forma.

ASTHMA est frequens p. n. respiratiō cum sibilo, sonitu & tusi conjuncta, præsertim nocturno tempore; causa est bronchiorum angustatio vel à sanguine & sero viscoso ipsos nimis comprimente; vel à sanguine acri & scorbutica intemperie infecto, organa respiratoria nimis vellicante, motumque merè convulsivum inducente, quo pulmones inflantur & circuitus sanguinis præpeditur, unde suffocationes, sonitus & tusses facile excitantur. Dicitur hoc in specie asthma convulsivum, scorbuticum. ab ἀσμάζω anhele. Germ. Engbrüstigkeit / das Reichen.

ASTRAGALUS est primum & principalissimum os, tarsum una cum aliis ossiculis in pede, constituens. ab ἀστραγαλίζω talis ludo, unde ἀστρία talus à Græci nominis ἀστράγαλῶ terminatione ultima, γαλῶ recisa, talum ab ore Romano formatum existimo, quum inter se & T sæpius sint permutata pari valore & pronuntiationis soao.

ASTRINGENTIA, sunt quæ tali particularum suarum crassitie & figuratione prædita, ut corporis partes inter se cogant & constringant, qualem habent ex gr. cunei, lamellæ complicatæ & disiliētes, nec non fides ex contortis intestinis factæ. Græcis συπληκῶ. G. zusammen ziehende stopfende Mittel.

ASTROLOGIA, est ars divinandi ex astris, fundamentis innixa lubricis, imo falsis, ac proinde medicis non necessaria, ut veteres censebant. ex ἀστὴρ stella & λόγος dico.

ASTRUM Chemicis nonnullis notat virtutem ac potentiam rerum ex præparationibus acquisitam. Item nonnunquam ita dicitur quinta essentia rei, ut astrum folis.

ATAKTOS i. e. inordinatus irregularis. Dicitur sæpius de motu spirituum animalium in nervis & fibris.

ATAXIA, est inordinatio dierum criticarum. ex *α* priv. & *τάσσω* ordino.

ATECНИЯ, idem quod *Agonia*.

ATHANOR est nomen furni Chimici digestionibus longioribus utilis.

ATHLETICUS habitus est idem quod plethoricus, sanguine laudabili abundans, qui adeo periculo mutationis in deterius est expositus.

ATHEROMA, est tumor p. n. propria tunica contentus, ex humore pultaceo ortum trahens, indolens, digitis non facile cedens, nec pressus, cavitatem relinquens. ab *ἀθήρω* pultis genus; idque ab *ἀθήρ* arista.

ATHYMIA, est animi abjectio, tristitia. ex *α* priv. & *θυμός* animus.

ATLAS, est vertebra prima capiti subjecta; sic dicitur quia caput sustentare videtur, spina caret. Ab *ἀτλάω* sustineo, perfero.

ATOMUS, est corpusculum adeo parvum ut ulterius secari non possit, quemadmodum nonnullis putantur particulae elementares. ex *α* priv. & *τέμνω* secō.

ATONIA, est languor, infirmitas & remissio fibrarum ob spirituum animalium defectum ex *α* priv. & *τείνω* tendo.

ATRABILIS, nonnullis est sanguis sulphureus & falinus, terrestris, adustus & niger, qui p. n. in corpore gignitur, & in liene colligitur, ibi enim volatilizatur, & in fermentum, denuo sanguini commiscendum, exaltatur. Græcis *μελαγχολία* G. schwarze Galle.

ATRETUS, est cui anus aut genitalia non sunt perforata. ex *α* priv. & *πρᾶω* perforo.

ΑΘΡΟΟΝ confertum, coacervatum significat, unde *ἀθροῖας*

ἀθροίας confertim, dicitur de humoribus impetuose in partem aliquam irruentibus.

ATROPHIA sive tabes, *φθῶν, φθίσις, φθινὴ γόσθ* Plut. *τηκεδών πύη Aretæo*, est cum totum corpus vel aliqua pars ab alimentis non reficitur sed sensim emarcescit. Tabes sæpe tantum sumitur, pro ulcere pulmonum, quo corpus universum sensim colliquescit. ex *a* priv. & *πρίφω* nutrio.

ATTA *Festo*, qui propter vitium pedum terram attingit potius quam calcet.

ATTENUANTIA, seu *incidentia* sunt, quæ acutis suis particulis, poros aperiendo crassos & viscidos humores incidere & discindere possunt. Græcis *λεπλωτικά* & *τμητικά*.

ATTONITUS MORBUS, idem quod Apoplexia. *Celso*, propriè cui casus fulminis vicini aut tonitruï sonitus stuporem afflavit. Græcis *ἀπώληκτος*, *ἐμβόνητος*.

ATTRAHENTIA sunt, quæ tenuibus suis particulis, poros aperiendo, humoresque contentos dilatando, ac foras, ubi minor est resistentia, propellendo, non tantum partes in tumorem attollunt & rubore suffundunt; sed sæpe etiam plures vapores & humores, quam per densam cuticulam erumpere possunt è cute & carne expellendo, sub cuticula colligunt, eamque in vesiculas attollunt: imo non raro etiam festucas & aculeos infixos educunt. Græcis *ἐλκτικά, ἐπιπαστικά, ἐξήκτικά*. ab *ἔλκω* traho.

ΑΤΥΠΟΣ morbus, qui nullum servat typum, seu qui inordinate invadit & repetit. Ab *a* priv. & *τύπος* quod Medicis notat formam & ordinem accessionum ac remissionum in morbis.

AUCTIO est nutritio, qua plus restauratur, quam fuit dissipatum. Græcis *ἄυξις*. Germ. *das Zunehmen am Leibe*.

AUDITUS est sensus, quo ex vario aëris circumstantis motu tremulo, tympanum verberante, soni per nervum auditorium, sensorio communi commu-

nicantur, ibique percipiuntur. Græcis Ἀκοή, ἀκρίτως
Germ. das Gehör.

AUDITORIUS meatus est ductus ille qui ab aure externa ad internam tendit & tympano terminatur.

AUGMENTUM FEBRIUM, seu *incrementum*, est computatio, quo tempore febris continuæ incendium totam sanguinis massam occupavit, usque dum pervenerit ad statum. Græcis ἀναβάσις, ab ἀναβαίνω ascendo. Vocatur idem ἐπίδοσις, ἐπιτάσις, αὐξήσις.

AUREUS est species ponderis apud Arabes, est enim illis pondus unius drachmæ cum septima ejus parte: idem quod *denarius*.

AURICULA INFIMA, idem quod *lobus auris*.

AURICULA CORDIS, numero duæ sunt, dextra & sinistra: Dextra ex vena cava cruorem accipit, qui in ventriculum dextrum portatur, & à pulmonibus recipitur: Sinistra vero est, cui sanguis benè præparatus & à nitro aëreo rite fermentatus à pulmonibus de novo traditur, ut per sinistrum ventriculum in arteriam magnam exoneretur & in univcrsum corpus distribuatur:

AURIGO, idem quod *iterus*.

AURIS est organum auditus; quæ *externa*, cujus pars superior *pinna* seu ala; interior lobus seu auricula infima appellatur: ejus ambitus exterior *Helix*; interior *Anthelix* dicitur. Vel *interna* in qua consideratur *tympanum*, quatuor *ossicula* cum *musculis* exiguis, *concha*, *foramen ovale* *Labyrinthus* &c. Græcis ὤτις; Germ. das Ohr.

AUSTERUS notat speciem saporis qui fibris lingvæ & oris contractionem peculiarem inducit. Oritur ex particularum terrearum cum salinis acidis mixtura.

AUTOMATON est machina cujus partes ita dispositæ sunt, ut se invicem moveant.

AUTOPSIA est observatio & memoria eorum, quæ per inspectionem ocularem confirmata sunt.

AUTOPYROS est panis, ex frumento integro, hoc est,

est, cui nil furfuris adjectum vel ablatum fuerit: hujusmodi panis aliis præfertur, quia furfures habent vim abstergendi. ex αὐτός ipse, & πρὸς triticum.

AUXILIUM seu *Remedium* est quicquid contraria agendi vi, morbum impugnare est aptum. Estque triplex, *Dieta, Pharmacia & Chirurgia*. Vide *Modicamentum*.

AXILLA, est cavitas illa sub initio Brachii, in adultis pilis conferta. Latinis *ala*. Gr. *μαρτάλη* & *μέλη* G. *Die Axel*.

AXILLARIS vena est ramus insignis venæ cavæ sanguinem ex manu & brachio reducens, qui ex variis minoribus ramis in unum majorem coalescit.

AXIS est vertebra tertia cranio subjecta Græcis *ἀξων*.

AXUNGIA, *στίαρ ὑεῖοι* Diosf. *ὄξυγγίον* *Ægin*, pinguedo vel sebum porci. Quia vero hujus unguinis præcipuus usus fuit in axibus curruum inungendis, hinc illi nomen creatum, & grammatici omnes pro unguine vehiculari exponunt. Vide *pinguedo*.

AZOTH, modo Mercurium cujuscunque corporis metallici denotat, modo medicinam quorundam universalem putatam, ex Mercurio, auro & argento paratam, ante aliquot annos per magnates, imo & vulgum celeberrimam, varii coloris, pro diversitate præparationis, sæpe nimis sollicitæ, unde mox pretio & fama vilescere incepit.

AZYGOS, est vena circa cor insignis. *Sine pari* aut *jugo* dicta, ad vertebrae porrecta, ortum ducens à venâ cava. ex α priv. & ζύγος jugum.

AZYMUS, est panis non fermentatus, & insalubris, α priv. & ζυμός fermento, idque à ζύμη fermentum. G. *ungeseuert Brod*.

B.

BACILLI nomen imponitur medicamentis figurâ bacillorum, id est, tereti formâ; ut bacilli fumales, bacilli pectorales.

BALANÆUM sive *Balanium* est proprie totius corporis lo-

ris lotio; non raro tamen & pro lotionem partium fo-
 lummodo inferiorum sumitur, quam infessum & semi-
 cupium vulgo vocant. Estque vel *siccum* vel *humi-
 dum*; sicca parantur ex cineribus, sale vulgari, arena,
 chalybe limato &c. *Humida* sunt vel *vaporosa*, vel *a-
 quosa*. *Vaporosa* fiunt ex coctione radicum, herbarum,
 florum, feminum, &c. cujus vapor tantum suscipitur.
Aquosa sunt vel *Artificialia* quæ parantur ex decoctis
 medicamentosis. Vel *Naturalia* quæ *Therma* vocan-
 tur, quorum aquæ sunt aluminosæ, ferreæ, cupreæ,
 nitrosæ, sulphureæ bituminosæ, vitriolicæ, &c. ex
 βάλλω pello, & αἴμα, tristitia, seu morbus.

BALANUS, seu *glans*, est penis suprema pars, præ-
 putio tecta. βάλανος, κύτλανος *Svida* & *Hesichio*. Item
 clitoris muliebris. Sic etiam bulbosi fructus & radi-
 ces appellantur, ut Juglans quasi Jovis glans; item
 glans quercus, Bulbocastranum &c. Item supposito-
 rium, vide suo loco.

BALBUTIES est vitium vocis humanæ, & quidem
 quando vel hæsitat lingua, vel inter loquendum sub-
 sistit, vel certarum literarum sonum exprimere non
 potest. Germ. das Stamlen / Stottern.

BALNEUM, idem quod *Balaneum*.

BALNEUM notat etiam furnum Chemicum in quo
 destillatio instituitur. Duplex potissimum est; *Balne-
 um Mariae* & *Vaporis*. *Mariae balneum* dicitur, quando
 res destillanda immediate aquæ calidæ; *Vaporis* vero
 quando vaporibus tantum aqueis calidis ex subjecto
 vase exhalantibus exponitur.

BALSAMUS vel *Balsamum*. Balsami vocabulum plu-
 ribus in officina usurpatur significationibus. 1. Deno-
 tat propriè succum arboris alicujus in Arabia, Judæa,
 qui & opobalsamum dicitur. Hinc affinia sunt balsa-
 ma naturalia alia ut Peruviam. s. Indic. de copayva.
 2. Notat genus quoddam *odoramenti* crassiusculi instar
 unguenti, vel linimenti e. g. Balsamus rosarum, apo-
 plecticus & similes. 3. Tribuitur medicamentis oleo-
 sis s.

sis s. oleis in quibus alia homogonea sunt soluta, ut balsam. ☩ traumatica. 4. Solent quoque ex gummi resinisque cum spiritu vini liquores destillari, qui extrinsecus illinuntur, balsamique nomine veniunt; ut balsamus nervinus, ischiaticus & similes. 5. Liqueorem spirituosum aromaticum significat internis usibus destinatum ut bals. Anglicanus, embryonum &c. quamvis valde improprie. 6. Balsami nomine etiam veniunt *salia fusa & liquata*, ut balsamus salis gemmæ. 7. De sanguine corporum viventium quando dicitur balsamus, notat particulas ☩ eas oleosas caloris nativæ causam, unde quoque illæ particulæ balsamicæ, & balsamum vitæ vocantur.

BAMMA, est tinctura seu liquor, in quo aliquid tinguatur, aut madefit ut panis jusculo immerfus. à βάπτω immergo. G. eine Tinctur.

BARYCOLA, est audiendi gravitas, ex βαρῦ grave, & ἀκῶ audio.

BASILAREOS, vide Basis.

BASILICA est vena brachii interna *Hepatica* dicta, à βασιλεύω rego. Germ. die Leber-Ader.

BASILICUM est Medicamentum viribus pretiosum, & præ cæteris excellens. à βασιλεύω rego.

BASIOGLOSSUM, est par musculorum linguam depressans, ex βάσις fulcimentum & γλῶσσα lingua.

BASIS, est cordis superior pars mucroni opposita. Item sustentaculum ossis Hyoidis pro lingua: item in formulis præscribendis præcipuum ingrediens, à βάσιω incedo, unde os Basilare.

BATHMIS est sinus in osse Brachii seu humeri, utrimque singuli, in quo cum extenditur flectiturque tota manus, ulnæ ipsius coronæ, sive processus ingrediuntur à βάινω ingredior.

BATITURA vel battitura notat squamam æris vel ferri; it. limaturam eorum.

BATRACHUS est tumor p. n. sub lingua, maxime pueros infestans.

BAURAC Chimicis notat Nitrum.

BECHICA, sunt medicamenta tusfim inhibentia, vide *Pectoralia*. à βήτιω tusfio; hoc vero à βήξ tusfis. Germ. *Mittel gegen den Husten*.

BELENOIDES, est processus aliformis, cranij basi infixus. βέλος sagitta, & ἴδος forma.

BELULCUM denotat instrumentum chirurgicum telis extrahendis accommodatum. λείον ἔ βέλος telum & ἔλαω traho.

BENEDICTA vocantur medicamenta non nulla purgantia lenius seu mitius operantia ut rhab. Hinc Benedicta laxativa. Dicitur etiam de lapide philosophorum.

BENIGNUS MORBUS est, qui nulla vehementia & sæva, supra naturam suam habet symptomata.

BES, alias *Bessis*, *Bissis*, *Bissa*, vel *Bisse*, quasi bis triens, quia $\frac{2}{3}$ sive duo Assis Trientes, seu quod demto libræ Triente superest. *Hoc est Unciæ VIII.* Priscan. p. 8. vulgo *Marca*. Vox præter *Celsum*, *Galeno* usitata. Olim *Des*, veluti dempto triente. Alias *Libra numularia* & octonaria.

BEZOARDICA notant in genere medicamenta venenis & morbis venenatis s. malignis resistentia, qualis est lapis bezoar, cui olim hæc virtus præ reliquis omnibus tribuebatur. Juxta tria regna, triplicia constituuntur; alia sunt *Vegetabilia* ut rad. contrajerv. anthur. angel. alia *animalia* ut C. C. & varia inde parata, unicornu verum, dens hippopotami, spinæ viperarum &c. alia denique *mineralia*, qualia sunt calces fixæ antimoniales vel ex nudo antimonio paratæ cum \ominus vel \oplus , vel additis metallis, unde bezoard. \odot re. Dre . ♂le &c. Nomen habere traduntur ex Persico Ba contra, & Zahar venenum.

BIAION idem est quod violentum.

BICONGIUS est mensura duodecim sextarios continens.

BILIS est excrementum sulphureum & salinum ipsius liquoris sanguinei, in hepate mediantibus glandulis exiguis segregatum, quod vel in vesiculam felleam, vel per ductum hepaticum in intestinum duodenum exantlatur, ut ibi ciborum ulteriori fermentationi inserviat, & fæces à secretione chyli relictas foras convehat. *Bilis* constat ex sulphure, sale adusto & paucosero: *Naturaliter* flava est: *Præter naturaliter* vero *Vitelliana*, *Porracea*, *Æruginosa*, vel *Glasæa*, quæ omnia colorum diversitates solummodo ex intensiori caloris & fermentationis gradu expullulant. *Franc. Sylvius* bilis ascensionem per ductum Hepaticum ad cor asseruit, verum hæc sententia, ut nec rationi, nec experientię, ita nec veritati congruit. *Bilis* non dicitur nisi quando à sanguine segregata fuerit; ideoque veterum sententia de humore bilioso, inventa circulatione sanguinis profus corruit, vide *Humores sanguinei*. *Celsus* Fel. *χολή ξανθή* aut *προκραιδής, γλυκὴ*, quasi dulce, à contrario sensu, cum sit amarissimum, -testibus *Plinio* & *Aureliano* Germ. die Galle.

BILIS ATRA vid. Melancholia.

BIOLYCHNION est calor natus, qui à parentibus fætum comitatur, verum postea cum in lucem editus est, calor sensim perit, postquam pueri spiritus & sanguis ab alimentis & aëre nitroso, alterantur, fermentantur & accenduntur. *Nugæ* sunt eorum, qui affirmant calidum hoc perennare; nam si calidum sit, in continuo motu erit, ergo ut cæteri ignes & calores dispellitur, ex *βίος* vita, & *λύχνος* lumen.

BLÆSITAS est depravata locutio, à vitio lingvæ, in conformatione aut temperie peccantis. Germ. *das Stämeln in der Rede*.

BLÆSUS, est is qui vitio blæsitatis laborat. Item *Valgus* & *Varus*: vel cui dorso spina antè vel posterius incurvata est. *Paralyticum* quoque significat. à *βλαστῶν* distorqueo.

BLAS est terminus novus *Helmontianus*. Denotat ipsi

ipsi motum localem & alterativum astrorum, à quorum, utroque oriuntur temporum mutationes, tempestates atque vicissitudines. Tribuitur etiam humano corpori duplex *naturale & voluntarium*, quorum illud ex astris originem habet, hoc verò ex se ipso est, non ex astris. Sed nugæ hæ sunt:

BLENNA est mucus crassus per palati foramina & nares destillans, qui provenit ex glandulis dictarum partium; nonnunquam etiam cerebri ventriculis per processus mammiformes. *G. Ros.*

BOCIUM, idem quod *Bronchocele*.

BOLUS est medicamentum internum, habens consistentiam, melle paulo crassiorem; & quantitas, quæ unica dosi præscripta, buccâ commode excipi potest. *Germ. ein Bissen.*

BOMBUS est sonus gravior in intestinis à flatuum motu productus.

BORBORYGMUS est murmur lenius in infimo ventre ex reciproca flatuum in intestinis agitatione ortum, familiare hypochondriacis.

BOVINA FAMES, idem quod *Bulimus*.

BOTHOR, sunt pustulæ oris non serpentens, sed tales quæ facile suppurantur & delentur, etsi nonnunquam leviter eas suppurare contingat. Estque *Bothor* generalis appellatio etiam postularum faciei; pulmonis & aliarum partium. Variolæ ac morbilli etiam *Bothor* ab Arabibus nominantur.

BRACHERIUM, idem quod *Amma*.

BRACHIALE, idem quod *Carpus*.

BRACHLEUS, vide *Lacertus*.

BRACHIUM sive *Lacertus* est membrum constans brachio propriè dicto, cubito & manu. Forte à *βραχίον* sive *βραχίον* & *λοιπὴ τῆ χειρῶν*, brevissimus reliquæ partis manuum. unde *Brachiaus musculus*.

BRACHYLOGIA, vide *Brachylogus*.

BRACHYLOGUS, est qui suas sententiâs breviter determinat. *Brachylogia* est brevîs locutio, ut sunt *Apho-*

Aphorismi Hippocratis. ex βραχὺν breve, & λίγν dico.

BRACHYPNOEA est rara & parva respiratio.

BRACTEA idem est quod lamina metallica, e. g. auri, argenti, cupri, orichalci.

BRADIPEPSIA, est tarda ventriculi concoctio seu fermentatio, à mala dispositione fermenti acidi. Ex βραδὺν tardum, πίπρω coquo. G. eine langsame Verdauung.

BRANCHLÆ sunt organa respiratoria piscium, seu pulmones succenturiati. Germ. die Kiemen.

BRANCHUS est raucedo faucium & asperæ arteriæ. Raucitas Plin. Ravis Plauto, à βρόχω sorbeo. G. Heisferkeit.

BREGMA sive *Pregma*, est os sincipitis, à βρέγω maledacio, quia illa ossa infantibus, & sæpe adultis humida & tenera sunt.

BROCHI, sunt labiones, sive qui magna & inordinata labia habent: item laquei Chirurgici genus.

BRODIUM notat liquorem conservantem à corruptione; qualis est saccharum sirupisatum in conditis.

BRONCHIA, vide bronchus.

BRONCHOCELE; est tumor p. n. in larynge aut broncho apprens. à βρόγχος media pars asperæ arteriæ, & κήλη tumor.

BRONCHOTOMIA, est asperæ arteriæ, in membrana ejus parte quæ est intra duos annulos, sectio; Usus est in anginosi, ad suffocationem inhibendam. ex βρόγχος media pars asperæ arteriæ, & τέμνω seco.

BRONCHUS est asperæ arteriæ portio media fistulosa ex annulis antierius constructa; superior pars larynx; inferior vesicularis dicitur. Inservit voci & respirationi. à βρέγω vel βρόχω sorbeo, jugiter enim ad sanguinis accensionem aër absorbetur. Germ. das mitlere Theil der Lufftröhre.

BRYGMUS est stridor dentium potissimum dependens à convulsivis motibus musculorum maxillæ inferioris.

BUBŌ, est inguen sive locus à flexu femoris ad pubem : Item tumor p. n. in inguinibus, à lue venerea vel pestilentiali excitatus. à βυβωνία bubone laboro. G. ein Pest:Beul / ein Venus:Beul.

BUBONOCELE, est Hernia siva Ramex inguinalis, hoc est quando intestina per processum peritonæi dilatatum, in inguina & scrotum delabuntur & subsidunt: nonnunquam pro bubone sive tumore. p. n. in inguine sumitur. ex βυβων inguen, & κήλη tumor. eist Bruch.

BUCCA, dicitur oris inferior pars laxior, quæ inflari potest, ut apparet in tubicinibus. Germ. der Mund die Höle des Mundes. Græcis στόμα, & γνάθος

BUCCALES glandulæ sunt quæ buccas interne investiant.

BUCEA, **BUCELLA** est frustum quod una vice ori ingeri potest, & devorari.

BUCCINATOR, est musculus buccarum rotundus, circuli instar, tenuis & membranofus, variis fibris intertextus, oris tunica inseparabiliter succinctus. In hujus centro observavit *Casseri* robustum quoddam vinculum exterius enatum, & os genarum porrepans, ubi in musculum quendam parvum & gracilem buccæ directè oppositum terminetur. *Oritur* à superiori maxilla, inseritur in inferiorem ad gingivarum radices. *Usus* est buccas cum labiis movere, estque dentibus instar manus, dum huc illuc ad dentes cibos propellit, quo exactius comminuantur.

BUCCULA, est carnosa sub mento pars. Germ. das Unter:Kinn.

BULIMIA, idem quod *Bulimus*.

BULIMIASIS, idem quod *Bulimus*.

BULIMUS Aurel. *Phagedæna*, edacitas præter consuetudinem Horatiano. Βύλιμος Plut. in Symp. Galeni, βαλιμία, βέβροσις Plut. Hom. πυγίδαυα. Estque fames p. n. aucta nimis, quam sæpè lipothymix comitantur *Bovina* dicta. *Oritur* aliquando à ventriculi fermento
nimi-

nimum acri, unde membranæ & nervi ventriculi irritati ad assumendum copiosum alimentum stimulant, quo ista irritatio tollatur. Ex βῆς bos, sive ut aliis placet, ex particula βῆ significationem augente & intendente; & λιμός fames.

BUTYRUM quid sit notum est. In Chemicis notat liquorem consistentiæ spissioris, unde butyrum Ἰρι. Hinc magisteria quoque ob consistentiam dicuntur butyracea.

C.

CACATORIA FEBRIS, est febris intermittens, (sic à clarissimo *Sylvio de le Boe* dicta) cum alvi dejectione multa vel frequenti & quandoque simul torminosa, diverso accessus tempore ægros valde affligens, ac debilitans: etiam *Catarrhica* & *Dejectoria* vocari potest.

CACHECTICUS, est qui cachexia laborat. G. der in feiner guten Haut steckt.

CACHEXIA, est malus corporis habitus, ex humorum vitiosorum dispositione prava ortus, unde febres lentæ, tabes, hydrops &c. contrahuntur: in cachexia facies sæpe pallida & mali coloris est, corpus tumidum & inflatum. Cachexia latè sumpta cum *ισχμία* opponitur, ac ut bonus habitus omnibus partibus sanis communis est, ita malus habitus ab omnibus malis propagatur. Strictè *cachexia* tantum sumitur pro mala dispositione in habitu corporis; *Euxia* verò pro humorum sive sanguinis pariter & corporis dispositione bona accipitur. Ex κακός malus, & ἴσμις habitus.

CACOCHYMIA, est humorum in sanguine vitiosorum abundantia: estque biliosa, pituitosa, melancholica, acida, salsa, acris, pontica &c. ex κακός pravus, & χυμός succus humor, à χύω vel χύωω fundo.

CACOËTHES, *Chironium ulcus* sive *telephium*, est morbus vel ulcus curationem respuens, quod ulcus malignum vocatur, hoc fit cum ulcus fuerit callosum vel sinuosum, cui nonnunquam ossicula decedentia &

cariosa subjacent. ex κακός malum, & ἔθος mos, consuetudo.

CACOPHONIA est mala vocis prolatio, ex organorum vitiositate proveniens, ex κακός male, & φωνή VOVO.

CACOSIS est mala dispositio e. g. in visceribus Gr. κακώσις δὲ κακῶσαι male habere.

CACOTROPHIA est nutritio depravata ex sanguinis vitio: ut in Lepra, impetigine &c. ex κακός malum, & τροφή nutritio.

CADUCUS MORBUS, vide *Epilepsia*.

CACOSTOMACHUS, dicitur de alimentis quæ vel stomachus respuit, vel quæ eundem offendunt.

CÆMENTUM vid. *Cementum*.

CÆSAREA SECTIO, idem quod *Histerotomocia*.

CALANUS SCRIPTORIUS est dilatatio quædam circa cerebri ventriculum quartum, quæ deinde in mucronem exacuitur, & ab hâc figura nomen obtinuisse videtur.

CALCANEUS, idem est quod *Calx*.

CACHOIDEA, sunt in pede osicula tria, tarsum una cum aliis constituentia, & à Fallopio cunei formia dicta.

CALCINATIO est misti per ignem, aut res corroden-tes, (ut est Mercurius, aqua fortis, aqua regia &c.) in calcem solutio.

CALIDARIUM idem quod *Laconicum*.

CALCULUS est præter naturalis in corpore humano lapidosa concretio, quæ in omnibus fere partibus, cerebro, pulmonibus hepate cystide fellea, maxime tamen in renibus & vesica contingit. Causam materialem constituunt particule salinæ & terrestres quæ in loco quieto concrefcunt. G. der Stein.

CALIDUM INNATUM, vide *Emphytum thermum*, aut *Biolychnium*.

CALLICREAS sive *Pancreas*, est Glandula conglomerata, sub ventriculi parte posteriore collocata, longi-
tudi-

tudinem habet trium aut quatuor digitorum in homine, tenui membrana à peritonæo investitur, terminatur in homine juxta ductum communem biliarium in intestinum duodenum ex cujus ducta lymphæ volatilis & insipida effunditur. Verum *Sylvius de le Boe* cum Discipulo suo *de Graaf* succum acidum & subacidum, quandoque austerum & dulcem invenisse se dicunt, inde quoque originem ferè omnium morborum deducunt. Sed sciendum hoc fortasse p. n. fuisse observatum, cum vix unus ex centum hominibus exacte sanus, reperiatur. De hac quæstione vide Anat. nostr. Ref. lib. I. c. XI. usus est succo suo volatili chylum subacidum & bilis amarorem temperare, fermentare & volatilizare, ut tandem dulci sapore venas lacteas, subeat & ascendat. Componitur ex καλόν pulchrum, & κρέας quasi diceret carnem formosam.

CALLUS, est species tumoris sine dolore, cuti similis, ex nimio labore contractus. Græcis τύλος Germ. die harte Haut.

CALOR NATIVUS, vide *Biolychnium*.

CALVA, *Plin.* Calvaria. *Celsò*, cranium, κρένιον, quod cerebrum integat quasi κρένιον, id est, Galea. πύλος, πόχυς *Lycotr.* σκάφοι *Aristoph.* κῦτος. est integumentum capitis osseum, vide *Cranium*, der Schedel. Item pars capitis capillata superior, quæ à morbo vel senectute primo calvescit.

CALVARIA, idem quod *Calva*.

CALVITIUM apud græcos vocatum est φαλάκρωσις, & μαδέρωσις quod quidem vitium nihil aliud est, nisi depilatio capitis ætate hominibus adveniens.

CALX, *Plauto.* *Calcaneum* *Virg.* item πτέρνα, σκαλίς est secundum os tarfi in pede, reliquis magnitudine & robore præstantius, oblongum & versus posteriora protensum, ut ei firmius homo insistat, nec lapsu facili retrorsum concidat.

CALX quoque dicitur, quod calcinando, vel in alcohol

cool convertitur ut Calx saturni, vel saltem friabile factum est, ut, cornu cervi ustum. G. Raldf.

CAMARIUM vide *Fornix*. ex καμάρος fornix, testudo.

CAMAROSIS, est cranii ictus, in quo ossis portio aliqua, in cameræ formam elevatur à καμάρος testudo.

CAMBIUM est humor secundum *Avicennam* qui inter quatuor humores recensetur, quorum usus erat, partes nutrire: primus dicebatur humor *Innominatus*: Secundus *ros*, Tertius *Gluten*; & quartus, qui proximè in alimentum convertebatur, *Cambii* nomine veniebat; sed ea figmenta, inventa à nobis circulatione sanguinis per fibras, planè concidunt.

CAMERATIO, idem quod *Camarosis*.

CANALES sunt ductus, per quos liquores transeunt: ut sunt ductus Salivales, Biliarius, Hepaticus, Pancreaticus, &c. Græcis πύλοι ductus.

CANALICULUS *arteriosus*, est vās inter arteriam pulmonalem & arteriam magnam in fœtibus quod in adultis obliteratur. Usus in fœtibus est ut ex arteria pulmonali per canaliculum hunc sanguis in arteriam magnam exoneretur, ex eo quod sanguis, (quia fœtus in utero non respirat) in pulmonibus non accenditur.

CANCER, vide *Carcinoma*.

CANDISARE in pharmaceuticis notat saccharo canto obducere, e. g. fructus, cortices &c. Hinc candidata, saccharo canto obducta.

CANINA APPETENTIA, vide *Cynodes Orexis*.

CANINA RABIES, idem quod *Hydrophobia*.

CANINI DENTES, idem quod *Cynodontes*.

CANITIES, est mutatio capillorum ad colorem album ante legitimam ætatem. Canities enim duplex est: altera quæ secundum ætatis cursum obvenit: altera verò quæ vitiosa, & morbosa ab *Aristotele* nuncupata est.

CANNA MAJOR, idem quod *tibia*.

CANNA MINOR, idem quod *fibula os*.

CANTHUS vel cantus notat angulum. Hinc faccharum cantum, canthum, vel cantium, quod angulis plurimis gaudeat. Germ. *Randel; Zucker*. Canthus sive *Hircus* est angulus quem habet oculus; qui vel major sive internus, vel minor sive externus. Græcis *καρθοί*. Quorum qui ad nasum sunt, *παρρηγε* & *πηγαι* appellantur, quod inde lachrymæ effluunt; & qui ad tempora, *παρπηλαι* Poll. *Nicandro*. G. die *Augens Wincfel*.

CAPELLA Chemicis denotat vasculum ex osibus calcinatis, vel simili materia confectum, in quo separatio metallorum puriorum ab impuris instituitur. Ita etiam appellatur vas in quo arena continetur cui vasa unâ cum materia destillanda committuntur. G. *Capelle; Sand; Capelle*,

CAPILLARIA VASA, dicuntur venarum & artieriarum extremitates, quæ capillos exilitate sua æmulantur.

CAPILLORUM DEFLUVIUM. vid. *Alopecia*

CAPREOLARIA vasa vocantur vasa præparantia, quæ non recto ductu, sed instar capreoli vel hederæ contortæ progrediuntur versus testes.

CAPREOLUS auris, vide *Helix*.

CAPRIZANS dicitur pulsus irregularis & inæqualis, quando ictum unum fortiolem duo vel plures debiliores & citatiores sequuntur.

CAPSULÆ artrabilaria, sive *Renes Succenturiati*, sunt corpora glandulosa, renibus super impositi: *Ufus* eorum est ut lympham in suas cavitates suscipiant, quæ sanguis crassus à renibus refluus; & sero maxima ex parte destitutus, diluatur, & ad cursum circularem fluidior reddatur.

CAPSULA CORDIS, vide *Pericardium*.

CAPSULA COMMUNIS Glissonii in Hepate nihil aliud est quam membrana à peritonæo producta, cui porus biliaris & vena portæ in hepate simul includuntur.

CAPSULÆ SEMINALES sunt extremæ, vasorum semen deferentium capsularum instar dilatatæ cavitates, quæ per duo foramina, semen à testibus receptum, in vesiculas seminales emittunt, ut in iis ad coitus tempus asservetur, vel per vasa lymphatica in massam sanguineam reducat.

CAPUT MORTUUM, est residua illa materia, crassa & sicca, quæ in destillationibus præcipue mineralium remanet: communissimè autem remanentiam vitrioli notat

CAPUT PURGIUM, idem quod *Errbinum*.

CARBO, vide *Anthrax*.

CARBUNCULUS, idem quod *Anthrax*.

CARCINODES, est tumor p. n. Cancro similis. καρκίνος cancer, & ἄστρον forma. Ein Krebs.

CARCINOMA, *Carcinus* sive *Cancer*, est tumor p. n. à salino sulphureo ac acri sanguine ortum ducens, rotundus, turus, lividus, dolens, in principio pisi magnitudine, sed postea gaudet venis circum se turgidis, pedesque cancri referentibus, quamvis non semper. Ex καρκίνος cancer, & νέμω depasco. G. der Krebs.

CARCINUS, vide in *Carcinoma*.

CARDIA est Cor, sive musculus principalissimus, sanguini duntaxat circumpellendo destinatus; Vide *Cor*. Dicitur etiam de orificio ventriculi sinistro, quod ob circulum suum nerveum summè sensibile existit, & maximum cum corde consensum habet. Unde sæpius hujus dolores pro cordis dolore habentur, à καρδιά palpō, vibro.

CARDIACA, est suffocatio cordis ex polypo, vel sanguine coagulato &c. Dicitur etiam *syncope Cardiaca*. à καρδιά Cor.

CARDIACUM est medicamentum, cor (ut olim putabant) roborans: sed potius blandam fermentationem sanguini inducens, qua spiritus exhausti reficiuntur, unde circulatio per consequens benignior & facilior

facilior redditur. ex καρδια cor, Herz: Stärkung / sed malim, Blut: Stärkung.

CARDIALGIA & *cardiogmos* Plinio *Rosio Stomachi* est morfus, rosio aut contractio nervi paris vagi & intercostalis stomacho inserti, à materia vellicante in ventriculo contenta, ita ut cor, ob consensum, angustatum, & contractum, lipothymiam patiatur. à καρδια cor, & ἀλγία doleo. G. Magen: Schmerzen.

CARDIOGMOS, idem quod *Cardialgia*. ex καρδιώσσω cordis dolorem sentio.

CARIES est osis corruptio, à diuturno humorum vitiosorum affluxu: vel ab acrimonia & malignitate eorum: vel à proprietate occulta: vel à contusione, os ipsum aliquo modo lædente: vel à medicamentis acrioribus.

CARMINATIVA sunt medicamenta interna & externa quibus flatus in intestinis hærentes discutiuntur.

CARO est pars simularis fibrosa, sanguineo, molli, tomento instructa, crassa, una cum ossibus corporis firmamentum existens, estque vulgo quadruplex. *Musculosa*, *fibrosa*, ut in musculis, & corde. *Parenchymatica*, ut pulmo, Hepar, lien. *Viscerosa*, ut intestina. *Glandulosa*, ut pancreas, glandulæ mammariæ, salivales &c. Sed proprie loquendo sola musculosa hoc nomen meretur. Græcis *σαρξ* Germ. *Fleisch* | *Caro* etiam significat substantiam illam molliorem fructuum succulentorum, quam alias pulpam vocamus, ut *pulpa* vel *Caro Casia*, *Cydoniorum*.

CAROTIDES *arteria*, duæ sunt, externa, vel interna: Externa quæ juxta cor assurgens, in duos ramos dispescitur, quorum exterior ad fauces, faciem, capitæ verticem, & retro aures variè distribuitur, alter vero ramus apparatu quodam velut mechanico, os cunei forme pertrausit; in eo enim peculiarem in utroque latere canalem natura insculpsit, in quo arteria illa in majorem cautelam tunica insuper ascititia crassiore investitur, sic igitur ducta instar S duplex canali

nali osseo elapsa, tunicam ascititiam deponit, & τῷ ἰγκεφάλῳ suo sanguine prospicit, circa nervum igitur ophthalmicum ascendens, ad latera porrigitur, deinde ad anteriorem cerebri regionem intra ductum nervorum olfactoriorum, ultimò ad posteriora protenditur & juxta medullam oblongatam & spinalem medullam cranio exiens eam suo liquore ad os sacrum usque irrigat. Olim arteriam illam vertebralem seu internam vocabant eo, quod putarint eam ascendere & cranio immisso cum carotide conjungi, quod tamen juxta accuratiss. *Willisium*, secus experimur. *Soporales* seu *Carotides* vocantur quia si vinculo constringantur, illico affectus soporosos excitant. Veteres malè soporem naturalem inde produci existimabant. *Carpus* & *Celso* σφαγίτις appellantur, id est jugulares. à καρῶν soporem induco.

CARPIA à Gallica voce *Charpie* originem ducit, vulgò *Carpie*. Latinis *linteamentum carptum*, vulsumve è linteis conceptis: *Linamentum rasile*. Græcis πλῆθος μωτὸς διάσπυρον *Egineta*, πῆμα *Apsyrtos*. *Delinamentum sanarium*, est conceptum linamentum, quo vulnori ulcerive immissio sanies inanitur. ἔμπυρος μωτὸς *Hippocrati Linamentum rasile*, è lanugine linteorum erasa conficitur. ἔσπυρος μωτὸς ἔσπυμα *Erotiana*, ἄχνηθονία *Hippocrati*. G. geschabte Wicken. *Linamentum tortile* è materia contorta fit: σπειλὸς μωτὸς.

CARUS est sopor p. n. in quo ægri vellicati, compuncti aut vocati, vix sensationis notas ostendunt, absque febre, Lethargo major, & Apoplexia minor est. Causa est obstructio vel compressio pororum & meatuum versus cerebri meditullium euntium & in corporis callosi limbo saltem extimo sedem habentium. à καρῶν soporem induco. G. die Schiass, Sucht.

CARPUS, vulgò *Brachiale*, prima palmæ pars *Celso* καρπὸς. κτῆς *Hesich.* est pars brachii inter partem inferiorem cubiti & manus: constat ex ossiculis octo quibus cubitus manui connectitur.

CARTILAGO, est pars alba, ligamento ficcior, duriorque; osse verò mollior, dicitur similis & spermatica, sed falsò, quia non magis ex semine conficitur ac cæteræ partes. Articulationem faciliorem reddit, partesque varias ab injuriis externis defendit. Græcis *χάρδρα* G. Knarpel / Knarpel-Stein.

CARUNCULÆ MYRTIFORMES, sunt orificii vaginæ mulebris corrugationes, seu membranosæ inæqualitates nullo certo numero comprehendendæ, quæ in parturientibus, & post partum ita obliterantur, ut earum vestigium vel minimum non remaneat. Ut plurimum conspiciuntur quatuor.

CARUNCULÆ OCULI sunt glandulæ, utrique cantho majori appositæ, humiditatem pro oculis humectandis, secernentes, quæ lachrymarum nomine venit, quæque deinceps per puncta lachrymalia, ossi nasi insculpta, in nares exonerantur.

CARUNCULÆ PAPILLARES sunt corpuscula exigua in renibus, numero decem; proprie sunt fasciculi à concentratione canaliculorum, ex quibus renum substantia maxime constat orti, qui serum à canaliculis recipiunt & in pelvim deducunt.

CASTRENSES morbi dicuntur, qui in castris potissimum & ferè epidemicè grassantur.

CASUS UVULÆ, vide in *Cion*.

CATACLASIS in genere significat perversionem, perversionem. In specie vero dicitur de oculi perversione, cum palpebræ pervertuntur, idque alterius musculorum oculos claudentium convulsionem indicat.

CATACLIDA, est costa prima, subclavicula dicta: ex *Κάτω* infra, & *κλεις* clavis.

CATAGMA est ossium fractura, sive separatio continui in duris corporis partibus, quæ, externè duro quodam instrumento, vi partem affligente, efficitur; cujus differentiæ à parte & accidentibus desumuntur. Germ. Ein Stein-Bruch.

CATAGMATICUS dicitur de eo quod ad fracturas, curandas necessarium est.

CATALEPSIS sive *Catochus*, est omnis functionis animalis abolitio, in respiratio manet integra, & ægri eum corporis habitum servant, in quo erant, cum hoc affectu corripentur. Causa videtur consistere in obstructione vel angustatione corporis striati, nempe in iis poris, per quos objecta cerebro repræsentantur, ita ut nulla alicujus objecti perceptio adsit, verum poti per quos spiritus animales à cerebro ad organa sensuum protenduntur satis liberi manent. à καταλαμβάνω comprehendo, corripio.

CATALOGICA, idem quod *Cicatrizantia*. à καταλόωωtero.

CATAMENIA, sunt menstrua muliebria, quæ singulis mensibus, à fermentatione massæ sanguineæ inducta, propter fermentum uterinum ei inspiratum turgescunt & foras prorumpunt; aliorum sententia est à semine in testibus generato & sanguini communicato. Quidam menstruorum causam lunæ motibus adscribunt, hoc autem concessio necessum foret, ut uno eodemque tempore, omnes simul menstruum fluxum paterentur. Menstrua incipiunt anno duodecimo, decimo tertio, vel decimo quarto: desinunt verò, circa annum quinquagesimum, verum hoc exactè determinari vix potest. Supprimuntur in prægnantibus, & lactantibus: regula tamen non est. ex κατά & μῆνας mensis qf. καταμήνας singulis mensibus. Germ. die Zeit. Die Weibliche Zeit.

CATAPASMA est pulvis fragrans, qui odoris sui causa vestibis inspargitur. Item pulvis fragrans qui post illinitionem, stomacho aut cordi applicatur. à καταπάσσω inspergo. vide *Diapasma*.

CATAPHORA idem est quod *Coma*, verum in eo differunt, quod *Cataphora* tanquam genus omnium stuporum sine febris sumatur. à καταφέρειν deorsum fero, quia agrorum membra deorsum concidunt. Germ. Schloff: Sucht. CATA-

CATAPHRACTA est fascia sive ligatura thoracis, à *καταφράσσω* munio.

CATAPHASMA, est medicamentum topicum pultis consistentia. Præscribitur fere duobus modis, nempe vel per coctionem vel sine eâ. Illud fit frequentius, hoc sæpe majorum est virium. In illo jubentur assumi vegetabilia, scopo convenientia, ut radices, herbæ, femina, flores, fructus &c. additis appropriatis, aut illis omisissis: quæ omnia in f. q. liquoris, v. g. aquæ, cerevisiæ, lactis, vini, &c. coquuntur ad pultis consistentiam. Hoc paratur ferè ex vegetabilibus minutim concisis, affuso tantum liquore sufficienti, eâ solum quantitate, ut respondeat consistentiæ pultis. Possunt hic quoque addi farinæ, mica panis, olea, unguenta, sicuti quoque in prioris generis cataplasmatibus, à *καταπλάσσω* illino G. ein Brei/ ein Umschlag.

CATAPOTIUM vulgo *pilula*, est medicamentum internum, quod deglutiendo ad alvum subducendam & purgandam, in forma pilularum assumitur. ex *κάτω* deorsum, & *πίνω* bibo, G. Pillen.

CATAPTOISIS est Epilepsiæ symptoma cum homines derepente in terram concidunt. à *καταπίω* deorsum cado. G. Niederstürzung in der fallenden Sucht.

CATARACTA est duplex *incipiens* seu *suffusio*, vel *confirmata* seu *cataracta* propriè dicta. *Incipiens* est oculi suffusio, cum nempe nubeculæ, festucæ aut muscæ, ante oculos volare videntur. *Confirmata* verò est, quando à pellicula tenui, pupilla in totum vel ex parte occluditur, ita ut radiis solaribus debitus ingressus præcludatur. Cataractæ confirmatæ curantur acu per membranam albugineam & corneam ad cataractam usque adacta, quæ acu deprimenda & si resiliat comminuenda, deinde oculus aqua rosarum & albumine ovi cum alumine conquassato obligandus. à *καταρρασσω* confundo. Græcis *καρχυμῶ*. Germ. der Starr/ ein Fell über dem Auge.

CATAR-

CATARRHOPUS est quando humores, vapores, vel flatus deorsum ruunt, ex *κατω* deorsum, & *ρρω* fluo.

CATASARCA, idem quod *Anasarca*, ex *κατ* per, & *σαρξ* caro.

CATASCHESIS est dispositio bona, hecticæ opposita, ex *κατ* per, & *σχισ* habitus dispositio.

CATASTASIS est corporis humani, vel temporis dispositio, à *καθίστημι* constituo.

CATATASIS est extensio corporis versus inferiora, ex *κατω* infra, & *τεινω* tendo.

CATHÆRETICA sunt medicamenta, superflua auferentia, ex *καθαρῶν* dejicio.

CATHARMA, idem quod *Catharticum*.

CATARRHUS, est feri vel lymphæ in glandulis & vasis lymphaticis motus læsus, ut vel subsistat, vel vitiosè per glandulas irritatas profluat. Contingit in omnibus partibus, ubi vasa lymphatica & glandulæ sunt, e. g. in capite, naribus, ore, oculis &c. Olim credebatur esse humorum p. n. à capite ad subjectas partes, ut nares, os, pulmones &c. defluxus; velut in Coryza, & Brancho contingit. Hinc versus:

Si fluat ad pectus, dicatur Rheum a Catarrhus.

Si ad fauces, Branchus, si ad nares, esto coryza.

ex *κατω* deorsum, & *ρρω* fluo.

CATARRHALIS febris est quæ conjuncta est cum vitioso feri seu lymphæ motu. Sæpius excitatus ab aère & epidemia est.

CATHARSIS, idem quod purgatio per inferiora.

CATHARTICUM est medicamentum purgans, quod ventriculum, intestina & quicquid in sanguine heterogeneum & vitiosum fuerit, expurgat & in communem cloacam, seu intestina præcipitat. Vide *Purgatio* & *Vomitorium*. *Catharrica* dicuntur *Cholagoga*, ut *Rhabarbarum*, *Scammonium*, *Cassia fistula*, *Diaprunum solitimum*, &c. vel *Pblegmagoga* & *Hydragoga*, ut *Coly-*
cynthis,

*cynthis, Jalappa, Mechoacanna, Diaphanicum, Diacarbani-
thamum &c. vel Melanagoga, ut Helleborus niger, Folia
Senna, Confectio Hamach, Trochisci Albandal.* Vocatur
item *purgans med. purgatio, Medicamentum ventrisuum*
Aurel. quod alvum dejicit. καθαρισμός, καθαρτήριον ἢ κα-
θαρτικὸν φάρμακον, ὑψηλάτων Hippoc. ἰλακτήριον Eustath.
& Poll. καθάρσιμον φάρμακον Moschorulo. ἀ καθάρω purgo,
mundo.

CATHEMERINA, idem quod *quotidiana Febris.*

CATHETER, est instrumentum fistulosum, quod
per penem virilem vesicæ immittitur, ad urinam à
calculo suppressam, evacuandam: vel cujus cavitati
instrumentum *Itinerarium* dictum intruditur, ad cal-
culum vesicæ explorandum, ut hoc negotio Sphin-
cterem vesicæ ostendat, ad incisionem in perinæo fa-
ciendam; *Ænea Fistula Celsi, Æginetæ σίφων* im-
mitto.

CATHETERISMUS est administratio, qua per
catheterem injectio in vesicam, mediante siphone,
fit.

CATHOLICUM est medicamentum commune
omnes vitiosos humores educens, quod in officinis
asservatur. ex κτ̄ per, & ὄλοι totum.

CATINUS, denotat in genere pyxidem terream
quamvis, item ollam. Chemicis vero aliquando in
specie notat vas terreum vel etiam terreum quod ci-
neres vel arenam continet in furnis. Germ. *Eine
Sand-Capelle.*

ΚΑΤΩ PURGARE, hoc est per inferiora pur-
gare.

CATOCHE, idem quod *Catalepsis.* εκ κάτω deor-
sum, & ἔχω habeo.

CATOCHEUS, idem quod *Catalepsis.*

CATOPSIS, idem quod *Myopia.*

CATORETICA idem quod *purgantia.* εκ κάτω in-
fra, & ρίω fluo.

CATOTERICA idem quod *purgantia.* ἀ Positivo
κάτω infra, deorsum. CAVI-

CAVITATES sunt ventres majores, in quibus princeps aliquod viscus continetur; ut in capite, cerebrum; in thorace, pulmo, cor &c. in abdomine, hepar, lien, renes, ventriculus, intestina, vesica, &c. suntque tres, caput, thorax, & venter.

CAVITATES minores sunt cerebri & cordis ventriculi, de quibus suo loco. Vide *Ventriculi*.

CAULEDON, est fractura ossis transversim facta, fracti ossis partes ita separans, ut è directo non jaceant. à *καυλος* caulis virga.

CAUSODES idem quod *Causus*. à *καίω* uro, & *εἶδος* forma.

CAUSTICA sive Escharotica, sunt quæ cutim & carnem in duram crustam sive escharam exurunt, ut sunt æs ustum, Calx viva, Mercurius sublimatus, Ruptorium, ferrum candens &c. à *καίω* uro. Germ. *Brennende / Neßende-Mittel*.

CAUSUS, seu *febris ardens*, ea est, quæ cum majori æstu, quam in aliis continuis, siti fere intolerabili, aliisque symptomatibus insigniorem sanguinis phlogosin arguentibus, cursum suum peragit. Ejus ratio formalis, qua à cæteris putridis, discriminatur, in hoc consistit, quod temperies sanguinis in hac febris affectis sit calidior, hoc est, sulphure concremabili magis abundat, ideo cum effervescit, majori copia accenditur, & deflagratione sua, caloris intensissimi effluvia per totum corpus diffundit, ejus motus est acutus, & cito ad statum pervenit, symptomatibus magis horrendis stipatur, crifim habet difficilem, & plenum alex periculosa eventum. A *καίω* uro, incendio Germ. *Ein gar hitzig Fieber*.

CAUTERIUM, est instrumentum Chirurgicum ex ferro, auro, vel argento confectum, quod postquam incanduerit, actualem inurendi vim obtinet, cujus magnitudo & forma variat. Quandoque etiam pro cauterio potenciali sumitur, quod ex lixivii vel calce viva paratur; à *καίω* uro.

CEDMATA dicuntur defluxiones ad articulos, & præcipuè ad coxendicem, à *κεδαζω* dissipto.

CELE est tumor p. n. in quacunque parte excitatus. à *κελός* intumesco.

CELLULE INTESTINI COLI, sunt cavitates, in quibus stercora aliquandiu morantur, ut adjacentes partes uno calore foveant, & quæcunque cruda sunt diutius in iis coquantur & fermententur.

CEMENTUM est pulvis, cujus ope calcinatio cementatoria peragitur. Vel ut alii, est mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla strata, ad cementandum reverberantur, estque vel simplex vel mista; item in forma pulveris vel pastæ.

CENCHRIAS est Herpetis species, à similitudine seminis milii, Herpes miliaris dicta. vide Herpes. à *κένχεα* milium.

CENEANGIA, est vasorum sanguineorum evacuatio per venæ sectionem. 1. Conducit in plethora, ut natura nimio pondere liberetur; 2. Ad revulsionem cum nimio fluxu ad hanc vel illam partem ruat; 3. Præstat ad sanguinem jam in partem delapsum alio derivandum, licet ibi fixam nondum habeat sedem, neque extra venas vagetur. 4. Ad sanguinem in febribus ardentibus & putridis ventilandum & refrigerandum. à *κενών* evacuo, & *ἄγγος* vas.

CENTRUM, est medium corporis non Mathematicè sed Physicè sumptum, idque cor esse affirmant, à quo tanquam centro sanguis in ambitum corporis propellitur & circulariter relegatur. à *κενόν* pungo, punctum enim est medium cujusque centri.

CEPHALÆA est dolor capitis pertinax & difficulter cedens. à *κεφαλή* caput, laboro, ago, Germ. *langwierige / eingewurzelte Haupt; Beschwerde oder Weh.*

CEPHALALGIA est capitis dolor, ab intemperie vel prava conformatione ortum ducens. ex *κεφαλή* caput, & *ἀλγία* doleo. G. *Haupt-Weh.*

CEPHA-

· CEPHALICA, sunt medicamenta spirituoſa & volatilia, ad capitis mala pertinentia. Item vena externa in brachio *Cephalica* dicta, quia in capitis morbis ſecari ſolebat. à κεφαλή caput.

· CEPHALOPHARYNGÆI eſt primum muſculorum gulæ par, à capitis cervicisque conſinio demiſſum, & in tunicam œſophagi latius expanſum. ex κεφαλή caput, & φάρυγξ fauces.

· CEPHALOPONIA, eſt gravitas aut dolor capitis. ex κεφαλή caput, & πόνος dolor, labor.

· CERÆA, ſunt uteri cornua in brutis, in quibus generatio fit. à κέρα cornu.

· CERATIO, vid. inceratio.

· CERATIUM, idem quod *ſliqua*.

· CERATOGLOSSUM, eſt proprium muſculorum linguæ par, à cornibus oſſis hyoidis prognatum, & linguæ lateribus junctum; uſus eſt linguam recta deorſum interiora verſus movere, quando ambo agunt: ſi verò alteruter contrahitur, in latus movet dextrum vel ſiniſtrum. ex κέρα cornu, & γλῶσσα lingua.

· CERATOIDES, idem quod *Cornea tunica*. à κέρα cornu, & ἴδιον forma.

· CERATOMALAGMA, eſt compoſitio emolliens ex cера aliisque paratum. à κηρός cera, & μαλάσσω emollio. Germ. eine gelinde Waxſalbe.

· CERATUM à cera ſic dictum, medicamentum eſt externum ex cera, oleis, & nonnunquam pulveribus compoſitum, unguento craſſius, & emplaſtro mollius.

· CÉRCHNOS, eſt Laryngis quædam aſperitas, quæ inſtar granorum juniperi ſentitur, unde tuſſicula ſicca excitatur. à κέρχων raucedinem induco.

· CERCIS, eſt os cubiti ſecundum, quod *Radius* appellatur, ob radii rotarum æmulationem. à κέρκις radius.

· CERCOSIS, idem quod mentula muliebris, Tenſigo, eſtque morbus muliebris auctæ magnitudinis in *Clitoride*. Vocatur etiam ſymptoma turpitudinis.

· CEREÀ,

CEREA, idem quod *Achor*.

CEREBELLUM, five *παραγκεφαλὶς Ηετορὴ*. Ἰγκερον *Galeno* ἰπποκρίτης *Poll.* ὀπίσθιου ἰγυ κεφαλος est posterior & ἰγκεφάλου pars, itidem ut cerebrum ex substantia cinerea seu cordicali, & alba seu medullari constituta, in qua spiritus animales, actionibus involuntariis & merè naturalibus obeundis generatur. In homine, non item in brutis, exterius ex plurimis lamellis, sibi invicem incumbētib; constare videtur.

CEREBRUM, vitalia capitis, *Plin.* ἰγκέφαλος, ἁδύκος μύελος *Sophocli*, stricte sumitur pro parte anteriore & ἰγκεφάλου, estque sustantia sui generis, exterius tegitur pia matre, plurimis gyris anfractibusque dotatur. Exterior substantia cinerea est, in qua spiritus animales generantur, interior alba, quæ spiritus animales ex corticali recipit, eosque per corpus callosum & medullam oblongatam in nervos exonerat, à quibus actiones voluntariæ maximè dependent. Item, cerebrum est imaginationis, iudicii, memoriæ & reminiscentiæ subjectum; ideæ enim seu species rerum ab organis sensuum externorum receptæ, deferuntur ad sensorium commune five initium medullæ oblongatæ, deinde per corpora striata ac corpus callosum ibi imaginatio & iudicium fit, verum in corticali substantia memoriæ sedes dicitur; si ideæ, post aliquod tempus ex memoriæ loco revocantur, reminiscentiæ nomine veniunt. Somnus item fit in cerebro, de quo vide suo loco. Germ. das Gehirn.

CERELÆUM, est linimentum ex cera & oleo compositum. à *κηρός* cera, & ἔλαιον oleum.

CEREVISIA MEDICATA, est in qua medicamenta, cuilibet morborum scopo, convenientia, infusa fuerint. Germ. Kräuter-Bier.

CERIA, idem quod *Fabus*.

CERIO, idem quod *Fabus*.

CEROTUM, idem quod *Ceratum*.

CERUMINA, Græcis ἀψήλις sunt aurium fordes
E quæ

quæ in meatu auditorio ex cartilaginibus exudare videntur. Alii ex glandulis auri adjacentibus provenire existimant. Constant ex plurimo sale & sulphure adusto, unde amaritudo dependet. Utilia sunt, ne pulvis, festucae, animalcula &c. aurem internam subeant. Vide *Μαγμοράτα aurium*. Germ. *Dhrens Schmalz*.

CERVIX notat modo generaliter idem quod collum, seu pars intermedia inter caput & thoracem. Constat septem vertebra. Dicitur hinc etiam de omnibus iis angustioribus cavitatibus quæ alias nomen colli obtinuerunt, ut cervix uteri, vesicæ. In specie verò notat colli partem posteriorem. Germ. *das Genick*.

CHALALSTICA, sunt medicamenta quæ sua humectandi & emolliendi vi, partes constrictas relaxant, à *χαλάω* relaxo, remitto.

CHALAZIA item *χαλάζωσις*, grando, est tuberculum in palpebris grandinem referens.

CHALAZÆ, binæ singulis ovis obtigerunt, altera in obtuso, altera in acuto angulo. Plus earum in albumine reperitur; vitello tamen validius adhærent, ejusque membranæ appenduntur. Corpora sunt longiuscula, concreta magis quam albumen & albidiora, nodosa, luciditatis cujusdam non expertia, ut grando; unde illis nomen. Constat enim quælibet Chalaza pluribus quasi grandinibus albumine ab invicem junctis: earum altera major est, & longius à vitello versus obtusum ovi cacumen protenditur: altera minor, à vitello inferius versus acutam ovi partem porrigitur. Major est duobus vel tribus nodis, quasi grandinis granis, globalisve conflatur; qui modico intervallo à se invicem distant; minor ordine majori succedit. Est etiam morbus suum, à *χαλάζω* grando.

CHALINOS, *Aureliano* est ultimus angulus oris ac compago, vel buccarum pars circa labiorum confinia. *χαλινός*, quod sit veluti frænum & retinaculum oris.

CHARACTER, est signum figurarum & mysticum, quo apud chymicos aliquid designatur. à *καρῶσα* sculpo. G. ein Zeichen.

CHARTA VIRGINEA, idem quod *Ammios*.

CHEIMETLON, idem quod *Pernio*. à *χειμεθλιάω* per-nionibus laboro.

CHEIRONIUM, idem quod *Cacoethes*.

CHELE notat. 1. Forficem cancrorum denticula-tam. 2. Instrumentum chirurgicum. 3. Nonnullis e-tiam ita dicuntur fissuræ pedum, pudendi &c.

CHEMIA, idem quod *Chymia*. Olim significabat ar-tem, *χρυσοποιητικὴ* & *Μεταμερικὴ*.

CHEMOSIS, est p. n. unicæ albæ tumor, ita ut o-culi nigrum concavum videatur. à *χαίω* hio.

CHIASMUS est figura decussata instar crucis †.

CHIMETLON, idem quod *Pernio*.

CHIRARGKA, est arthritidis species, sive articula-ris manuum dolor, ab effervescentiis particularum acidarum & salis fixi. Vide *Arthritis*. Ex *χείρ* ma-nus, & *ἀγρίω* venor, quasi manibus captus. Germ. Das Zipperlein an den Händen.

CHIROMANTIA, est divinatio ex inspectione ma-nuum, qua ex lineamentis futura prædicunt. Medi-cis scitu non necessaria, cum potius sit ars diabolica & fallax. Ex *χείρ* manus, & *μάντις*, vates.

CHIRONES, idem quod *Sirones*.

CHIRONIA, est ulcus malignum, & curatu difficil-issimum.

CHIRURGIA, est ars, qua ope manum vel instru-mentorum, morbos auferre nitimur. Vel est pars Therapeutices, qua morbi incidendo, urendo, & membra dearticulata restituendo, curantur. Vel Chi-rurgia est scientia docens modum & qualitatem ope-randi in corpore humano vivente. Vel, ut *Figo* ha-bet, Chirurgia est scientia docens modum & qualita-tem in carne, nervo & osse hominis laborantis ope-randi propriis Chirurgicorum manibus. Estque quin-

tuplex : quamvis alii quadripartita divisione gaudent. 1. *Symmethefis* seu separata conjungens. 2. *Diaresis*, continua solvens. 3. *Diorthosis*, compressa & contorta corrigens. 4. *Exaresis*, superflua extirpans. 5. & *Anaplerosis*, deficientia restituens. ex *χείρ* manus, & *ἔργον* opus.

CHIRURGIA INFUSORIA est artificiosa medicamentorum liquidorum in venas animalium & hominis injectio ad curandos morbos varios & aliàs fere desperatos instituta. *Transfusoria* vero est sanguinis ex animali vivente sano in ægrum transfusio, itidem sanandorum morborum causa instituta.

CHIRURGUS, est vir artis Chirurgicæ peritus. Ex *χείρ* manus, & *ἔργον* opus, qui Instrumentis & manibus suis in corpore humano operatur.

Gaudent sæpè hoc *Oweni* Epigrammate:

Bella magis, pacemque precor? mihi servit utrumque:

Ambo Patroni Marsque, Venusque mei.

GLOROSIS, sive *morbis virginem*, vulgò *icterus albus*, quia ex albo virent. Videtur esse species Leuco-phlegmatix ex mensium obstructione, & seminis vel fermenti uterini detentione vel depravatione ortum ducens, unde fibris muscularibus obstructis, ad quodvis opus peragendum tardæ & segnes evadunt. à *χλωρίζω* viridis sum. Germ. *Die Bleiche-Sucht*.

CHOANA, est infundibulum in basi capitis repositum, per quod excrementa serosa ex cerebri ventriculis, ad glandulam pituitariam deducuntur. Item pelvis renum, de qua suo loco. Græcis item *πίελος* *άλωδς* *Herophilo*. à *χίω* fundo. Germ. *Ein Trichter*.

CHOENIX, est Mensuræ genus, sextarios duos continens.

CHOERAS, idem quod *scrophula*. à *χοίρος* porcus : forte quia porcis familiaris est.

CHOLAGOGA sunt medicamentæ sulphureos & biliosos humores evacuantiæ, ut *Rhabarbarum*, *Senna*, *el. diapruni* &c. à *χολή* bilis, & *ἄγω* duco. Germ. *Ein Gall* *abführend* Medicament.

CHO-

CHOLEDOCHUS, est *ductus biliaris, communis* ductus, quo ex vesicula fellis & ductu hepatico, bilis ad intestinum duodenum propellitur. Ex *χολή* bilis, & *δίχομος* recipio.

CHOLERA, *Aureliano*, felliflua passio. Est motus ventriculi & intestinorum depravatus, quo recrementa biliosa per os & anum, magna copia excernuntur. Causa aliquando est in ipsa acrimonia bilis, cum succo pancreatico p. n. acidissimo concurrentis & effervescentis. Ex *χολή* bilis. Germ. *Ein gallischer Bauchfluß*.

CHOLERICUS qui cholericò temperamento est præditus.

CHOLERICUM temperamentum est talis sanguinis dispositio & partium inter se proportio, ut salinæ volatiles & ææ acres abundant, serosæ verò temperatæ deficient. Unde motus intestinus & adeo calor major, nutritio verò respectivè minor in eo observatur.

CHONDROS, vide *Cartilago*

CHONDROSYNDESMUS, est ligamentum cartilaginofam, sive unio ossium, interveniente cartilagine. Ex *χόνδρον* cartilago, & *σύνδω* colligo.

CHORDA, idem quod tendo, nervus, vel intestinum, de quibus suo loco.

CHORDAPSUS sic *Celsò* dicitur, à *Barbaris* Miserere mei: alii Iliacam passionem. Tormentum *Aurelianus* dixit, *bolbulus* etiam non inscitè appellatur, vulgo *ileus*. Estque fæcum alvinarum per solum os ejectio, ab obstructione excrementorum, à statibus, inflammatione aut involutione & convulsionè intestinorum producta, cum nempe superior pars intestinorum in inferiorem, vel è contra sese insinuaverit, qua involutione velut nodi inde exoriuntur, unde quoque motus peristalticus inversus. Ex *χορδή* intestinum, & *ἄνω* nodum facio, nec̄to.

CHOREA SANCTI VITI, est infantiæ species, quæ

F. 2

aliquan-

aliquando diu grassata est, hominibus non decumbentibus, sed ὁ περιδιδω, ut *Hippocrates* appellat, discurrentibus & saltantibus, ac choreas ad extremum usque spiritum, nisi per vim inde abstracti fuerint, ducentibus. *Horstius* inquit se cum mulieribus quibusdam locutum, quæ quotannis Sacellum S. *Viti*, quod est in finibus *Ulmensum*, visitantes, ibidem saltu cum perturbatione mentis, eousque sese nocte dieque exercuerint, donec ecstaticarum instar corruerint: qua ratione sibi restitutæ visæ sunt, ut parum vel nihil senserint per annum integrum, usque ad Maji tempus subsequens, ubi membrorum inquietudine eousque sese torqueri retulerunt, ut vicissim circa festum S. *Viti* ad prædictum locum, saltationis gratia, sese conferre cogentur.

CHORION est membrana externa, una cum cæteris membranis & humoribus fætum in utero comprehendens. In mulieribus figura orbiculari prædita est; superiore sua parte, placentæ qua utero adhæret annexa. Dicitur fortè sic à χορεύω secedo, quod post fætum enixum secedit: vel à χορεία parvus locus, eo quod in ipsa membrana, tanquam in loco parvo, fætus novem menses habitat, ut volunt *V. hort.* *Plempius* cum *R. de Graaf.* vel δὸν τὸ χορὸν à choro, quia in eo vasa, ut in choro, ordinata sunt. Germ. Das euserste Häutlein der Gebuhr.

CHOROIDES, est plexus arteriæ carotidis in cerebro, cui inhæret glandula pinealis. Item Uvea tunica pupillam constituens. Ex χορός chorus; eo quod vasa velut in choro disposita sint, & εἶδος forma.

CHROMATISMUS est coloratio seu tinctura naturalis & p. n. urinarum, salivæ, cruoris, vel stercoreis, à χρωματίζω coloro.

CHRONICUS morbus est diuturnus, ultra quadragessimam diem extensus, ut febris quartana, phthisis, asthma, hydrops &c. A χρόνος tempus. Germ. Eine langwierige Krankheit.

CHRO-

CHRONIUS, idem quod *Chronicus*.

CHRYSOCERAUNIUS PULVIS, est aurum fulminans, quod præparatur ex auro aqua Regia soluto, infuso oleo tartari, ubi calx ad fundum præcipitatur, quæ edulcoratur & ad usum exsiccatur. Hic pulvis cochleari exceptus & igni expositus cum impetu rarefit & sonum ingentem excitat, instar tonitru. Vid. etiam pulvis fulminans ex χρυσός aurum, & κίερον fulmen.

CHRYSOPOEIA est ars conficiendi aurum ex alijs metallis, quæ vulgo Alchimiavocatur.

CHYSULCA aqua idem est quod apud Regia.

CHYBUR & *Chibur* Chemicis notat sulfur.

CHUS, est mensura continens sextarios quatuor, sive chœnices duos.

CHYLIFICATIO, est actio naturalis, quæ chylum conficit. Vide *Chylus*.

CHYLISMA est vel expressus succus, it. extractum succosum vel rob.

CHYLOSIS, idem quod *Chylificatio*.

CHYLUS est succus albus, ex levi dissolutione & fermentatione alimentorum, præcipue sulphuris & salis, quibus esculenta abunde scatent, in ventriculo & intestinis productus, qui, interveniente ventriculi succo acido, albus redditur. Si enim liquori cuilibet, sulphure, aut sale volatili imprægnato, humorem acetosum confundas, ilico lactescit; uti cernitur in præparandis lacte sulphuris, aut extractis vegetabilium resinosis. Quin & spiritus cornu cervi, aut fuliginis, sale volatili plurimum refertus, si liquori acido vel aquæ simplici confundatur, colorem lacteum acquirit. Tandem Chylus post commixtionem bilis pariter & succi pancreatici volatilis vel acidi fermentationem, intestinorum poros & lacteas, venas subiens, sanguini suffunditur. Vel rectius *Chylus* dicitur succus albicans ex alimentis beneficio menstrui ventriculi & intestinorum subsalsi aut insipidi extractus, &

in lacteorum oscula propulsus. Albedo autem ejus dependet ex oleosarum s. $\text{\textcircled{F}}$ earum pingvium cum aqueis mixtura & semipræcipitatione, qualis in emulsionibus & mixtura essentiarum resinosarum cum aqueis observatur. A $\chi\upsilon\lambda\acute{o}\nu$ in succum redigo. Latinis etiam *Chymus*, quamvis alii inter hunc & chylum distinguant: Chymus enim notat humorem crudiorum in ventriculo & intestinis, cui recrementa adhuc admixta; Chylus verò puriorem qualis in lacteis apparet.

CHYMETLON idem quod *pernio*.

CHYMIA vel Chemia est corporum sublunarium in sua elementa, resolutio; & vicissim elementorum in corpora priora coagulatio, ad medicamenta gratiora, salubriora & tutiora concinnanda. Ejus partes duæ sunt, solutio nempe, & coagulatio. *Chymia* vel *Chemia*, seu cum Arabico articulo *Alchymia* vel *Alkymia*: unde sit deducta, alii aliter sentiunt. Alii chymiam à $\chi\upsilon\mu$ vel $\chi\iota\mu$ dictam existimant, quod scilicet metalla dura, visceribus terræ effossa, liquare & fundere primum docuerit. Alii $\chi\eta\mu\acute{\iota}\alpha$ nominant quasi ut quidam volunt *artem Ægyptiam*, Cum enim ut refert *Plutarchus* in libro de *Iside & Osiride*, Ægyptius à Sacerdotibus Sacrà Linguâ Chemia appellaretur; aut ut est apud *Herodotum*, in *Ægypto*, oppidum quoddam vetustum, *Chemis* nominaretur, hinc *Chemiam* quasi *artem Ægyptiam*, in *Ægypto* scilicet primo seu inventam seu excultam, dictam putant. Alii à quodam *Alchymo* seu inventore seu cultore hujus artis, dictam existimant: sed sine fundamento: imò imperitè. Cum enim ab aliis ars hæc *Chemia* & *Chymia* appelletur: ex Arabica lingua articulum, AL, arcessisse facile patet. Alii *Halchemiam*, quasi salis fusoriam dictam putant; sed etiam eadem de causâ ineptè. *Calius Rhodiginus*, antiq. lect. lib. 7. cap. 3. *Archymiam*, quasi $\alpha\rho\chi\upsilon\mu\epsilon\chi\upsilon\mu\acute{\iota}\alpha$ nominat, verum cum nondum satis constet, an vox hæc Græca vel Arabica aut Ægyptia sit, de ejus deriva-

riuatione non multum laborandum. Vocatur item *Spargiria Hermetica ars, ars perfecti Magisterii, ars Segregatoria, Separatoria & Destillatoria.* Germ. *Chymie, Alchymie, Scheidekunst.*

CHYMICA, seu *Chymicalica*, sunt medicamenta, quæ Chymici præparant, ut gratiori & minori quantitate ab ægris assumantur. G. *Chymische Medicamenten.*

CHYMICALIA idem quod *Chymica.*

CHYMICUS, est artis Chymicæ peritus, sive Chymicus est artis dissolvendi, & vicissim coagulandi peritus. Germ. *Ein Chymist.*

CHYMOSIS seu *Chemosis* est palpebrarum ex inflammatione distorsio: item tunicæ Corneæ in oculo inflammatio. à *χάμα* hisco.

CHYMUS, vide *Chylus.*

CICATRISANTIA sunt quæ exsiccando, adstringendo, contrahendo ulcera carne replent. & cicatrice obducunt. Germ. *Schliessende Mittel.*

CICATRIX, Cicatrices sunt vestigia quædam & notæ, quæ relinquuntur post gravia vulnera & ulcera, quare cutis defædatur. Aliæ sunt simplices, aliæ cum cavitate & diminutione partis, superexcrecentis. Græcis *ἕλη, ἄρμα & κηλί.* G. *Eine Narbe.*

CILIA ac *supercilia*, propriè sunt extrema palpebrarum Corpuscula duriora, & cartilaginosa, quæ Græci *πίγρις* vocant; supercilia verò dicuntur pili in frontis sine supra oculos consiti. Sunt quasi valla crinita seu aggeres oculis muniendis cum duplici palorum iusignium serie, constituti, quibus præcaveatur, ne res incongruæ in oculos improvise à capite vel aliunde incidant. Græcis *βλεφαίς, παρὸν Ruse.*

CINERARIUM est pars seu contignatio infima furni chimici, in qua cinis colligitur. Græce *κωνίησα.*

CINERATIO id. incineratio.

CINIFLONES dicuntur pseudochimici, qui & Chymicæstri audiunt. Quales sunt qui nugas loco abstrusorum arcanorum venditant, re vera autem artis chymicæ sunt ignarissimi.

CINIS quid sit notum est. Dicitur tam de vegetabilibus crematis, quam de animalibus combustis. Constant verò cineres vegetabilium potissimum duabus partibus, salinis nempe lixiviosis seu alcalicis (quæ tamen ¶ eas quasdam detinent) & terreis fixis inutilibus. Apparent hæc in elixiviatione. Animalium autem cineres salè omni fere carent, vel paucissimo tantum gaudent.

CION, *Columella*, *Gargareon*, $\mu\epsilon\gamma\alpha\gamma\epsilon$ *Gurgulio*, *uvula*, *uvula*, *uvigena*, *uvigera*, *Epiglottis*. Plin. *sublingvium*, Isidoro pensilis de palato isthmus sive guttaris operculum dicitur. Item $\kappa\iota\omicron\upsilon\varsigma$ $\sigma\alpha\phi\upsilon\lambda\alpha\phi\acute{\omicron}\rho\omicron\varsigma$ ex palato in ore penitius, juxta narium meatus, supra laryngis rimam inter amygdalas dependet, estque processus ex substantia, ut videtur glandulosa, spongiosa & rubra, quam putat *Columbus* oriri ex palati tunica, eo loci reduplicata: sed *Riolanus* à musculis ibi desinentibus. Figura est rotundè oblonga, superius crassior, & in acutum obtusè desinens. *Uusus* est moderari aëris frigiditatem & impedire, ne potus ad nares ruat. Germ. *Der Zapfe*. Interdum uvula nimis propendet ab humoribus delabentibus, qui per vasa lymphica redire nequeunt, unde casus uvulæ oritur.

CIONIS idem quod *Cion*.

CIRCUITUS, idem quod *Periodus*.

CIRCULATIO sanguinis, vide *Periodus*.

CIRCULATIO CHYMICA est liquoris puri, per circularem destillationem in pellicano, vel alembico cæco, agente calore, exaltatio.

CIRCULATORIUM, est vas vitreum, ubi infusus liquor, ascendendo & descendendo, quasi in circulo rotatur. Varia sunt hujus generis vasa, sed duo præcipuè sunt majoris momenti & usus duntaxat, *pellicanus* nimirum, & *diota*.

CIRCULATOR idem quod *Agyrta*.

CIRCULUS, est instrumentum rotundum vitris abscindendis ex ferro factum; perfringantur hoc modo; **Circu-**

Circulus candefactus vitro apponitur, illudque tamdiu stringit, donec ferveſcat, & incaleſcat, cumque adhuc fervet frigida gutta immiſſa aut frigidi halitus affluxu diſilit, atque diſuſcipitur. Dicitur etiam de instrumento quod vaginæ uteri immittitur, ad hujus prolapſum præcavendum. De his vid. Moriceau de morb. Gravid.

CIRCUMFORANEUS idem quod Agytta.

CIRSOCELE, eſt varicoſa vaſorum præparantium circa teſtes dilatatio, ita ut tertium teſticulum quandoque mentiatur. Ex κίρως varix, & κήλη tumor.

CIRSOS five *Varix* eſt nimia venarum dilatatio in tumorem elata, flexuoſa, in una aut pluribus corporis partibus naſcens, adeo ut rupturam iminentur. Invenitur apud Græcos duplex nomen: alterum eſt frequentiſſimum κίρως ſeu (ut eſt apud *Pollucem*) κείτω alterum vero non ita frequens ἰκμία, quod quidem poſtremum uſurpatum invenitur ab *Hippocrate*. Latinis *Varix*; ramex tamen apud *Plautum* pro varice pectoris aliquando ſumitur: in Merc. I. II. *Tua cauſa rupramices, jam dudum ſputo ſanguinem.*

CISTERNA notat in genere receptaculum in quo aqua colligitur. Dicitur de variis animalium partibus e. g. quarto ventriculo cerebri; inprimis verò *cisterna chyli* vocatur concursus vaſorum lymphaticorum & lacteorum ſecundi generis circa tendines diaphragmatis, ubi ductus thoracici initium. Vocatur etiam *receptaculum chyli*.

CITTA, five *Pica*, eſt appetitus depravatus, quo ea appetuntur, quæ ab eſu humano proſus aliena ſunt, ut Calx, fiſtulæ tabacæ, carbones, teſtæ, panni, coria, arena, &c. Cauſa latet in depravato ventriculi fermento.

CLARETUM, eſt vinum aromatum infuſione imprægnatum ac cum ſaccharo dulcoratum, dicitur aliàs Vinum Hippocraticum: Item Vinum Medicatum.

tum. Sic nominatur, quod per manicam Hippocratis colatur & purificatur. Germ. *Klaret*.

CLARIFICATIO, est modus, quo succi vel decocta crassa, clariora evadunt: Fit triplici modo, subsidentia, fermentatione, vel additione aceti, albuminis ovi, aut lactis.

CLAVELLATI cineres sunt sal alicali fixum ex cineribus lignorum duriorum mediante elixiviatione & calcinatione paratum, quod pluribus in casibus \ominus i F ri substitui potest. G. *Wotasche*.

CLAVICULÆ sunt ossicula duo thoracem claudentia, scapulamque clavis instar, cum sterno firmantia: sic dicuntur à clavibus ædium antiquis, *Patavii* à *Spigelio* visis. *Celsus* Jugula vocat à Jungendo, alii *Ligulas*, *Os furcale*, *Furculam superiorem* &c. Gr. appellant $\kappa\lambda\iota\varsigma$, $\kappa\lambda\iota\varsigma$ *Hom.* $\kappa\lambda\iota\delta\epsilon\sigma\alpha\iota$ *Gall.* transversim sub imo collo sitæ sunt, in pectoris summo, utrinque unà, *Figuram* habet oblongi S. Latini.

CLAVUS, vide *Helos*.

CLAVVS juxta *Tornamiram* est passio in prava capitis parte; communiter est supra oculum in supercilio, & videtur ægris ac si pars capitis clavo vel terrebello perforetur.

CLEIDION idem quod *Clavicula*.

CLINICUS denotat vel ægrum lecto affixum: vel medicum ægros decumbentes visitantem. A $\kappa\lambda\iota\eta$ lectus.

CLINOPALE est certamen Venereum, seu concubitus. A $\kappa\lambda\iota\eta$ & $\pi\acute{\iota}\lambda\eta$ lucta.

CLISSUS vid. *Clyffus*.

CLITORIS est velut penis muliebris, titillationi inserviens. Constat ut penis virilis, ex duobus corporibus nervosis, quæ ab inferiore parte ossium pubis ortum ducunt, etiam in fine obtegitur glande & præputio: ejus substantia spongiosa est, adeo ut intendi & relaxari possit, non tamen ut in viris perforata est. Dicitur à $\kappa\lambda\epsilon\tau\omicron\rho\epsilon\iota\zeta\omega$ lascivio.

CLONOS est concussio membrorum ob convulsionem nervosi generis graviolem, qualis in epilepticis fieri solet.

CLYDON est, fluctuatio in ventriculo. A κλύζω, abluo, lavo.

CLYSMA idem quod *Clyster*.

CLYSMATICA sc. ars notat chirurgiam infusoriam Elsholzio.

CLYSSUS notat spiritum acidum compositum per iteratam detonationem in retorta tubulata paratum.

Duplex vulgo habetur F eus & F atus.

CLYSTER & *Clysterium* seu *enema* est Medicamentum internum, fluidum, quod per anum in intestina injicitur. Clysteres alii sunt mollientes & laxantes, alii detergentes, alii ad alias intentiones parati. A κλύζω abluo. Græcis κλυσις. Germ. Ein Clister. *Clyster* sumitur aliquando latiori nomine, pro *Metrenchya*, *Otenchya*, *Ritenchya* &c. Quæ suis vocabulis suo loco reperiuntur.

CNEME vid. *Tibia*.

CNISMUS idem quod *Pruritus*.

COAGULUM proprie notat lac concretum in ventriculis animalium adhuc lactentium. Hinc coagulum pulli cervini, leporis &c. sæpius occurrunt in medicina, & in variis commendantur morbis. Deinde dicitur de aliarum rerum concretione quæ antea fluiditate gaudebant, ut coagulum lactis ex quo parantur casei; sanguinis, affusione acidi; coagulum Mercurii, i. e. Mercurius coagulatus. A coagulo v. est.

COAGULATIO, quæ notat congregationem, combinationem, concretionem partium antea fluidarum, vel in fluido natantium, ut coagulatio sanguinis; lactis per acidum; mercurii. Dicitur etiam de concretionem lapidum ex salinis & terreis & aqueis particulis invitante quiete.

COCCYX constituitur ex tribus ossiculis, rarius quatuor,

tuor, quæ offi sacro subsunt, hæc faciliori sessioni inserviunt. Dicitur & *orrorogium*. *Sacra spina*, Isidoro. *κόκκυξ, ὀρροπύγιον, σπειδύλιον*. Germ. *Das Steiß-Bein*. ::

COCHLEA, est auris internæ cavitas, ob flexuosam circumgyrationem sic dicta, habet enim gyros tres vel quatuor se mutuo excipientes tenuissima ac mollissima membrana succingitur. *κόχλη* Rufo. *αἰσθητὸς* Poll.

COCTIO est minimarum particularum fermentatio, ex quibus alimenta constant, ut ea temperiem & conformationem, corpori vivo idoneam, acquirant. *Prima* coctio fit in ventriculo, à fermento, partim ibidem à reliquis ciborum remanente, partim ab arteriis cœliacis in ventriculum effluente. *Secunda* fit in intestinis à bile & succo pancreatico. *Tertia* in glandulis mesentericis, à lymphâ cum chylo sese miscente. *Quarta* in pulmonibus, à nitro aereo inspirato. *Quinta* in vasis & visceribus; puta liene, Hepate, testibus virilibus &c. Malè coctionis nomine indigitatur, quia coquere igni proprium est. Si enim calor esset fermentationis causa, quid tunc dicendum de piscibus, aliisque, in quibus calor sensibilis nullus inest.

CODIA sunt capita papaveris, ex quibus sirupus conficitur. Germ. *Woon-Haupter*.

COECUM dicitur in Medicina quod exitum non habet, ut cæci ductus, meatus, alembicus cæcus.

COECUM INTESTINUM est in ordine à ventriculo quartum, & crassorum intestinorum primum, variæ in variis animalibus magnitudinis, & varii exinde usus. Glandulis gaudet copiosis tam lenticularibus quam aliis, quales in intestinorum tenuibus plexibus & sine ilei observantur. Græcis *τυφλός*.

COELIA est cavitas magna, ut venter infimus, medius & supremus. A *κοιλία*, cavus, *κοιλία μεγάλη* venter magnus dicitur in ruminantibus ventriculus primus.

COELIACA ARTERIA, est quæ à trunco arteriæ magnæ

magnæ oritur, ventriculo, & hepatis suis ramificationibus prospicit.

COELIACA PASSIO, sive affectio, est alvi fluxus, in quo cibus vel in totum, vel ex parte mutatus, absque chylicatione, per anum ejicitur. Estque duplex: *prima*, in qua cibus in ventriculo solummodo coquitur; *altera*, quando in ventriculo, & intestinalis coctio seu fermentatio simul peragitur, verum propter obliterationem papillarum intestinalium vel vasorum lacteorum, ex longa nempe inedia vel dysenteria purulenta &c. non distribuitur. Α κοιλία venter, alvus.

COELOMA, est ulcus cavum & rotundum, in cornea oculi tunica. Α κοίλη cavum.

COELUM est cavitas oculi versus canthum. *Celi* *εσοπαι*, sunt aeris constitutiones. Cælum etiam dicitur Palatum.

COHOBATIO est, quando liquor destillatus, menstruo suo reafunditur, deinceps destillationi exponitur.

COINDICANTIA sunt signa, quæ non per se, sed per aliud indicant.

COLATURA, est id quod post coctionem aut infusionem, per cribrum, aut pannum trajicitur. Colatio est ipse actus colandi.

COLCOTHAR est remanentia sicca post destillationem, vulgò caput mortuum; & propriè intelligitur de vitriolo.

COLES vide *Penis*.

COLICA PASSIO, est vehemens abdominis dolor, à prava spirituum animalium diatesi, in intestino colo, à flatibus, vel ab acris humoribus in mesenterii plexibus nervosis excitatus, qui intestino colo male imputatur. Alii ex succo pancreatico acido, alii alio modo, sed false, passionem hanc deducunt. Α κόλη intestinum crassum secundum, Colon dictum, sed rectius à κοιλία alvus, quia non semper in colo, ut vulgò pu-

gò putant, verum maxima ex parte in media alvo seu mesenterio contingit, unde cœliaca passio potius appellari possit, quidam $\lambda\omicron\tau\iota$ & $\kappa\omicron\lambda\acute{\alpha}\zeta\omicron\lambda\acute{\iota}$ à torquendo, quod in eo fiebant tormina colica. Germ. Die Colica | DarmSicht.

COLLA, est GLUTEN. Germ. *Leim*. Græce $\kappa\omicron\lambda\lambda\alpha$.

COLLETICA sunt; medicamenta conglutinantia, ut *Sarcotica*. A $\kappa\omicron\lambda\lambda\acute{\alpha}\omega$ glutino.

COLLICLÆ sunt *lachrymalium punctorum* in unum ductum in utroque latere concursus, humorem palpebrarum in narium cava derivantes. In homine ipsis ciliorum apicibus insculpta foramina breves demittunt canaliculos; demonstratu difficiles, nisi cautè diffractis narium ossibus, tunicæ relinquuntur integræ; mox enim ubi ossa penetraverint (quo usque tenui separantur membrana) in sinum ampliati narium continuantur tunicæ. In ove, lepore, vitulo, cuniculo, non in ipsis ciliis, sed interius paulo eadem reperiuntur ostia, quæ profundius in avibus quærenda, ubi quam ullo alio genere longè majora, receptum majorem stylum per palati rimam emittunt; brevis hic admodum, quæ foramina distinguit, membrana.

COLLIQUAMENTUM candidum Harvæo vocatur humor iste qui elapsis aliquot à coitu sæcundo diebus in uterum stillat & incrementum conceptui præbet. Est verò fortasse nihil aliud, quam ovulum ipsum magnitudine sua actum, in uterum provolutum.

COLLIQUATIO dicitur de humoribus vitalibus quando ipsorum, in primis feri nutritii glutinositas resolvitur ac destruitur. Deinde etiam de nutrimento corporis actu jam agglutinato dicitur, quando ipsum quavis de causa iterum resolvitur, habitusque corporis imminuitur. Hinc *sudores colliquativi* qui corpus maxime emaciant, quales in scorbuticis & heclicis laborantibus observantur.

COLLUM vide Cervix.

COLLUTIO, est oris ablutio, qua dentes vacillantes,

tes, vel qua gingivas & ulcera detergemus, Germ. *Ein Mund-Wasser/ Surgel-Wasser.*

COLLYRIUM notat hodie medicamentum topicum oculis eorumque morbis variis dicatum, tam in forma sicca, ut pulvere qui inflantur, quam mediâ ut ungenta, linimenta & humidâ ut aquæ, liquores ophthalmici. A *καλύω* inhibeo, & *ῥῆς* fluxio, qui fluxiones oculorum inhibet.

COLOEOMA est vitium labiorum, palpebrarum, aurium, vel narium &c. quo partes partibus vel â nativitate, vel casu quodam accrescunt, quæ tamen antea vel solutæ fuerant, vel solutæ esse debuerant. De oculis in specie dicitur, à *κολάω*, amputo vel *κολλίω* agglutino.

COLON, est crassorum intestinorum secundum; ejus situs sic se habet, in dextro illo à cæco intestino oritur & reni dextro adhæret; deinde sursum reflectitur sub hepate, ubi folliculo fellis nonnunquam annectitur, â quo luteo colore inficitur: ulterius pergit transversim sub fundo ventriculi, & à sinistris lienii jungitur, deinde reni sinistro alligatur ubi gyrós habet admodum obliquos, & inde in rectum rectâ definit. *Longum* est communiter palmas octo vel novem, latissimum, verò & amplissimum omnium. *Cellulas* habet multas. Ligamentum quoddam, medii digiti latitudine per ejus medium parte supernâ intertextitur, deinde ob amplitudinem duo ligamenta fortia habet, unum sursum alterum vero deorsum, ut supernis & infernis partibus alligetur. Circa *initium* habet valvulam, ne sc. ex crassioribus intestinis in tenuia aliquid remeet. Græcis *κόλον*, ἢ *τῆ κοιλίας* *Ruso*, *Pol. νεύαρη* *Hott.* A *κολάζω*, torquendo; quod in eo fiebant tormina colica. Vel à *κοιλότης* cavitas apud *Athen.*

COLOSTRUM denotat 1. Lac primum seorsum post partum. 2. Denotat emulsionem terebinthinatam ex terebinthina cypria cum vitello ovorum trita paratam.

COLUM vocatur pannus vel alia materia per quam colatio instituitur, seu per quam liquor trahitur pro depuratione. *Colum intestinorum* vocatur tunica glandulosa internam ipsorum superficiem investiens.

COLPUS, idem quod *sinus*.

COLUMELLA, idem quod *cion*.

COLUMNA NASI, est nasi pars carnosâ in medio prominens, labio superiori vicina.

COLUMNA ORIS, idem quod *cion*.

COMA SOMNOLENTUM est sopor p. n. lethargo minor, sine febre, in quo æger excitatus ad interrogata respondet, & statim in profundum somnum relabitur, ore hiante & maxillâ inferiori demissâ, mortuis similior quam vivis decumbit. *Causa* est obstructio cerebri, cum nempe serosa illuvies anfractuum sive gyrorum cortices, una cum minoribus medullæ inclusæ rivulis invaserit. Idem est quod *Cataphora*. Ab inusitato verbo $\kappa\alpha\iota$ id est cubo pro $\kappa\epsilon\iota\mu\alpha\iota$ jacio. Germ. *Schlaffsucht*.

COMA VIGIL est morbus, in quo ægri continuè ad somnum proclives sunt, attamen vix dormire possunt, cum immani capitis gravedine, sensuum & facultatum omnium torpore, quibus non raro delirium accedit. Horum *ratio* si inquiritur, dicendum videtur, quod pori & meatus in cerebro, qui spirituum ambulacra sunt, à materiâ crassiori & soporiferâ, è cruoris massa suffusa, plurimum occupantur, qua spiritibus à solita explosione, & mutuo commercio plurimum inhibitis, sopor jam jam gravis, & inexpugnabilis imminere videtur; at verò in quantum spiritibus istis particulæ quædam acres, & summè agiles, velut totidem aculei adhærent, quibus perpetim in motus incitantur, ideo illorum aliqui vias utcumque præclusas, & impervias perumpunt, & recte vel oblique, quatenus datur via, occurrunt; atque talis eorundem motus, utpote confusus, & propter impedimenta divaricatus, licet functionis animalis exercitium

tium completum instituire nequeat, tamen istius requiem & cessationem facile interpellat; adeo ut hoc morbo affectis neque perfecta nox instet, neque dies perfectus affulgeat; sed tantum, medio inter somnum & vigiliam crepusculo fruuntur. G. *Eure wachende Schlaf; Sucht.*

COMEDONES denotant morbum infantum, & puerorum ubi hi contabescunt paulatim, insomnes redduntur & inquieti, & insignem simul pruritus corporis pati videntur. Quodsi in balneo rite tractentur corpuscula pilorum crassiorum instar densa & spissa è poris prominent, quibus una vel altera vice ablatis melius habent infantes. Corpuscula ista per microscopium examinata apparuerunt revera animalcula viva esse, coloris subcinerei & plus minus nigricantis, cornibus, seu potius antennis binis longe prominentibus instructi, oculis rotundis grandiusculis cum cauda oblonga & in fine villosa.

COMMISSURA idem quod junctura.

COMPASSIO vid. Consensus.

COMPRESSIO Græce *Ἐπίψις* est species angustionis meatuum & cavitatum in corpore orta ab externa re violenter comprimente.

COMITIALIS MORBUS, Idem quod *Epilepsia*.

COMPOSITA, sunt Medicamenta, quæ ex variis simplicibus medicamentis parantur; ut sunt aquæ quædam, Sirupi, electuaria, opiata, troscisci, unguenta, emplastra, &c.

CONARIUM sive *glandula pinealis*, in cerebri plexu choroidis pendet, à cono seu turbinis forma sic dicta. Collocatur intra thalamos nervorum opticorum & narium prominentias. Hanc animæ sedem esse, aut principes facultates ab eadem oriri, vix credimus, quoniam animalia quæ imaginatione, memoria, aliisque superioribus animæ potentiis ferè in totum destituti videntur, hanc glandulam satis amplam atque angustam habent. Sensoriam itaque constitui debet;

ubi & nervi oriundi sunt, nempe circa medullæ, oblongatæ initium. *Ufus* est humores serosos à sanguine arterioso depositos, excipere, & in se retinere; donec aut venæ depletiores factæ, eosdem resorbeant, aut lymphæductus (si qui adfuerint) eos extra convehant. Doctiss. *F. Bayle* de usu tamen ejus dubitat, cum dicit, quis sit verus illius glandulæ usus, non est ita facile statutum, cum in variis cerebris hominum, boum, ovium, semper deprehenderim glandulam illam manifesta falsedine atque satis acri esse imbutam, suspicor in ea salem aliquem volatilem à sanguine separari, sali volatili ammoniaco analogum, qui in caudicem medullæ spinalis diffusus vigorem addit spiritibus animalibus & eorum coagulationem impedit. *Αἰθῆρ* meta, turbo.

CONCEPTIO est seminis masculini & foemini conjunctio ad productionem novi foetus; Vel est imprægnatio ovuli foeminei in ovario hærentis ab aura subtili seminis masculini eo delata. Hanc imprægnationem sequitur statim foetus novi delineatio, & ordinatio partium omnium, quæ in ovulo antea dispersæ latuerant. Germ. *Die Empfängniß*.

CONCEPTUS est ovulum ex ovario per tubas devolutum, in quo foetus delineatus & formatus hæret, quique in utero fovetur & nutritur ad sufficiens robur debitamque magnitudinem.

CONCHA, est cavitas anfractuosa aurium interna. *κόγχη* *Ruso.* *αὐτὸς* *Poll.* idem quod *Coclea*.

CONCOCTIO vid. *Coctio*.

CONDENSANTIA, vide *incrassantia*.

CONDIRE in pharmaceuticis notat rem per affusionem sacchari syrupisati à corruptione præservare.

CONDITUM est compositio, è conservis, pulveribus, speciebus aromaticis cum syrupo convenienti in electuarii formam redactis. Sumitur etiam pro medicamento simplici, saccharo vel melle condito; ut

Zingi-

Zingiber, Helenium &c. conditum. Germ. *Eingesachte Sachen.*

CONDYLOMA est carnis excreſcentia calloſa in digitis manuum ac pedum, præſertim vero circa anum & pudenda muliebria. Sæpius ſupponit malignitatem veneream. A *κόνδυλος* digiti articulus.

CONDYLI, ſunt articuli ſeu nodi & digitorum tubercula, quæ circa articulationem crasſiora ſunt.

CONFECTA, vocantur res (ut ſemina, amygdalæ, nuceſ pini, cinamomum, &c.) ſaccharo ſicco obductæ, & incruſtata. Germ. *Ubergogene Sachen.*

CONFECTIO eſt compoſitio ex pulveribus, gummis, ſaccharo, melle, ſyrupis &c. in unam maſſam conjuncta: eſtque duplex; arida ut trochiſci, tabellæ: vel hûmida, ut opiata, condita, conſervæ, & omnis generis antidota.

CONFORMATIO eſt pars eſſentialis ſanitatſ & p. n. morborum; ideoque apta vel prava, conſiſtit in hiſce ſex, *numero, magnitudine, figura, cavitate, ſuperficie & ſitu.*

CONFORTANS eſt medicamentum vires reſiciens, quod potiſſimum conſiſtit in particulis volatilibus ſpiritus vitales augentibus.

CONGIUS, ſive *Cboas*, eſt menſura ſextariorum ſex.

CONISTERIUM vid. Cinerarium.

CONJUGATIO dicitur potiſſimum de partibus quæ duplicia ſunt in corpore noſtro, in primis verò de partibus nervorum utrinque ex cerebro orientibus.

CONJUNCTIVA TUNICA, idem quod *Adnata.*

CONOIDES, idem quod *Conarium.*

CONTRAFISSURA eſt fractura cranii quæ in oppoſita parte accidit, ejus nempe loci ubi cranium percutitur.

CONSENSUS eſt communicatio affectionum in primis morborum quam certa membra inter ſe habent, ita, ut uno affecto, afficiatur etiam alterum e. g. affecto ventriculo læditur caput. Contingit verò conſenſus

sensus hic per nervos & spiritus animales in iis habitantes, qui si vitiose moveantur in una parte, vitiantur etiam motus in altera, quæ ab eodem ramo nervos obtinet. Item, est *correspondentia* variarum partium per connexiones communes, nervorum sc. & tendinum.

CONSERVA est compositio, ex floribus, vel herbis tuis, quorum sicciorum singulis libris adduntur, factari libræ tres. *Humidiorum* verò singulis libris, factari libræ duæ, ut per unum vel plures annos conservari possint. Germ. *Conservo*.

CONSISTENTIA dicitur de constitutione humorum tam in corpore humano, quam pharmacia ratione crassitiei & tenuitatis seu densitatis & raritatis.

CONSOLIDANTIA sunt, quæ moderato calore & vi deterforia, sordes è vulneribus tollendo, partiumque temperiem conservando, efficiunt, ut alimentum in partem solutam commode impellatur. Germ. *Heilende Mittel*.

CONSTIPATIO idem est quod adstrictio.

CONTAGIUM est venenum quod ab uno subjecto propagatur in aliud: hoc dupliciter contingit, ad distans per aerem, vel simplici contractu, corporis vel vestimentorum.

CONTEMPLABILES DIES, vide *Critici dies*.

CONTINENS CAUSA, est causa morbi interna, cum materiâ aliunde orta, quæ ita morbo proximè adhæret, ut eâ positâ moribus ponatur, sublatâ tollatur: ut calculus qui ex cacochymia, ab intemperie cibi & potus ortâ, natus, ureterem obstruit.

CONTINENS FEBRIS est, quæ sine intermissionis aut remissionis tempore assidue affligit. Estque duplex: primaria, aut secundaria. *Primaria* oritur ab elemento sulphureo nimis eveccto & exaltato, ut in causo, pleuritide, angina &c. *Secundaria* verò seu *Symptomatica*, producitur ex vulneribus, ulceribus, &c. ut in phthisi, vulneribus capitis, &c.

CONTI-

CONTINUA FEBRIS est, quæ continuo quidem affligit, sed cum remissionis & exacerbationis tempore: Estque *Quotidiana, Tertianæ, Quartanæ, & Erraticæ*. Continuitatis *causa* est, à sulphure nimis in sanguine eVecto, ut in continentibus febribus: Verum hujus paroxysmi oriuntur, quod chyli portio æqualis continuo sanguini suffunditur ut in intermittentibus.

CONTRAINDICATIO est, quæ impedit quod à primo indicante suggeritur, & ea vel contraindicans vel correpu gnans dici solet: *Contraindicans* autem est quod per se impedit; *Correpu gnans* verò quod secundario vel quod cum aliis repugnat.

CONTUSIO OSSIS est, cum instrumento quodam duro & obtuso os ita læditur, ut externè integrum videatur, cum tamen versus interiora à toto separatum sit. Græcis *θλάσις & θλάσμα*.

CONVULSIO, est motus p. n. quo nervi, aut membranæ præter voluntatem contrahuntur & remittuntur. Convulsiones sunt variæ ut Epilepsia, spasmus, tetanus &c. de quibus suo loco.

CONVULSIVI motus sunt convulsiones minores, quæ citra *κρίσις* contingunt in membranæ & nervis.

COPHOSIS, est aurium surdidas. A *κοφίω* surdus sum. Gerin. Taubheit.

COPOS est corporis lasfitudo, quando muscoli vel potius eorum fibræ humoribus viscidis aggravantur & obstruuntur, ita ut motibus obeundis inepti & pigri evadant. A *κόπῳ* lassò.

COPROCRITICA, vide *Eccoprica*,

COR est substantia carnosa & fibrosa, ex variis musculis & tendinibus conflata; habet duas auriculas totidemque ventriculos; dextræ auriculæ vena cava, sinistra vena pulmonaris adhæret. Dextro ventriculo arteria pulmonaris, sinistro verò arteria magna connectitur. Investitur sacculo membranaceo *pericardium* dicto, quo mediastino & diaphragmati conjungitur; Superius basin, inferius cuspidem habet s. conum,

conum, collocatur in medio thoracis intra pulmonis labos. Sangvini recipiendo circumpellendo tantummodo infervit. Licet alii in ventriculis, flammulam, alii in iis fermentum nescio quod constituent, omnia tamen sunt figmenta, & nulli rationi congrua, quam *ισχυριον* in tractatu nostro de circulatione sangvinis satis evidenter expugnativimus. *Cor* significat etiam medullam vegetabilium. Græcis *καρδιον* & *καρ*. Germ. Das Herze.

CORAGOHTOIDES sunt musculi à scapulæ processu coracoide orti, qui ad os hyoides procedunt; *Ufus* oblique deorsum movere. Ex *καρπε* corvus, & *ισχυριον* hyoides os.

CORACOIDES est rostriformis scapulæ processus: vide *Ancyroides*. A *καρπε* corvus, & *ισχυριον* forma.

CORDIALIA vid. *Cardiaca*.

CORNEA oculi *tunica*, quæ etiam *Solerotes* & *dura* vocatur, à dura meninge originem habet; antè, ut species visibiles transmittat, pellucida est; à lateribus tunica albuginea adducitur; interius humorem aqueum continet.

CORNICULARIS PROCESSUS, vide *Ancyroides*.

CORNUA UTERI, sunt duæ uteri partes laterales in brutis, ut vaccis, cervis, ovibus, capris, &c. Cornua tamen ex horum imitatione tribuerunt etiam humano utero Autores; quia ad fundi latera, aliqua utrinque est protuberantia, ubi vasa deferentia inferuntur. Rarissime muliebris uterus bipartitur, sicut in brutis.

CORONALIS SUTURA, Græcis *σφαιριτης* & *σφαιραγμα*, est fissura, quæ pectinatim, dentatæ ferræ instar; coit; estque in superiore parte cranii ab uno tempore ad aliud, & circumscribitur osibus frontis & bregmatis, in cujus medio sagittalis sutura terminatur.

CORONARIA VASA, sunt venæ & arteriæ cor, nutritionis gratia, cingentes.

CORONE

CORONE est processus ossis acutus inferioris maxillæ, à similitudine rostri cornicis, rostriformis dictus.

CORPULENTIA est obesitas.

CORPUS CALLOSUM, est medulloſa cerebri pars, ex cujus complicatione ventriculi cerebri anteriores, conſtituuntur. Eſtque tota medulloſa, nulla membrana obteſa, medullæ oblongatæ apicibus utrobique affigitur: ab iſtis apicibus tanquam ortu ſuo, medullaris hæc ſubſtantia cerebrum obducens & conca-merans verſus poſteriora expanditur, ac ſenſim minuitur; demum hujus expaſi limbus exterior arctius contrahitur, ac inferius, medullæ oblongatæ caudici, membranarum & vaſorum nexu conjungitur. Porro firmioris connexionis gratia, ab anteriore ipſius parte, juxta ipſius apices, proceſſus medullaris exoritur, qui cerebri fiſſuram ſubtendens, ad limbos ejus per-tingit; quibus velut brachiis utrinque reflexis unitur: quæ quidem brachia medullæ oblongatæ caudicem amplectuntur, adeoque iſtum cerebri limbum ſibi firmius annectunt.

CORPUS CLAUDULOSUM, idem quod *proſtata*.

CORPUS VARICOSUM, vide *Varicoſum corpus*.

CORPUS PAMPINIFORME, vide *Varicoſum corpus*.

CORPUS PYRAMIDALE, vide *Varicoſum corpus*.

CORRIGENTIA ſunt medicamenta, quæ in compoſitione aliis adduntur, ut vim eorum noxiam, vel qualitatem ingratiorem tollant aut mitigent. Sic e. g. opii corrigens eſt caſtoreum; purgantium acriorum

⊖ ☞.

CORROBORANS vid. *Confortans*.

CORROSIONE chymica, eſt corporis miſti, per res corroſivas, calcinatio.

CORROSIVUM eſt medicamentum corrodendi vim habens, ut Ruptorium, Calx, aqua fortis, &c. vulgo *Corroſiv*, *ätzende* / *beizende Mittel*.

CORRODENTIA sunt quæ acutis suis particulis carnei excreſcentem exedunt, & conſumunt.

CORTICALIS SUBSTANTIA CEREBRI, eſt ſubſtantia ejus exterior plurimis Labyrinthis & mæandris exterius dotata; tenui mênige obducitur. Colore gryſeo eſt, & vasculis minimis plena: ab interiori cerebri parte medullarem ſubſtantiam ſibi vicinam habet. Uſus eſt ſpiritus animales generare & eſt maſſa ſanguinea excipere, ex qua per medullarem ſubſtantiam ad nervos diſtribuntur & per univerſum corpus deferuntur. Secundo, memoriæ & ſomni ſedes ibi collocatur.

CORYPHE eſt vertex capitis; item digitorum extremitas interior juxta unguis. à κορυφήν in verticem attollo.

CORYZA ſive *gravedo* eſt humoris acris, falſi & incrataſati in os, pulmones & nares à cerebri ventriculis per nervos odoratorios deſluxus, qui dum incrataſatur, per renes colari, & à glandulâ pituitariâ per infundibulum effundi in venas nequit, in nares per prædictos nervos effunditur, cui ſi accedat ſulphurearum particularum incenſio, oritur febris & per conſequens ſitis. Hinc Coryza, quæ eſt, vel ſine vel cum febre, à κορυζάω *gravedine* laboro. Germ. Der Schnuppen.

COSMETICA ſunt medicamenta cutim dealbantia, & mollientia, ut oléum tartari lac virginis, diſſolutio ex mercurio ſublimateo, ſulphure, camphora, &c. à κοσμίω orno. Germ. Schmincke.

COSTÆ, Græcis πλόρη. ἀνάθη. Germ. Rippen. Sunt illa oſſa, quæ una cum aliis partibus thoracem conſtituunt: poſterius connexionem cum vertebris dorſi, anterius verò cum ſterni cartilaginibus habent: numero in quolibet latere duodecim ſunt: ſeptem ſuperiores veræ, quinque inferiores ſpurix dicuntur. Item ἰσθμὸς πλόρη. μαθηκαὶ πλόρη, χονδρῶδες ἀκανθαί. Coſtarum pars latior *palmula* dicitur, πλάτη *Polſt.* anguſtior, quæ ſpinæ vertebraſ attingit, *Remulus* κοπι-
Pol-

ον *Polluci*. *μισοπλαθρα* costarum spatia intermedia dicuntur. Germ. Die *furgen Rippen*.

COTYLA ATTICA pendet uncias novem, ut Hemina Italica. *Cotyla Italica* verò est libra-mensuralis unciarum XII.

COTYLE est acrobulum seu cavitas ossis coxendicis, quæ caput femoris ossis excipit. Græcis *κοτύλη*, γλῶττον *Theor. Interp.* Germ. Die *Psanne*.

COTYLEDON, idem quod *Cotyla*.

COTYLEDONES seu *acetabula* uterina vel *πλακταίαι κεραίαι*. Sunt glandulæ per externam fætus membranam seu chorion dispersæ quæ succum nutritivum fætui alendo ex utero segregant: sed hoc locum tantum habet in quibusdam animalibus: in mulieribus verò placenta uterina earum vicem gerit. Item venarum uteri hiantium oscula, quæ acetabulorum & cotyledonum nomine veniunt. A foliorum Cotyledonis herbæ similitudine nomen fortiuntur.

COXE-OS, Celso, aliis *Innominatum* & *Ilium Coxendix* *Varroni* *ιχίος*, *κόχαιος* *Hesych* dicitur, eo quod ileum intestinum continet, lateribus ossis sacri annexum est; in infantibus ex ossibus tribus constat; Ilio, nempe Ischio, & osse pubis, per cartilagine invicem conjunguntur usque ad septimum annum, tum triplici linea distinctum apparet: quod adultis in unum coalescit. Germ. Die *Hüften*.

COXENDIX, idem quod *Coxa* & *Ischium*.

CRAMA, *Croma*, & *Chrama*, est mixtio cujuscunque rei, sive Medicamenti, sive Elementorum. A *κεράμι* misceo.

CRAMPUS, item *Crampa*, est idem quod spasmus flatulentus. Germ. Der *Krampf*.

CRANIUM, est compages ossium capitis, ad quod pertinent ossa frontis, sincipitis, occipitis, temporum, sphenoidis, & cribriforme; sese habet velut *κεραίος* Galea, quia cerebrum ab externis injuriis defendit, superior ejus pars ex diplomate, sive duplici tabulâ constat.

constat. Ab aliis Calva & Calvaria appellatur. Vide *Calva*. forte à *καίω* tondeo. Germ. *Der Schedel / Der Haupt-Schedel*.

CRAPULA, est capitis dolor, ex nimio vini usu contractus. *Crapulæ Medicina* hæc est:

Si nocturna tibi noceat potatio vini.

Hoc tu Mane bibas iterum, & fuerit Medicina.

ex *καίω* caput, & *πάω* vibro.

CRASIS, sive *temperamentum* est mixtio ex convenienti qualitatuum constitutione. *Temperamentum* est simplex vel compositum; *Simplex* est cum una tantum qualitas excedit, ut calidum, frigidum, humidum, siccum, falsum, acre &c. *Compositum* est cum plures qualitates eminent, ut calidum & siccum, calidum & amarum, falsum & acre, acidum & frigidum; acidum cum acrimonia &c. Item aliud est *insitum*, quod partibus inhæret; aliud *insuens* quod à spiritibus & sanguine in partes influit: estque *moderata* vel *immoderata*: *totalis* vel *partialis*: *nativa* vel *adscititia*: *permanens* vel *fugiens*, ad *pondus* vel ad *justitiam*. Et sic finguntur plurimæ differentiæ, quæ vix ullius momenti sunt. A *καθάρω* misceo.

CRATICULA, est instrumentum Chemicum ex bacillis ferreis quadratis digitalis crassitudinis, juxta se in acutum ita positæ, ut semidigitale spatium inter illos intersit, factum focus conficiendis, carbonibus sustentandis inserviens. Germ. *Der Rost*.

CREMASTERES, sunt musculi duo testium suspensores dicti: membranæ vaginali externe adnascuntur, qui in hominibus ortum habent à ligamento quod in osse pubis est; atque inferiori testium parti validè adnectuntur. A *κρεμάω* suspendo.

CRIBROSUM OS, vide *Etmoides*.

CRIBRUM BENEDICTUM ANTIQVORVM, veteres in renibus duas cavitates finxerunt secundum longitudinem sitas: unam supremam, in quam sanguis ferrosus ex emulgentibus effundebatur: alteram infimam,

mam, transversa quædam membrana distinguere putabatur instar cribri angustissimis foraminibus pervia: unde colatorium vocarunt, & benedictum cribrum, per quod voluere percolari serum in ureteres, sanguinem verò probum remanere pro nutritione rentum.

CRICO ARYTÆNOIDES sunt musculi à cartilagine cricoide sive annuliformi profecti, qui arytænoidi inseruntur, quam, dum retrorsum atque exterius abducit, rimam quoque laryngis dilatat. Ex *κρίκος* annulus, *ἀρυτῆς* vel *ἀρυτῆς* apud Hesych. haustrum vasis genus apud Lucret. lib. 5. *ἀνοίγω* aperio, & *εἶδος* forma.

CRICOIDES, est laryngis cartilago annuliformis. Ex *κρίκος* annulus, & *εἶδος* forma.

CRICOTHYROIDES, est par musculorum ab annulari cartilagine ortum & in scutiformem terminatum, nonnihil obliquè movendo, rimulam dilatat. Ex *κρίκος* annulus, *θυρεός* scutum, & *εἶδος* forma.

CRIMNOIDES seu *Crimnodes*, est urina, cui crassa & farinaces sedimenta insunt. A *κρίμας* farina, & *εἶδος* forma.

CRINONES vide Comedones.

CRISIMA sunt signa decernentia & judicantia. A *κρίνω* judico.

CRISIS est subita & repentina mutatio in morbo, ad salutem vel ad mortem contingens. Aliquando significat humorum secretionem. Sed magis frequens & usitata est illius acceptio pro judicio super morbum habito. Crisis alia est *perfecta*, alia *imperfecta*. *Perfecta* est, quæ ægrum perfectè & integrè à morbo liberat: estque vel *salutaris*, vel *lethalis*. 1. Ut sit optimis signis judicata. 2. Manifesta. 3. Ut die critica contingat. 4. Fida. 5. Secura. 6. Conveniens morbo & ægrotantis naturæ. Crisis *imperfecta* est, in qua morbus perfectè non judicatur, sed tantum secundum partem, & alteri crisi futuræ locum post se relinquit: Eaque duplex est, *altera ad melius*: *altera* verò ad *deterius*.

terius. Ad *melius* ea est, quæ non omnino tollit morbum, sed facit, ut eum æger alacrius ferat. Ad *deterius* est, quæ morbum reddit vehementiorem, & periculosiorem, Crisis à Lunæ & siderum motu & influentiis dependere, eorumque aspectus quadratos, oppositos, aut *συνόχιας* sequi, verum non est: à materiæ utique ad uisæ congestione & turgescencia evacuationes criticæ duntaxat determinantur; ita pro vario ægrotantium temperamento materia turgescens vel ferrius, vel ocius expellitur, unde dierum criticorum varietas dependet. A *κρίνω* iudico, fecerno.

CRISTÆ sunt carnis excrescentiæ circa anum pululantes ex præpostera Venere ortæ, ad quatum radices plerumque scissuræ seu thagades adsunt.

CRISTA GALLI est pars tertia ossis ethmoidis sive processus interior gallorum cristæ haud absimilis, inter olfactorios nervos, sive processus cerebri papillares assurgens: Cui infigitur extremitas sinus tertii duræ meningis.

CRITERIUM, idem quod *Crisis*.

CRITHE sive *Hordeolum* est tuberculum parvum, oblongum, palpebræ cilio qua pili sunt, adnascens, & sic ab hordei similitudine, dictum. Germ. Ein *Gerssten*, Korn im Auge. Item pudendum virile.

CRITICI DIES sunt, in quibus subita morbi conversio fit. Eorum tres sunt *differentia*: alii *verè* & *perfectè critici* dicuntur, alii *indices*, alii *intercidentes*, *Perfectè critici*, principes aut radicales appellantur, quoniam, quæ his diebus contingunt crises, omnes perfectè criticos notas habent: ejusmodi sunt septenarii tres, nimirum septimus, decimus quartus, & vigesimus. *Indices*, qui contemplabiles, & internuncii nominantur, sunt, qui crisin septenario die futuram indicant: suntque numero tres: quartus, undecimus, decimus septimus. *Intercidentes*, qui & intercalares, seu irrepentes, vel provocatorii nominantur, sunt qui inter principes, & indices intercidunt, crisesque im-

perfe-

perfectas moliuntur, suntque tertius, quintus, nonus, decimustertius, & decimus nonus. Reliqui verò dies, qui neque principes sunt, neque indices, neque intercidentes, *vacui & Medicinales* appellantur: suntque sextus, octavus, decimus, duodecimus, decimus sextus & decimus octavus. Dierum criticorum computatio instituenda est ab ea hora in qua æger percipit manifestam actionum suarum læsionem. Hoc obiter notandum quod dierum criticorum supputationes, in hisce regionibus calculis Hippocraticis non exactè respondeant. Illi dies omnes dependent à materiæ morbificæ citiori vel tardiori fermentatione & maturatione. A *κρίσις*.

CRITICA SIGNA sunt, quæ ex crisi, vel ad salutem vel ad mortem, desumuntur, suntque alia *antedecentia* quæ vel tempus criseum prænunciant, vel speciem criseos significant; alia *concomitantia*, quæ cum ipsa specie criseos simul apparent; alia denique *subsequentia* nominantur, quæ ostendunt an sanitas imperfecta sit expectanda, vel an metus sit recidivæ.

CROCUS denotat primo florem flavum satis notum. Deinde in Chemicis pulverem coloris brunni ex mineralibus, maxime antimonio & marte beneficio calcinationis siccæ vel humidæ paratum. Hinc crocus metallorum, martis &c.

CROTAPHI i. e. tempora, ossa nempe cranii trilatera utrinque ad aures sita.

CROTAPHITES dicuntur muscoli, venæ, & arteriæ temporales. *κρότις* tempus. Fortè à *κροτίω* verbero, pulso, quia arteriæ in eodem loco continuo pulsant: quandoque etiam *Crotaphium* pro dolore capitis sumitur.

CROTAPHIUM, vide in *Crotaphites*.

CRUCIBULUM, est vas fusorium ex terra igne contumacissimo factum, acutiore basi, & fere in ampliorem capacitatem forma triangulari vel rotunda desinentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla

talla formatum. Fit etiam crucibuli species, quæ vulgo testa appellatur, fundendis metallis adæquatum. Germ. Ein Schmelz Diegel.

CRUDITAS MORBORUM dicitur cum sanguis (ut in febribus continuis) fermentando & effervescendo necdum maturuit & ad statum pervenit.

CRUDITAS VENTRICULI est, digestionis ciborum læsio. Duplex est *acida & nidorosa*. Utraque ex ructibus potissimum dignoscitur qui in acida acidi sunt: in nidorosa verò ovum foetidum referunt.

CRUOR, Græcis *αἷμα ἰχθῆ* vide *Sanguis Helmontius* Sanguinem à Cruore distinguit: Sanguinem contineri dicit in arteriis; Cruorem verò in venis. Cruor à currendo, vel à corde dicitur, currit enim per venas ad cor. Hic illud *Oweni* Epigramma convenit:

Sum crudus, hocor inde cruor: per corpora curro.

Volvor & in venas. Sanguis ut anguis eo.

Rectius ita distinguitur, quod sanguis dicatur, quamdiu in vasis legitime movetur; Cruor verò, quando extravasatus est & coagulatur.

CRUS, sive magnus pes, dicitur totum id quod est à natibus ad digitorum pedis extremitates. Dividitur in femur, tibiam, & parvum pedem. Græcis *οὐρά*. Germ. Der Schenkel.

CRUSTA notat Medicis idem sæpe quod eschara, quæ ulceribus velut septum adnascitur.

CRUSTA LACTEA, est species Achoris, hac tamen distinctione, quod Achor tantum caput; verùm Crusta lactea obtingit infantibus in lactationis principio, atque non solum faciem occupat, sed universam fere corporis cutim inquinat. Crusta lactea albicat, Achores verò alium colorem obtinent.

CRYMODES est febris algens, cui non rarò partium internarum inflammatio adjungitur. Ex *κρυμός* frigus, alior, & *ἰδῶς* forma.

CRYSORCHIS, est testiculorum virilium in abdomine occultatio. Ex *κρύπτω* abscondo, & *ὄρχις* testiculus.

CRYSTA-

CRYSTALLINUS humor oculi, etiam glacialis dictus, est, qui intra tunicae uveae aperturam, quasi vitruin foramini impositus radios undique aduentates colligit, ac refringit. Hujus substantia instar glutinis, aut gummi arboris, admodum pellucida est, ac consistentia instar cerae colliquescentis praedita, licet comprimi possit, haud tamen sponte diffluit. Figura ejus in homine, ad speciem lentis accedit, cujus nempe superficies extima planior, ac intima gibbosior. Crystallinus humor, licet minus diffluere aptus, tamen membranula propria, ob levitatem araneam dicta, includitur. Α κρύστος frigus, & συστάω concreresco.

CRYSTALLISATIO est actio Chimica, quando salia in aqua soluta ad certum gradum evaporantur, ut in frigido loco posita, in cristalliformia corpora coalescant, quae hinc *crystalli* dicuntur.

CRYSTALLOIDES TUNICA, idem quod *ατρανια tunica*.

CUBIFORME, vide *Cuboides*.

CUBITUS, *Planto* gibber brachii. ὀλίκερον *Atheniensibus*, ἀγκών *Ruso*. κύβιτος, κύβωλον. Est media pars inter humeri os & carpum; componitur ex duplici osse, ulna sc. & radio: quorum extrema quidem commissa sunt; intermedia autem ab invicem secedunt, quamvis membranoso ligamento copulata. *Gerzm. Der Ellebogen.*

CUBOIDES est quartum os trasi in utroque pede, quod & os tesserae, grandinosum, cubiforme & πολύμορφον vocatur, ex κύβος cubos; & ἴδος forma.

CUCUPHA est integumentum capitis, fit ex cephalicis magis odoratis, quae in pulverem redacta, cotone moschato excipiuntur, & inter pannum sericum interpunctantur, quod adversus catarrhos aliosque capitis morbos super caput geritur, vel pileo intus asuitur.

CUCURBITA est vas Chymicum turbinatum ex terra vel vitro confectum destillationibus per alembicum

bicum instituendis aptum. Germ. Ein Kolben. Quandoque etiam pro cucurbitula sumitur.

CUCURBITINI LUMBRIGI, sunt vermes lati; semini cucurbitæ similes.

CUCURBITULA seu *Cucurbita* est vas ventricosum, ex vitro vel stanno conflatum; quod corpori cum scarificatione, vel siue eâ applicatur, ad sanguinem revellendum, derivandum aut extrahendum: si sine scarificatione instituat, *cucurbita ceca* & *Ventosa* appellatur: Græci σικία κέρη vocant. Germ. Ein blinder Kopf. Cucurbitulæ apponuntur partibus maximè carnosis, ubi vasa magna & nervi lædi non possunt. *Traçtio* illa quæ fit in cucurbitulis applicatis hoc modo peragitur: post cutis scarificationem, aër in cucurbitula contentus vi flammæ vel stupæ incensæ rarefit & dilatatur, postea verò frigefacto & condensato aëre interno minus spatium occupatum aër externus premens carnem, sanguinem in cavitate cucurbitulæ propellit: Græcis σικία & χάρμη appellant. Cucurbitularum duo genera sunt, inquit Celsus, *æneum* & *corneum*. *Ænea*, altera parte patet; altera clausa est. *Cornea*, altera parte æque patet altera foramen habet exiguum. In *æneum* linamentum ardens conjicitur, ac sic os ejus corpori adaptatur, imprimiturque, donec inhæreat. *Cornea*; per se corpori imponitur; deinde ubi ea parte, qua exiguum foramen est, ore spiritus adductus est, superque cera cavum id clausum est, æque inhærescit. At si cætera defecerunt, caliculus quoque aut pultarius oris compressioris; ei rei commodè aptatur. Ubi inhæsit, si concisa ante scalpello cutis est, sanguinem extrahit: si integra est, spiritum. Ergo ubi materia, quæ intus est, lædit, illo modo; ubi inflatio, hoc imponi solet. *Corneis* hodie utuntur *Ægyptii* ut patet ex *Prosop. Alpino*. Germ. Schröpf-Köpfe.

CUNEIFORME OS. dicitur à cuneo, cujus formam referri volunt: Antiquis πολύμορφον multiforme, ob

VARIOS

varios, quibus asperatur intus & extra processus, in media cerebri basi situm habet, eique basis instar subfernitur, ita ut omnia ferè capitis, maxillæque superioris ossa tangat.

CUNEIFORMIA OSSA, sunt quæ quintum, sextum & septimum os, tarsi constituunt. *Sphenoidea*, *innominata* & *Calcoidea* à *Fallopio* dicta.

CUNNUS, est pudendum muliebri, ex clitore, nymphis, labijs &c. constans. à *κύν* pario, concipio. Vocatur etiam *Natura Plin.* Muliebria *Eid.* *Cunus Horatio. Virg.* Hortus. *Obid.* Genitale arum *Virg.* utrumque honesta metaphora. Sic *κῆτος Laertio*, *νέμος Hesich.* interfemineum *Apul.* vulva, porcus *Varroni* ad imitationem Græcorum. *φύσις Artemidoro χοῖρος. κλεῖς Ruse στίκαιδρος, ἀπόρητος μυχός Suida. δόεικ* Etymol. *βλήχων, τσημα, ὕσπικ* μύτοι, *μέλαθρον Hesych.* *κλήτεις φορμισιοι Aristoph.* *διασφάζ Eustathio*, γῆρον ἐπίσσειον, *Hippoc.* *κίλαυρε* teste *Eustathio* apud *Theophrastum. ὀρθαγροῦς, & βύσσης Aristoph.* *γλωττοκομῆιοι Eubulo Comico*, *σινδικόν* teste *Stephano παιδοπός* γένεσις *Erigor. δέλτα, σάρεβ*.

CUPELLA vide *Capella*.

CURATIO, est recta ratio & ordo inveniendi per intentiones & indicationes, certa cuique morbo remedia, ut sanitas amissa restituatur. Græcis *θεραπεία*.

CURATIVA INDICATIO, est intentio quæ respicit morbum curandum.

CURCULIO, idem quod *Cion*.

CUTICULA est operimentum cutis, sine sensu, membranæ modo, supra universam cutim foris extensa, innumeris porulis pervia, ad externarum injuriarum declinationem, vasorum cutaneorum occlusionem, & perfectiorem qualitatatum tactilium perceptionem, accommodata. Nutritur ex sanguine, nam amissa denuò restituitur, licet ejus vasa minus sint conspicua. Non condensatur frigore, quoniam in foetibus abortivis eam sæpe ostendit. Nec vaporibus o-

leosis condensatur, propterea quod vapores condensati facillimo negotio eluuntur. Græcis *ἐπιδερμῖς*.

CUTIS in vivo homine. Nam *pellis* est à carne jam diducta, quæ & *exuvia*: Illa *χρῆς*, hæc verò *δέρμα* & *παρὰ τὸ δέρεν* & *δορὰ*, & *σίρφ* Lycophr. *παρὰ τὸ σίρειν* & *σῶμα ἀυφισπύμιον*, & *ρίν* Homero, *ἀνθρωπίνη* Herodoto, *δερβιπῆρ*. Estque velamentum totius corporis externum, sive membrana satis crassa, ex filamentis vasorum sanguineorum, nervorum, fibrarumque nervearum variè inter se complicatis contexta, quibus glandulæ numerosæ, & lymphæductus, sive sudoris & vaporum vasa exteriora densissimè interponuntur, Plurimis poris hinc inde pervia est variis in locis sensibiliter ad necessariorum introitum & exitum perforata, ut circa os, nares, oculos, aures, pudendum, anum, &c. In capite est crassissima; in cervice, dorso, &c. mediocriter dura est; rarior in facie, pene & scroto, tenuis in lateribus, tenuissima in labiis, in quibusdam locis ut in cubito fronte, plantis pedum &c. firmiter cohæret. Germ. *Die Haut*.

CYATHUS, Barbaris *Bikarium*, Esth. c. I. §. I. de form. med. Forfan à Germanico *Becher*. Arab. corruptè *Alcuatus* & *Alcuatum*, item *Cuathum*, mutata in tenuem asperà, nomen duxit, *παρὰ τὸ χύειν* à fudendo nempe, vel ut aliis placet, hauriendo vino in Græcorum conviviiis, ubi simpulo sacrificiis relicto successit: unde à Græco *κυαθίον*, *Plauto* *Cyathissare*, idem quod *Propertio* ad *cyathos*, & *Jubnali* Sat. XIII. *Suetonio* ad *Cyathum* stare, *hoc est*, pocula miscere, seu ritu veterum conviviiis solenni, cyatho poscentibus convivis potum admittiri. De quo rei literariæ *Dictator Scaliger* de *Caus. Ling. Lat.* c. 123. *Suida* prescius cum *Phavorino* *ἀντλητήριον, μέτρον ὑγρῶν*. *Hesych.* *μικρὸν μέτρον. ἢ ἀντλητήριον*. Mensura est tam aridorum quam liquidorum, non, ut quibusdam visum, poculum vulgare, verum sextarii pars octava: sed ad drachmarum pondus decimà, secundum *Atticos*, duodecima *Simlero* & *Menæ*

Menæ cap. 17. Quomodo *Plinius* lib. 21. accipit. Ori-
bas. lib. 2. Syn. c. 53. Drach. XII observatione com-
muni, cui *Fernelius* subscribit, quibus addit *Agineta*
scrup. IV. quod *Angelocrat* unc. Iſs. drach. I. & scrup.
I. expresſit. *Nicandri* interpret *Ἐὶ μέτρῳ*: ὁ κύα-
θ[⊙], inquit, ἔχει μῆκος μικρὸς, ἔστω μῆκος μικρὸν δύο-
τὸ κὰρ κύαθ[⊙] ἔχει ταυμὸν ταυίν, τεταίν, ἔτοι ἄγγιαν
ἡμῖον. εἰ ἄλλοις δὲ φασὶν ὅτι ὁ κύαθ[⊙] ἔχει ταυμὸν ἄγγιαν
μῆκος ἡμισίας. *Hesychius* ἄγγιαν β adſtipulante *Phabori-
no* & *Fuchſio*, qui ad cap. 6. ſect. I. Antidotarii *Myreſſ.*
notat *Nicolao* eſſe unc. ij. etſi veteribus Græcis pro di-
verſa liquorum ratione variet.

CYCLISCI ſunt ſcalpra ſemilunaria, operationibus
Chirurgicis accommodata. à κύκλ[⊙] circulus.

CYEMA, idem quod *Empryon*. à κύω pario.

CYLINDRUS eſt emplaſtrum oblonga forma. Medi-
cis *Magdalea*, μαγδαλιὰ Germ. Eine Pflaſter-Rolle.

CYLLOSIS vide in *Cyllum*.

CYLLUM eſt crus exterius luxatum. Item claudus
& curvus. à κυλλῶν claudum reddo: unde *cyloſis* clau-
dicatio.

CYMBIFORME OS, vide *Os Navicularis*.

CYNANCHE & κυνάγχη *Aurel*, quod canes ac lupos
frequenter afficiat: eſt internorum muſculorum, la-
ryngis, inflammatio, cum reſpiratione difficillimâ &
febri continuâ. Ex κύων canis ἄγχω ango.

CYNANTROPIA eſt rabies canina, quâ ægri lucem
& quævis clara ac ſplendida fugiunt, aquam metu-
unt, ac ad ejus conſpectum & commemorationem
contremiſcunt. Nascitur plerumque ex veneno ra-
bidi animalis, ut Canis, Lupi, &c. Homini per mor-
ſum vel quovis alio modo, communicato. Ex κύων
canis, ἄνθρωπος homo, & ὄπλομαι video. G. ein toller
Hund; Biß.

CYNODES OREXIS, eſt appetitus caninus, ſive fa-
mes p. n. aucta, cum vomitu vel diarrhœa conjun-
cta. Oritur ex fermento ventriculi nimium aucto,

vel acido. Ex *κύων* canis, *είδος* forma, & *ἰσχυρῶς* cupio. G. ein Hundes; Hunger.

CYNODESMUS, est vinculum quo membri genitalis cuticula cum glande colligatur. Ex *κύων* canis, eo quod caninum vinculum nancupatur, Et *δεσμός* vinculum, à *δέω* vincio.

CYNODONTES, sunt dentes illi inter molares & incisores, canini, columellares & oculares dicti. Ex *κύων* canis & *ὀδύς* dens. G. die Augen; Zähne; Spitze Zähne.

CYPMOSIS, est spinæ dorsalis versus posteriora incurvatio. A *κύπτω* inclino. Germ. ein Buckel.

CYRTOMA, est gibbus dorsii, item tumor. p. n. in quacunque corporis parte excitatus. A *κυρτός* incurvo.

CYRTOSIS, idem quod *Cyrtoma*.

CYSSAROS, est intestinum rectum; item podex. A *κύσθος* five *κύσος* podex.

CYSTICA sunt medicamenta adversus vesicæ morbos. A *κύστις* vesica.

CYSTIS est vesica urinaria, aut fellis. A *κύω* prægnans sum, quia aliquid continet.

CYSTIS CHOLEDOCHUS idem quod *Folliculus fellis*.

D.

DACRYODES, sunt ulcera, continuo ichorem effundentia. A *δακρύω* lachrymo.

DANICH, idem quod *lupinus*.

DARSIS, est excoariatio cutis. A *δέρω* excorio.

DARTUS, est secunda, integumentorum communium viriles testes mediate involventium, tunica: Originem nascitur à membrana carnosa. In sæminis verò peritonæi tunica testes immediate involvuntur. A *δέρος* pellis.

DASYMMA, est palpebræ internæ inæqualitas superficialiaria, cum robore. A *δάσις* hirsutus.

DEBLITAS est, quando quis viribus minus pollet, quod

quod, vel ex lipothymia vel syncope, vel ex inedia quoque vel ex morbo, vel alio quovis modo exoritur.

DECANTARE est solutionem claram, vel liquorem, antea turbidum, per subsidentiam verò clarificatum, citra tamen vel colationem vel filtrationem effundere & à crasso magmate liberare. Germ. *Abgießen*.

DECIDENTIA notat statûs neutrius eam speciem, quando sani ad morbosam dispositionem inclinant. Dicitur etiam status decidentiae, cui opponitur status convalescentiae.

DECLINATIO morbi est, quando à statu & vigore recedit, & æger extra discrimen ponitur: nemo enim in declinatione, nisi accidentaliter, moritur. Vide *Acme*.

DECOCTUM, vide *Apozema*.

DECORTICARE idem quod excorticare.

DECREPITARE dicitur de sale communi, quando ad ignem residua humiditas expellitur, id quod cum sono seu crepitu contingit.

DECRETORIUS idem est quod criticus.

DECUSSIS, idem quod *Denarius*.

DECUSSORIUM, est instrumentum Chirurgicum. Quo dura mater leniter pressa, accurratè cranio adjungitur, ut pus intra cranium & meningem crassam collectum evacuetur, per foramen trepano factum.

DEFEGTIO ANIMI, vide *Lipothymia*.

DEFENSIVUM Chirurgis notat Medicamentum, quod parti læsæ circumponitur, ne læsio ipsa ulterius proferpat.

DEFLAGRATIO FEBRIUM, vide *Apyrexia*.

DEFLUVIUM capillorum, vide *Alopecia*.

DEFLUXUS, idem quod *Catarrhus*.

DEGLUTITIO est actio animalis, quâ ex fibrarum musculosarum gulæ contractione, alimentum in ore masticatum, aut aliud liquidius *absorptum* in ventriculum per œsophagum deprimatur.

DEJECTIO; est excrementorum alvinorum motu peristaltico per anum dejectio.

DELETERIUM, est medicamentum quodvis venenatum. A *δύλαρα* esca, qua animalibus exitus paratur.

DELIGATIO est pars *Chirurgia*, quæ vulnera, ulcera, ossa fracta &c. deligat. Estque vel simplex vel composita. Simplex est æqualis vel inæqualis. Æqualis est tantum rotunda, quæ membrum affectum circumquaque sine ulla in partem alterutram declinatione complectitur. Inæqualis in asciam & simam dividitur: quæ tamen saltem ratione majoritatis & minoritatis differunt; ascia parum à rotunda declinat, sima verò multum. Variæ fasciationis sunt differentiæ, sumptæ à partium, quæ vincuntur, vel quorundam animalium, vel aliarum rerum similitudinibus.

DELIQUARE i. e. per deliquium solvere.

DELIQUIUM animi, idem quod *Echysis*.

DELIQUIUM CHIMICUM est dissolutionis species, quando salina corpora sicca aëri frigido humidiori ut in cella, vel aëre pulvio, exposita, (super marmor, vel alio modo) in liquorem resolvuntur. Ratio est, quod particulae aquæ in aëre hærentes copiosè sese in poros apertos insinuent & salinis particulis vehiculum præbeant. Accidit etiam aliquando deliquium, quando salia e. g. \ominus \boxplus vesicæ inclusa aquæ calidæ immerguntur.

DELIRIUM est imaginationis & iudicii depravatio à spiritibus animalibus, tumultuosè & *ἀπίκτως* motis, excitata, unde ægri multa absurda & incongrua præferuntur, cujus causa antecedens vel in sanguine vel in spiritibus animalibus latet. Græcis *παραφροσύνη*. Hippocrates & Galenus variis vocabulis utuntur. Hippocrates quidem ad levem desipientiam significandam ferè vocabulo *παραφροσύνη* & *ληρώσει* sive *παραληρώσει*; Galenus vocabulo *παραπῆσαι* *παρακρύσαι*, sicut ad gravem significandam *κῆται*, *μαῆται* & *ἐμμαῆται* utitur; *παρακοψαι* vero de utraque usurpant. Species
variae

varia sunt, unde *σιωπηροί* qui pauca loquuntur: alii & sermone delirant, & ridicula, aliena, magnifica vel maledica non saltem cogitant, sed & proloquuntur: alii denique opere & factis cogitata exequuntur & hæc omnia præstant vel *μῦ γλωττος*, vel *μῦ πωδῆς* sed hi omnes delirantium ordines ad certas differentias reducti sunt. Sub delirio in genere dicto comprehenduntur *παραφροσύνη*, *φρενίτης*, *μελαγχολία*, *ματία*, & alii qui huc referuntur affectus. Delirium iterum est cum vel sine febre. Cum febre *φρενίτης* vocatur, & quod simplex appellatur delirium, Græcis *λύρος* vel *παραφροσύνη*, vel *παραλήρησις* symptoma nimirum febrium ardentium.

DELTOIDES est musculus instar Δ Græcum, triangularis; Oritur à clavicula, humero sive acromio, & scapulæ processu spiniformi, atque à medio humeri robusto tendine infixus: humerum ipsum attollit. A figura Δ, & ἴδιος forma.

DENARIUS, est uncia pars septima, uncia enim septem continet denarios.

DENTARPAGA, vide *Forfex*.

DENTES, Græcis *ἔδοντες*, sunt ossicul à utriusque maxillæ per gomphosin infixa; viris plerùmque tringinta: sæminis verò viginti octo tribuuntur; foris siue periosteo conspiciuntur. Continuo crescunt, secus x frequenti detritione comminuerentur, non tantum arteriis & venis sed & nervis prospiciuntur, quod dolor vehemens aliquando arguit. Quatuor anteriores *Incisores* Isidoro, *Tonici* Celso *τοιμαίς*, *διχαγήτες* *ἴτες*, *τομήταις*, *γλασσιδοί*. Germ. die fördern Zähne; tere utroque; *Canini*. Germ. die Augen-Zähne. Tandem molares, Græcis *μύλοι*, *γομφίσι* dicuntur. Germ. Back-Zähne. Qui post annum trigesimum & quagesimum interdum erumpunt, *μοροντες* & *sapientiales*, item *genuini*, Cic. *intimi* Eid, *Κερατίνης*, *ἀψίγοσσωφρονιστήρης* appellantur. Dentalis vertebræ scilicet *prominentia*; dentis quoque nomine venit.

DENTIDUCUM, vide *Forfex*.

DENTIFRICIUM est medicamentum ad dealbandos, extergendos & stabiliendos dentes, gingivasque roborandas paratum. Græcis *ὀδοντίτριμμα*, *σμήγμα ὀδόντων*.

DENTITIO est tempus illud, quo infantium dentes erumpere incipiunt, quod fit mense septimo vel serius; & citius *superiores* nonnullis citius *inferiores* & in his anteriores prius: Tempore dentitionis sæpè febres, convulsiones, alvi profluvia, &c. oriuntur. Græcis *ὀδοντοφύια* *Ægin.* *ὀδοντῆσις* à qua differt *ὀδαξισιὸς Galeno*, sive *ἔλαι ὀδαξισιὸς*, ut ab *Hippocr.* vocatur, pruritus ille gingivarum, quem dentientes pueri sentiunt.

DEOBSTRUERE } not. idem quod operire,

DEOPPILARE }

DEPILATORIUM. Vide *Psilothrum*.

DEPRESSUS i. e. humilis, e. g. cucurbita depressa.

DESPUMARE est spumam à re quadam cumque ea sordes detrahere. Fit potissimum addito album. ov. conquassato.

DERIVATIO est, qua sanguis, qui in partem influxit & nondum impactus est, per locum vicinum educitur.

DERMA, idem quod *Cutis*. A *δέρω* cutim detraho.

DESCENSUS, seu destillatio per descensum est quando vas recipiens v. g. olla defigitur in terram, vas verò adservans intermediâ laminâ foraminibus pertusâ, igne circulari incalescit, ut hoc pacto descendat evaporabile. Parari ita solet à mulierculis v Ros. Sed hodie inusitata ratio destillandi est. Dicitur etiam de solutione per deliquium.

DESICCATIO, est superflui humoris vel humiditatis per calorem evaporatio.

DESTILLATIO est partium humidarum vel oleosarum, in halitus fumosve vi ignis extenuatarum, atque elevatarum extractio: Destillatio fit per vesicam, cucurbitam, retortam, descensum, &c. Eaque in balneo maris,

mariaë, vaporis, arena, fimo, sole, reverberio, &c, peragitur. Dicitur etiam de coryza & catarrhis.

DETERGENTIA, vide *Abstergentia*.

DETONATIO est operatio chimica, quando corpora mineralia in specie \ddagger cum tripla parte nitri exsiccati calcinantur de aperto calcinatorio. Germ. *Bers puffen*.

DEUTEROPATHIA, est morbus ab alio morbo originem ducens, ex gr. si caput ex alterius partis vitio, laborat, vel communicatâ ad id materiâ morbificâ, relicto priore foco. Ex *δευτερος* secundus, & *πάθος* patior.

ΔΙΑ notat frequentissimè in medicamentis officialibus compositis basin, vel primum ingrediens; e. g. spec. diamosch. diamb. &c.

DIABETES. Sic *Galeno* dicitur. *Dipsacus Aegineta* ab immensa siti, quam invehit. Vel ut alii à serpentis quodam genere, quod *Dipsacus* appellatur & in *Lybia* præsertim reperitur, quod morfu suo venenum quoddam in homines insinuet, à quo sitis inextinguibilis inducitur. *Ἀγρία ἰσχυρὸν ὑδροψία κινῶν* quasi *hydrops in matulam*. Hinc est, quod hunc affectum *Matulam inter cutem*, alii *Urinae profubium* & *siphonem* nuncupant. Rarissimus est affectus, quem *Gal.* se bis tantum vidisse refert 6. de Loc. aff. Cap. 3. Ego cum *CL. Doctore J. Van. Dueren*, semel observavimus in Reverendo quodam Ecclesiæ Pastore. Estque sanguinis deliquium & colliquatio nimia, unde serum ingenti copia, cum intensa siti adjuncta renes pervadit perque vias urinarias excernitur; Oritur plerumque à fermento renali nimis evecto, vel p. n. acido. *Ἀδυσία* pervado.

DIABROSIS est solutio continui per exesionem. *Ἀδυσία* peredo.

DIACHORESIS notat in genere omnes excretiones, quæ in corpore contingunt; In specie verò dicitur de excretionem per alvum. Ex *δια*.

DIACLYSMA est oris collutio, ad foetorem abigendum vel dentes aut gingivas confirmandas. Vocantur *ἰπίπῃ πολλῇ* collutiones oris; Parantur ex adstringentibus variis, ut *bistorta*, *tormentilla*, *fr. balaustrorum*, *cort. granatorum*, *gallis*, *alumine*, *arg. Ægyptiaco*, &c. A *διακλύω* colluo. Germ. Mundwasser.

DIACOPRÆGLA, est medicamentum ex fimo caprino, adversus splenes & parotides. A *δια* ex, *κώπρος* sterces, & *αἶς*, capra.

DIACRISIS, est distinctio & dijudicatio morborum & symptomatum. A *διακρίνω* distinguo, dijudico.

DIACRITICA, idem quod *Diacrifs*.

DIADOCHÉ, est successio per crisi. A *διαδοχῆς* suscipio.

DIADOSIS, est alimenti distributio, sive per omnes partes pervasio. Ex *δια* per & *δίδομαι* do.

DIÆRESIS est exesio vasorum p. n. Velut *Sennertus* dicit, cum à causa incidente, erodente, vel rumpente, via aliqua & meatus qui adesse non debebat, aperitur, vel qui adest dilatatur, ut humores, qui in vasis contineri debebant, effluant & in alio loco: *Διαιρέσις* fit, cum à causa erodente, vel incidente, via aliqua, quæ adesse non debebat, aperitur. Nam primò potest *Διαιρέσις* fieri ab humoribus acris, qui erodendo unitatem solvunt, & viam patefaciunt; quod etiam medicamenta acris præstare possunt: modò crassarum partium sint. Nam tenuium partium non rodunt; cum non hæreant diutius. Deinde humores copiosi *διαιρέσις* causa esse possunt, qui partem distendendo rumpunt. Tertiò causæ plurimæ evidentes *διαιρέσις* faciunt, omnes scilicet, quæ contundendo unitatem vasorumvolvunt; qualia sunt motus vehemens, clamor, pondus grave, vulcerantia, contundentia, casus, saltus & similia, inter quæ & flatus referri possunt, qui retenti tantâ vi interdum corporis partes distendant, ut non solum naturales cavitates dilatent, sed rumpendo etiam novas faciant, & ipsi quo-

oque unitatem solvant. *Item* operatio Chirurgica, *æ* continua separat, & fit incisione, ustione, tereatione, rasione, limatione, serratione, exesione. *A* *aigu* tollo.

DIÆTA est Methodus legitimè vivendi in sanis. At Diæta ægrorum est remedium in recto rerum vitæ necessarium, potissimum alimentorum usu consistens: aque ratione consistentiæ est *crassa*, *mediocris* & *tenuis*. *Crassa* instituitur alimentis copiosis, firmis & solidis, nultumque nutrire aptis. Hæc *simpliciter plena* est, quæ fiebat olim per prisanam hordeaceam integram. Vel est *plenior* & *crasrior*; quæ fit per carnes pullorum & ova sorbilia. Vel est *plenissima*, quæ etiam carnes castratorum concedit. *Mediocris* est, quæ ex mediocris substantiæ & quantitatis alimentis constat. Hæc olim per panem jure tinctum, vel etiam per carnes pullorum fiebat. *Tenuis* est quæ & alimentis paucis, tenuibus & infirmis perficitur, quæ ut plurimum acutis morbis convenit: Eaque triplex est, *tenuis simpliciter*, quæ olim per ptisanæ succum fiebat. Vel *tenuior*; in qua melicratum propinabatur; vel *tenuissima*, in qua nihil cibi æger sumebat. Verum nunc temporis diætæ non ita strictè observantur quam olim, præsertim in hisce regionibus. *A* *diæta* nutrio.

DIÆTA SUDORIFERA dicitur in specie administratio decocti lignorum tam primarii quam secundarii pro curandis variis morbis. Germ. *Schwitz-Cur*.

DIÆTETICA, est pars medicinæ præscribens cognitionem & usum rerum sex non naturalium. Ex *diæta* victus ratio, & *æritia* ratio.

DIAGNOSIS, est signorum præsentium cognitio: Sive cognitio, qua præsentem morbi conditionem dignoscimus. Estque triplex partis *affectedæ*, ipsius morbi, ejusque *causa* recta investigatio. Ex *diæta* per, & *diæta* cognosco.

DIALEIMMA, idem quod *Apoplexia*. Ex *diæta* in, & *diæta* relinquo. DIA-

DIAPASMA Plinio, medicamentum aridum ex siccis pulveribus conflatum insperfile, quod aut vestibus ad gratiam odoris, aut ulceri, vulnèrique varia ratione, aut potui etiam ad luxum inspergitur. *Διάπασμα, Ξπασμα, Ξπασόν φάρμακον, Orbasius* non male discrimen inter has voces ex *Antyllo* ponere mihi videtur: ut *εμπάσματα* sint, quæ sudoribus cohibendis, & commovendo pruritu adhibentur; quæ *συμπασματα* & *aspergines Aurelianus* nominat: *καταπασματα* sunt, quæ ulceribus superponuntur, *ἐύεια* etiam dicta: *διαπάσματα* verò conciliandæ inventa fragrantia:

DIAPEDESIS, est sanguinis, per vasorum rarefactionem, eruptio. Ex *διά* per, & *πηδῶ* salio, salto.

DIAPHANUM est omne quod pellucidum est, ut humores oculares, tunica cornea, septum lucidum &c. A *διαφαίνω* pelluceo.

DIAPHORESIS, sive sudatio est decedentia omnis generis effluviarum per invisibiles corporis poros. Ex *διά* per, & *φέρω* fero.

DIAPHORETICA sunt medicamenta, quæ per insensibilem transpirationem & sudorem causam mali eliminant.

DIAPHRAGMA, *φρίξω* seu *septum transversum*, & *diseptum τέρζωμα Arist.* est sepimentum musculosum thoracem ab abdomine distinguens, in medio membranosum est; œsophagus, arteria magna, vena cava &c. per illud transeunt: respirationi una cum cæteris musculis pectoris inservit, & motu suo excrementa alvina premendo foris convehit. A *διαφρίσσω* sepio, munio. Germ. *Das Zwerchfell.*

DIAPHRATTONTES sunt membranæ, pleura, dictæ, quæ thoracem intus succingunt, & in medio septum vulgò, mediastinum, relinquunt. A *διαφρίσσω* sepio.

DIAPHTHORA est corruptio alicujus partis in corpore. A *διαφθίω* corrumpo.

DIAPLASIS, est membri luxati restitutio. A *διαπλάσσω* conformo.

DIAPLASMA, est unctio sive fomentum. A $\alpha\lambda\alpha$ $\lambda\acute{\alpha}\sigma\alpha\omega$ illino.

DIAPNOE, idem quod *Diaphoresis*. A $\alpha\lambda\alpha$ $\pi\acute{\nu}\acute{\iota}\omega$ persiro.

DIAPYEMA, idem quod *Empyema*. Ex $\alpha\lambda\alpha$ per & $\acute{\upsilon}\omega\sigma$ pus.

DIAPYETICA, sunt medicamenta pus maturantia. A $\alpha\lambda\alpha$ $\pi\acute{\upsilon}\acute{\omicron}\omega$ suppurō.

DIARIA FEBRIS, idem, quod *Ephemera*.

DIARRHOEA, est fluxus ventris, in quo plurima biliosa, pituitosa aliaque sæculenta frequenter dejiciuntur. A $\alpha\lambda\alpha$ $\rho\acute{\eta}\acute{\iota}\omega$ perfluo. G. der Durchfall.

DIARTHROSIS est compositio ossium, ad evidentem, validum, facilemque motum comparata: qualis est in brachio, manibus, femore, pede &c. Ex $\alpha\lambda\alpha$ per, ex, & $\acute{\alpha}\rho\theta\acute{\rho}\omega\sigma$ articulis.

DIASTOLE, est cordis dilatatio, cum cruor ex vena cava in dextrum, ex vena pulmonali sinistrum in thalamum cordis influit. Ex $\alpha\lambda\alpha$ per, & $\sigma\acute{\iota}\omega$ mitto.

DIATESSARON est medicamentum ex quatuor simplicibus compositum.

DIATHESIS est dispositio corporis naturalis, vel præternaturalis, qua ad actiones peragendas bene vel male sumus dispositi. A $\alpha\lambda\alpha$ $\theta\acute{\epsilon}\tau\eta\sigma$ dispono.

DICHOPHYIA est capillorum vitium, quando in partes finduntur. Ex $\delta\iota\chi\alpha$ dupliciter, & $\phi\acute{\upsilon}\omega$ cresco.

DICROTUS, est pulsus bis feriens. Ex $\delta\iota\varsigma$ bis, & $\kappa\acute{\rho}\acute{\upsilon}\omega$ pulso.

DIDYMI, sunt gemelli, unico partu editi. Item testiculi. A $\delta\iota\omega$ duo.

DIES critici, vide *Critici dies*.

DIGASTRICUS est musculus biventer, qui à pro-
cessu mammiformi ortum adipiscitur, & in parte menti
interiori mediaque interius desinit, illamque deorsum
trahit. Ex $\delta\iota\varsigma$ bis, & $\gamma\alpha\sigma\tau\acute{\eta}$ venter.

DIGERENTIA seu præparantia sunt, quæ qualitates
humo-

humorum evacuationi resistentes, mutant, & ad evacuationem disponunt.

DIGESTIO Chymica, est qua res calore digestivo, ad modum naturalis ciborum digestionis in ventriculo, coqvuntur sive fermentantur.

DIGESTIVA vide *Digerentia*.

DILATATIO est, cum meatus vel reteptacula plus debito distenduntur, ut in varice, &c.

DILATATORIUM est instrumentum Chirurgicum, quo uterus vel os dilatatur & aperitur; vocatur etiam *speculum*, quia per id in os vel uterum introspicimus. Dicitur etiam de *radice gentian. rubr.* quæ ulceribus immittitur, ut dilatentur iterum, si nimis cito superior cutis coëat. Germani vocant eum *Wells* *Reiffel*.

DILUERE est medicamentum concentratum aliis additis temperare, viresque adeò diffundere.

DILUTUM, quandoque idem quod *infusio*.

DINUS, idem quod *Vertigo*. A *δίω* circumago.

DIOTA, est vas circulatorium à duabus auribus, utrumque brachium lateribus applicatum amplexantibus, dictum.

DIOPTRA est speculum matricis, sive dilatatorium, quo uterus, in foetus mortui extractione ejusque ulcerationum inspectione, dilatando ampliatur, *διόπτρα* perspicio.

DIPLASIASMUS est morborum reduplicatio; Item duo musculi brachii circumductioni inservientes. A *διπλῶν* duplicio: *διπλάσιον* duplo major.

DIPLOE est inferior carni, lamina: item vas duplex, quod Chymicis usu venit. A *διπλῶν* duplicio.

DIPLOMA, idem quod *Diplōē*. Sumitur aliquando pro Inteo complicato *πλύγμα Ἐγινετα*, *πλύγμα ἔγυς*, *δίπλωμα Hesiobii*, *Plagella Celsi*, *Aurel.* Germ. *eine aufgerolte Binde*.

DIPSACUS, idem quod *Diabeces*.

DIRADIATIO vid. *Irradiatio*.

DISCU-

DISCUTIENTIA sunt medicamenta, quæ restagnantes in corpore humores attenuant, ut vel in vasa recipi, vel per transpirationem excelli possint.

DISLOCATIO idem quod *luxatio*.

DISPENSATORIUM est liber, pharmacopæis utilis, in quo medicamenta omnia, saltem usualia, continentur, & in eo præscribuntur, ut toto anno in officinis præparentur & inveniantur.

DISSIMILARES partes sunt, quæ in varias partes sibi dissimiles dividi possunt; ut, manus, vena, musculus, os &c.

DISSOLUTIO est, quando electuaria vel pulveres in aqua vel decocto commiscuntur & dissolvuntur. Ex gr. Rec. el. diapruni, diacarthami aa. drach. ij. ß. crem. $\frac{r}{f}$: drach. iß. aq. fænic. q. f. M. f. dissolutio sive haustus.

DISTENSIO est, quando partes ab alio inflantur, dilatantur, & relaxantur, ut ex effervescentiis in intestinis concitatis oriuntur flatus, & non raro pressiones doloresque.

DISTORSIO, est cum partes situ aut figura peccant. Germ. *Verdrehung*.

DISTRIBUTIO CHYLI fit, cum chylus post debitam in ventriculo & intestinis fermentationem, poros intestinales subeat, & per venas lacteas, ductumque chyliferum, in venam subclaviam exantlatur, ut unâ cum sanguine circuletur & purpureo colore induatur.

DISTRICHIASIS, est duplex in palpebris pilorum series. Ex *dis* bis, & *deis* pilus.

DIVAPORARE i. e. evaporare.

DIURESIS est urinæ per renes secretio, quæ hoc modo peragitur: Adjacent arteriis emulgentibus exiguæ glandulæ, quibus serum à sanguine secernitur, & per canaliculos exiguos; (ex quibus renum substantia maxima ex parte constat,) ad carunculas papillares

ares & deinde ad pelvim, ureteres, vesicamque foras deducitur. Ex *διὰ* per, *ὑρῶν* urina, & *ῥίω* fluo.

DIURETICA, urinalia Medicamenta. *Aurel* sunt Medicamenta, quæ sangvinem, fundendo, incidendo & dissolvendo, serum per renes, ad vesicam præcipitant. Ex *διὰ* per, *ὑρῶν* urina, & *ῥίω* fluo. Germ. *Harns* Urin:treibende Mittel.

DODECADACTYLUM, est intestinorum tenuium primum, à ventriculi pyloro incipiens, & terminans ubi jejunum incipit. Ex *δώδεκα* duodecim, & *δάκτυλο* digitus; ob longitudinem duodecim digitorum, quod tamen in nostris hominibus nunquam observatur; forte veteres ex brunorum inspectione hallucinabantur.

DOGMATICA MEDICINA seu rationalis: hujus author fuit Hippocrates, & post eum Galenus; qui experientiæ rationem addidere.

DOLOR, idem quod *Algema*.

DOLOR NEPHRITICUS, idem quod *Nephritis*.

DORSUM seu *tergum*, pars thoracis posterior, dicitur. Græcis *ἰώτ*, *μῆσπον*, *λοφία*. Germ. *der Rûs* cten. Dorsum manus vel pedis est exterior eorum facies.

DOSIS est medicamenti determinata portio, sive quantum unica vice exhibetur vel propinatur. A *διδωμι* do.

DOTHIEN est furunculus sive tuberculum durum ovi columbini magnitudine, cum ingenti dolore, ex sanguine crasso excitatum.

DRACO Chimicis frequenter denotat mercurium seu argentum vivum. Hinc *Draco mitigatus* est mercurius dulcis.

DRACUNCULUS, est ulcus quod nervum ipsum pervadit: item lumbricus longus, planus, non admodum latus, albus, qui cruribus Indorum frequenter, innascitur. A *δράκων* draco.

DRACHMA, est octava uncia pars continet scrupulos tres. DRA-

DRASTICA sunt medicamenta præsentissima. A *deum* facio. Dicitur in specie de purgantibus fortioribus.

DRIF Helmontio notat lapidem *Butleri*, quem de-prædicat tanquam medicamentum potestativum, quod solo tactu extremo lingvæ apice morbos sanare possit.

DROPACISMUS, est medicamentum rubificans, quo membra externa omnia extenuata, resoluta, frigida & humida, oblini solent. Estque vel simplex vel compositus. *Simplex* ex pice modica oleo liquata, constat. *Compositus* præter picem oleo liquatam, recipit etiam piper, pyrethum, bitumen, semen rorismarini: & si opus sit siccare, *sulphur vivum, salem, cinerem samentorum*; sin vellicare *Euphorbium*. Forma varia est, quidam enim emplastri referunt, alii cataplasmatibus formam. Latinis *Picatio*. Germ. ein *Pech-Plaster*.

DROPAX, idem quod *Dropacismus*.

DUCTUS BILARIUS, vel *Porus Biliaris*.

DUCTUS CHYLIFERUS est vas, in cujus parte inferiore lacteæ venæ omnes & plurimi lymphæ ductus terminantur; circa glandulam renalem sinistram ortum sortitur; & juxta arteriam magnam per thoracis longitudinem ascendens, in venam subclaviam sinistram terminum consequitur; plurimas habet valvulas, ne materia ascendens delabatur: intra quartam & sextam thoracis vertebra, pro naturæ lusu, variè bifurcatur: usus est Chylum & Lympham versus cor, ex partibus inferioribus vehere & adducere.

DUCTUS PANCREATICUS, est canaliculus, ex pancreate ortum ducens, qui juxta vel non procul à ductu bilario intestino inseritur; succum vehit Lymphaticum, quem in intestinum duodenum mittit, ad cibum (à fermento acido ventriculi & bilis admixtione) volatilifandum & fermentandum: Doctiss. de *Graaf*. succum subacidum ex ipso ductu emulgere novit, alii etiam Medici cordati, inter quos præceptor noster *Phil. Matthæus Junior, Dom. Paisentius Doml*

Michael Behm, &c de succo istoc acido non parum ambigunt, & de morbis quibusdam, quos ex effervescentiis acidi succi pancreatici cum bile in duodeno derivat *Excell. Dom. Sylvius*, hæctenus valde dubitant. Nos autem interdum p. n. acidum inveniri affirmamus, sæpe etiam falsum, & austerum; frequentius tamen insipidum & volatile, vide Anat. nostrum Reform. cap. XI. lib. I.

DUCTUS RORIFERUS, sic à *Nobilis. Biliso* dictus, idem est quod *Ductus Chyliferus*.

DUCTUS SALIVARES sive salivarii sunt meatus, qui à glandulis extra os sitis neme parotidibus & maxillaribus internis protensi, in maxillas & linguæ latera porriguntur, ibique succum salivalem effundunt, ad cibi solidioris masticationem, deglutitionem; & nonnullam fermentationem.

DUCTUS THORACICUS, vide *Ductus Chyliferus*.

DUCTUS UMBILICALIS, vide *Funiculus*.

DULECH est terminus Paracelsicus & Helmontianus denotans fordes tartareas in sanguine, ex quibus calculi facile concrefcere possunt.

DUODENUM INTESTINUM, idem quod *Dodecadactylon*.

DURA MATER, vide *Mater dura*.

DYSÆSTHESIA, est difficultas seu vitium sensuum. Ex δύς difficile, & αισθήσεως sentio.

DYSCRASIA, intemperies, mala temperies, est inæqualis elementorum in sanguine, vel succo nervoso mixtura. Ex δύς difficile, & κεράνυμι misceo, tempero.

DYSELCES, est qui ulceribus curatu difficillimis laborat. Ex δύς difficile, & ἕλκος ulcus.

DYSENTERIA, est alvi fluxus, cum torminibus ventris, in quo sanguinolenta, purulenta & frustula intestinorum membranacea excernuntur, sæpe aut semper cum febre continua, & siti conjuncta. Ex δύς difficile,

ficile, ἄπρον intestinum, & ῥέω fluo. Latinis Tormina. Germ. die rohte Ruhr.

DYSEPULOTICA, sunt ulcera maligna curationem respicientia. Ex δὺς difficulter, ἐπὶ super, & ἔλασ integer. Sed potius ab ὄμιμι perniciem infero, derivandum censeo.

DYSODES, δύσοσμος vel δύσσομος. Est omne illud quod malè olet; ut excrementa. Ex δὺς difficile, & ὄζω oleo. Germ. stinckende Dinge.

DYSOREXIA, est appetitus diminutus ex mala ventriculi dispositione. Ex δὺς difficile, & ὀρέγω cupio.

DYSPATHIA, est patiendi difficultas. Ex δὺς difficile, & πύχω patior.

DYSPESIA, est difficultas cibos concoquendi seu fermentandi in ventriculo & intestinis, unde non raro in nidorem vel aciditatem convertuntur. Ex δὺς ægrè, & πίπω coquo.

DYSPHONIA est loquendi difficultas, ex mala, organorum dispositione. Ex δὺς difficile, & φωνέω voco. Germ. etne schwere Stimm.

DYPHORIA, est tolerandi vel patiendi difficultas. Ex δὺς ægrè, & φορέω patior, tolero.

DYSPNOEA, est respirandi difficultas, ab organis vitiatas, obsessis aut irritatis orta. Ex δὺς molestè, & πνέω spiro. Germ. schwerer Odem.

DYSTERAPEUTA, sunt morbi curatu difficiles. Ex δὺς pervicaciter, & θεραπεύω curo.

DYSTHYMIA, est animi ægritudo. Ex δὺς ægrè, & θυμὸς animus.

DYSTICHIA, est duplex p. n. pilorum in palpebris ordo. Ex δὺς male, & πύχω incedo.

DYSTHRIACHISIS, est continuus lachrymarum defluxus, à pilorum in palpebris, naturalibus pilis subnascentibus, punctione. Ex δὺς male, θείω crinis, & χέω fundo.

DYSTOCIA est partus difficilis, sive præternaturalis fœtus in lucem, editio. Hoc fit quando nempe

obliquè, transversim vel pedibus primò egreditur, vel cum viæ ex inflammatione vel aliàs angustæ sint, vel cum foetus magnus, debilis, obesus vel mortuus sit. Ex d'is difficile, & *τις* pario. Germ. *Schwere Geburt*.

DYTHRICHIASIS, est pilorum crescentia inversa. Ex d'is ægre, & *θετ* crinis.

DYSURIA est mingendi difficultas, ab organis male dispositis, aut à calculo, arenis, vel viscidis humoribus, obstructis plerumque cum ardore urinæ. Ex d'is male, *υρον* urina, & *πιν* fluo.

E.

EBULLITIO dicitur de motu liquidorum inter coquendum. Deinde transfertur ad motus sanguinis, fermentativos p. n.

ECBOLICA sunt medicamenta, quæ foetum in partu difficili expellunt. Item medicamenta, quæ abortum concitant. Ab *εμβολια* dejicio.

ECCATHARTICA, vide *Cathartica*. Ab *εκαθαριζω* expurgo.

ECCHYLOMA, idem quod *Extraculum*.

ECCHYMOMA, est cutis fugillatio, à sanguinis extravasatione. Ab *εκχυω* effundo, & *αιμα* sanguis.

ECCHYMOSIS, idem quod *Ecchymoma*.

ECCOPE, idem quod *extirpatio*. Ab *εκκοπη* excindo.

ECCOPROTICA, rectius *Eccroprica*, idem quod *Catharticum*. Ab *εκκοπω* alvum depono.

ECCRIMOCRITICA sunt indicia de excretis particularibus. Ab *εκκριω* secerno, & *κρινω* judico.

ECCRISIS, est excrementorum secretio. Ab *εκκριω* secerno.

ECHINUS denotat inter alia ventriculum animalium ruminantium in ordine tertium, qui aliàs omasus vocatur, & plicis plurimis gaudet.

ECLAMPISIS dicitur nonnullis idem quod *Harbo mica-*

micatio sanguinis, seu vitalis sanguinis motus, quem à luminoso principio in corde habitante falso derivant. Ab ἐλάμπω effulgeo.

ECLEGMA sive λιπέμα, quem Arabes Loch & Loboeh appellant, aliis illipeus, & ἐλληκτόν, est medicamentum internum, quod consistentia inter syrupum & opiatum media est, ex variis thoracis adversus asperæ arteriæ & pulmonum affectus ut lingatur, concinnatur. Ab ἐλέγω lingo, lambo. Germ. ein dicke Cassf.

ECLIPSIS, est animi defectus: idem quod *Eclipsis*. Ab ἐλείπω deficio.

ECLYSIS, Defectio *Suet.* Defectio virium *Eic.* Languor virium *Obid.* Imbecillitas, debilitas, Græcis ἀτονία, ἀδύνη, ἐκλυσις, ἀρρωστία τῆς δυνάμεως. Est vivificationis læsio, qua vires leviter prosternuntur, ex sufficientis spirituum & caloris copiarum in corpore defectu. Ab ἐκλύω delinquo. Germ. eine Ohnmacht.

ECPHRACTICUM, est medicamentum incidens & deobstruens. Vide *Incidentia*. Ab ἐμφράσσω deobstruo.

ECPHRAXIS, est alicujus partis, per medicamenta incidentia, deobstructio. Ab ἐμφράσσω deobstruo.

ECPHYSESIS, est efflatio vel exspiratio confertim facta. Ab ἐκφυσιώ effluo.

ECPHYSIS, est processus ossis continuitate coherens: item intestinum *duodenum*. Idem quod *Aparhysis*. Ab ἐκφύω excresco.

ECPIESMA, est succus expressus: item *faces*, quæ ab expresso remanent. Etiam *Calvariæ fractura*, in qua partes cranii fractæ, meningis premunt. Ab ἐπιπίζω exprimo.

ECPLEROMA Latinis *supplementum* vocatur id quod à chirurgis intruditur, ad complendum sinum, vel cavitatem ad meliorem deligationem.

ECPLEXIS est perterrefactio seu stupor. Ab ἐκπλέσσω perterrefacio.

ECPNEUMATOSIS, vide *Exspiratio*.

ECPNOE idem.

ECPOTOSIS, idem quod *Luxatio*. Ab ἐκπίπτω excido.

ECPUCTICA sunt medicamenta condensantia, vide *Incrassantia*. Ab ἐκπυκνάζω condenseo.

ECPYEMA, idem quod *Empyema*. Ab ἐκ ex, & πύ-
pus.

ECPYESIS, vide *Empyema*.

ECRYTHMUS, est pulsus, qui nullius ætatis rhyth-
mum seu modulum observat. Ab ἐκ ex, & ῥυθμῶ
modulus. Germ. ein unordentlicher Puls.

ECSTASIS, est mentis commotio. Item *abscessus*.
Item rei alicujus è statu, in quo erat, in alium statum
dimotio. Ab ἐκ ex, & ἵστημι statuo.

ECTHLYMA, est ulceratio, à violenta compressio-
ne, in cutis superficie oborta. Ab ἐκθλίβω exprimo.

ECTHYMATA, sunt pustulæ, sive cutis quædam ef-
florescentiæ, ut in variolis, &c. Ab ἐκθύμιον exha-
lo, vapore.

ECTHYMOSIS, est sanguinis commotio & intumes-
centia. Item animi alacritas. Ab ἐκθύμιον prompto
animo sum.

ECTILLOTICA, sunt medicamenta, quæ callos &
clavos absumunt, crinesque evellunt. Ab ἐκτίλλω e-
vello.

ECTROPIUM, est increpescencia palpebrarum, quando
inferior palpebra brevior est superiore, item genæ &c.
aut ejus inversio. Ab ἐκτρέπω evertio.

ECZEMATA, sunt pustulæ rubicundæ, fervidæ, &
flammeæ. Quidam Hydroa pro eczematate, sed malè
sumunt. Ab ἐκζέω effervesco. Germ. feurige Blats-
tern.

EDULCORARE in Chemicis & pharmaceuticis duo
notat; 1. medicamentum aliquod liquidum, ut potio-
nem, emulsionem addito saccharo dulcem reddere,
2. Significat etiam pulverem chemicum calciformem
à salibus adhærentibus liberare & insipidum reddere,
id quod fit frequenti aquæ affusione.

EFFER-

EFFERVESCENTIA, est intestinus particularum diversæ indolis & naturæ, cum tendentia ad subitam destructionem, motus, quem nonnunquam calor aut flamma subsequitur, ut in calce viva, fœno madide reposito, & micturis Chemicis, potissimum in commixtione salis acidi & alcalici, vel saltem corporis alcalini.

EFFLORESCENTIA vid. exanthema.

EFFLUVIA denotant subtilissima & sæpius insensibilia corpuscula, quæ ex variis corporibus tam motu aëris quam intestinâ agitatione particularum componentium aëri communicantur.

EGESTIO, idem quod *Dejectio*.

ELÆOSACCHARUM est medicamentum ex saccharo & oleis destillatis paratum pro meliori horum dispensatione. Ab ἔλαιον oleum & saccharum.

ELASTICA VIS, denotat primo in aëre vim illam, qua concentratus & condensatus sese expandit, & hoc nisu in libertatem se vendicat. Deinde dicitur etiam de spirituum animalium explosione, quæ concipitur tam in naturali musculorum motu, quam in spasmis & convulsionibus Ab ἐλαστόω agito.

ELATERIUM, est succus cucumerum silvestrium, in spissam, duramque consistentiam redactus. Item omne medicamentum, quo alvus purgando subducitur. Ab ἐλαστόω agito, expello.

ELCTICA vide *Attrahentia*. Ac ἔλασ traho.

ELCUS, vide *Helcus*.

ELECTUARIUM est confectio ex speciebus, pulpis, gummis, syrupo vel melle excepta, consistentiâ conservæ instar crassâ. Estque *simplex* vel *compositum*. *Simplex* tantum ex pulpa cassiæ, tamarindorum, vel prunorum constat: *Compositum* verò ut plurimum ex speciebus, pulpis, succis condensatis, gummis, &c, quæ melle vel syrupo excipiuntur. Electuaria sunt digerentia, laxantia, purgantia, confortantia, alexipharmaca &c.

ELEMENTA seu principia sunt corpora simplicissima, quæ nec ex se invicem sunt, neque ex aliis, ex quibus sunt omnia & in eadem resolvuntur. Elementa sunt quinque, spiritus, sal, sulphur, aqua, & terra, quorum postrema duo passiva, cætera activa dicuntur. *Alii* enumerant tria, salem nempe, sulphur & mercurium, minus tamen rectè. *Peripateticorum* Schola quatuor existere docet, ignem sc. aërem, aquam & terram. *Cartesius* materiam primam, secundam & tertiam constituit.

ELEPHANTIASIS ARABUM, de quo morbo ne verbum quidem fecerunt Græci. Arabes ejus mentionem passim faciunt, quæ varicibus cognata est; atque ex istis ortum habet, & tantum pedum tumor est. Agit de hoc *Avicenna*, ubi de varicibus tractat: *Rhases* tamen dissentit ab his, & Græcos sequitur. *Haly Abbas* qui Elephantem dicit esse morbum omnia corporis membra corrumpentem, & quasi cancerum universalem. Verum nec ipse sibi constat, cum scribit: ulcera, quæ in pedibus & cruribus fiunt, Elephas vocantur. Et Elephanticus morbus apostema est melancholicum, quod in cruribus & pedibus: & ejus signum est, quod pedis figura elephantis figuræ similis sit. Reliqui omnes seorsim de lepra & elephantiasi agunt, & elephantiam pedum tumorem esse dicunt, à sanguine melancholico & pituitoso & varicibus ortum, ob quem pedes ægri pedibus elephantis figura & crassitie similes fiunt. Atque tumoris hoc genus in mendicantibus sæpe conspicitur, qui in viis publicis stipem petendo victum quærent.

ELEPHANTIASIS GRÆCORUM quam *Arabes* lepram vocant. Appellatur autem *elephas* & *elephantiasis*, & *elephantia* ab elephante, ob similitudinem, quam hic morbus habet cum elephante nimirum, ut nonnulli putant, quod eo morbo laborantes, magni ut elephantes, fiant; quæ inepta est notatio, cum elephantiaci non majores fiant, nisi quis non magnitudinem corporis

poris elephantiaſi laborantium, ſed morbi magnitudinem reſpiciat, vel quod malum in cruribus ſerpens, afficiat ea elephantis ritu ſerè rigida & æqualia: vel quod inter alios morbos vehemens ac validus ſit veluti elephas. Vel quod membra & cutis tumida, ſcabra, rugoſa, tuberoſa, & inæqualis, ut elephantum reddatur. *Galenus* de tumoribus cap. 14. malum hoc, cum incipit, etiam σατυριασμός nominari ſcribit, eo quod facies ſimilis Satyrorum faciei reddatur. Nam labia ſiunt crassa, naſusque tumet atque ideo depreſſus apparet; aures tabeſcunt; maxillæ rubore perfunduntur, in fronte hinc inde tumores quaſi quædam cornua apparent. Quamquàm alii ea etiam de cauſa Σατυριασμός hoc malum nominari cenſeant, quod in ortu valde libidinoſi ſint, quoniam videlicet malæ faciei iisdem cum rubore attolluntur, & muſculis maxillaribus veluti convulſionem patientibus, mentum ipſum dilatatur, quemadmodum etiam ridentibus evenire ſolet, ſimilitudine quadam ad picturas Satyrorum, quos δὲν τῆς σατυρίας *Cel. Rhodiginus* ita nominatos putat, quod ore hiante labiisque diductis inſtar ridentium, cantent & ludant, vel ut nonnulli, quod Satyris in Venerem propenſione & libidine ſimiles ſint. *Celſus* ita deſcribit: totum, inquit, corpus afficitur, ita ut oſſa quoque vitari dicantur: ſummæ partes corporis, crebras maculas, crebrosque tumores habent. Rubor horum paulatim in atrum colorem convertitur: ſumma cutis inæqualiter crassa, tenuis, dura, mollisque quaſi ſquamis quibusdam aſperatur, corpus emarceſcit, os, ſuræ, pedes intumeſcunt. Ubi vetus eſt morbus, digiti in manibus pedibusque ſub tumore conduntur, febricula oritur, quæ facile tot malis obrutum hominem conſumit.

ELEVATOR idem quod *Elevatorium*.

ELEVATORIUM ab elevando dictum eſt instrumentum Chirurgicum, quo crania depreſſa elevantur.

ELIXIR dicitur ab Arabica voce *Eleſſchir*, ſive *Elieſchir*,

ſchir, ſive *Aleſchis*, eſtque eſſentia compoſita per ſpiri-
tum vini aut aliud ſimile, extracta.

ELIXIVIATIO eſt quando ex cineribus e. g. vegeta-
bilibum; affuſa ∇ calida, lixivium paratur pro ſale fixo
coſſificiſſendo.

ELLEBORISMUS vid. *Helleboriſmus*.

ELYTHROIDES ſive vaginalis, eſt tunica propria-
rum ſecunda; teſtem virilem mediata involvens. Ab
 $\epsilon\lambda\upsilon\theta\epsilon\omicron\varsigma$ involuſum, & $\epsilon\lambda\theta\omicron$ forma.

EMBAMMA eſt condimentum liquidum, quod cum
cibus apponitur vel ad ſaporis emendationem, vel cru-
ditates digerendas.

EMBRÖCATIO, idem quod *Embroche*.

EMBRÖCHA, idem quod *Embroche*.

EMBROCHE; ſeu irrigatio; inſtillatio; ſtillicidium;
fomentationis genus eſt, quando humor ex alto; plu-
viæ inſtar, in partem aliquam deſtillatur, quæ fit vel
prolutione ex vaſculo proboscide inclinata, vel deſtil-
latione. vel ex gutturiis. Adhibetur primo ſuper
futuram coronalem, in cerebri intemperlebus; ſini-
turque humor per ſagittalem futuram decurrere. Se-
cundo ad principium ſpinalis medullæ in nervorum
morbis; ſiniturque humor per totam ſpinam deſlue-
re. Tertio ad calefaciendum vel exſiccandum ventri-
culum; ſiniturque materia per totum abdomen ex-
currere, ſi inteltina quoque imbecillia ſint, hepati ce-
ratum ſantalinum applicatur, quum ejus inſeſſio me-
tuatur. Embrocharum materia eſt aqua communis
thermarum; decoctum; lac; oleum; prout partis affe-
ctus & neceſſitas requirit. Ab $\epsilon\mu\beta\rho\epsilon\chi\omicron$ intingo.

EMBRYON eſt rudimentum fætus in utero mater-
no. Ab $\epsilon\mu\beta\rho\upsilon\omega$ pullulo.

EMBRYONATUM vocatur nonnullis acidum ſal;
quod in terræ viſceribus adhuc deliteſcit ſibi relictum
& nulli alii corpori junctum.

EMBRYOTOMIA, eſt fætus diſſectio anatomica. Ex
 $\epsilon\mu\beta\rho\upsilon\omega$ fætus rudimentum, & $\tau\omicron\mu\omicron$ ſeco.

EMBRY-

EMBRYULCOS, dicitur uncus ferreus extrahendo fœtui dicatus. Unde *Embryulcia* extractio fœtus.

EMETICA five *vomitoria* sunt medicamenta, quæ particulis suis irritativis ventriculi fibras versus superiora contrahunt, & quicquid ventriculo molestum est, per os expellunt. Ab *εμέω* vomo. Germ. *Brechmittel*.

EMETOLOGIA, est tractatio de vomitoriis. Ab *εμέω* vomo, & *λόγος* sermo.

EMMENAGOGA, sunt medicamenta menses cientia.

EMMOTON, medicamentum liquidum, quod peniculis vulnerariis vel linteo concepto exceptum ulcerum sinibus injicitur.

EMOLLIENTIA sunt, quæ mediocri sua calefaciendi & humectandi facultate, partes inter se firmius cohærentes dissolvendo, & nonnullas dissipando, molles reddunt. Græcis *μαλακτικά* à *μαλαίωω* emollio.

EMPASMA, idem quod *Cataracta*.

EMPHRAXIS est obstructio in quacunq; parte facta. Ab *εμφράω* obstruo.

EMPHRACTICA idem quod *Emplattomena*.

EMPHYSEMA est inflatio, ab effervescentiis vel aliis concitata. Ab *εμφυσίω* inflo. Germ. *Auffblähung*.

EMPHYTON THERMON, est calidum innatum, seu calor ex parentum semine primo in *fatu faminatus*, qui postea, inchoata respiratione & fœtu per se subsistente, sensim *perit*. Calidum hoc, cum Philosophi tum Medici *Spiritum instum* & *nativum* nominant & ex tribus constare partibus asserunt, videlicet ex *humido primogenio*, *insto spiritu*, & *calore*. Unde *Fernelius* definit *calidum innatum*, quod sit *humidum primogenium, insto spiritu, & calore undique perfusum*. Verum isthæc veterum nugamenta nihil ad nos pertinent: calidum enim illud, locum duntaxat habet in recens natis. Ab *εμφύω* innaſcor, & *θερμάνω* calefacio. Germ. *die eius gebohrne Wärme*.

EMPIRICA Medicina est, qua citra rationem ægri curan-

curantur. Cujus author fuit *Acron Agrigentinus*, qui neglectis rationibus, sola experientia fuit contentus. Apud *Ægyptios* hæc secta imprimis floruit. Ab *ἐμπειρίω* tento. Unde *Empirici*, quos nunc circulatores dicimus.

EMPLASTICA, idem quod *Emplastomena*.

EMPLASTRUM, est Medicamentum externum, quod linteo vel pelli tenui, inductum, cuti applicatur, eique tenacius adhæret. Componitur vulgo ex oleis, aut iis, quæ olei consistentiam fere habent, qualia sunt axungia, medullæ, butyrum, mucilagines; item ex pulveribus, & cera, aut iis, quæ ad ceræ consistentiam accedunt ut resina, pix, gummi &c. cujus massa adhuc calida in teretes & longas figuras magdaleones cylindræas formatur. Ab *ἐμπλάσσω* illino.

EMPNEUMATOSIS, sive *inspiratio*, est thoracis alterna dilatatio, qua aër nitrosus continuo inspiratur, & per asperam arteriam, ejusque partes vesiculares, sanguini, accensionis gratia, communicatur. Ab *ἐμπνέω* inspiro.

EMPROSTHOTONOS, est species convulsionis, qua muscoli vel totius corporis, vel colli tantum, versus anteriora, contrahuntur. Ab *ἐμπροσθεν* antè, & *τρέω* tendo.

EMPYEMA propriè dicitur puris in thoracis cavitate collectio; sed si latius sumatur, etiam pro pure, in abdomine, collecto accipi potest. Ab *ἐν* intus, & *πύον* pus. Germ. *Brust-Geschwer*.

EMPYREUMA notat in Chemicis uredinem, quam res destillatæ ab igne contrahunt. G. *der Geruch oder Geschmack*. Deinde empyreumata etiam sunt febri-les, post crisin, reliquæ. Ab *ἐμπυρέω* accendo.

EMULGENTIA vasa, sunt arteriæ & venæ, quæ renes subeunt.

EMULSIO est medicamentum potulentum, ex seminum quorundam medullâ cum affuso commodo liquore

quore /educta, compositum, cujus colaturæ syrupi, laudanum &c. adjiciuntur. G. eine Milch.

EMUNCTORIA sunt cavitates, in quas aliquid excernitur; ut nares pituitam cerebri recipiunt: aures humorem flavum crassiusculum: alvus excrementa alvina: vesica urinam, &c.

ENARTHROSIS est articulatio, cum cavitas excipiens profunda admodum, & caput quod in eam inseritur, oblongum. Atque hæc conspicitur in femore & acetabulo, quod Ischio vulgo tribuitur: tum in astragalo cum osse cymbiformi. Ab ἐν in, & ἀρθρον artus.

ENÆMON est medicamentum sanguinem sistens, vel quod adstringendo, refrigerando & exsiccando meatus vasorum apertorum claudit, sanguinis fluiditatem motumque vehementiorem imminuit, vel sistit. Ex ἐν in, & ἄιμα sanguis. Germ. Blutstopffend Mittel.

ENÆOREMA est crassamentum illud, quod in urinæ medio suspensum continetur. Ab ἐναορίον in sublime attollo.

ENCANTHIS, est caruncula lachrymalis, sive excresecientia aut intumescientia angulorum oculi internorum. Ex ἐν in, & κανθὸς hircus.

ENCATHISMA idem quod *infectum*. Ab ἐν in, & κάτω infra, & ἕζομαι sedeo.

ENCAUSTUM est materia illa, qua perficitur colatura vel pictura encaustica. G. Glasz-Farbe / Schmelz-Berch. Nonnullis etiam ita vocatur atramentum scriptorium.

ENCEPHALOS est quodcunque cranii mœniis concluditur; ut cerebrum, cerebellum, medulla oblongata, corpus callosum, corpus striatum &c. Ab ἐν in, & κεφαλή caput.

ENCHARAXIS vide *Sacrificatio*. A χαρῶσσω sacrifico.

ENCHEIRESIS est prompta & expedita operandi ratio

tio in iis, quæ manuali opera perficiuntur; e. g. Chymia & anatomia. Ab *εγχειρέω* manum admoveo. G. künstlicher Handgriff.

ENCHYMOMA est sanguinis p. n. affusio, qua partes externæ lividæ & nigrae conspiciuntur, ut in scorbuto, & sugillationibus oculorum, aliorumque partium vulgo. G. ein blau Bluge. Item sanguinis affusio, quando nimirum ejus motus citatior fit; ut in ira, & gaudio diffuso. Ab *εγχέω* infundo, & *χυμός* humor.

ENCHYTA, est instrumentum, quo liquida in oculos, nares vel aures instillantur. Ab *εγχύω* infundo. Germ. ein Trichter.

ENCLYSMA, idem quod *Clyster*. Ab *εὖ* iatus, & *κλύω* abluo.

ENCOPE, est partis alicujus incisio, ut in gangræna, &c. Ab *εγχείπω* incido.

ENCRANIUM, idem quod cerebellum. Ab *εὖ* in, & *κρανίον* calvaria.

ENDEIXIS, est morborum indicatio, qua demonstratur, quid sit faciendum. ex gr. Plethōra indicat venæ sectionem. Ab *εὐδείκνυμι* demonstro.

ENDEMIUS, sive *morbus vernaculus & communis*, est qui omni tempore plurimos in una regione invadit, à causa loco vel regioni propria, & inquilina proveniens. Ut Scorbutus Hollandis. Ab *εὖ* in, & *δημῶ* populus.

ENDEMUS, idem quod *Endemius*.

ENEMA, idem quod *Clyster*. Ibidis Ægyptiæ inventum. Ab *ἐνίημι* immitto.

ENERGIA, exagitatio vel operatio spirituum animalium vel sanguinis. Ab *ἐνεργέω* operor.

ENGIZOMA, est calvæ ictus in quo offensum os, ad internam cerebri membranam descenderit, eamque præmit. Item, instrumentum, quo in ejusmodi affectibus utimur. Ab *εγγίζω* appropinquo.

ENGONIOS, est brachii, vel cruris flexura. Ab *εὖ* in, & *γωνία* angulus.

ENIXUM SAL est medium seu tertium, quod ex acidi & alcali mixtura provenit. e. g. $\text{F} \oplus$ latus.

ENSIFORMIS Cartilago Græcis $\xi\phi\omega\mu\delta\epsilon\varsigma$, est infima ossis sterni pars, ensis instar mucronata.

ENTEREPIPLOCELE est species herniæ scroti, quando ileum & omentum simul prolabantur.

ENTEROMPHALOS idem quod omphaloccele, dicitur etiam *Exomphalos*.

ENTERA, est fistula longa, membranacea intestinorum, mesenterio, ne confundantur, annexa, flexuris variis dotata: Suntque numero sex (nisi quis œsophagum, ventriculū, & vesicam, intestinis annumerari velit, perinde erit, ei non adversabor, cum eandem habent tum substantiam, tum ferè actionem) Duodenum, Jejunum, Ileum, Cœcum, Colon, & rectum; superiora tria *tenuia*, inferiora *crassa* appellantur; tunicas habent quatuor; externa *membranosa* est, à peritonæo orta; secunda *fibrosa* seu caruosa, cujus fibræ exteriores *longæ*, interiores vero *rotundæ* sunt, sibi invicem ad angulos rectos super jacentes; tertia *nerbosa* est, & oscula vasorum tum lacteorum, tum sanguineorum in se continet, cui intus & quarta *glandulosa* seu potius papillosa adhæret, qua mediante chylus absorbetur venisque lacteis communicatur. Intestinorum *magnitudo* seu *longitudo* ut plurimum sexies plus minus superat longitudinem hominis cujus sunt. Dicit etiam **PLAUTUS** in *Curcul.* act. 2. scena 3. *ita Tibi vacivitate venio laxis lactibus*, & **PLINIUS** putat tantummodo lactes in homine dici & ovibus intestina, in cæteris vero animalibus ile appellari intestina. *libr. xi. cap. 37.* Quidam volunt lactes intestina tantum gracilliora dici: quidam pro intestinis pinguibus sumunt ut **PERSIUS**, *Emeris auriculas pulmone & lactibus unctis &c.* vocantur item intestina, *εγκόλια*, *ένδνα*, *χορδαί Aureliano*, *ήγκοτα*. Ab $\text{int} \oplus$ intus, Germ. *die Gedärme*.

ENTERENCHYTA est instrumentum, quo Clysteres

immittuntur: vocantur & *Siphon*, *Syringa*, Germ. *eis ne Clystier*, *Spriße*.

ΕΝΟΡΜΩΝΥΑ *μόρια* vocantur *Hipp.* spirituosæ corporis partes, quæ ob fluiditatem insignem & ipsæ in continuo motu sunt, & alias partes in motu varios agunt.

ENTEROCELE, sive Hernia intestinalis, est intestinorum præsertim ilei, per processus peritonæi dilatatos, ad inguina vel scrotum prolapsus. Ab *έντερον* intestinum, & *μήλη* tumor. Germ. *ein Bruch*.

ENYSTRON Græcis *ένυτρον* est quartus ventriculus animalium ruminantium. Dicitur etiam Abomasus.

ΕΡΑCMASTICA, est febris continuo invalescens. Ab *επιμαζω* invalesco.

ΕΡΑPHÆRESIS, est phlebotomia iterata. Ab *επιφαρειν* demo.

ΕΡΑR, vide *Hepar*.

ΕΡΑRΜΑΤΑ, sunt p. n. glandularum parotidum pone aures tumores. Ab *επιαιρειν* attollo, eo quod aures, hoc vitio, eriguntur.

ΕΡΗΒÆUM est locus ab Hypogastrio ad pudendum usque. Dicitur fumen, *peffen*, *pubes*. Aqualiculus &c. Ex *επι* supra, & *ηβη* pubes.

ΕΡΗΕLCIS, est sangvinolentum illud, quod in Hæmoptysi expuitur. Item crusta ulceribus superinducta. Ex *επι* supra, & *ελε* ulcus.

ΕΡΗΕLCIS est macula rosida, ab insolatione ut plurimum excitata, verè & æstate maximè increbrescit, idque potissimum in iis, qui cutim rarissimam habent, verum circa hyemem rursus evanescit; Figura est magnitudine morsus pulicaris: maculæ hæ non raro totam faciem defædant. Ex *επι* supra, & *ελε* sol. Germ. *Sommer*, *Sprossen*: *Sommer-Flecken*.

ΕΡΗΕMERA sive *Diaria* est febris continua, quæ ultra diem non extenditur, à tenuium partium sanguinis commotione & accensione, orta: si diem excedat,

dat, synochus simplex appellatur. Ex *ἐπι* supra, & *ἡμέρα* dies. Germ. ein Tagig Fieber.

EPHIALTES, sive *Incubus*, est depravata imaginatio, qua dormientes suspicantur, sibi ab incumbente aliquo corpore asperam arteriam premi, spiritumque præcludi & ad venerem stimulari vel cogi: oritur à cerebelli compressione, cum ventriculi nimio humore repleti fuerint: vel, si quando quæ ex hoc morbo laborant resupini jaceant, tum cerebri moles cerebello incumbit, undè præ pondere poris meatibusque compressis, spirituum animalium, ad par vagum, nervumque intercostalem (actionibus involuntariis inservientium) fluxus, intercipitur: hisce hoc pacto præclusis, pulmones gravantur, & officio debito privantur. Ab *ἐφιάλωμα* infilio, etiam suppressio nocturna vocatur. Germ. der Alp.

EPHIDROSIS, est sudoris proventus. Ab *ἐπι* supra, & *ἰδρῶς* sudor.

EPHIPPIUM, sive *sella equina* seu *turcica*, est pars ossis sphenoidis, cui glandula pituitaria infidet. Ex *ἐπι* supra, & *ἵππος* equus.

EPIALA, est febris continua, in qua calor & frigus simul percipiuntur. Oritur potissimum ab inflammatione interiorum partium. Ab *ἔπιος* mite, & *ἀλάζω* caleo.

EPIALTES, idem quod *Ephialtes*.

EPICARPIUM, est medicamentum externum, emplastri vel cataplasmatum instar, quod pulsibus seu carpis manuum, febribus intermittentibus depellendis, applicatur. Ex *ἐπι* super, & *καρπός* carpus. Germ. ein Puls-Plaster.

EPIGAUMA, est ulceratio crustosa oculorum nigredini obtingens. Ex *ἐπι* supra, & *καίω* urō.

EPICERASTICA, sunt medicamenta, quæ humores acres obtundunt. Ex *ἐπι* supra, & *κεραστουμι* tempero.

EPICHEIRESIS, idem quod *Encheiresis*. Ab *ἐπιχειρέω* manum adhibeo.

EPICOLICÆ REGIONES, sive *laterales*, *Laurentius Lumbares*, & *Bartholinus* ex *Aristotele* ἀγῶνες nominat, quasi diceres libidinis partes. sed à *Gliffonio* *Epicolica* dicitur ea pars quæ coli intestini partibus incumbit: unde denominationem accepit.

EPICRASIS est *cacochymix* evacuatio, sensim sive per partes, facta. Ab ἐπικράσις attempero.

EPICRISIS est morbi *dijudicatio*. Ab ἐπικρίσις *judico*.

EPICRUSIS est, *levibus ferulis*, partium mollium, percussio, Japonensibus familiaris. Ab ἐπικρούω *percutio*.

EPICTENION idem quod *pubes* seu locus pubis.

EPICYEMA, est *superfætatio*, sive *super imprægnatio*, quod rarissimè contingit. Ab ἐπι super, & κύμα *gravidam* sum.

EPIDEMIUS est *morbis communis*, à *causa communi* invehctus, & *vario tempore* nunc in una, nunc in pluribus regionibus multos simul invadens: ut *pestes*, *febres malignæ* &c. *Causa* est, quod *aëris nitrum* una cum aliis particulis *ascitis*, *arsenici* vel *sublimati vim* acquirat, ut in *conficiendo sublimato* conspicitur; *particulæ enim*, ex quibus illud conficitur, si seorsim dentur, non adeo exitiales sunt, verum *junctæ venenum lethiferum* evadunt. Ex ἐπι supra, & δῆμος *populus*. Germ. eine allgemeine ansteckende Seuche.

EPIDERMIS, videatur *cuticula*. Ex ἐπι supra, & δερμα *cutis*.

EPIDESIS, est *ligamenti injectio*, ad *crucoris fluxum* sistendum. Ex ἐπι super, & δῆμος *vincio*.

EPIDESMUS, est *fasciarum subligatio*. Ab ἐπιδῆσις *subligo*.

EPIDIDYMIS, sive *parastata*, Latinè *Supergeminalis*, estque *vas tortuosum* & *variis flexibus* velut *varicosum corpus*, quod *testium dorso* affixum est, *constituens*. Majori suo globo *testi* annectitur, constat ex uno

uno

uno vase seu ductu longitudinem quinque ulnarum facile excedente, minori capite seu globo vasi deferenti conjungitur: Ex ἐπί supra, & δίδυμο testiculus.

EPIGASTRIUM est anterior pars infimi ventris, cujus pars superior *Hypochondrium*; Media *Regio Umbilicalis*; Inferior verò *Hypogastrium* vocatur. Ex ἐπί super, & γαστήρ venter.

EPIGENNEMA, est id, quod morbis, velut Symptoma, supervenit. Item, ordo partium in generatione, qui per successum fit. A γίνομαι fio, nascor.

EPIGINESIS, idem quod *Epigenema*.

EPIGLOTTIS, est quinta laryngis cartilago, glottidis sive rimulæ operimentum. Vocatur item sublinguium *Ibid.* χόδρος *Pol.* Ex ἐπί supra, & γλῶττις lingua, & τίθημι pono.

EPIGONATIS, est mola seu patella genu. Ex ἐπί supra, γόνυ genu, & τίθημι pono.

EPILEPSIA, sive morbus *caducus*, quia ægri derepentè cadunt: vel *Heruleus*, quia difficulter curationem admittit; item lunatici, *παληιαζόμενοι*, lues deifica, fonticus, *comitialis sacer*, &c. estque interpolata totius corporis convulsio, omnes actiones animales lædens, à spirituum animalium in cerebro existentium, explosione, qua ægri desubito in terram dejiciuntur, ortum habens. Explosio illa fit vel ab irritatione aut punctione: vel cum spiritibus animalibus heterogeneum quid accrescit. Ab ἐπιλαμβάνω invado, prehendo. Germ. die fallende *Seuche*.

EPILOGISMUS est medicorum suffugium. Ab ἐπιλέγω dico post.

EPINYCTIDES sunt pustulæ humorem emanantes, noctu præsertim sævientes & cruciantes. Ab ἐπί supra, νύξ nox, & τίθημι pono.

EPIPAROXYSMUS, est quando ægri plures febrium exacerbationes, quam solent, patiuntur, quod in febribus inordinatis contingit. Ab ἐπιπαροξύνω iterum exacerbo.

EPIPHÆNOMENA sunt signa, quæ morbis postea superveniunt. Ab ἐπιφάνω insuper appareo.

EPIPHORA denotat vel in genere omnem impetum humorum, præsertim sanguinis inflammatorium; Vel in specie inflammationem oculorum.

EPIPHYSIS seu *appendix adnascens, additamentum*, est os ossi adnatum, per contignitatem simplicem & immeditatam, quamvis non adeo plana superficie, sed non nihil mutuo capitum sinuumque ingressu instar ginglymi, licet absque motu. Ab ἐπιφύω accresco.

EPIPLASMA idem quod *Cataplasma*.

EPIPLOCEE est omenti *ramex* sive *Hernia*, in qua omentum in scrotum prolabitur, Ex ἐπίπλωσ οmentum, & κήλη tumor.

EPIPLOCOMISTÆ, sunt homines obesi & ventre tumidi, quibus est pingue, & magnæ molis omentum, idque in sæminis *conceptioni* impedimentum quandoque fuisse, scribtorum monumenta testantur; idcirco & omenti gestores appellantur. Ab ἐπίπλωσ οmentum, & κομίζω gero, fero. Germ, dicke Bäuche.

EPIPLOMPHALUM est *Hernia umbilicalis* quando ab omento tumido & prolapso nimis portuberat. Ab ἐπίπλωσ οmentum, & ὀμφαλός umbilicus.

EPIPLOON *omentum*, seu *reticulum*, est operimentum intestinis superstratum, originem à ventriculi fundo; & intestini coli dorsu ortum ducit, nempe à peritonæi duplicatura; figura est instar retis seu aucupis marsupii, plurimis vasis sanguineis abundat, Usus est intestina & ventriculum, pinguedine sua instar pulvinaris fovere, Ab ἐπιπλίω supernavigo. Germ. das Netz.

EPISARCIDIUM, idem quod *Anasarca*,

EPISEMASIA, est ipsa morborum invasio; sive illud tempus, quo morbus primo notatur, & propriè *significatio* dicitur, Ab ἐπισημέσι insuper significo.

EPISION est pubis regio sive *Aqualiculus*.

EPISPHERIA, sunt gyri & anfractus, exteriori substantiæ cerebri insigniti, ut vasa sanguifera per cerebri sub-

substantiam melius distribuuntur. Ex ἐπι supra, & σφαῖρα globus.

EPISPASTICA, idem quod *Attrahentia*. Ab ἐπισπᾶσθαι attraho.

EPISTOMIA, sunt extrema vasorum oscula. Ex ἐπι ad, & στόμα os.

EPISTROPHEUS, seu cardo, est vertebra colli secunda, à vertendo dicta, eo quod caput circumvertit. Ab ἐπιστρέφω circumverto.

EPITHEMA est medicamentum externum, seu topicum liquidum quod partibus corporis variis, præsertim cordi & hepatis, admovetur. Ab ἐπιθήμι impono.

EPNEUMATOSIS, idem quod *Expiratio*. Ab ἐκπνέω efflo.

EPOMIS, est superior humeri pars, quæ & *Acromion* nominatur. Ex ἐπι supra, & ὤμος humerus.

EPOMPHALUM, est Emplastrum vel aliud quid, quod extuberantiis umbilici applicatur. Ab ἐπι supra, & ὀμφαλός umbilicus.

EPULIS, est in gingivis excrescencia, ad intimos molares contingens, ita ut oris apertio impediatur. Ex ἐπι supra, & ἔλον gingiva. Germ. Wild-Fleisch in den Zähnen.

EPULOTICA, idem quod *Cicatrizantia*. Ab ἐπυλόω cicatricem infero.

ERETHISMOS ἐρεθισμός significat generatim omnem irritationem, quæ in nervoso systemate accidit & spiritus in motus inordinatos agit.

ERODENTIA sunt medicamenta, quæ acutis suis particulis carnem erodunt.

ERPES; vide *Herpes*.

ERRHINUM Barbaris *nasale*, est medicamentum, quod metæ forma naribus inditum, ex cerebro, sine sternutatione, humores & præsertim viscidos evacuat. Estque liquidum, molle vel solidum. *Liquidum* fit vel ex succis herbarum errhinarum & cephalicarum,

rum, ope vini, aut alterius liquoris, extractis, quibus aliquando spiritus vini admiscuntur, *vel* ex decocto simplicium idoneorum, additis non nonnunquam succis, melle, syrupo, imo & pulvere. *Molle* fit ex pulvere, melle, oleo, vel succis excepto, & ad unguenti formam decocto. *Solidum*, *vel* forma pulveris datur, & hoc in sternutatoriis maximè locum habet, *vel* turundæ & dicitur *nasale*, paraturque ex pulveribus idoneis, mucilagine, cera vel therebinthina exceptis. Ab *o* in &, *e* in *nasus*.

ERYSIPELAS, Ignis facer *Columell.* ignis *Sammonico*, *ἔρυσίπτελος* *Poll.* πῦρ ἀγέρον *Hippocrati*. Est tumor p. n. in cute aut quacunque parte carnea vel membranosa excitatus, rubicundus, latus, non aliè ascendens, nec pulsans, sed cum colore punctorio, à sanguine acri & sulphureo plerumque productus. Mihi videtur ejus causa esse non Sanguis sed exudatio serosa & sulphurea, quæ p. n. ex ipsis fibris exudat. Ex *ἔρυσίπτελος* rubrum, & *πίλας* ferme, propè. Germ. *die Rose* / *das heilige Feuer*.

ERYSIPELATODES, est tumor p. n. Erysipelati similis, sive Erysipelas spurium. Ex *ἔρυσίπτελος* inflammatio, & *ἔιδος* forma.

ERYTHREMATATA, sunt rubores publicares, in febribus pestilentialibus frequentes. Ab *ἔρυσίπτελος* rubesco.

ERYTHROIDES, est membrana rubea testiculorum, propriarum tunicarum prima, *Vaginalis* dicta. Ab *ἔρυσίπτελος* ruber, & *ἔιδος* forma.

ESCHARA, est crusta ulceribus superinducta, vel cauterio aut ruptorio excitata. Ab *ἔχω* habeo, & *ἔρη* terra; quia se habet instar terræ damnatæ. Vel ab *ἐσχαρῆς* crustam induco.

ESCHAROTICUM, est cauterium, ignis, vel ruptorium, quod cutim & carnem in duram crustam sive escharam exurit. Ab *ἐσχαρῆς* crustam induco.

ESSENTIA, essentia vocabulum significat accuratè loquen-

loquendo balsamicam rei partem à crassiori separata. Quare cum exactissima rei separatio beneficio extractionis peragatur, fit, ut pars illa balsamica à crassiore corpore per spiritum vini extracta essentia *essentia* dicatur. Sunt & qui eleosachara essentias vocant, sed abusive.

ESSENTIA QUINTA, est medicamentum, ex integris alicujus corporis particulis energeticis sive activis constans.

ESSENTIALE SALS nonnullis vocatur illud, quod ex succis herbarum depuratis & evaporatis concrefcit e. g. ex succo acetosæ &c.

ESSENTIFICARE dicitur hodie spiritibus alealics destillatis \ominus proprium volatile addere ut in eo solvatur. e. g. \sim CC. essentificatus.

ESSERE, *Sora* & *Sare* etiam nominant: suntque tubercula parva, ad rubrum vergentia, duriuscula, quæ cum insigni pruritu subito universum corpus occupant, non secus ac si ab apibus, vel vespis vel culicibus, homo demorsus, aut urticis percussus esset: non ita tamen post longum tempus evanescent, nulloque ichore vel alia humiditate affluente cutis pristinam lævitatem & colorem recuperat. Differt ab *epinyctide*, quod in hoc affectu ichor manat; in *Essere* non item.

ESTHIOMENOS, est herpes exedens, causa est, quod papulæ cutis humorem quendam acrem in se continent, qui ob perspirationem inhibitam corrumpitur, & acrimonia sua non tantum cutim sed etiam subjacentes partes corrodit. Ab *estiu* comedo, & *ispa* repo.

ETHMOIDES, est os cribriforme supra nasum internum, foraminibus (ad humores serosos & pituitosos, à processibus papillaribus accipiendum) pulcrimis pervium. Ab *ethmos* cribrum, & *oides* forma.

EVACUATIO, est vel *sanguinis*, quando nimis abundat, ut in plethora, in qua locum habet venæsectio.

Vel *humorum* vitiosorum in sanguine, & primis viis abundantium, quæ fit purgationibus & vomitoriis.

EVAPORARE est solutionem humidam vel quamcunque humiditatem ad ignem dispellere, ut desideratum in fundo obtineamus. Germ. *Ubrauchen*.

EUCHROA est color & nitor bonus. Ab *eu* bene, & *χρῶμα* color.

EUCHYLOS vocatur cibus qui laudabilem chylum suppeditat.

EUCHYMIA, est optima sanguinis temperies & constitutio. Ab *eu* bene, & *χυμός* succus.

EUCRASIA, est optima partium corporis temperies. Ab *eu* bene, & *κρῆνυμι* misceo.

EUECTICA, idem quod *Gymnastica*, sive *Medicinæ* pars, qua bonus habitus acquiritur. Ab *eu* bene, & *εἶς* habitus.

EUELCES, Laborans ex ulceribus, curatu facillimis. Ab *eu* bene, & *ἔλκος* ulcus.

EUEMES *εὐμεής* qui facilis est ad vomitum, seu qui facile vomitum sustinet.

EUEXIA, est optima, & sana habitudo. Ab *eu* bene, & *εἶς* habitus.

EUGEOS est uterus, hic dicitur ob analogiam cum terra fertili: hoc nomine etiam hymen appellatur. Ab *eu* bene, & *γῆ* seu *γῆ* terra.

EUODES, suaveolens. Ab *eu* bene, & *ὀσφραίνω* olfacio.

EUOSMA, idem quod *Euodes*.

EUPATHIA, est affectio, quæ facile fertur. Ex *eu* bene, & *πάθος* affectus.

EUPHORIA, idem quod *Eupathia*. Ab *ευφορέω* facile tolero.

EUPNOEA, est respiratio probè constituta sive naturalis. Ab *eu* bene, & *πνέω* spiro.

EUPORISTON est medicamentum facile parabile, seu quod facile apud omnes in promptu est.

EURYTHMUS, est pulsus naturalis, & optimus. Ex *eu* bene, & *ῥυθμός* modulus.

EUSAR-

EUSARCUS, bene carnosus. Ab *eu* bene, & *σαρξ* caro.

EUSEMA, est crisis optimè judicata. Ab *eu* bene, & *σημα* signum.

EUSTOMACHUS, est bene constitutus stomachus, item cibus stomacho conveniens. Ab *eu* bene, & *στόμαχος* finistrum ventriculi orificium.

EUTHANASIA, est facilis & levis sine convulsionibus dolorificis mors. Ex *eu* bene, & *θανάτος* mors.

EUTHYPOROS est rectus incessus. Ab *ευθύς* rectus, & *πείζω* incedo.

EUTHROPHIA, est recta corporis nutritio. Ab *eu* bene, & *τροφή* alimentum.

EUTONOS dicitur de iis, qui membra solida, quoad fibras potissimum, bene constituta habent.

EXACERBATIO, vide *Pareoxysmus*.

EXALTATIO, seu *sublimatio*. Est operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiorem substantiæ & virtutis dignitatem perducitur; vel est subtiliores sensim dissolvendo, in puriorem & majorem virtutis suæ gradum transponens, & fit circulatione, aut ablutione.

EXANASTOMOSIS, est osculorum, five extremitatum vasorum apertio p. n. ab *εξ*; & *ἀναστόμω* aperio, relaxo.

EXANTHEMA, est efflorescentia quædam super cutem capitis apparens instar earum; quæ etiam in totius corporis cute apparent, à *Sennerio* dupliciter describitur: unum est, quod colorem cutis saltem mutat, ut fit in febribus petechialibus; alterum, in quo tubercula quædam in cute erumpunt, quæ papillarum nomine venire possunt. Ab *ἐκέρθω* effloresco. Germ. *Flecken*.

EXARTHREMA, idem quod *Luxatio*. Ab *ἐκέρθηω* ex artibus sum dimotus.

EXCEPTIO est incorporatio aut permixtio pulverum siccorum cum humiditate quapiam; hoc pacto
electua-

electuaria conficiuntur, cum melle aut syrupo pulveres & pulpæ excipiuntur: & pulveres pilularum cum syrupo, essentia, elixiri &c.

EXCORIATIO est cutis à subjectis partibus separatio.

EXCORTICARE est corticem auferre, ut nucleus vel medulla seorsum colligatur. Dicitur potissimum de seminibus 4. friuidis majoribus.

EXCREMENTA sunt, quicquid ab alimentis post coctionem separatum, è corpore est secernendum: ut saliva, sputum, mucus, lac, bilis, sudor, aurium sordes, alvi & vesicæ excrementa &c.

EXCRESCENTIA est carnis luxuriantis productio, è vitiosa humoris nutritii distributione proveniens. Hujusmodi exempla præbent unguis oculi, ficus &c.

EXHALATIO. Chemicis idem est quod *evaporatio*.

EXELCISMUS est osmium à superficie in profunditatem deductio. Ab *ἐξέλκω* extraho.

EXERCITATIO, est motus corporis humani vehemens & voluntarius, cum anhelitu alterato, vel sanitatis tuendæ, vel habitus boni comparandæ gratia factus.

EXERCITIUM, est motus, quo corpus sanitatis gratia exercetur & movetur: estque *triplex*. 1. quod tantum ab aliis fit, ut in equitatione, navigatione, & curru. 2. partim ab aliis & semetipsis, ut in gladiatoribus & luxatoribus. 3. à semetipsis tantum, ut in ambulatione & pila. omnium optimè quod fit pila parva, vulgo *palletem*: *Exercitium* seu finis illius iterum triplex est; vel ad calorem vel ad sudorem; vel ad anhelitum, & hoc sufficit.

EXOMPHALOS est umbilici protuberantia, infantibus frequens. Ab *ἐξ* ex, & *ὀμφαλός* umbilicus. Germ. *das Ausstreten des Nabels*.

EXOPHTHALMIA, est oculi extra naturalem situm protuberantia. Ab *ἐκ* ex, & *ὀφθαλμός* oculus.

EXOSTOSIS, est osmium, extra situm naturalem protuberantia. Ab *ἐξ* ex, & *ὀστέον* os.

EXPIRATIO, est thoracis alterna contractio, qua aër per asperam arteriam, unà cum vaporibus fuliginosis ejicitur: causa consistit in musculorum thoracis & abdominis contractione.

EXPLOSIO, secundum Willisium est actio spirituum animalium p. n. qua hi ob admixtas particulas heterogeneas vitiosè rarefiunt: & e latere hoc suo fibras in irregulares motus agunt.

EXPULSIO, idem quod *vis Expultrix*.

EXPULTRIX VIS antiquis dicebatur illa actio seu facultas, qua excrementa excernebantur, sed non necesse est ad cæcas vires confugere, cum sciamus, ea omnia à spiritibus animalibus fieri motu scilicet peristaltico, beneficio fibrarum motricium.

EXSTASIS, est judicii & imaginationis depravatio, maniacis & melancholicis familiaris. Ab *εξ* ex, & *στασις* statuo.

EXTASIS idem quod *Exstasis*.

EXTIRPATIO, est partis propter sphacelum, cancerum &c, abscissio. Præstat, duorum, trium, pluriumve digitorum spatio ab articulo, excisionem fieri, nisi mortificatio se extenderit ad brachii aut femoris superiora, hic enim articulum ipsam eligere cogimur, certior est ablatio in parte sana, majori licet cum dolore.

EXTRACTIO, est resolutio quâ corporis mixti partes subtiliores, à crassioribus segregantur: ex.gr. quando mediante spiritu vini vires ex quocunque medicamento extrahuntur, ubi illud. quod post menstrui evaporationem relinquitur, vocatur extractum.

EXTRACTUM est purum, sincerum & efficax illud, quod à partibus minus efficacioribus, mediante liquore, segregatum est.

EXULCERATIO est solutio continui, à materia erodente originem trahens, in mollibus corporis partibus cum imminuta magnitudine. Differt ab abscessu, quod abscessus producit à crisi. Exulceratio item est magna,

gna, parva, lata, brevis, angusta recta, transversa, sinuosa, æqualis, inæqualis, profunda &c. Germ. eine Geschwärung.

F.

FACIES HIPPOCRATICA dicitur, quando nares acutæ sunt, oculi concavi, tempora collapsa, auriculæ frigidæ & contractæ, auriumque lobi inversi, quin cutis, circa frontem dura, tum circumtenta & arida, color totius faciei pallidus, lividus, plumbeus aut niger:

FACULTAS variè accipitur à Medicis. Iis, qui omnem in corpore actionem animi tanquam formam immateriali deducunt, denotat actionem animæ particularem quam in hoc vel illo membro exercet. Hinc tot facultates, quod membra & actiones in corpore, constituerunt, quæ tamen ad tres aut quatuor generales & principes revocantur, nempe *naturalem, vitalem & generalem*. His vero inserviunt ministræ *attractrix, retentrix, concoctrix & expultrix*. Verum postquam clarius demonstratum est, formam illam immaterialem corpus informantem nullam esse, sed totum hoc officium competere spiritibus, tanquam corpusculis subtilissimis, mobilissimis, à quibus actiones corporis omnes dependent; obscuro hoc facultatum vocabulo commodè carere possumus. Nisi quis actiones ipsas hoc titulo insignire, quamvis haud convenienter, velit, ut hætenus factum est. Sic notissima est distinctio inter facultatem *naturalem & animalem*, quarum illa juxta Willisium à cerebello, seu spiritibus ibi generatis; hæc verò à cerebro dependet. Quamvis nec hoc effectui respondeat.

FÆCES, vide *Excrementa*.

FALX est duræ meningis duplicatio, falcem referens, infertis sinui tertio annexam, qua cerebrum in dextrum & sinistrum hemisphærium dividitur.

FAMES dicitur *naturalis*, quæ est alimentorum appetitus quo animal à vellicatione nervi paris vagi & intercosta-

tercoſtalis in ventriculo, ab humore acri, per arterias cæliacas vel tunicam glanduloſam delato, excitatum, cibum ſibi ut ejus remedium appetit, & *praternaturalis*, quæ eſt vel depravata ut Eica & Malacia; vel Canina, Bovina, abolita &c.

FAMES CANINA, vide *Cynodes orexis*.

FARCIMINALIS TUNICA, idem quod *Allantoides*.

FASCIA, *Fascicula* Ciceroni, *Anadesmus* quod *Herotianum*, *πλάμων*, *παράστημα* *Thucydidi*, *λαμπάδιον* *Suida*, *ἀνάστημα* & *ἐπίδημον*, *απειρί* & *ὄρησιον*, *πλάμων* *συνδανίτης* *Polluci*. Eſtque, vinculum longum, & mediocriter latum, ad uſus chirurgicos idoneum: Fasciæ ſunt glomeratæ; longæ & æqualiter latæ; in orbem convolutæ: aliæ ſciſſæ, quæ uno quidem conſtant linteo, ſed eo vel extremis partibus ſciſſo: aliæ aſſutæ, quæ ex faſciis & habenis in varia capita deſinentibus, & varias faſcias referentibus, conſtant. Longitudine etiam differunt, quod aliæ ſunt longiores, aliæ breviores; ita & de latitudine ſe res habet. Germ. eine *Bindel*.

FASCIATIO, eſt quædam faſciarum, circa membrum curandum, circumductio & convolutio.

FASCICULUS, vide *Manipulus*.

FASCINUM eſt incantationis quædam ſpecies, variorum morborum cauſa, tum in infantibus tum adultis.

FASTIDIUM CIBI, idem quod *Anorexia*.

FAUCES & *Frumen*, idem quod Pharynx.

FAVUS, vide in *Achor*. Græcis *κῆλαι*.

FEBRIS, eſt inordinatus ſanguinis motus ejusque nimia efferveſcentia, cum frigore primo; deinde calore, ſiti, aliisque præterea ſymptomatis, quibus œconomia naturalis variè perturbatur. Febris in genere dividitur in intermittentem, continuam, continentem & Symptomaticam. Teſtatur *Scottus* in *Magia ſua* ſanguinem febrilem eſſe vermicularem. *πυρετις* *πύρ*, *βρυχατις*. Germ. das *Fieber*.

FEBRI-

FEBRIFUGUM est medicamentum febribus pellen-
dis præprimis aptum. Potissimum dicitur de iis, quæ
intermittentibus opponuntur e. g. China Chinæ. Germ.
ein Fiebers-Mittel.

FECULÆ sunt pulveres in certis radicum recentiu-
um succis expressis subsidentes. Ut fecula bryoniæ,
aronis &c.

FEL, vide *Bilia*.

FEMUR FEMEN, & *μῆρος*. Est superior pars pedis
à natibus usque ad genu, à ferendo dicitur, eo quod
animal ferat & sustineat, unico osse, sed maximo con-
stat & longissimo totius corporis, cujus pars antica
& externa magis gibba, interna & postica magis
Femen volunt Grammatici posteriorem, carnosiore-
que pulpam esse; *Femur* verò anteriorem & adverso
homini propiorem. Germ. *das dicke Bein über dem
Knie.*

FERINUS Gr. *θνεσίδης* notat in Medicina idem,
quod malignus seu mali moris & gravior morbus: e.
g. tussis ferina.

FERMENTATIO est intestinus particularum, seu
principiorum tam activorum quam passivorum cu-
jusvis corporis motus, cum tendentia ad perfectio-
nem, vel ad mutationem in aliud. Estque naturalis,
quæ sua sponte concitatur ut in actionibus; vel arti-
ficialis, quæ ope nostra, ut in cerevisia, vino, aliisque
videre est. Refertur etiam ad corpus humana &
ejus liquores vitales, in quibus tum naturaliter fer-
mentatio concipitur, à particulis volatilibus \oplus eis
 \ominus inis, aëreis producta, tum præternaturaliter ab he-
terogeneis fermentativis particulis in sanguinem de-
latis, excitata, ut in febribus, qua de re vid. Willis. tr.
de ferm. Germ. *Jährung.*

FERMENTUM variè accipitur. Primo enim in ope-
rationibus physico-mechanicis notat corpus tale, cu-
jus particulæ jam tum in motu fermentativo sunt
constitutæ, ut alii corpori admixtum, fermentatio-
nem

nem in ipso excitare quoque possit. Exempla sunt fermentum panificum, flores cerevisiæ &c. Deinde ad corpora animalium & hominis refertur, diciturque fermentum id, quod humores vitales in varium motum agere aptum est. Hujusmodi fermenta alia statuuntur naturalia eaque varia, quæ in singulis visceribus habitare, sangvinem seorsim afficere & immutare creduntur; alia vero præternaturalia, quæ corpori allata, vel in eo producta varii generis morbos excitare soleant. Hinc tot fermentorum morbosorum nomina, e. g. fermentum febrile, epilepticum, pestilentielle &c.

FERULÆ, sunt assulæ leves, quæ ad locorum ingenium materiam nactæ fuerunt diversam, ex arborum nimirum corticibus, vel corticæ herbæ Ferulæ, unde nomen acceperunt; conficiuntur item ex ligno abietino, capsulis, papyro conglutinata vel corio, quæ ossibus fractis & luxatis, postquam restituta fuerint, adaptari solent. Germ. *Schiennen*.

FIBRA AURIS, idem quod *Lobus Auris*.

FIBRÆ, in corporibus animalium sunt vascula tertia & tenuia: suntque musculosæ, vel nervosæ, quibus alii addunt membraccas: Fibræ *nervosa* sunt, quæ à nervis proximè oriuntur, nullis valvulis dotantur, per quas ex nervis ad partes commodè spiritus flunt: *Musculosæ* verò fibræ sangvinem ab arteriis recipiunt, seseque in venas exonerant, & valvulas plurimas habent. A situ dicuntur longæ, rotundæ, vel obliquæ. Stamina nonnulla arboribus foliisque intertexta fibrarum etiam nomine veniunt. Sic etiam filamenta radicibus adhærentia dicuntur. Græcis *ἴν*, *ἰνὸς*, *λαβίς*.

FIBULA, Græcis *ἀγκύνη*. Fit & fibularum apud antiquos mentio. Si enim in carne, ut *Celsus* scribit, vulnus est, hiatque, neque, in unum facile oræ attrahuntur, futura quidem aliena est, imponendæ verò fibulæ sunt; *ἀγκυῆς*. Græci nominant, quæ oras paulum

lum tantum contrahant, quo minus lata postea cicatrix sit. Et cum notissimus fuerit modus uniendi vulneris oras per fibulas, factum, ut fibularum nec materia nec forma satis ab antiquis descripta sit. *Guido* factas fuisse fibulas scripsit è ferreis quasi circulis aut semicirculis ab utraque parte recurvis, quorum hami labris vulneris utrinque infixi sibi ad amussim respondeant, verum cum hoc modo infigere & infixos tenere ejusmodi hamos in carne sentiente & cuti nihil aliud fuisset, quam tot aculeos pungentes cum intolerabili dolore ibi servare: non est credibile, antiquos per fibulas tale instrumentum ferreum cuti infixum fummos dolores excitans intelligere. Probabilior est *G. Fallopii* opinio, quæ docet esse futuram ætternam cum acu, quæ hodie est frequentissima, qua ambo labia vulneris acu filum duplicatum trahente trajiciuntur, & super vulnus tribus involutionibus ambo fili capita colliguntur, & in nodum nectuntur. Sequentia scribit *Sanctorius*: de fibulis non est multa dicamus, cum earum usus fermè extinctus sit, & licet hæ ab antiquis non describantur, non ob id tamen quomodo his uti possimus tradere non desistunt, ut falso *Argenterius* arbitratur. Erat enim nota non tantum apud medicos earum forma, sed & apud quosdam veteres, quandoquidem in vulneribus fibulæ ex acia molli non nimis torta, ut & futuræ conficiebantur, ut *Corn. Celsus* scripsit. Siquidem Chirurghi illi ab uno latere vulneris semicirculum quendam ex acia, quem vulgò *A sola*, hi verò fibulam nuncupabant; deinde utrumque acia alligabant, tum ut labia illa attracta ob vulneris latitudinem magnitudinemque fortius alligarentur, tum ut sanies liberius percolari posset. Quibusdam *Acia*, *vinculum*, *ligatura*, *colligatio*, *obligatio*, *ligamentum*, *δεσμός* &c. vocantur, qui plura desiderat, adeat incomparabilem virum *J. Rhodinum*, de *Acia* disertantem.

FIBULA sive os tibiæ minus; *Celsus* sura: *Hippocratis* &

sis & Galeni temporibus usque ad *J. Pollucis* ætatem nominabatur, à similitudine ferramentorum, quibus trabes in ædificiis combinantur, etiam *Hippocrati* aliquoties brachii radius. Fibulæ in modum tibiæ musculos conjungere videtur, est os posterius inter femur & tarsum, tibiæ tenuius, eique extrinsecus attentum, ut radius cubito. Parte superiore caput ejus rotundum, genu non attingit, sed infra subsistit: at parte inferiore, intra tibiā pergīt, ideoque æque longum os est atque tibia in medio ab invicem dehiscunt tibia & fibula, ob musculos pedis ibi locatos, quo intervallo ligamentum tenue & latum, secundum longitudinem hæc ossa jungit. Committitur etiam tibiæ ligamento communi superius & inferius. Inferius caput in acutum tendens, appendicem habet, quæ crassescens, gignit processum, dictum *malleolum externum*, protuberantem illum locum externum, excarnem ad pedem; interno humiliorem.

FICUS, sunt excrescentiæ p. n. circa anum aliasque partes, similitudinem ficuum habentes. Si thyrni multum excrescant, ficus seu sycoses appellantur. Germ. *Feig; Wargen.*

FIGENTIA sunt medicamenta, quæ particulas volatiles in corpore abundantes deprimunt & immutant, qualia e. g. sunt acida: it. opiata. Nonnunquam etiam sumuntur pro præcipitantibus.

FILTRATIO est liquoris alicujus per pannum laneum vel chartam emporeticam colatio.

FILTRUM est pannus laneus vel charta bibula, per quam liquores percolantur ad clarificandum: ut fit per manicam Hippocratis.

FISSURA OSSIS, est fractura, quæ per longitudinem tendit.

FISTULA, sinus est angustus & longus, seu ulcus sinuosum, angustum & callosum, quod non facile curatur, & plerumque ex abscessu ortum habet. Fistulæ à sinuoso ulcere in eo differunt; quod fistulæ cal-

losæ & duræ sunt, non item ulcus, Græcis *ούλερῆς*.
Germ. ein Fistel.

FISTULA LACHRYMALIS, fit, cum ex ulcere carunculæ, oculi punctum lachrymale occalluerit, unde continuus lachrymarum effluxus.

FISTULA PULMONIS idem, quod *aspera arteria*.

FISTULA SACRA est spinæ pars perforata, quam Græci *ισογῶς ούλερῆς* vocant.

FISTULA URINARIA idem quod *urethra*.

FIXA vocatur à Chemicis ea, quæ ignis violentiam citra consumptionem ferre queunt, nec ab aëre, dissipantur. Opponuntur *volatilibus*, quæ tum ab aëre, tum igne facile moventur & dissipantur. *Fixari* dicuntur corpora, quæ ita condensantur, ut non amplius vel ab aëre vel igne consumantur e. g. \ominus ia volatilia additione acidorum ut $\sim \ominus$ is &c.

FLATUS sunt effervescentiæ p. n. in corpore excitatæ, & à ventis foris immisissis vel cibis flatuosis, aut bile aut succo pancreatico p. n. acido, simul commixtis, unde Bombi & Borborygmi excitantur. Germ. *Winde*.

FLOCCOS *legere* dicitur de iis, qui morbis acutis laborantes, ob convulsiones imminentes lecti superficiem sæpius contrectant, quasi floccos exinde legere velint. Malum ut plurimum præbere solet omen.

FLORES CHYMICI, subtiliores, corporis partes sunt, per sublimationem à partibus crassioribus sub formâ sicca separatæ.

FLUOR ALBUS, sive *fluor uterinus*, est humorum corruptorum, ex uterò vel lacunis, copiosa & continua evacuatio Germ. *der weiße Fluß* græc. *εὐς ὑμεῖρας*.

FLUOR MULIEBRIS, vide *fluor albus*.

FLUOR UTERINUS, vide *fluor albus*.

FLUXIO idem quod *Catharrus*.

FLUXUS CHYLOSUS, idem quod *cœliaca passio*.

FLUXUS HEPATICUS, est species Dysentericiæ, qua sangvis

fangvis niger & splendens ac diutior in intestina per anum exturbatur. Aliquando sumitur pro dysenteria, qua fangvis serofus & acris excernitur.

FOCILE MAJUS est ulna cubiti vel tibia pedis. *Focile minus*, est cubiti radius vel pedis fibula.

FOCUS Medicis denotat subjectum morbi remotius seu subjectum causae, quod ipsum non affici videtur, aliam tamen partem per consensum turbat, e.g. quando caput dolet cujus causa in ventriculo haeret, vel fangvinis massa feбри afficitur, cujus causa in primis viis latitat.

FODINA, est minor labyrinthus in aurium osse.

FOECULA, vid. *Fecula*.

FOETOR ORIS, est putredo circa dentes & gingivas: aliquando oritur ex pulmonibus & fangvine phtisico vel scorbutico.

FOLLICULUS FELLIS, est vesicula, quæ hepatis concavo annectitur, in quam bilis colligitur, quæ suo tempore per ductum choledochum, in intestinum duodenum exantlatur. Græcis κύστης χοληδόχου. Germ. das Gallen-Bläslein.

FOMENTUM *Celsi*, Fomentatio *Ulp.* fatus *Plin.* quod corpori admotum ipsum fovet & calefacit θερμασμα estque duplex, & aridum & humidum: illud πνεύμα, πνεύμασις *Diosc.* & πνεύμα: quod in forma sacculi calefacti vel linteis tantum calefactis adhibetur. Hoc καπίτλημα *Diosc.* & καπίτλησις dicitur, quod effuso humore adhibetur: estque liquor aut decoctum variis partibus, beneficio lintei, filtri, spongiæ, vel vesicæ, fovendi causa applicandum.

FONTANELLÆ, sunt ulcuscula, arte chirurgica, in sanis corporis partibus excitata, ut per ea humores superflui & corrupti evacuentur, vel morbi curentur, etiam anticipentur: Fontanellæ excitantur cauterio actuali vel potenciali, lanceola & forcipe: in Fonticulis excitandis notandum est, semper locum inter duos musculos eligendum esse. G. Fontanellen.

FONTICULI, idem quod *Fontanella*.

FORCEPS est instrumentum, quo partes demortuæ & corruptæ, item res præter & contra naturam apprehenduntur, abscinduntur, vel evelluntur. Forcipes sunt figura varia, ut longæ, curvæ, dentatæ, rostratæ, semilunares, speculum oris. matricis &c. quæ pro diversa figura diversum usum obtinent.

FORFEX, est instrumentum evellendis dentibus aptum. Vocatur item *odontagra*, ὀδοντογραφεῖρα Erasist. *Dentiducum*, *Dentarpaga* Varroni.

FORMULA, est præscriptum medicum, quod à Medicis præscribitur, & à pharmacopæis in ægrorum emolumentum præparatur Vulgò *Receptum*. Germ. ein *Recept*.

FORNIX est substantia cerebri collofa nomen sortita, quod ædificata testudinis instar, ita & sinus ventriculorum, ac molem deorsum inclinentis cerebri sustinere videtur. Subnixa est cruribus tribus, quorum duo posterius, versus cerebri basin deorsum porriguntur, & spinalis medullæ radicem, juxta latera complexa, singulari subjecta prominentia, recurvoque velut vallo, sinum inferiorem ventriculorum anteriorum utrinque designant. Græcis καμάριον ψαλλιδουρις *Galeno*.

FOSSA Anatomicis dicitur rima magna pudendi muliebris.

FOSSILIA sunt mineralia, quæ ex terræ visceribus sodiando eruuntur.

FOTUS, idem quod *Fomentum*.

FOVEA cordis, idem quod *Anticardium*.

FRACIDUS ODOR est exhalatio putrida & fœtens.

FRACTURA ossis, est continui in duris corporis partibus, solutio, quæ ab externo, & duro instrumento vi partem frangens, afficitur, cujus differentia à forma, parte, & accidentibus defumuntur. Germ. ein *Beinbruch*.

FRÆNULUM, est ligamentum membranaceum sub lingua:

lingva : hoc in recens natis quandoque totam linguam inferius occupat ; ut divelli obstetricis ungue [quod tamen non admittendum] aut chirurgi scalpello soleat.

FRÆNULUM, seu *Franum penis*, est membrana, quæ præputium glandi alligatur.

FRIGIDI vocantur impotentes qui ad generandum inhabiles sunt.

FRONS, graecis *μέτωπον*, est superior faciei pars, quibusdam à ferendo dicitur, quia prae se fert animae signa. Germ. die Stirn/ Vordertheil des Hauptes.

FRONTALE est medicamentum externum, quod frequenter, ad capitis dolorem & fervorem, fronti applicatur. Constat ut plurimum ex herbis, floribus, seminibus, farinis, aceto rosaceo madefactis.

FULMINATIO est explosio impetuosa pulveris pyrii, pulv. fulminantis, qui ex nitro, ⚗e & ⊖e ⚗i constat, vel auri fulminantis, ubi sonus fulminis quasi æmulus observatur. Dicitur etiam nonnullis coruscatio ea, quæ in metallis jam depuratis conspicitur v. gr. in excoctione argenti, Germ. dicunt *wenn das Silber blicket*; hinc *Blitz Silber*.

FUMIGATIO chimica, est erosio metalli, per fumum vel vaporem.

FUNCTIO, idem quod *actio*.

FUNDA GALENI, est fascia, in quatuor partes, divisa, in affectionibus maxillæ inferioris utilis.

FUNDUS dicitur Anatomicis inferior pars visceris alicujus, quæ capacior fere existit e. g. fundus ventriculi, uteri.

FUNGUS, est caro mollis & spongiosa, quæ vulneribus p. n. superincrescit. Germ. *Wildfleisch*.

FUNICULUS, INTESTINULUM, *laqueus*, seu ductus umbilicalis, est canal, seu ductus membranaceus in foetibus ab umbilico in placentam uterinam usque porrectus; continet arterias duas, venam unam, & urachum, Germ. die Nabelschnur.

FURCALE OS; idem quod *furcula*.

FURCULA SUPERIOR, dicitur os sterni superius, alii etiam jugulum vocant; ita etiam claviculae os appellatur.

FURCELLA; idem quod *Furcula*.

FURFURATIO, græcis *πυρρλασις*, latinis etiam por-rigo; affectus est cum scalpentibus furfuribus similia ex capitis cute decidunt, & quidem plerumque cute ea, quæ sub capillis est, item è barba & superciliis.

FURNUS, est locus, in quo ignis ad materiam chymice tractandam, dextrè & convenienter accommodatur: estque apertus vel tectus. De furnis consule autores; Germ. *ein Chimischer Ofen*.

FUROR, idem quod *Mania*.

FUROR UTERINUS, est turpe & grave symptoma, quod virgines; præcipue viro maturas, interdum tamen & viduas ac alias virgines veneris expertes infestare solet. Fœminæ hoc morbo correptæ, pudore & verecundia omni abjecta & nulla honestatis ratione habita, lascivis & obscænis sermonibus delectantur, venerem avide & furiosè quasi expetunt, & ad eam viros invitant, iisque se prostituunt, omniaque audent, quæ ad explendam venerem facere possunt. *Causa* videtur consistere in succo seminali, qui ad summum maturitatis gradum evehitur, virgines in furorem agit; exemplum illud in brutis animalibus quotannis occurrit, ut in felibus, tauris, dannis & cervis. Est quidem & alius affectus huic cognatus, quem *uteri vel matricis ferborem* antiqui appellarunt, quando nimirum universa uteri substantia & totum ejus corpus incalescit, cum dolore & lumborum gravitate *borripilatione*, fastidio & urinæ ac excrementorum alvi suppressione; & fœmina coitum vehementer appetit, sed, ob dolorem veneris uti pertimescit.

FURUNCULUS, est tuberculum acutum ovi columbini magnitudine cum inflammatione, & dolore; maximeque ubi jam in pus vergit. Qui ubi apertus est, &

est, & exiit pus, subter apparet pars carnis in pus versa, corrupta subalbida, subrubra; quem ventriculum quidam furunculi nominant. In eo nullum periculum est, etiamsi nulla curatio adhibeatur: maturefcit enim per se, atque erumpit. Sed dolor efficit, ut potior medicina adhibeatur, quæ maturius liberet. Græcis *δορῖλω*.

FUSIO, est liquatio per calorem. Dicitur potissimum de metallis, quando vel per se vel additis salibus fusoriis, \ominus^e F , borraçe, velle vitri &c. ignis fortioris ope, ex statu soliditatis in liquidum seu fluidum transferuntur. Hinc ignis iste gradus dici solet *fusorius*.

G.

GALACTOPHORI, sunt ductus lactiferi, chylum (ut quidam neotericorum finxerunt, ab intestinis recta via ad glandulas mammarias ducentes: rectius tamen hoc nomen arteriis imponitur, ex eo, quod una cum cruore chylum mammis advehunt, in quibus lac, ad fætus usum sequestratur. Ex *γαλα* lac, & *φέρω* porto; duco.

GALACTOPOIETICE FACULTAS, Græc. *δύναμις γαλακτοποίησις*, nihil aliud est, quam aptitudo ad sequestrandum lac. De lactis sequestratione vide in *Lac*.

GALAXIA nonnullis medicis notat viam Chyli ex intestinis ad cor, nempe per venas lacteas & ductum Thoracicum. Vid *Charleton in acon. anim*.

GALBANETUM vocabulum est Paracelsicum, denotat balsamum vel unguentum balsamicum, in nervorum & ligamentorum affectibus perquam utile. Ex Galbano ut plurimum confici solet additis aliis.

GALENICA MEDICINA, est quæ nititur fundamentis *Galenii*, ideoque *Galenici* sunt, qui artis suæ fundamenta e *Galeno* potissimum depromunt.

GALEA est dolor capitis, sic à loci similitudine dictus, quod totum caput in modum Galeæ comprehendat.

GALEA etiam dicitur, quando caput fœtus in lucem prodeuntis cum parte membranæ Amneos circumvestitur, cum Galea vulgo, etn *Helm* / dicitur prodiisse.

GALLICUS MORBUS vid. lues Venerea.

GALREDA seu *Gelatina*, succus est inspissatus, viscosus lucidus, fitque plerumque ex coctis partibus animalium cartilaginosis, v. g. ex pedibus vituli. Germ. *Galrede*.

GANGLION, est tumor p. n. in partibus tendinosis & nervosis, à casu, ictu, vel alias excitatus, renitens, in latera pressus non divertitur, nec in orbem circumagitur. Germ. *ein Ueber-Wein*.

GANGRÆNA, est cadaverosa alicujus partis corruptela, cum fœtoris, nigredinis & mortificationis initio, conjuncta. A *γρᾶν* comedo Germ. *der Brand* / false Brand.

GARGAREON, vide *Cion*. A *γεργαιζω* os colluo.

GARGARISMA, G. etn *Gurgel*, *Wasser* / est medicamentum liquidum, fauces & adjacentes partes, gargarizando, sine deglutione colluens. Estque *vel* decoctum, in quo syrupi convenientes soluti, *vel* aquæ destillatæ, quibus syrupi admixti, quandoque & spiritus minerales adduntur. A *γεργαιζω* os colluo.

GAS, terminus Helmontianus, denotat in genere spiritum seu vaporem subtilem non coagulabilem nec coercibilem v. g. qualis è musto vel cerevisia fermentante aliisque prodit.

GASTROCNEMIUM, est sura, sive pars tibiæ posterior, unde ejus musculi à tumore ventriculi, *Gastrocnemii* dicti sunt. A *γαστήρ* venter, & *κνήμη* tibia.

GASTROCNEMII MUSCULI, vide *Gastrocnemium*.

GASTROEPIPLOICA, est vena & arteria, quæ ad ventriculorum & omentum porriguntur. Ex *γαστήρ* venter, *ἐπίλοιον* omentum.

GASTRORHAPHIA, est connexio, sive futura in venteribus abdominis. Ex *γαστήρ* venter, & *ρᾶψή*.

GAU-

GAUDIUM est lætitia ex iudicio boni acquisiti, vel acquirendi.

GELATINA, ferè idem est cum *Galreda*, nisi quod generalius usurpetur, & pro quocunque succo pellucido, lento, glutinosoque sumatur, qui tamen imprimis fieri consuevit ex succis fructuum e. gr. pomorum &c. ut gelatina cydoniorum. C. C. Arabibus Rob. Robub.

GENA, *μαλα, μύλοι, φρενά κύλοι* Hippocrati: est faciei pars è naso ad aures. Item, mentum & maxilla, quæ est vel superior vel inferior. Germ. die Wange.

GENERATIO est actio naturalis, qua ex semine conveniente, animal sibi simile, secundum speciem, procreat. Omnis enim generatio fit ex semine, in quo novus foetus jam tum delitescit. In generatione primum conspicimus punctum sanguineum, quod vesicula circumvestitur, deinde corculum, à quo venæ & arteriæ emittuntur, ad cuius extrema viscera conspiciuntur, postea totus formatur foetus & membranis circumtenditur. Ante generationem semen masculinum in uterum immissum, ejus poros subit & præparat, postea substantiam mucilaginosam exudat, albumini similem, quæ ovum ex testibus & tubis comprehendit; ex aura enim seminali ova muliebria foecundantur; à testibus emittuntur & à tubis Fallopiæ recipiuntur atque ita in uterum provolvuntur.

GENIOGLOSSUM, est pars musculorum interius à mento sub geniohyoide pari proveniens, quod in basin ossis hyoidis defigitur. A *γένυς* mentum, & *γλῶσσα* lingua.

GENIOHYOIDES sunt musculi à menti interna & humiliore sede, ad basin ossis hyoidis extensi. Ex *γένυς* mentum, *ὕψλον* os hyoides, & *ἴδιον* forma.

GENITALIS dicitur de iis, quæ ad generationem quovis modo pertinent e. g. partes genitales in utroque

que sexu, quæ generationem perficiunt. *Genitalis humor* i. e. semen vel femini analogus liquor &c.

GENITURA idem notat quod semen vel materia feminalis, præsertim masculorum.

GENU est femoris & tibiæ dearticulatio & artificiosissima connexio, in qua sinus est quidam prominens, alterius caput excipiens, quod anteriori parte, quo firmiter fieret, *rotula* sive *patella* munivit natura. Germ. das Knie.

GEROCOMIA, est pars Hygieinæ, ad senum vivendi rationem pertinens. Ex γέρων senex, & κομῆω curam gero.

GESTATIO Medicis notat mansionem concepti foetus in utero usque ad legitimum exclusionis tempus.

GILLA Chymicis denotat: ⊖ ⊕ vomitorium.

GINGIPEDIUM, idem quod *scorbutus*.

GINGIVA, græcis ἔλας & ἔγκυον est caro dura & spuria, dentes instar valli cingens & in edentulis non nisi etiam ad ciborum contritionem faciens; quæ vel exesa, relaxata, vel nimis exiccata, dentes vacillant vel excidunt. Germ. das Zahn-Fleisch.

GINGLYMUS, est conjunctio ossium, qua unius ossis caput, in sinum alterius reconditur vicissimque hujus caput in illius cavitationem excipitur. Α γυγλύμαμαι per ginglymum jungo.

GLACIALIS HUMOR, vide *Humores oculi*.

GLANDULA est substantia sui generis alba seu grisea & friabilis. Estque secundum *Warthonum* duplex, *adventitia*, ut struma, scrophula, Bronchocele &c. vel *perpetua* & *naturalis* ut thymus, pancreas, conarium &c. Perpetua iterum, duplex est, *conglobata*, quæ humorem sequestratum per vasa lymphatica ad cor iterum ablegat, ut glandula pituitaria pinealis, mesenterii, inguinales &c. & *conglomerata*, quæ succum secretum per proprios ductus in cavitates notabiles deponit, ut pancreas, glandule mammaria, salivales &c.

GLAN-

GLANDULA GUIDONIS, est tumor glandi similis, mollis, solus, mobilis, sine radicibus, & à circumjectis partibus, separatus; maximè in emunctoriis & juncturis proveniens. *Avicenna* glandula videtur esse Ganglion.

GLANDULA PINEALIS, vide *Conarium*.

GLANDULA PITUITARIA est corpusculum in sella equina consitum, in plerisque brutis, non item in homine, reti mirabili investitum; superius ab infundibulo nec non ex retemirabili humorem serosum suscipit quem in venas jugulares vel vasa lymphica amandat.

GLANDULOSUM CORPUS, idem quod *Prostata*.

GLANDULOSA TUNICA est quinta tunica gulæ, ventriculi & intestinorum superficiem internam investiens, ex glandulis minutissimis plurimis composita, quæ humorem lymphaticum separant & in primas vias effundunt. Describitur latius à *Willis*. Pharm. Rat. p. I. Sat. I.

GLANS, idem quod *Balanus* & *Suppositorium*.

GLAUCOMA, est oculi vitium, sive transmutatio crystallini humoris in glaucum. Α γλαυκός cæsius.

GLAUCOSIS, idem quod *Glaucoma*.

GLENE, idem quod pupilla. Item cavitas ossis, quæ aliud os in sinum suum recipit.

GLENOIDES sunt duæ cavitates, in inferiore parte vertebræ primæ colli. Ex γλήνη pupilla, & ἴδιον forma.

GLISCHROS γλισχρός viscosus, glutinosus, dicitur potissimum de succo nutritio corporis nostri, seu sero.

GLOBULUS NASI, est nasi inferior pars Cartilaginea & mobilis.

GLOSSOCOMIUM, est instrumentum Chirurgicum, fractis membris accommodatum, à figura arculæ mercatorum dictum, quod olim à tergo gerebatur. Ex γλῶσσα vinculi genus, & κομιζω curam gero, porto.

GLOTTIS, subjectum vocis formandæ, est Laryngis rimula, quæ ab Epiglottide tegitur. A γλώσσα lingua.

GLUTEN, est humor *Avicennæ* secundarius dictus; & dicitur cum roridus ille humor partibus unitur & agglutinatur. Erant quatuor, humor innominatus; Ros; Gluten, & cambium, verm illa nomina nunc temporis evanuerunt.

GLUTÆI, sunt musculi sex, quibus nates moventur; in utroque latere tres. A γλυτῆς nates.

GLUTIA sunt prominentiæ duæ cerebri, nates dicitur: A γλυτῆς nates.

GLUTOS, est natis, clunis: item Trochanter five rotator ossis femoris major.

GOMPHOMA, idem quod *Gomphosis*.

GOMPHOS, est quando oculi pupilla pelliculas uterque excedens clavum refert. Item osmium conjunctio clavorum instar. A γομφῶν clavum impingo.

GOMPHOSIS sive conclavatio est, quando os ossi infigitur instar clavi, ut in dentibus videre licet. A γομφῶν clavum impingo.

GONOGRA est species arthritidis, quando causa hæret circa genua. A Paracelso barbarè dicitur *Genugra*.

GONGRONA denotat vel generaliter omnem tumorem durum rotundum in partibus nervosis; vel speciatim strumam seu bronchocelen. A γόνγρος tumor fungosus in arboribus.

GONORRHOEA est nimia seminis profusio: estque simplex, in qua semen crudum, tenue, & album emittitur, idque potius ex prostaticis quam vesiculis seminariis: vel *virulenta*, in qua virus quoddam liquidum corruptum, vel flavescens excernitur. Ex γόννη genitura, & ῥίον fluo.

GORGONICUS dicitur à quibusdam Medicis spiritus ille, qui tum in tota rerum natura, tum in corporibus animalium, humores certos coagulat & in lapides

des commutat. Dicitur alias *lapidificus*. Sed frustra spiritus iste concipitur, cum sola particularum congruentia in loco quieto concretionem lapideam efficere possit.

GRAMMA, idem quod *Scrupulus*.

GRANDO vide *Chalaza*.

GRANULATIO dicitur de metallis, quando in grana funduntur varias ob causas.

GRANUM Græcis, *σπυρίδιον*, minimum pondus est, quo utimur. Ejus loco sumuntur aliquando grana piperis albi. Viginti scrupulum constituunt. Germ. ein Gran.

GRAPHOIDES, est processus styliformis, circa cranii basin ad posteriora vergens. Ex *χαφίς* stylus, & *σίδος* forma.

GRAVATIVUS est doloris species, quando ponderis prementis vel gravantis sensus percipitur v. gr. in scirrho hepatis, lienis &c.

GRAVEDO, idem quod *Coriza*.

GROSSUS est vox, barbara medicis non nullis usitata denotans idem quod crassus.

GRUMUS est corporis liquidi antea, nunc verò concreti frustum, e. g. lactis & sanguinis; de his enim potissimum dicitur.

GRUMESCENTIA est liquorum in grumos concretio, quæ variis à causis producitur. Frequenter oritur ab acido, quamvis etiam sanguis à spiritu vini grumescat.

GUMMI est liquor glutinosus ex arboribus & fruticibus exstillans, hinc concrefcens. Proprie illud hoc nomine venit, quod in aqua solvitur ut *Arabicum*, *cerasorum* &c., quæ verò partim in aqua, partim in spiritu vini solvuntur, *gummi resina*; quæ in spiritu vini & o^oois solum, *resina* vocantur.

GULA, vide *Pharynx*.

GUMMA GALLICUM, est tumor seu tuberculum durius peristio adhærens in lue venerea.

GURGULIO, idem quod *Gion*.

GUSTUS est sensus, quo beneficio papillarum nervearum in lingua, & nervo linguæ & palato, inferto, saporis percipiuntur.

GUTTA ROSACEA est rubedo maculosa, seu potius rubor cum tuberculis, quibus malæ, nasus & facies defædatur, ac si guttis roseis conspersa esset. Sumunt ista tubercula interdum incrementum, unde facies inæqualis & horrida evadit, & nasus valde augetur.

Germ. *Finnen*, der *Rupfferhandel im Gesicht*.

GUTTURIS OS, idem quod *Hyoïdes os*.

GYMNASTICA, idem quod *Euectica*. A *γυμνάσιον* exerceo.

GYNÆCIA, Græcis *γυναικεία*; sunt in genere affectus mulierum; sed strictius apud *Hippotem* pro menibus sumitur. A *γυναικίζω* feminam ago.

GYNÆCOMASTUM est mammarum p. n. auctio. Ex *γυνή* mulier & *μαστῆς* mamma, à *μαστίνω* quæro, quia infantes lactis gratia mammæ quærunt.

GYNÆCOMYSTAX, est Barbula pilosa in superiore pudendi muliebris parte; ex hac quidam de temperamento uteri & testiculorum iudicium ferunt. Ex *γύναιξ* fœmina & *μύσταξ* barba.

H.

HABITUS idem quod *Hexis*.

HÆMA *αἷμα* vid. sanguis.

HÆMALOPS *αἱμάλωψ* est cruenta suffusio in oculis ex plaga, ictu &c. orta. Dicitur alias *αἷμα ἐν ὀφθαλμῷ* sanguis in oculo.

HÆMATOSIS, sive sanguificatio est chyli albicantis in sanguinem ceu liquorem rubicundum transmutatio, quæ maximè à fermentatione dissolutione & unione particularum sc. spirituum, sulphuris, & salis dependet; præsertim ab inspiratione nitri aërei, à quo in pulmōibus crudus sulphureus effervesceit & accenditur. Sanguificatio fit in omnibus partibus cor-

corporis, in peculiari parte, ut corde, hepate vel liene. Ab *αιματιον* sanguifico.

HÆMODIA, est dolorifica dentium sensatio, quæ oritur quando particulæ acidæ vel austeræ dentium poros penetrant, unde nervi dentibus inserti vellantur, corrugantur & dolore afficiuntur. Ex *αιμα* sanguis; antiqui enim sanguinem in causa esse affirmabant; Ex *ιδυς* dens. Vulgo *dentium sinpor*.

HÆMOPHOBUS est, qui sanguinis missionem timet. Ex *αιμα* sanguis, & *φοβειω* timeo.

HÆMOPTYSIS, est sanguinis per sputa è pulmonibus rejectio, quæ fit exudatione ex laryngis glandulis, quibus tunica intus vestitur; cum nempe arteriarum oscula relaxata fuerint: vel ex ruptis magnis vasis: vel ex ipsis vesiculis pulmonariis. Ex *αιμα* sanguis, & *πύω* spuo. Germ. das Blutspewen.

HÆMORRHAGIA, est p. n. sanguinis per nares, os, aut oculos, uterum &c. fluxus. Ex *αιμα* sanguis, & *ρροωμι* rumpo. Germ. das Bluten.

HÆMORRHOIS, est ramus venæ portæ, ad intestinum rectum & anum porrectus. Ex *αιμα* sanguis, & *ρρω* fluo. Quia verò nonnunquam sanguinis fluxiones ex ano contingunt, quæ communiter his venis referatis adscribuntur, hinc fit, ut hæ dictæ fluxiones *hamorrhoidum fluentium* nomine veniant. E contrario verò, quando non tam fluxus sanguinis quam tubercula, unum, vel plura, in ano conspiciuntur, cum rubore & dolore, præprimis inter egerendum scybala, id *hamorrhoides cacas* appellant. Germ. die gülden Uder.

HÆREDITARIUS MORBUS est morbus connatus, seu qui ex parentibus unâ cum generationis principiis in liberos traducitur. Tales sunt phthisis, arthritis, calculus &c.

HALO, est area rubra utrique papillæ in mammis circumfusa. *Halos* quoque dicitur gr. *αλος*.

ΑΜΑ cum medicamenti dosis unica vice propinatur.

L

HAMU-

HAMULUS est instrumentum anatomicum & chirurgicum, quo aliquid apprehenditur aut elevatur.

HARMONIA est ossium per simplicem lineam conjunctio, ut in ossibus nasi, & palati conspiciere licet. Ab ἁρμονία congruo, adapto.

HAUSTUS sive *potio* est liquida medicamenti interni forma, in unicam dosin, ex variorum cum idoneo liquore, decoctione, infusione, aut dissolutione, ad purgandum, alterandum, vel sudandum &c. composita.

HECTICA est febris continua, lenta cum calore occulto & vix sensibili nisi quod aliquot horas à pastu intendatur, macie totius corporis &c. Oritur à dyscrasia sanguinis acido acri & lymphæ viscositate nimia. Sequitur utpl. corruptiones & ulcera viscerum interiorum, aliquando tamen etiam chylificationem læsam. Ab ἥκτος habitus, quia in habitu corporis adeo fixa est, ut omnes partes tententur & emacientur. Germ. *Abzehrend, Schwindsichtig Fieber.*

HEDYSMA, est illud, quod suavem gratumque medicamenti odorem conciliat. Ab ἡδύς *suavis*, jucundus.

HEGEMONICÆ, sunt actiones principales in corpore humano, ut sunt actiones animales & vitales. Ab ἡγεμονία imperium habeo.

HELCOΣ ἕλκος *ulcus*, denotat solutionem continui in partibus carnosis & mollibus factam. Germ. *ein Geschwür.*

HEELCQSIS ἕλκωσις, ἕλκωμα *exulceratio.*

HELCTYSTER est uncus ferreus foetui extrahendo, dicatus.

HELCTYDRIA, sunt ulcuscula quædam parva, densa & rubra in capitis cute apparentia papillis mammillarum similia, à quibus ichor defluit. Ab ἕλκος *ulcero.*

HELCTICA vide *Attrahentia.*

HELIOSIS est insolatio sive apricatio. Ab ἥλιος *sol.*

HELIX,

HELIX, est exterior auris crepido sic ob tortuosum flexum nuncupata. Interior *scapha* dicitur. ἑλιξ *Ruso κοχλία Pol.* At *Scapha* ἀνοθήλιξ *Ruso, σκάφῃ Polluci.* Ab ἑλίω in volvo.

HELLEBORISMUS est purgatio facta per helleborum.

HELMINTHES, vid. Vermes, Lumbrici.

HELODES est febris sudatoria, qua ægri nimio sudore perfunduntur, nec tamen inde levamen percipiunt.

HELOS, sive clavus pedis, est tuberculum rotundum, album, callosum, clavorum caput referens, & pedis cuti præduræ radicibus infixum. Ab ἑλώω clavum figo. *Græcis ἑλῶ Latinis, clavus.* Germ. ein Hûner; Elster; Auge; Reichdorn.

HELOSIS, est inversio palpebræ reflexa. Ab ἐίλυω evertō.

HEMERALOPIA sive acies nocturna, est vitium visus eorum, qui noctu melius quam interdiu vident. Ex ἡμέρας dies, & ὤψ oculus. Germ. Rauben-Augen.

HEMICRANIA, est capitis dolor, alterutram cerebri partem obsidens. Ex ἡμί semis, & κρανίου calvaria.

HEMINA ITALICA est dimidius sextarius Atticus, & pendet uncias mensurales novem: tantundem pendet Cotyla Attica, Cotyla Italica est libra mensuralis, seu duodecim uncia.

HEMIPAGIA, idem quod *Hemicrania*.

HEMIPLEGIA, est paralyſis unius lateris infra caput, proveniens ab obstructione in alterutra medullæ spinalis parte; unde nullus spirituum animalium fluxioni aditus pateſcit. Ex ἡμί & πλῆρω percutio.

HEMIPLEXIA, idem quod *Hemiplegia*.

HEMITRITÆUS est morbus, quem semitertianam quamvis barbarè, vocant. Hæc an peculiarem febrium speciem constituat, autores inter se certant. Veteres affirmant, imprimis *Spigelius*, qui integrum de eâ librum conscripſit recentiores verò omnes recte

negant, & ad febres continuas, & sæpius malignas, referunt.

HEPAR, jecur est organum five viscus, in imo ventre, sub diaphragmatis latere dextro situm, ejus crassities & magnitudo in homine insignis est; membrana cingitur tenui, à peritoneo orta; Connectitur per tria ligamenta valida; 1. abdomini per venam umbilicalem; 2. superius diaphragmati, per ligamentum latum membranofum & tenue, à parte dextra. 3. superius etiam diaphragmati, à sinistra per ligamentum teres & validissimum; Dividitur in partem sinam, cui vesicula fellis, & ductus hepaticus adhærescit. Color ejus rubicundus est. Hepatis substantiam ex plurimis membranis & acinis five glandulis, constare Malgiphius demonstravit & ex frequentibus experimentis compertum satis est. In eo sanguis linearis per venam portæ vectus cum arterioso per arteriam celiacam suppeditato, aliquo modo effervesceat, & quodammodo dissolvitur, unde ejus particulæ salinæ & sulphuræ, quæ bilem constituunt, ab acinis glandulosis segregantur, & per ductum hepaticum & vesiculam felleam ad intestinum duodenum amandantur. Credebant enim antiqui in eo sanguinem elaborari & confici, cum tamen sanguinis recrementa biliosa ibi separentur. Germ. *die Leber*.

HEPAR ♂ii vocatur crocus metallorum.

HEPAR UTERINUM vid. placenta uterina.

HEPATIC VENA, idem quod *Basilica*.

HEPATICUS MORBUS est dejectio sanguinis aquosi & acris, loturæ carnis similis, qua succus nervosus, vel sanguis aquosus, non rite coctus sed acris, secundum serosiores partes in intestina turbatur. Item quando sanguis niger, splendens & diutius assatus in intestina propellitur, sic appellatur, quia sangvificationem in hepate fieri putabant.

HEPATITIS nonnullis idem est quod *hepaticus morbus*; aliis vero notat inflammationem hepatis.

HEPI-

HEPIALA, idem quod *Epiala*.

HERCULEUS MORBUS, idem quod *Epilepsia*.

HERMAPHRODITUS; est homo utriusque sexus, id est, vir & fœmina simul. Verum mulieribus instrumentis duntaxat utuntur, rarissimè viri sunt; conformatio istæc & abusus inde contingit, quod plus justo clitoris propendat. Ex Ἑρμῆς *Mercurius*, & Ἀφροδίτη *Venus*. Germ. ein Zwitter.

HERMETICA MEDICINA, est quæ morborum causas ad sal, Sulphur & Mercurium refert, & generosissima remedia, non modo ex vegetabilibus & animalibus, verùm etiam è mineralibus præparat.

HERNIA *Ramex*: Græcis ἕρνη propriè est intestinum, omenti &c. in inguina per processus peritonæi dilatatos, prolapsus: item quando umbilicus protuberat. Impropriè ita vocatur uteri prolapsus; Bronchocele; varices vasorum spermaticorum, item distensiones à flatibus, humoribus aquosis, vel tumoribus p.n. &c. Germ. ein Bruch.

HERPES, sive inflammatio serpiginosa, *zona Scribonio*, *serpens* Lucretio, ἕρπης Dioscoridi, ἕρπηδών Nicandro, ζυψή Plinio, ἕρπυστικὸν ἔλκος Polluci: quæ duplex est, *miliaris* seu *pustularis*, Græcis Κόγχελις, Germ. *Haarwurm*; quæ cum prurigne, cutim solummodo occupat; Altera, *excedens*, sive ἕρπης ἐσθιόμενος quæ non tantum cutim, sed & musculos subjectos obsidet. Causa est quando glandulæ cutaneæ nimis ubertim particulis salis suffunduntur, quæ ab aliis viscidis continentur, ne effluant, pruritus & ulcusculâ miliaria excitant, quæ aliquando, si materia peccans abundaverit, crustam excitant & subjectas partes exedunt. Ab ἕρπω serpo, quia continuo serpit.

HETEROCRANIA, est dolor alterutram capitis partem obsidens. Ab ἕτερον alterum, & κενός calva.

HETEROGENEUM, est quando improportionatum quid sanguini & spiritibus ut in febribus, vertigine,

moribus explosivis, & apoplexia, accrescit. Ex ἕτερον alterum, & γένος sexus, genus.

HETERORHYTHMUS, est aetas alterius naturae quam anni ferunt: Ex. gr. si juvenis senilem, & senex juvenilem aetatem degunt: Illa differentia etiam de pulsibus dicitur, cum in morbis diversus modulus pulsandi tenetur. Ab ἕτερος alter, & ῥυθμός modulus.

HEXIS, est habitus seu habitudo corporis. Ab ἔχω habeo.

HIDROA, sunt pustulae circa partes genitales. A sudore acri ortae. Ab ἰδρῶς sudor.

HIDROCRITICA, sunt judicicia critica, quae à sudore desumuntur. Ab ἰδρῶς sudor, & κρίνω judico.

HIDRONOSUS, est Febris, in qua plurimus sudor p. n. prodit, quae ab *Anglis* sudor Anglieus nominatur. Ex ἰδρῶς sudor, & νόσος morbus.

HIDROS idem quod sudor. Ab ἰδρῶς sudo.

HIDROTICA sunt remedia, quae fermentando & attenuando penitiores sanguinis poros penetrant, incidunt, attenuant, rarefaciunt, & aucta circulatione sanguinis tam serum quam eidem inhaerentia ad peripheriam corporis propellunt; ubi illa in sensibilem sudoris liquorem condensata, erumpunt. Ab ἰδρῶς sudor. Germ. Schwitz Mittel.

HIERA PICRA est electuarium ex aloe; ligno aloës radicibus asari, spica, india, croco, mastiche & melle paratum. Ex ἱερῆ sancta, propropter vires laudabiles, & πικρῆ amara.

HIEROGLYPHICÆ notae, sunt plicae, rugaeque in manibus, ex quibus vana curiositas multum praedicere conatur. Ex ἱερῆ sanctum, & γλύφω sculpo.

HIPPOCRATIS MANICA vid. manica Hippocratis.

HIPPUS, est oculorum affectus; in quo oculi tremuli continuo agitantur & subinde nictant, ut in equitatione fit. Ab ἵππος equus.

HIRCU, *Hirci* vel *Hirqui*, oculorum, anguli, καὶ θῆς quo-

quorum qui ad nasum sunt, ῥαυτῆρες & πιγαί dicuntur, quod inde lachrymae manant: at qui ad tempora, πικρῶπιαι Poll. Nicandr. Germ. Uugen; Winkel vide *Canthus*.

HIRCUS quid sit, notum. Medicis significat aliquando intumescēntiam testium tempore pubertatis in adolescentibus cum mutatione vocis in gravio-rem; Unde *hircire*. Deinde *hircus alarum* notat foetorem sub alis incubantem. Tandem hirci nomine designatur etiam eminentia aurium, quae tempora spectat.

HIRQUUS, idem quod *Canthus*.

HOLIPPÆ, sunt placentulae ex infusione medicinali farinaeque triticeae, addito insuper saccharo, subactae.

HOMÆOMERES, vide *similares partes*. Ex ὁμοίαι simile, & μέρος pars.

HOMOGENEÆ PARTICULÆ sunt, quae purae, integrae & immixtae sibi quae per omnia similes sunt. Ex ὁμόν simile, & γένος genus.

HOMOPLATA, *scapula, spatula, scoptula aperta* Celso. Gr. πλάται, ὁμοπλάται: ἰπινῶλοι; sive os, quod humeri latitudinem constituit triangulare, latum, & tenue praesertim in medio, sed in processibus crassum, utrimque unum, incumbens superioribus costis parte postica instar scuti; processus sunt tres *Acromium*, sive humeri mucro; *Coracoideus* sive *Anchoralis*; & *ἄνχη* sive *Cervix*. Usus est ad costarum robur; ad humeri & clavium articulationem, & ad musculorum inplantationem. Ab ὄμοσ humerus, & πλατὸς latus. Germ. das Schulter-Blat.

HOMOTONA est febris continua, aequali dramate suos actus, scenasque peragens. Ex ὁμόν aequale, & τῆν teneo.

HOPLOMOCHLION, est instrumentum Chirurgicum toti corpori humano applicandum, describitur ab Aquapendente in op. Chirurg.

HORA, est Hippocrati determinatum anni tempus; quod liquet ex Aph. I. sect. 3. *ἀιμετεβολαὶ τῶν αἰσίων μάλιστα πύκτοι νοσήματα, καὶ ἐὼ τῆσι ἄρῃσι:* &c. id est mutationes temporum pariunt morbos ipsis anni temporibus &c. unde ἄρῃς annus, & ἀρῃῶν tempestivus.

HORÆI fructus sunt, qui mensibus æstivis, maturescunt & facile corrumpuntur, ut poma pyra, pruna &c. Ab ἄρῃ tempus.

HORARIUS idem quod Horæus.

HORDEATUM est medicamentum liquidum internum, ex hordeo ad crepaturam cocto & raso, liquoribus convenientibus affusis & colatis, præparatum quibus amygdalæ, sem. papaveris albi, sem. quatuor frig. maj. &c. non raro accedunt.

HORDEOLUM; idem quod *Crisbé*.

HORRIFICA febris, vide *Phricodes*.

HORROR, est cutis per totius corporis ambitum vibratio, & concussio, cui refrigeratio supervenit ab irritatione nervosi generis varia oriunda. Gr. *φρίκη* & *φρίκησις* Diosc. Germ. das Zittern / Beben.

HUMECTANTIA sunt, quæ particulas suas humidas corporis nostri poris possunt insinuare.

HUMIDUM *primogenium*, recte dicitur sanguis, qui prius ante omnia in generatione conspicitur.

HUMORES in corpore humano & animalium perfectiorum dicuntur partes fluidæ in specie liquidæ, quæ intra solidorum terminos continentur: ob id ab Hippocr. *Contenta* dictæ. In genere distingui possunt in universales & particulares. Illi sunt sanguis & serum, hi v. humores in oculo, bilis, saliva, succus pancreaticus &c.

HUMORES in *sanguine* à veteribus constituuntur quatuor, nempe biliosus, pituitosus, melancholicus & sanguineus propriè dictus, idque secundum quatuor elementa peripatetica. Verum illa opinio, inventa circulatione sanguinis prorsus concidit. Præter nat. tamen

tamen vitio ipsius sanguinis à crasi debita desciscen-
tis, inveniuntur, sed sanguinis partem integram non
constituunt; sanguis enim est humor unicus; secus si
esset, tartarus in vino, & sæx in cerevisia, forent par-
tes vinum & cerevisiam constituentes. In sanguine
venis emisso duæ duntaxat diversæ corporum speci-
es, ad oculum comparent; massa nimirum coagula-
ta, particulis maxime rubicundis constans, quæ in su-
perficie, ubi aer eam attingit, rubore florido suffusa
est, inferiori verò parte, ubi aer excluditur, nigrescit
hæc in sero suo expresso natat. Si quis verò ulterius
procedere velit & sanguinem destillet ac arte chymi-
ca cum *Willisso* dissolvat, quinque corpora tantum
pura inveniet, Spiritum nempe, sulphur sive oleum,
aquam, salem & terram.

HUMORES OCULARES sunt tres: 1. *Aqueus* qui intra
corneam & uveam tunicam continetur; 2. *CrySTALLI-
NUS*, sive *GLACIALIS* humor, is in tunica uvea contine-
tur & cæteros crassitie superat. 3. *VITREUS* reliquis du-
obus copiosior, posteriorem oculi cavitatem occupa-
t.

HUMORES in SECUNDINIS tres sunt in iis anima-
libus, quæ vesicâ donantur. In principio dum ovum
è testibus ad uterum delabitur, humores in uteri fun-
do in hunc finem existentes primo in Chorion, de-
inde in Amnium transfudant: in processu verò, quan-
do foetus efformatur & umbilicalia vasa ad Amnium
& Chorion protenduntur, vero simile est nutritium
humorem per oscula venarum exceptum, ad foetum
deferri, & inde per arterias partem aliquam demitti in
Amnium, tanquam in foetus thesaurum; ita ut dicto
tempore Amnii membranæ liquor duplici hâc ratio-
ne augeatur. Appropinquante denique partus tem-
pore, videtur modus ille transfudationis aboleri; &
quod alter tantum locum habere possit, nisi (ut *WAV-
THORNS* scribit) nutritius humor à placenta per funi-
culum descendat, & per exiguas papillulas inde in A-

mnii cavitatem transeat. Eorum usus est foetum per os nutrire. Tertius humor est urina foetus, quæ ex vesica per urachum, in membranam urinariam influit.

• **HYALOIDES**, est humor oculi vitreus, intra tunicam retinam & uveam contentus. Ex ὕαλος vitrum, & εἶδος forma.

• **HYBOMA** est omnium vertebrarum incurvatio. Ab ὑβάζω incurvo.

• **HYDARTHROS**, idem quod *Melicaria*.

• **HYDATIDES**, sunt vesiculæ aquosæ p. n. In *Hepate, liene, aut quodam alio viscere*: hydropicis familiares. Item circa palpebris pinguedinis incrementum p. n. ὕδωρ aqua. G Wasser; Bläslein.

• **HYDATOIDES**, est humor oculi aqueus, qui intrat unicam corneam & uveam comprehendit. Ab ὕδωρ aqua, & εἶδος forma.

• **HYDEROS**, idem quod *Hydrops*.

• **HYDRAGIA**, vide *venas lymphaticas*. Ex ὕδωρ aqua, & αἶγωγῆ ductus.

• **HYDRAGOGA**, sunt medicamenta, quæ fermentando & præcipitando, aquosos humores expurgant. Ex ὕδωρ aqua, & ἄγω ducor.

• **HYDRELÆUM**, est mixtura ex aqua & oleo. Ex ὕδωρ aqua, & ἔλαιον oleum.

• **HYDRENTEROCELE**, est intestinorum una cum aqua in scrotum prolapsus. Ex ὕδωρ aqua, ἔντερον intestinum, & κήλη tumor.

• **HYDROA** sunt quædam tubercula lata & humidâ, pruriginosa granis milii similia, interdum sine pruritu, quæ cutim ἐλκιδῶς exasperant; fiunt hæc, quoties natura conatur per cutim depellere sudorem; sed à cutis densitate impeditur, adeo ut materia ibi retenta, & tenuiori parte per vasa lymphica reuecta vel evaporatâ, cutis in tumorem eleuetur. Affectus hic familiaris est pueris & juvenibus, præsertim temperamento calidioribus, qui æstatis tempore nimis moventur

ventur & exercentur, in collo scapulis, pectore, brachiis & femoribus, frequentius tamen circa pudenda & anum acidens. Latinis sudamina Græcis *αἰζιματώα*. Ab ὕδωρ aqua, vel ἰδρῶν sudo.

HYDROCELE, est scroti tumor p. n. ex humore aquoso excitatus. Ab ὕδωρ aqua, & κύλη tumor.

HYDROCEPHALUM, est capitis ex humore aquoso p. n. intumescencia, unde cranii futuræ ab invicem disillire coguntur; oritur aliquando ex ruptione vasorum lymphaticorum. Ab ὕδωρ aqua, & κεφαλή caput.

HYDROMEL est malsum, sive decoctio ex aqua & melle. Ab ὕδωρ aqua, & μέλι mel. Germ. *Melch Honigwasser*.

HYDROMPHALUM, est protuberantia umbilici, ex humoribus aquosis in abdomine p. n. contentis. Ex ὕδωρ aqua, & ὀμφαλός umbilicus.

HYDROPHOBIA, est affectus, maxime convulsivus, cum furorè, liquidorum & splendorum fuga, aliquando cum delirio, feбри, aliisque symptomatis, summo cum vitæ discrimine invadens, ortus & propagatus ex morfu canis rabidi, eique analogo contagio. Ex ὕδωρ aqua, & φοβία timeo.

HYDROPICA, sunt medicamenta hydropicis humores aquosos educentia.

HYDROPS est aquosi humoris in habitu corporis vel in quadam cavitate alia stagnatio estque *generalis* ut anasarca & Ascites, quibus malè adjungunt Tympanitem; *particularis*, ut Hydrocephalon, hydrops pectoris manus, pedis &c. de quibus specialiter suo loco. Ex ὕδωρ aqua, & ὕπνομα video. Germ. *die Wassersucht*.

HYDROPS ad MATULAM, idem quod *Diabetes*.

HYDROSACCHARUM est syrupus ex aqua & saccharo coctus. Ex ὕδωρ aqua, & σάκχαρ saccharum.

HYGIEIA est sanitas, quæ constat ex bona temperie & apta conformatione. *Sanitas* est dispositio partium

tium humani corporis, actionibus recte perficiendis apta. *Signa* sanitatis sunt tria, actiones debitæ, qualitates convenientes, excreta & retenta bene respondentia. Ab ὑγιαίνω bene valeo.

HYGIEINE, est pars Medicinæ, quæ sanitatem conservandi modum tradit. Estque *Diatetica* vel *Prophylactica*. Ab aliquibus in tres partes divisa fuit, in ὑποφυλακτικῶν, morbos futuros & imminentes advertentem: σωτηρητικῶν quæ præsentem sanitatem tuetur: & ἀναλεπτικῶν à quâ valetudinarii reficiuntur. Ab ὑγιαίνω bene valeo.

HYGROCIRSOCELE, est ramex varicosus, quem alia humiditates p. n. comitantur. Ex ὑγρὸς humidus, κίρσις varix, & κήλη tumor.

HYGROPHOBIA vid. *Hydrophobia*.

HYMEN propriè membrana est: Sumitur etiam pro membrana virginea, tanquam virginittatis tota, quam in sinu muliebri, ante vaginæ ingressum collocant. Hæc an detur, videant Anatomici. Ab ὑμεινίω matrimonio jungo.

HYOIDES, est os ad basin linguæ consistens à figura Υ vel Λ appellatum & ἴδιον forma.

HYOTHYROIDES sunt musculi duo laryngis, ab osse hyoidis in cartilaginem scultiformem deducti, rimulæque astrictioni destinati, ex littera Υ, ὑόρσιον scutum, & ἴδιον.

HYPENEMIOS subventaneum, de quo infra.

HYPERGATHARSIS, est superpurgatio, sive purgatio modum excedens. Ab ὑπὲρ supra modum & καθάρω purgo. Germ. gar zu starkes Purgiren.

HYPERCRISIS, est excretio critica supra modum facta. Ex ὑπὲρ super, & κρίνω secerno.

HYPEREPHIDROSIS, est nimia p. n. sudatio. Ex ὑπὲρ super, & ἑφιδρῶω insudo.

HYPEROON, sunt duo foramina in superiore palati parte, quæ pituitosos humores, à processibus mam-

milla-

millaribus excipiunt, & facta excretionem per os rejiciunt. Ex *ὑπερ* super, & *ἄνω* pars superior.

HYPERSARCOSIS, est excreſcentia carnoſa in quaſvis parte. Ex *ὑπερ* super, & *σάρξ* caro.

HYPNOBATES i. e. ſomnambulo.

HYPNOTICA ſunt medicamenta quæ ſpiritus figendo, poros cerebri claudendo & anguſtando, ſoporem inducunt. Ab *ὑπνός* ſomnus, Germ. *Schlaffmittel*.

HYPPOCHONDRIACA AFFECTIO, vide *Hypochondriacus affectus*.

HYPPOCHONDRIACUM ſive *ſubcartilagineum*, eſt ſuperior pars abdominis, ſub cartilaginibus thoracis. Ex *ὑπο* ſub & *χόνδρος* cartilago. Germ. *das Weiche in den Seiten*.

HYPPOCHONDRIACUS AFFECTUS, eſt paſſio merè convulſiva & flatuoſa, ab humoribus acerbis, acidis & pungentibus, in ventriculo, inteſtiniſ, adjacentibusque viſceribus, ut liene, pancreate p. n. exiſtentiſ nervoſas, membraneaſque partes affligentibus, orta. Ex *ὑπο* ſub, & *χόνδρος* cartilago. Germ. *vocant Milz-Befchwerung*.

HYPPOCHYMA eſt ſuffuſio, ſive depravata viſio, qua culices, aranearum telæ, nubeculæ, vel alia ſimilia, ante oculos volitare videntur; ejus cauſa conſiſtit aliquando ex humoribus turbidis, vel nonnunquam in nervo optico, cujus quidam potuli à materia impaſta obſtructi ſunt, ab *ὑποχίμα* ſuffundo.

HYPPOCHYSIS, idem quod *Hypochyma*.

HYPPOGASTRIUM eſt exterior abdominis pars inter umbilicum & pubem. Ex *ὑπο* ſub, & *γάστρ* venter.

HYPPOGLOSSIS ſive *Ranula*, eſt inflammatio vel abſceſſus ſub lingua. Item medicamentum laryngis aſperitatem demens. Ex *ὑπο* ſub, & *γλῶσσα* lingua.

HYPPOPHALUM, eſt diæta vulgaris inter exquiſitam & ſimplicem media. Ex *ὑπο* ſub, & *φῶλον* vile, humile.

HYPPO-

HYPOPHORÆ, sunt profunda & fistulosa ulcera, in ulceribus aut sinibus dehiscentia. Ab ὑποφώραμαι laboro, decido. Germ. Fisiulose Eschäden.

HYPOPHYSIS, idem quod *Hypochyma*.

HYPOPHYHALMION ὑποφθαλμίον vocatur pars oculis subjacens, quæ in hydropicis & cachecticis intumescere solet. Deinde notat sæpe idem quod ὑποπίον. Ex ὑπὸ sub, & ὀφθαλμὸς oculus.

HYPOPYON est puris, sub oculi tunicæ corneæ collectio: ὑποφθαλμία Ruffo. Ex ὑπὸ sub, & πύον pus.

HYPOSARCA, idem quod *Anasarca*.

HYPOSARCIDIUM, idem quod *Anasarca*.

HYPOSPHAGMA, est sanguinis suffusio ab ictu in oculum. Ex ὑπὸ sub, & σφάζω sanguinem effundo. Germ. ein blau Auge.

HYPOSTASIS urinæ, est illud crassum generale contentum, quod in urina versus fundum descendit, in eaque subsidet. Ab ὑψίστημι subsideo.

HYPOTHENAR, est spatium à digito, qui ἀρχαίος si-ve index vocatur, usque ad digitum minimum. Ex ὑπὸ sub, & ἦναι vola.

HYPOTHESIS, est rei suppositio. Ab ὑποτίθημι suppono.

HYPOZOMA, est membrana intersepiens, ut Mediastinum in thorace. Ab ὑποζώνυμι succingo.

HYPSILOIDES, vide *Hyoidea*.

HYSTERA ὑτέρα & ὑτέρα uterus vid. infra.

HYSTEALGIA est uteri dolor, ab inflammatione vel aliunde excitatus. Ab ὑτέρα uterus, & ἀλγία dolco. Germ. Mutter-Weh.

HYSTERICA PASSIO, est affectus convulsivus nervorum patis vagi & intercostalis in abdomine, à punctione, irritatione, aut spirituum explosione: hoc malum non semper ab utero, ut vulgo creditur, dependet; Hunc morbum non semel in viris conspeximus, quoniam lien pancreas, aliaque viscera adjacentia, non

non raro in causa sunt. Ab *ὄστρα* uterus. Germ. das
 Mussteigen der Mutter.

HYSTERICUS Uterinus, ad uterum spectans.

HYSTERIC, sunt medicamenta, uteri morbis ad-
 versa. Ab *ὄστρα* uterus.

HYSTEROTOMOTOCIA, sive *Scitio Casaria*, est foetus
 ex utero excisio: quæ hoc modo peragitur; sub um-
 bilico ad latera lineæ albæ sectio semilunaris institui-
 tur, cavitate sua lineam albam respiciens: deinde se-
 cundum fibrarum ductum, post sectionem extracto
 fœtu, uteri vulnus à seipso contrahitur, ita, ut san-
 gvis vix majori copia, quam in naturali partu, efflu-
 at. Verum si mater mortua fuerit, locum tibi aptissi-
 mum eligit. Ab *ὄστρα* uterus *τίμων* seco, & *πάρω*
 pario.

HYSTEROTOMIA, est sectio uteri anatomica. Ex
ὄστρα uterus, & *τίμων* seco.

I.

IANTOR, idem quod *Pylorus*.

ICHOR olim vocabatur serum sanguinis in sta-
 tu naturali. Deinde appellatur hoc nomine serum
 vitiosum, vel quantitate vel qualitate peccans, hinc
ichor acris. In specie vero ichor vocatur humor sul-
 phureus & aquosus, ex ulceribus manans. Specialis-
 simè verò ita dicitur liquor ille, qui ex vulneribus
 articularum & nervosarum partium cum dolore at-
 que gravissimis symptomatibus aliis exstillat. Germ.
 das Gliedwasser.

ICHOROIDES, est humiditas saniem referens. Ex
ἰχθῆ sanies, & *ἰδίω* forma.

ICTERUS, est cutis in flavedinem mutatio, ab ob-
 structione ductus choledochi, vel glandularum hepa-
 ticarum, jecoris debilitate, obstructione, scirrho, aut
 quia bilis in majori copia gignitur, quàm excernitur,
 unde in sanguine retinetur, *δάρω τῆς ἰκτίδω*, id est vi-
 verra, quæ est ex genere mustelarum, quo venatores
 utuntur.

utuntur, cujus oculi ejusmodi colore tincti cernuntur. Sive ab Ictero, ave ejus coloris, quam latini Galbulum vocant, quæ si spectetur (inquit *Plinius*, lib. xxx. cap. xl.) sanari id malum, tradunt, & avem mori. Latinis *Regius morbus* nominatur, hinc:

Regius est vero signatus nomine morbus,

Molliter hic quoniam celsa curandus in aula.

Malim ego ab auro, metallorum rege, denominationem statuere, sicut & aurigo, ab auri colore, nominatur, & fellis suffusio. *Celso* ita dictus, quod in aulis regum molliter curetur (ut *Sammonius* ait) ludis, lasciviaque, per quæ mens exhilaretur. *Arcuatus morbus Celso*, à co ore arcus cælestis æmulo. Germ. die Selbe Sucht.

IDEA denotat naturam & essentiam rei e. g. morbi. Ab *idea* video. *Helmontio* verò & *Marc. Marci* modo speciem rei seu notionem à mente conceptam notat, modo verò nescio quam formam in subjecto aliquo latitantem, quæ forsitan idem est cum Aristotelicorum forma substantiali, utrumque tamen merum figmentum est rebus naturalibus omnino non conveniens.

IDEALIS MORBUS iisdem Autoribus est, qui pro causa ideas peregrinas agnoscit, quæ archeum turbant ejusque operationes lædunt. Sed hæc pariter somnia sunt.

IDIOPATHIA est passio primaria alicujus membri, quæ ab alio membro non dependet, nec originem ducit. Ab *idios* proprius, & *pathos* affectus.

IDIOSYNCRASIA, est propria cuivis corpori temperies. Dicitur potissimum de quibusdam affectionibus peculiaribus, quorum causa in spiritibus latet, e. g. quod alius feles ferre, alius caseum comedere, pilulas deglutire &c. non possit. Ex *idios* proprius, *syn* cum, & *crasis* temperamentum.

JECTIGATIO est motus & agitatio corporis in nonnullis morbis ab inordinato spirituum animalium motu

motu & motibus convulsivis vel præsentibus vel instantibus, productus.

JECUR, idem quod *Hepar*.

JECUR UTÉRINUM, vide *Placenta uteri*.

JEJUNUM INTESTINUM, est secundum tenuium, sic appellatur, quia frequenter vacuum est: in eo plexus glandulosi jam tum reperiuntur. Vocatur à Varrone *Hilla Græc.* ἡσῆς *Germ.* der nüchterne Darm.

IGNIS est motus particularum subtilissimarum in subjecto aliquo hærentium, qui ab alio externo concitatur, ab aëre verò continuatur. In Chemicis variè consideratur. Maxima verò agitur controversia, an Ignis sit verus analyta, corporum & qua de re vid. *Boyl. Chim. scept.* Quatuor vulgo gradus attenduntur. Primus est lectissimus, tepidus, qualis in balneo. Secundus vocatur ignis cinerum. Tertius arenæ. Quartus est summus gradus, qualis est reverberii vel fusorius.

IGNIS ACTUALIS est, qui primo contactu adurit: ut sunt ignis ipse & cauteria ferea.

IGNIS POTENTIALIS est medicamentum, quod, postquam aliquamdiu parti superimpositum fuerit, instar ignis vires suas exerit: ut ruptorium cæteraque exedentia.

IGNIS PERSICUS, idem quod *Gangrana*: Sumitur etiam pro *Carbunculo*.

IGNIS SACER, idem quod *Erysipelas*: quidam tamen pro herpete sumunt.

IGNIS SILVESTRIS, idem quod *phlyctæna*.

IGNITIO est calcinatio per ignem facta.

ILE, est cavitas à thorace ad coxæ ossa. In animalibus omnibus, homine & ove excepto, intestina omnia *Ile* appellari annotat *Plinius*. Ab *εἰλίω* circumvolvo.

ILEUM, est intestinum tertium tenuium: Oritur, ubi jejunum desinit, & finem ad cæcum assequitur.

Longitudine unam & viginti palmas æquat. Ab *εἰλεῖν* circumvolvo.

ILEUS, est morbus, ut plurimum intestini ilei, diciturque volvulus, cum sc. superior pars intestini in inferiorem, vel inferior in superiorem suscipitur; item si ob contractionem spasmodicam intestinum ileum sibi invicem circumvolvatur.

ILIA, partes dicuntur laterales ipsius abdominis, inter costam & pubem: *Celso* λαγῶ, κειῶν, λαπαρῆ.

ILINGUS, vide *Scotomia*. Ab *εἰλεῖν* circumvolvo.

ILIUM OS, est pars ossis innominati: sic dicitur, quod intestinum iliutum continet. Circumferentia ejus circularis est, pars superior latissima, connectitur ossi sacro. Superior pars spina, interior costa, & exterior dorsum appellatur. Amplius est mulieribus quam viris.

ILIACA PASSIO idem quod *Ileus morbus*.

ILIACA VASA, est bifurcatio illa truncorum descendentium arteriæ magnæ, & venæ cavæ, in abdomine intra pelvis regionem.

IMAGINATIO, idem quod *Phantasia*.

IMMERSIVA CALCINATIO est corrosio in calcem, quæ fit ope aquarum stygiarum seu liquorum corroditivum.

IMPERFECTA CRISIS, vide *Crisis*.

IMPERFORATUS vid. *Atretus*.

IMPETIGO CELSI, idem quod *Lepra Græcorum*, quatuor species proponit *Celsus*. Minimè mala est, *inquit*, quæ similitudine scabiem, repræsentat, nam & rubet & durior est, & exulcerata est & roditur. Distat autem ea, quæ magis exulcerata est, & varis similes pustulas habet: videnturque esse in ea quasi bullulæ quædam, ex quibus interposito tempore squammulæ resolvuntur, certioribusque hoc temporibus revertitur. Alterum genus pejus est, simile papulæ ferè, sed asperius, rubicundiusque, figuras varias habens. Squamminulæ ex summa cute descendunt, rosio major

ior est, celerius & latius procedit, certioribusque etiam, nonnunquam prior, temporibus & fit, & desinit, *Rubrica* nominatur. Tertia, etiamnum deterior est, nam & crassior est & durior, & magis tumet, in summa cute finditur, & vehementius rodit. Ipsa quoque squammosa, sed nigra procedit, & late & tarde eminus serpit, in temporibus aut oritur aut desinit, neque ex toto tollitur, *nigra* cognomen est. Quartam genus est, quod curationem omnino non recipit, distans colore: nam subalbidum est, & recenti cicatrici simile, squammulasque habet pallidas: quasdam subalbidas, quasdam lenticulae similes: quibus demptis, nonnunquam profluit sanguis. Alioqui vero humor ejus albidus est, cutis dura atque fissa est, proceditque latius. Haec vero omnia maxime genera oriuntur in pedibus, manibus atque unguibus quoque infestant. Idem impetigo quibusdam sonat ac lichen, vide *lepra Graecorum*.

IMPETIGO *Plinii*, idem quod *lichen Graecorum*.

IMPOTENTIA vocatur sterilitas virilis, seu cujus causa in viro latitat.

IMPRÆGNATIO seu gravidatio, est ovuli foeminei per congressum cum mare foecundum foecundatio, ut novus in eo foetus delineetur.

INAPPETENTIA est, quando cibus propter fermentum in ventriculo diminutum non appetitur. Germ. *Unlust zu essen*.

INCERATIO est mistio humoris cum re sicca, per combustionem lentam ad consistentiam cereae emollitae. Graecis *ιχθησις*.

INCIDENTIA, idem quod *Attenuantia*.

INCINERATIO, est, qua corpora vegetabilium & animalium in cineres, igne violentiore rediguntur.

INCISORES DENTES, idem quod *primores dentes*.

INCISORII, idem quod *primores*.

INCORPORATIO, est commistio, qua statim humida cum ficcis in unum corpus per formam massae

contemperantur, itaque hic non fit lenta nutritio, sed tantum humoris statim additur, quantum ad corporis misti consistentiam requiritur, ut fiat veluti pasta, unde & *impastatio* nominari potest, in nonnullis *sub alio*. Incorporatae autem res in calore digestorio relinquuntur, ut mutua actione, & passione crasin communem nanciscantur.

INCRASSANTIA sunt, quae crassis ramosisque partibus praedita, & succis tenuioribus & liquidioribus permixta, partes eorum conjungendo & inter se connectendo, consistentiam crassiore & stabiliore ipsis conciliant.

INCREMENTUM est tempus morbi secundum, quo omnia symptomata ingravescent & grado majori affligunt.

INCUBUS, vide *Ephialtes*.

INCUS est unum ex ossiculis in aure interna contentis. Molarem dentem refert & malleo subjacet. Habet inferne duos processus: unum brevior, osi squammoso innitentem; alterum longior, sustinentem verticem stapedis sive ossis triangularis, quod cochleae insidet, dum basi latiusculam fenestram ovali immergitur.

INDICANS nihil aliud est, quam quoddam in corpore secundum aut p. n. observatum & designatum, cujus gratia aliquid fieri dicitur, quod ei conferre debeat.

INDICANTES DIES sunt, qui crasin certis diebus futuram indicant; qui propterea indicantes & contemplabiles dicuntur: & sunt cujusque septenarii medii quaterni, ut 4, II. 17. 24.

INDICATIO est id, quod demonstrat quid in morbis sit faciendum. Estque triplex *praeservatoria*, quae sanitatem a morbis praeservat: *Curativa*, quae morbum jam inductum expellit. Et *Vitalis*, quae vires & victus rationem respicit. Scopi a quibus indicationes sumuntur, trito hoc disticho comprehenduntur:

Ars,

Ars, Ætas, Regio, Complexio, Virtus.

Mos & Symptoma, Repletio, tempus & Usus.

INDICATUM est illud ipsum juvans, sive id quod indicanti congruit, aut consequens agendum, sanitatis restaurandæ gratia.

INDICES DIES, vide *Critici dies.*

INDURANTIA, vide *Sclerotica.*

INDUSIUM, idem quod *Amnios.*

INEDIA, est abstinencia à cibis, sic ut minus solito comedamus.

INEIMUS VENTER, vide *abdomen.*

INELAMMATIO vide *Phlegmone.*

INFLATIO, est partis alicujus, à flatibus distensio. Germ. *Aufblehung.*

INFLUENTIA dicitur potissimum de astris seu corporibus cœlestibus, quando vires, quasdam in hæc sublunaria derivare creduntur. Verum hujusmodi influenza stellarum, excepto Sole & Luna, nulla est vid. *Sturm. diss. de astrorum influenza.*

INFUNDIBULUM CEREBRI, πύελος ἀλωὸς *Herophilo,* idem quod *Choana.*

INFUNDIBULUM RENUM, est pelvis, per quam ex renibus ad uretères & vesicam urina transit.

INFUSIO est extractio virium ex ipsis medicamentis, per liquorem convenientem facta: quæ si purgans fuerit, unica vice absorberi potest, cui propriè nomen competit. Græc. ἀπὸ βίγµα.

INFUSORIA CHIRURGIA vid. *Chirurgia.*

INFUSUM est medicamentum liquidum diffusius ex speciebus & liquore convenientibus sola maceratione paratum, pro alterandi vel purgandi scopo.

INGLUVIES est anterior ventriculus membranaceus in volatilibus, in quo grana deglutita coacervantur. Germ. *der Kropff.*

INGUEN Græc. ἰνγών dicitur ille locus à flexu femoris ad pubem.

INJECTIO notat infusionem liquoris in aliquam corporis

poris cavitatem, quod ut plurimum fit siphone e. g. injectio in penem, nares, uterum, vesicam &c.

INJECTIO INTESTINALIS, idem quod *Glyster*.

INIUM est initium medullæ oblongatæ, quod est sensorium commune, quia sensationes sive species ab organo externis exceptæ ibi per nervos deferuntur. Ab $\frac{1}{2}$ fibra, eo quod fibræ nervosæ ibi loci tanquam in camera & loco conamuri terminantur.

INNOMINATA *tunica oculi*; est tendinum à musculis, oculos moventibus. subtilis quædam expansio, ad iridis usque sive corneæ membranæ circumferentiam producta.

INNOMINATUM OS, aliis os coxæ, vel ilium, ad latera ossis sacri est, constans ex tribus ossibus: *ilio*, osse *pubis* & *ischio*, per cartilagineas junctis, usque ad septimum annum ex triplici linea distincta apparent, sed adultis in unum os coalescunt. Dicuntur etiam cuneiformia, ossa innominata.

INNOMINATUS HUMOR sive insitus, est humor secundarius à veteribus dictus, ex quo corpus nutrirî putabant. Sunt enim isti humores nutritii. quatuor: innominatus, ros, gluten, cambium.

INSANIA sive *amentia* est. imaginationis & iudicii abolitio, vel depravatio. Germ. *Raserey*.

INSENSIBILIS dupliciter dicitur. Primò de corpore sensus capace, quando objecta sensualia percipere nequit, idque potissimum ob spirituum animalium vitia. Deinde dicitur etiam de objectis ipsis, quando ejus sunt parvitas, ut sensuum organa efficere non possint. Hinc insensibiles particule, quæ omnem sensum effugiunt.

INSERTIO in anatomicis notat insinuationem vasorum, nervorum, fibrarum in partem & connexionem earum inter se.

INSESSUS, est balneum ventri, inferioribusque partibus dicatum, cui æger ad umbilicum usque insidet. Habentque tales inessus usus varios, qui nonnunquam

quam ad dolorem sedandum, intetdum ad emolliendum, vel flatus discutiendos: & non raro ad menses ciendos, parantur. Germ. *eln Bad*.

INSOLATIO est quando res quædam aut infusio radijs solaribus exponitur. Dicitur de oleis per infusionem paratis.

INSPIRATIO est thoracis alterna dilatio, qua aër nitrosus per asperam arteriam ejusque partes vesiculares, sanguini accensionis gratia communicatur. Causa respirationis consistit in thoracis dilatione.

INSTRUMENTUM vid. organon.

INSPISSATIO est humoris liquidi ad spissiore consistentiam redactio, dicitur e. g. de syrupis, extractis &c.

INTELLECTUS est cogitatio, qua homo res objectas cognoscit. Fieri videtur in corpore calloso, à spiritibus ibi expansis. G. *Verstand*.

INTEMPERIES est morbus, qui in qualitatum corporis inconvenientia consistit, eaque vel manifesta vel occulta: Manifesta est vel simplex, vel composita: Simplex est quando una qualitas peccat; ut intemperies calida, aspera, rara, dura, acida falsa &c. Composita est, ubi plures qualitates in vitio sunt: ut intemperies calida & falsa, frigida & acida &c. Intemperies occulta est, quæ oritur à qualitibus venenatis, ut ex aëre, animalibus venenatis &c. Ex aëre provenit, quando nempe nitrum aëreum, ab aquis stagnantibus, putridis, diurnis siccitatibus, terræ motibus &c. contagiosum evadit; unde febres malignæ, pestilenciales & pestes ipsæ nascuntur; sublatis quippe vaporibus, id quod reliquum est (propter elementum sulphureum & salinum) foetorem contrahit, unde & aër ejusque nitrum à temperie & *καθ' ἑσθ* optima desciscit & degenerat: idque similiter ex terris siccis, fieri censeo, particulis enim aqueis in altum vectis accrescunt sulphuræ & tandem salinæ particule, quæ nitrum aëreum ita aculeatum reddunt, instar vene-

ni arsenicalis, Mercurii sublimati, aut aquæ stygiæ, quæ inspirata sanguinis massam coagulant, erodunt, spiritusque avolare faciunt: unde anginæ, pleuritides, bubones &c. producuntur.

INTERCALARES DIES, sive intercedentes, sunt dies intermissionis in morbis intermittentibus periodicis, seu dies, qui paroxysmos intercedunt.

INTERCIDENTES DIES, vide *Intercalares*.

INTERCOSTALIS dicitur potissimum de nervo, qui juxta Willisium ex nervis parium quinti & sexti originem ducit, & cranio egressus plures plexus efformat ac juxta vertebrae descendens nervum amplum à vicino pari vertebrali accipit, ex quo porro pluri mi rami ad thoracis & abdominis viscera disseminantur. *Intercostales musculi* dicuntur ii, qui inter duas costas interjacent.

INTERCUS, vide *Anasarca*.

INTERFEMINEUM, idem quod *Perineum*.

INTERMISSIO FEBRIUM, vide *Apyrexia*.

INTERNODIUM dicitur de ossibus digitorum mutuo sibi colligatis ac articulatis & origine sibi succedentibus.

INTERNUNCIUM DIES, vide *Critici dies*.

INTERMITTENS MORBUS est, qui quibusdam temporis periodis affligit & remittit.

INTERPASSARE medicis est sacculum medicum trajectis ordine filis ita firmare, ut contenta æqualiter ubique distribuatur. G. *Durchnehen*.

INTERSCAPULARIA, sunt cavitates inter scapulam & vertebrae. Dicitur etiam *interscapulium*.

INTERTRIGO, vel *Attritus*, est partium ano vicinarum, seu partium inter femora sitarum, excoriatio, vel pelliculæ abrasio à motu vehementiori, præcipuè equitatione orta. Frequenter id evenit infantibus, ut cuticula in coxis à vera cute separetur & quasi abradatur, atque dolor eo loci excitetur, qui infantes insomnes atque inquietos reddit.

INTESTINA, vide *Entera*.

INTRITUM est cibus qui interendo paratur. Dicitur specialiter de eo quando cerevisiæ vel vino panis tritus admiscetur. Germ. eine falte Schale.

INVETERATI morbi dicuntur, qui altas radices egerunt in corpore, ut difficulter extirpari iterum possint.

INVERTENTIA eadem sunt quæ *Absorbentia*.

INVOLUCRUM CORDIS, vide *Pericardium*.

JONTHUS, sive *Varus*, vocatur etiam ἀκμή quoniam hujusmodi tubercula potissimum in ætatis vigore oriuntur. Estque tuberculum parvum, durum, & callosum, in faciei cute excitatum. Ab ἴονθις fimus, quia faciem deturpat & fædat. Alii ab ἴονθις flos, eo quod circa ætatis vigorem efflorescit.

IRIS est circulus ille fibrosus oculi pupillæ proximus, variis coloribus distinctus, & ubi iridem constituit, cærulea, cæsia vel nigra est. Iris est etiam circulus niger, qui papillam ambit. Græc. ἴρις.

ISATODES, est bilis cærulea, quæ glastum sive isatidem colore refert. Ex ἰσάτης glastum, herbæ nomen, & ἰσάτης forma.

ISHÆMA sunt medicamenta sangvinem sistentia, quæ emplastica, astrictoria, refrigeratoria, vel exsiccatoria vi meatus vasorum apertorum claudunt; vel sanguinis fluiditatem & motum vehementiorem imminuunt, vel sistunt. Ab ἰσχύω valeo, cohibeo, & ἰσχυρὸς sanguis. Germ. Blutstillende Mittel.

ISCHIAS, est arthritis coxendicis. Ab ἰσχίᾱ lumbus. ἰσχυρὸς Heschio. Germ. Hüftwehe.

ISCHIUM, est coxa, sive coxendix. Ab ἰσχύω sustineo, contineo; sedentes enim sustinet. Germ. das Hüft-Bein.

ISCHNOPHONUS, est vox gracilis. Ex ἰσχυρὸς Gracilis, & φωνή vox.

ISCHURETICA sunt Medicamenta, quæ sangvinem

in Dysuria incrassant & inspissant, ut urina supprimitur. Ab *ixv̄s* validus, & *piu* fluo.

ISCHURIA, est urinæ talis suppressio, qua ejus nihil aut parum excerni potest. Ab *ixv̄s* validus & *igov* urina.

ISTHMUS, est ea pars, quæ inter os & gulam seu guttur in modum isthmi inter jacet. Item, intersepiementum vel discrimen narium: intersinium *Isidoro*, imbrex narium *Arnobio* scitè dicitur. Item *Isidoro* *συλῆς, κίον Ἀγ' Ἀργυρα* &c.

ITHMOIDEA OSSA, vide *Ethmoides*.

ITINERARIUM est instrumentum chirurgicum, quod urethræ infixum, sphincterem seu collum vesicæ ostendit, ut cum certitudine incisio fiat ad calculum eximendum.

JUGALE OS, idem quod *Zygoma*.

JUGULARIS VENA, est illa, quæ juxta jugulum cranium petit.

JUGULUM idem quod *Fureula*.

JULAP vide *Julepus*.

JULAPIUM idem quod *Julepus*.

JULEP vide *Julepus*.

JULEPUS, est medicamentum liquidum internum sapore gratum & perspicuum, ex liquore idoneo cum syrupo vel saccharo ex tempore sine coctione mixtum, in tres quatuorve doses ad alterandum vel refrigerandum compositum. Constat communiter ex libra una & semisse aquæ hordei vel ex aquis destillatis, rarissimè vino, & syrupo refrigerante ribesiorum, berberorum, violarum &c. frequenter aliquot guttæ spir. sulph. vitrioli, salis &c. ad gratum saporè admiscuntur. *Julep* unde *Julepus*, nomen Persicum est, idemque sonat quod potio dulcis. *Arabibus* vox *julebi* à syrupis non distinguitur. G. est *Rûhls* *Brand.* *Julep*.

JULUS est germen primum juglandis coryli &c. quod vermis figuram æmulatur.

JUNCTURA idem quod *Diarthrofis*.

L. LA-

L.

LABIUM proprie dicuntur extremitas oris musculosa, ipsum claudens & aperiens. Duplex est superius & inferius. Dein per similitudinem extremitates pudendi muliebris labia vocantur, inter quas rima externa est. Sic vulnerum extremitates per eandem similitudinem *labia vulnerum* dicuntur. Germ. *Die Leiffen*.

LABIA LEPORINA dicuntur ea, quæ ob vitiosam conformationem non cohærent. Vocantur etiam nonnullis rostra leporina: G. *ein Hasen-Schart*.

LABORATORIUM significat domum vel conclave operationibus chemicis commodè exercendis destinatam.

LABYRINTHUS, est corpus gyris & circumrotationibus inflexum, sicut os quoddam auris internæ, & cerebri exterior facies.

LAC est liquor albus ex mammis, vel uberibus emulctus; fit sequestratione chyli à sanguine arterioso, per glandulas mammarias. Lactis generatio incipit, plerumque post fætus gestationem, vel paulo antepartum, desinit verò in vetulis, gravidis & menstruatibus.

LACERTUS, vide *Brachium*.

LACHRYMALE PUNCTUM, est foramen osæ nasi insculptum, per quod lachrymarum materia, ad nares transit; si punctum illud ex ulcere carunculæ occalescat, fistula inde oritur lachrymalis.

LACHRYMÆ sunt humiditates, quæ à glandulis oculi ad oculos humectandos secernuntur, quæ si nimie fuerunt, ita, ut à puncto lachrymali non recipiantur, & extra oculos decidant, lachrymarum nomine veniunt.

LACONICUM, sive *Caldarium* & *assa* sive *Balneum æreum*, cella olim erat nullam aquam intra se continens, ad provocandum sudorem potissimum instituta, & ob id à nonnullis *calida sudatio*, sicuti à *Cicon*

romæ & Celso assa nuncupata. In hac vapor calidus, seu calor siccus inclusus sudorem provocabat.

LACTEA FEBRIS est, quæ puerperas affligit sub lactis in mammis proventum. Ejus causa est p. n. ebullitio occasione secretionis materiæ lactææ à sanguine producta.

LACTEA VASA, vide *Vasa Lactea*.

LACTES quidam pro pancreate, vel mesenterio, alii pro lacteis vasis sumunt; pro intestinis tamen non ineptè sumeretur, *Plauti* enim verba sunt in curcul. II. III.

Ita cibi vacuitate venio laxis lactibus.

hoc est, laxis & manibus intestinis.

LACTUMINA, idem quod *Achores*.

LACUNÆ sunt poruli sive meatus in uteri vagina sed nullibi majores, quàm in inferiore parte meatus urinarii. Ex ductibus illis materia quædam seroso pituitosa emanat, pro semine habita, vaginam lubricat, & in Veneris quidem actu magna copia foras prorumpit. *Lacuna* Lactantio, *philtrum*, cavum in Labro superiore sub naribus. *φιλτρον*.

LAGOCHILUS, qui leporina seu fissa labia habet. Ex *λαγώς* vel *λαγός* lepus apud Hesiod. & *χῆλον* labium. Germ. ein *Hasennund*. Vide *labia leporina*.

LAGOPHTHALMUS, qui leporinos oculos habet. Ex *λαγώς* lepus, & *ὀφθαλμός* oculus. Germ. *Hasens Augen*.

LAMBDOIDES, est sutura cranii posterior à similitudine Λ dicta. Item os Hyoides. Ex Λ *λάμβωα*, & *εἶδος* forma.

LAMINA est metallum in longitudinem & latitudinem extensum. Deinde, quando de cranio dicitur, notat duplex tabulatum, ex quo cranii os componitur, quodque substantia rariori, meditullium dicto, manifestò à se invicem distinguitur.

LANCETTA est cultellum chirurgicum, rectum, acuminatum utrinque anceps; in venæ sectionibus, fistu-

fistulis incidendis, vel ano, pene & utero clauso, aperiendis, idoneum. Germ. ein Lances.

LAQUEUS est vinculum ita nexum, ut attractum vel pondere pressum, claudatur utrinque. Usus est ad fracta luxataque ossa extendenda; & reposita suo loco retinenda, ad partes constringendas & arctè vinciendas; Differentiæ laqueorum sunt variæ, nomina sortitæ vel ab inventoribus, vel ab usu vel alicujus rei similitudine & figura, vel nectendi modo vel effectu, quæ cum sine delineatione sint, vix ex sola descriptione percipiuntur. Germ. ein Strick.

LARYNGOTOMIA, idem quod *Bronchotomia*.

LARYNX guttur. Græc. λάρυγξ, βρόγχος, παχυνία ἀρτηρία Galeno tamen λάρυγξ, proprie est caput & ostium asperæ arteriæ, sive cartilaginosa arteriæ, constat ex quinque cartilaginibus. *Primum* par θυροειδής sive scutiforme dicitur, protuberantiam illam in collo, vulgo pomum Adami, constituens; *secundum* par, κερκοειδής sive annularis, quia instar annuli Turcici rotunda est; *tertia* & *quarta* cartilago aliis unica: sed si membrana exuitur, apparet gemina, dicitur ἀρταριοειδής guttalis & glottis *quinta* ἐπιγλωττίς appellatur, quæ rimam tegit & claudit. Inservit voci & respirationi.

LASSITUDO, vide *Copos*.

LAVAMENTUM, idem quod *Fotus*.

LAUDANUM, dicitur de solo medicamento ex opio confecto, idque *Laudanum opiatum* vocitant, ob vires nempe quas præstat laudabiles. Occurrunt variæ apud Autores descriptiones. Dolores intolerabiles pellit, & fluxus quoscunque sistit.

LAXANTIA sunt medicamenta, quæ benignis stimulis emolliendo & detergendo, fæces ex intestinis evacuant.

LAXATIVA eadem quæ *Laxantia*.

LEFFAS terminus est barbarus Helmontianus, notat ipsi occultum terræ succum per quem plantæ crescunt.

LENÆ

LEMÆ sunt fordes oculorum, quæ in cānthis potissimum concreſcunt.

LEMNISCUS idem est quod *turunda*. vid. infr.

LENIENTIA, idem quod *Laxantia*.

LENO, & *Linon* est torcular *Herophili*, est ille locus, ubi sinus tertius meningis primo, secundo & quarto jungitur.

LENTICULARIS FEBRIS idem est quod febris *petechialis*, quia sc. maculæ lentis magnitudinem referunt.

LENTICULARES GLANDULÆ sunt glandulæ intestinales in crassis intestinis, cæco, colo, & recto reperiundæ, quarum singulæ seorsim existunt, nec in plexus colligantur. Lentis magnitudinem æquant, & ex foramine, quo singulæ manifestò pollent, humorem viscosum excernunt pro scybalis liquandis & alvo lubricanda. Vid. de his *Peyerus de glandulis intestin.*

LENTIGINES, Germ. *Sommer; Sprossen* sunt maculæ lentæ colore referentes, quibus in fæminis præcipuè, facies imprimis, interdum & manus, brachia, & thoracis pars superior aëri exposita, nunc deusius, nunc rarius, quasi guttatim, conspersa est, sine omni dolore & molestia, in quibusdam ætatis solum tempore apparentes, hyeme verò evanescentes, in quibusdam verò perennantes. Græcis *φακός*.

LEPIDOIDES, est futura cranii mendosa, sive squammosa, à relaxatione appellata vide *Mendosa*. Ex *λεπίς* Squamma, à *λίπω* decortico, & *ἰδω* forma.

LEPRA est scabies sicca, qua cutis in squammulas, piscium instar mutatur: differt à *Lence* & *Alpho*. Eo quod lepra aspera est ad contactum & pruritus inducit; quandoquidem cutis sola affecta est, ideoque exoriata cute, subjecta caro sana apparet. Germ. *Der Bluffag*.

LEPRA ARABUM, idem quod *Elephantiasis Græcorum*.

LEPRA

LEPRA GRÆCORUM, sive *impetigo Celsi*; ἀπὸ τῶν λεπίδων à squammis denominata. Summus quidam *psora* seu scabiei gradus est, mox autem in principio, ne quis auctorum lectione turbetur, observandum, nos hic de *Græcorum lepra*, non de *Arabum* loqui. Quem morbum autem Arabes *Lepram* nominant, ille *Græcorum* est *Elephantiasis*, qui nihil aliud est, quam universalis totius corporis *cancer*: *Lepra* est morbus ortum habens ex bile atra per totum corpus sparsa, unde intemperies partium, forma & figura, & tandem etiam ipsa continuitas corrumpitur, & est *cancer* communis corpori toti. *Græcorum* verò *lepram* nominant *Arabes albam nigram*. *Albas nigras* idem est quod *impetigo excoriativa*, & est scabiositas accedens cuti, aspera, vehemens, & facit squammas piscium, cum pruritu. Major in *Lepra* est humorum corruptio & intemperies, quam in *scabie*, & in *scabie* solum quædam corpora furfuracea decidunt in *Lepra* autem velut squammæ piscium; ita ut à pruritu per *scabiem* ad *Lepram* fiat transitus. Nam pruritus est levis quædam cutis asperitas, in qua, nisi forte violentius scalpatur, nihil ex cute decedit: in *scabie* postea jam humor evidentior est, & scalpentibus furfuracea quædam corpuscula, sed squammosa, seu scalpentibus, seu non scalpentibus decidunt. Etenim in *scabie* materia est tenuior, & summam saltem cutim depopulatur: deinde in *Lepra* materia crassior est, & non solum summam superficiem, sed etiam profundiora cutis depascitur. Græcorum hanc *Lepram* procul dubio sub *impetiginis* nomine proposuit *Celsus*. Non vero *Lichenem Græcorum*, quæ aliis *impetigo* dicitur, intellexit.

LEPTUNTICA, sunt medicamenta attenuantia & incidantia, quæ acutis suis particulis crassos & viscidos humores incidere & discindere possunt. Α λεπύτιον attenuo. G. zertheilende Mittel.

LETHARGUS, est sopor comati similis, febre & delirio

lirio comitatus. Estque nihil aliud, quam humoris nimii aut incongrui intra cerebri corticalisporos aggestio; non videtur affectus per se esse, sed potius à metastasi febrium ortum ducit. Ex λεῖψη oblivio. Germ. die Schlassucht.

LEUCE est mutatio, in qua pili, cutis & nonnunquam subjectæ carnes in album colorem mutantur; caro acu puncta non sentit, nec sanguinem emittit sed humorem lacteum. Dicta est λευκή à populo alba: quoniam, ut in illa arbore, sunt veluti quædam lanugines, sic in istoc affectu apparet albedo in ipsa; differt ab *Alpho*, quod *Leuce* altius penetrat & cutim mutat, ita ut etiam pili immutentur. A λευκός albus reddo. Arabibus *Albaras alba*.

LEUCOMA, est cicatrix alba in cornea oculi tunica. A λευκός albus. Germ. ein weisser Fleck auf dem Auge.

LEUCOPHAGUM, fit ex amygdalis in aqua rosarum maceratis, & carne caponis vel perdicis elixa, tusa & per seraceum trajecta: usus est in phthisi. Ex λευκόν album, & φάγω edo.

LEUCOPHLEGMATIA, est anasarca pituitosa, five hydrops per totius corporis ambitum. Ex λευκόν album, & φλέγμα pituita.

LICNEN barbaris *Sergio* five *Zerna*, *Haliabbas* vocat *Petiginem*, & sarpedinem; vulgus appellat *Volaticam*. *Lichenes* sunt asperitates quædam cutis, & veluti tumores cum pruritu multo, ex quibus materia emanat. Græci & Arabes duo fecerunt lichenum genera, alterum benignum & mite: alterum ferum. Atque secundum *Avicennam* alia humida, ex qua confricata manat ros; alia verò sicca: atque humidam magis salvam esse; siccam verò fieri à pituita salsa conversa in humorem melancholicum. Et rursus scribit, aliam etiam impetiginem excoriari ob vehementem siccitatem, & multitudinem profundationis; aliam verò non excoriari; & aliam esse ambulativam & malignam,

lignam, aliam verò stantem. Alia etiam est antiqua, alia recens. Hinc liquet scabiem ipsius *Corn. Celsi* nihil aliud esse, quam lichenes ipsos Græcorum, & impetiginem Arabum. Fit in toto corpore, sed præsertim in facie & mento, ut habet *Galenus*. Est enim lichen, *inquirit*: nienti in jucundissima affectio; quoniam pruriginem multam inducit, facit partium affectarum circumtensionem: periculosa est non parum, proserpit per totam faciem, oculosque interdum contingit, & tandem etiam extremam foeditatem parit. *Lichen Græcorum* est *Impetigo Plinii*, sive inæqualitas cutis, cum insigni pruritu & pustulis siccis, ad vicina serpens & extendens. Germ. *der Haar-Wurm*. *Lichen* etiam callus in equorum pedibus dicitur; item musci viridis species.

LIBRA MEDICA uncias duodecim continet, quoties enim à medicis libra præscribitur, toties uncia duodecim intelliguntur.

LICHAS vocantur *Polluci* mensura interstitii inter pollicem & indicem, qua veteres rerum intervalla metiebantur; continet duos palmos cum dimidio, seu decem digitos transversos.

LICINIA sunt, quæ ex panni linei frustulis vel ex stuppis bene pexis parantur & vulneribus ac ulceribus induntur. Germ. *Wicken*: vid. Turunda.

LIEN, vide *splen*.

LIENTERIA est fluxus alvi seu levitas intestinorum, quæ cibo non alteratus, per alvum egeritur. Ex *λεῖος* leve, *ἰσχυρός* intestinum, & *ῥίω* fluo.

LIGAMENTUM Græcis *σύνδεσμος* est pars solida, & admodum fibrosa, ex simili fere cum cartilagine materia ortum ducens, magnitudine, numero, situ, varia, lata vel rotunda; frigida, prout ad cartilaginis aut membranæ constitutionem accedit, siccior aut humidior, durior aut mollior, minus, magisque lenta & flexilis, colligandis partibus, maximè ossibus, ad faciliorem motum destinatur. Germ. *ein Band*.

LIGATIO dicitur primo de deligatione Chirurgica varia. Deinde notat impotentiam generandi per fascinum & præstigias diabolicas inductam e, g. per occlusionem seræ, constrictionem nodi &c.

LIGULA idem quod clavicula; it. glottis.

LINEA ALBA est tendinum musculorum abdominis, concursus, exceptis rectorum tendinibus. Nam tendines obliquorum uniuntur, & ita coeunt ab utraque parte, ut quasi tunicam abdomini obductam forment ac si unicus esset tendo. Alba est & carnis exers, procedens à mucronata cartilagine ad os pubis: estque infra umbilicum angustior, quam supra.

LINGUA est membrum in ore contentum, à lingo dictum, oblongum, latum, crassum, & ad radicem quidem crassius, in extremitate tenuius & acutius. Magnitudo mediocris est, ut moveri expedite possit. In exteriori lingvæ parte, superiori sc. regione, copiosissima quædam corpora, serie quadam disposita, ab extrema lingvæ superficie foras erumpunt, & modicè incurvata unanimiter, versus posteriorem lingvæ partem inclinationem, positionemque habent, ita ut æmulentur pectinem carminatorium: hæc corpora cartilaginosa in bove præcipuè videntur eam refete figuram quam aprinus dens; in parte inferiori concavitatem quandam exhibent; componuntur ex densa & tenaci materia, fibrosa, quæ quasi virgularum aggeries videtur; circa lingvæ latera gracilescunt, ut fere oblitterentur & in basi eorum loco membranosa quædam corpora collocantur, quæ conum, mox obtusorem papillam æmulantur: singula exposita cornua exteriori lingvæ membrana investiuntur; firmiter implantantur in tenaciori quadam lingvæ tunica, & subjecta mucosa, seu nervosa substantia, iis præcipuè in locis, ubi insignes foveæ pari ordine expositæ observantur, ita ut in parte interiori non exigua eorum portio emineat, quæ in mucoso quodam corpore tenaciter implantantur. Membrana hæc totam investiens

vestiens linguam in superiori ejusdem area inserta, & convoluta habet exarata cornua, & quibus in locis papillæ foras protuberant, attenuantur & gracilescunt, & in minimæ cucurbitulæ figuram excavantur; minimi in hoc tubere observantur poruli. Hac detracta sese offert glutinosa quædam substantia, & alba est, ubi nectitur Membrana; subnigra autem, ubi partem interiorem tangit; conspicua foramina singulis exaratis cornibus respondentia habet; inter quæ innumeri & exigui meatus ad extimam linguæ superficiem hiant. Deinde, in conspectum sese offert nervosum & papillare corpus subflavum, quod membranæ iustar excurrit, papillas etiam nerveas insignes miro ordine dispositas promit. Succedunt alterius ordinis papillæ copiosiores enarratis; quot enim cornua exterius linguam tegunt, tot etiam hujus generis nerveæ papillæ intus reperiuntur; hæ exortæ à communi papillari corpore, in mediocrem altitudinem elevantur, & ab extremo capite nerveas propaggines ulterius emittunt, circa hæc conspiciuntur innumera papillæ idem exordium sortitæ & ad eandem altitudinem elevatæ, graciliores tamen, quæ coni figuram referentes, proprios sinus in jam exarata muscosa substantia excitatos subintrantes, tandem desinunt versus extimam membranam. Dicta papillaria corpora constituunt subjectum gustus proximum. Porro linguæ substantia muscosa est. Centrum autem linguæ ex multiplici fibrarum genere constat, longis, transversis & obliquis, quæ identidem invicem per superequitationem intextæ colliguntur, ita ut fiat veluti teges Musculis peculiaribus movetur, quibus retrahitur & abbreviatur. Musculorum paria sunt *Styloglossum*, *Basioglossum*, *Genioglossum*, *Ceratoglossum* & *Myloglossum*. Græcis γλῶσσα & γλῶττα. G. die Zunge.

LINIMENTUM, est medicamentum externum, consistens inter oleum & unguentum media.

LIPODERMUS, est vitium cuticulæ, glandem colis

investientis, adeo ut non possit retrahi. Item præputii absentia. Ex *λείπω* deficio, & *δέρμα* cutis.

LIPOPSYCHIA, est leve animi deliquium, sive virium prostratio. Ex *λείπω* deficio, & *ψυχή* anima.

LIPOTHYMIA, sive *Defectus animi* Plin. *defectio animæ* Celso, *deliquium animi*, *λείποθυμία* Philoteo. *λειποψυχία* Hippocr. sive insignis vivificationis læsio, est magna virium omnium prostratio, ex sufficientis copię spirituum & caloris in cor aliasque partes, impulsorum defectu. Hæc si magna fuerit. Syncope vocatur. Ex *λείπω* deficio, & *θυμός* animus. Germ. *eint Dhmacht*.

LIPPITUDO idem quod *ophthalmia*.

LIPYRIA, est febris continua, in qua simul externa frigent & interna uruntur: contingit ut plurimum ex inflammationibus viscerum interiorum, ventriculi, hepatis, lienis, aliorumque. Ex *λείπομαι* deficio, & *πῦρ* ignis.

LIQUATIO primò idem denotat quod liquefactio, de qua paulo post. Deinde tribuitur in specie metallicis corporibus, quando ex solido statu in fluidum mutantur ope ignis; Unde metallis propria est liquabilitas. Nonnunquam etiam sumitur pro *deliquatione* salium.

LIQUEFACTIO est solutio integra præcipue pinguium & gummatosorum igne lento facta, tum depurandi, tum miscendi gratiã.

LIQUOR late de omni liquido dicitur, præ cæteris de humore, qui ex plantis incisís sponte profluit, ut liquor betulæ. Strictè verò notat medicamentum liquidum, mediante deliquio vel deliquatione paratum. Sic liquor salis tartari est $\circ\circ$ ♁ per deliquium. Sic liquor ♁ lis & fl. \ominus \star ci ♁ lius sola deliquatione paratur &c. Aliquando tamen deliquio substituitur solutio. Sic in liquore CC. succinato solvuntur \ominus ia volat, in spiritu.

LITHI-

LITHIASIS, est calculi in renibus, vesica, aliisque in partibus generatio. A λιθίαω calculos patior, calculis laboro. Germ. *der Stein*.

LITHOIDES, est os petrosum, sic ob duritiem lapideam appellatum. Ex λιθ, lapis, & εἶδος forma.

LITHONTRIPTICA, sunt medicamenta saxifraga, sive quæ calculum frangunt, & conterunt. Ex λιθ lapis, & τριβω tero.

LITHOTOMIA, est chirurgica calculorum è vesica sectio: & hoc modo procedit. Imponit Lithotomus, ægotantem alicujus robusti sinui, pulvinari molli instrato, postquam ter, quaterve ex loco altiori in inferiorem profiliit, mox manum utrinque validè plantæ pedis alligat, genua verò utrinque adstantes duo ministri detinent, ita ut quam maximè à se invicem à se invicem distent. Deinde primum sinistræ manus digitum solum, aut si necessitas exegerit, duos priores, oleo liliorum alborum madefacit, eosque in anum immittit, dextrâ verò pubis superiora leviter comprimit, ut hoc modo ab osse pubis ad perinæum transferatur calculus, quem quum digitis dictis eo adegerit sinistro lateri inter testiculos & anum, proximè ad futuram perinæi, cultro utrinque acuminato vulnus pro calculi magnitudine infligit, calculo tenus cultrum deducendo: & vulnere si sua sponte, aut digitorum insertorum propulsione, exire detrectet calculus, forcipe, aut quod præstat cochleari sive lapidillo eum foras trahit. Extracto calculo, vinculis omnibus solutis, vulnus obligat modo debito, sanguinem sistentibus adhibitis mediis, brevique tempore ut consolidetur curam adhibet, ne urinæ per locum vulneratum stillicidio laboret æger. Hic modus *Apparatus minor* vocatur, & in pueris imprimis locum habet, licet sæpe in adultis hisce in regionibus instituat. In *Apparatu majore* verò, æger eodem modo ut supra, bene ligatus mensæ imponitur, & in ea detinetur, mox *itinerarium* per urethram in vesicam in-

trahit chirurgus usque ad calculum, factoque foramine, ut supra, in sulcum itinerarii per vulnus *conductorem* immittit, deinde itinerario ex urethra ablato, per vulnus inflatum *forcipem*, lapidillum, aut instrumentum aliud, detrahendo calculo accommodatum, immittit, quo sic & apprehendere calculum & foras educere queat. Hoc facto, deligatio vulneris & consolidatio instituitur ut in pueris, adhibitâ, si nimis magnum fuerit, suture, impositaque ad dies duos aut tres cannulâ argenteâ, evacuationi sanguinis concreti, pituitæ, urinæque arenosæ apta. Occurrit adhuc alius calculos extrahendi modus, nempe foramine in abdomine facto, calculus ex fundo vesicæ excinditur, & hoc modo nunquam stillicidium est expectandum. Ex λίθου lapis, & πήμων incido. Germ. das Steinschneiden.

LITHOTOMUS est chirurgus secandis calculis peritus. Ex λίθου lapis, & πήμων seco. Germ. ein Steinschneider.

LIXIVUM est liquor salinus mediante aqua ex cineribus paratus, dum scilicet aqua tanquam solvens proportionatum salia in cineribus hærentia sibi jungit. Germ. Lauge.

LIXIVOSUM vel LIXIVUM SAL idem est quod Sal Alkali.

LOBUS Botanicis denotat siliquam, quæ legumina continet. Anatomicis verò lobi sunt extremitates hepatis, pulmonum, diversæ, in quas, tanquam partes, natuta hæc viscera divisit.

LOBUS AURIS, est auricula, sive inferior pars auris. Germ. das Ohrknapfen.

LOCALIA MEDICAMENTA, sunt quæ externè applicantur, ut emplastra; linimenta unguenta &c.

LOCH *Lochoch* idem quod *Eclegma*.

LOCHIA sunt puerperarum expurgamenta post factus & secundinarum exclusionem, prodeuntia: A λί-

χομαι

χομαι cuba; unde λέχθη lectus, & λεχάιδες ὄροι tempora partus. Germ. die Reinigung.

LOCHOCH idem quod *Eclegma*.

LOCUS dicitur medicis pars affecta seu membrum, quod tanquam subjectum morbum sustinet. Opponitur *foco*, qui denotat subjectum causæ.

LOIMOGRAPHIA est descriptio morborum contagiosorum. Ex λοιμός venenum, pestiferum, & γράφω scribo.

LOIMOS, est venenum pestilentiale, quod oritur ex nitro aëreo particulis heterogeneis nimis exaltato & aculeato, quod, inspirando sanguinem & spiritus animales, inficit & corrumpit. Græcis λοιμός παρὰ τὸ λείπειν id est à deficiendo, quia hominum defectum inducit: seu ut alius placet παρὰ τὸ λιμῶ, à fame. Unde proverbium Græcum κῆλιμῶ λοιμός pestis post famem.

LONGANON sive intestinum ultimum. Item ἀπὸ θυσμῆτος δακτύλιος, ἀρχὸς Hippocrati, vide *reliquum intestinum*.

LOPIDOIDES, idem quod *Lepidoïdes*.

LORDOSIS, est spinæ dorsī in anteriōrā curvatio. Ἀ λορδῶω in anteriora curvo.

LOTIO est quodammodo balneum particulare, quo caput, axillæ, manus, pedes & naturalia abluuntur, idque decoctis medicamentosis. Lavantur etiam nonnulla medicamenta, idque propter eorum falsedinem, & acrimoniam, ut in calce, tutia aliisque lapidibus contingit. *Lotione* etiam purificantur metallica corpora à particulis terreis, id quod etiam valet de *cinnaab. παύλα*.

LOTIUM, vide *Uron*.

LOZONGAE sunt idem quod *Morsulæ*.

LUES VENEREA, morbus Gallicus, Italicus, Hispanicus, Siphylis *Fracastor*. παρὰ τὸ σίνειν τὰ φύλα. Est intemperies maligna & contagiosa, ex materia virulenta ab alio infecto, vel concubitu, aliove impuro

puro contactu communicata, ortum ducens; cum capillorum defluvio, maculis, tuberculis, ulceribus, cruciatibus, prout ad varias corporis partes delata, fit contagiosa, multisque aliis symptomatis sæviens
Germ. Die Franzen.

LUMBAGO est dolor in musculis lumborum à Ine scorbutica obsessis, ita ut æger sese recto situ tenere cogatur. G. Lenden. Schmerzen.

LUMBRICI seu vermes sunt animalcula ex semine sui generis in putredine p. n. in corpore nostro producta: suntque vel rotundi, cucurbitini, dracunculi, ascarides &c. Germ. Würme.

LUPIA est tumor p. n. sive protuberantia, fabæ Turcicæ magnitudine, quidam pro *Meliceride* accipiunt, alii pro *ganaglione*.

LUPINUS, Græcè *ἴβυκος* dimidiæ drachmæ æquatur. Danich Arabibus: quod tamen *Fernelius* solum gr. VI. *Agricola* & *Mercuriali* VIII, sive tertiam scrupuli partem pendet. *Drachma* pendet lupinos novem; *Siliqua* dimidium; lupini tres scrupulum pendent.

LUPUS est species cancri crura & tibias occupans.

LUSCIOSITAS est vitium visus, quando objecta non nisi proximè oculo admota conspici possunt.

LUTATIO, est vasorum chemicorum lutatio sive obsignatio mediante luto.

LUTUM in Chemicis notat magma quoddam conglutinandis & obturandis vasis tam vitreis, quam terreis aptum; quale conficitur vel ex luto communi cum laterum pulvere; vel farina & aqua; vel caseo vetusto & calce viva cum albumine ovorum, vel aliis.

LUXATIO, est recessus ossis è propriis situ & loco, in alienam sedem, motum arbitrarium impediens.

LYCANTHROPIA, est *rabies Hydrophobica*, à rabido lupo excitata, in qua homines luporum ululatus imitantur.

tantur. Ex λύκος lupus, & ἄνθρωπος homo, vide *Hydrophobia*. Germ. *Wolffs; Biß*.

LYCOIDES, est insania luporum instar, à semine retento, excitata. Ex λύκος lupus, & εἶδος, forma.

LYGMOS, λύγξ, singultus, est motus convulsivus nervorum œsophagum, ventriculum & diaphragma perreptantium, per intervalla rediens. *Causa* ejus est res molesta has partes vellicans. A λύζω singultio.

LYMPHA est humor limpidus, constans ex sero, quod à sanguine in glandulis continuo sequestratur, cui spirituum animalium quantitas conjungitur, & denuo per vasa propria (lymphatica) in sanguinis sinum exantlatur. Sumitur aliquando pro aqua illa, quæ puncturis nervorum aliisque vulneribus effluit, & revera non ex ipsis nervis, sed ex vasis lymphaticis sectis & sauciatis provenit. Germ. *Glied; Wasser*.

LYMPHATICA VASA, vide *Vena Lymphatica*.

LYNX; idem quod *Lygmus*.

LYSIS, λύσις Dicitur de cessatione morbi lenta, quæ opponitur *αἰσι*.

LYTERIA, est signum solutionis magni morbi. A λύω solvo.

M.

M m. litera notat in formulis remediorum manipulum.

MACROCOSMUS, est mundus magnus, sive totum universum. Dicitur de omnibus aliis, quæ extra hominem sunt & mundum constituunt. Homo verò cum mundo comparatus dicitur *microcosmus*, unde consensum quendam singularem inter utrumque statuunt nonnulli; quo verò fundamento ille nitatur, nondum patet. Ex μακρός magnus, & κόσμος mundus.

MACULA in medicina denotat efflorescentiam cutaneam, quæ colorem cuticulæ immutat, quales variæ in variis morbis deprehenduntur.

MACULA EPATICA, est maculâ fuscî coloris, vel ex flavo nigricantis, lata, palmi magnitudine, in-guina imprimis & pectus ac dorsum occupans, imò totum pectus interdum obtegens, cum cutis quadam levi asperitate, quæ squaminas aut furfures quasi e-mittit, quæ tamen non uno loco hærent, sed hinc in-de disseminantur, & modo evanescent, modo rursus emergunt. Causa est sanguis scorbuticus illis in lo-cis stagnans. G. Leber-Flecken.

MACULA MATRICALIS, *Nævus* Cic. κηλὶς, πύλωμα, πύλωσις, est macula quæ cum fœtu nascitur, obfusi coloris, Germ. ein Mutter-Mahl.

MACULA VOLATICA est macula rubra, vel pupu-rea in cute hinc inde serpens, quæ si orificium ali-quod, os puta, nares, oculos, aures, nates attingit, & eousque penetret, malum lethale fit; infantibus in-festum.

MADAROSIS, est capitis glabrities, sive capillorum defluvium. A μάδαμα levis & depilis sum. Germ. das Ausfallen der Haare.

MAGDALEONES, sunt cylindrææ emplastrorum ut & sulphuris massæ. A μάδαμα pinso. Germ. Kollen von Salbe oder Schwefel.

MAGISTERIUM, pulverem designat propriè soluti-one ac præcipitatione paratum; impropriè resinofam materiam simili modo productam, utpote quæ verius extracti nomine donantur. Magisteria ut varia sunt, ita & variè parantur; semper materiæ siccæ, si fieri potest pulverisatæ, aut si necessarium, calcinatæ, af-funditur liquor solvens, qui pro diversitate ejus di-versus est, acetum simplex aut destillatum, tum per se, tum acuatum per spiritum nitri, vitrioli, salis &c. imò hæc sola in mineralibus & animalibus; lixivium ex sale tartari, & aqua paratum in vegetabilibus, spi-ritus vini in sulphureis, hoc est oleosa parte præditis subjectis, hæc tamen magis ad extracta spectant. So-luto affunditur liquor præcipitationem efficere va-lens,

lens, ex specialibus cognoscendus, fere ol. tart. per deliquium, urina, aqua falsa, spir. vitrioli, nitri &c. In mineralibus & animalibus, aqua communis, aut aluminosa in vegetabilibus; & secedet ad fundum vitri Coagulum exsiccandum, & si necessitas urgeat, primum edulcorandum, postea igniendum. A modo substantiæ varias accipiunt denominationes; alia enim plumacea, butyracea &c, vocantur. A recentioribus Chemicis nullius æstimantur pretii, & merito pulvis simplex ipsis præfertur.

MAGISTRALIA MEDICAMENTA sunt, quæ à Medicis ad varios scopos & usus in officinis præscribi solent, *usalia* vulgo appellantur: quia eorum usus frequens est.

MAGMA sunt fæces post succorum expressionem relictæ. A *μάσσω* pinso, subigo.

MAGNETISMUS est terminus & signum Helmontianum, quo effectus nonnullos physicos & medicos explicare nititur. Quasi verò in pluribus rebus similis motus daretur, ut in magnete & marte.

MALACIA est fames depravata, qua ab usu humano aliena appetuntur, ut creta, calx, carbones &c.

MALACODERMOS est epitheton animalium mollem cutem habentium, cujus oppositum est *ostracodermos* seu testaceus.

MALACTICA sive *emollientia* sunt, quæ mediocri sua calefaciendi & humectandi facultate, partes inter se firmiter coherentes, dissolvendo & nonnulla dissipando, molles reddunt. *Malagma* idem majoribus sonat, quod *cataplasma*. A *μαλάσσω* emollio.

MALAGMA idem quod *Malacticum*.

MALAXARE dicitur de emplastris durioribus, quando cum oleis ad debitam mollitiem revocantur, ut alutæ vel linteis induci possint.

MALIGNITAS in morbis dicitur insignis & peculiaris læsio proportionis in sanguine & spiritibus, quæ cum vitâ diu persistere non potest; unde virium o-

innium prostrationem continuo comitem habet. Oritur frequentissime à contagio.

MALIGNUS MORBUS est qui sævit vehementius, quam natura ejus præ se fert, ob malignitatem præsentem ut febris pestilens, ulcus cacoethes &c.

MALLEUS est ex ossiculis illis quatuor in aure contentis unum.

MALLEUS PEDIS, vide *Malleolus*.

MALLEOLUS sive *malleus σφυρόν πίζα* Polluci, est duplex, *externus* qui est inferior in pede ossis fibulæ processus: vel *internus* estque processus inferior ossis tibiæ. die Knorn am Fusse.

MALTHACODE, est medicamentum cerâ emollitum. A *μαλάωω* emollio, *μάλθη* est cera emollita.

MALUM MORTUUM, est scabiei genus (ita dictum quòd corpus nigrum & quasi mortificatum apparet) cum livore & nigredine, ac pustulis crustosis, nigris sædis, sine sanie & sensu ac dolore, in coxis & tibiis præsertim sæviens.

MAMMÀ, *Mammilla, uber*. Grammaticorum senatus curiosior *ubera* interiora, *mammæ* ipsas eminentias dici voluit, *μαζός, μαζός, πτθός, πτθόν, μήλον* *Suida* ob mali in rotunditate similitudinem. ὕψος *Hom.* ὑψηθάλον *Suida*. Uter propriè pro ubere animalium sumitur. Est corpus globosum, album & molle, utrinque musculo pectorali incumbens, intus ex glandulis conglomeratis constructum, quo mediante lac à sanguine arterioso segregatur, & per tubulos minimos, papillam transeuntes, foras in usum fœtus convehitur. Germ. *Brüster Zitzen*.

MAMMIFORMES PROCESSUS sunt duæ ossis occipitis apophyses.

MAMMILLA, idem quod *Mamma*.

MANDIBULA, MAXILLA. *γαμφήλη σιαγών, γένυς, γένειον, γνάθος*. Estque superior vel inferior. *Superior* è duodecim componitur ossibus utrimque sex. I. ad angulum oculi externum, & cum processu ossis temporum

porum anteriore conjunctum, apophysi suâ os jugale producit, 2. oculi canthum internum constituit, metu præditum amplo, per quem ad nares redundans oculorum humiditas descendit. 3. intra oculi orbitam, reliquis duobus interpositum. 4. maximum omnium, genarum, & palati potissimam absolvit partem, dentiumque cavernis elaboratum. 5. juxta cum pari suo nasum constituit. 6. extrema palati cum osse socio terminat: atque hæc omnia harmoniis potius, quam futuris combinantur. *Inferior* verò vigente ætate in os unicum coalescit, duritiæ, crassitudine, adeoque robore insigne, processus attollit duos, acutum unum, qui Corone, tum retusum alterum, qui in capituli formam collectus *condylus* appellatur. Foramina interna duo, totidemque externa nervis egressum concedentia; inferiores dentes cavernulis excipit, & ossi petroso coarticulatur. Germ. *Kinnbacken*.

MANGONIUM est artificium adulterandi medicamenta, ut ea quæ pessimæ sunt notæ pro optimis habeantur.

MANIA est imaginationis & judicii depravatio, cum excandescencia sine febre & timore: Oritur à spiritibus animalibus, sulphureo salinis & aquæ stygiæ æmulis, qui non per consensum, sed suo Marte impetus & furores immânes in corpore concitant. A *μανία* furo, insanio. *Furor* Ciceroni; *Mania* Aurel. *Rabies* Horat. Græcis *μανία*, *μανική ἰκτασις*; *μωσημα*. Germ. *Tollheit* / *Wahserey*.

MANICA HIPPOCRATIS est sacculus laneus, figura pyramidali, quo vina aromatica & medicamentosa, aliique liquores percolantur. Ex *μανίς* sub, & *κρηνημι* misceo. Germ. *ein Hippocras*; *Sack*.

MANIODES, est delirium *Maniæ simile*. A *μανία* furor, & *ἰδος* forma.

MANIPULUS est mensura sicca Medicis in præscribendis formulis, familiaris: est enim determinata quantitas, quantum sc. unica manu comprehendi potest;

test; hoc pondere plerumque herbas metimur. *Manipulus Celsi*, quod *Scribonio Largo* fasciculus, *Simpleri* iudicio in nomencl. Rei Numar. fol. 89. Quo sensu *Estbio* cap. I. §. 1. de remed. formal. definitur fasciculus, qui manu comprehendi potest, *Rondeletio* cap. 2. Meth. cur. p. 17. cæterisque omnibus à Manipulo differt fasciculus, nisi fortè cum *Agricola* lib. 2. de extern. pond. διουίδιον χειροπληθὸς intelligendum. *Hernnius* lib. I Meth. Prax. utriusque discrimen explicatius tradidit, cui fasciculus, quantum plicatis brachiis capi potest. *Obidius* de Medic. faciei, manipulum scite circumscriptit: Quantum manus una prehendat. Germ. eine Handvoll.

MANUS CHRISTI, est sacharum perlatum, sic dicitur quod cardiacis ingreditur, quo utuntur morte proximi.

MARASMODES, est febris, quæ lento gradu tabem accersit, vel potius est febris hecticæ summus gradus. Ex μαρσμοδὸς tabes, & ἄδ@ forma. Germ. ein abzehrend Fieber.

MARASMUS est tabes corporis ex defectu succi nutriticii orta, sive id fiat citra febrim, sive cum febrim, potissimum hectica. Sic marasmus senilis citra febrim contingit.

MARGA est terra pingvis & quasi medulla saxorum inter saxa, dum franguntur, reperiunda.

MARISCA, idem quod Ficus.

MARMARYGÆ, sunt oculorum fulgores & corrusionationes. A μαρμαρῖνον resplendo. Germani dicunt das Feuer springt aus den Augen.

MARMELADA, est succus cydoniorum in gelatinam crassiusculam cum saccharo condensatus: eaque tum simplex est, tum aromatizata, idque pro usu domestico.

MARMORATA AURIUM sunt aurium quædam sordes, quæ in meatu auditorio ab arteriolarum ostiis ibidem deponuntur vel cartilaginibus exudantur.

Græcis

Græcis *κυψελίς* & inde *κυψελόβουσα* nuncupantur. Item *ἄται ρυπὸν*, aurium sordes, vide *Cerumina*.

MARS præter planetam in cœlis denotat Medicis ferrum, unde omnia medicamenta ex ferro parata *martialia* audiunt.

MARTIUS PANIS notat confectionem amygdalatum siccam. Germ. ein *Marcipan*.

MASLACH denotat medicamentum compositum Turcis familiare, quo sese armant ad prælia, ut quævis pericula sine metu aggrediantur. Ejus primum ingrediens opium esse plurimi autumant.

MASSETERES, sunt musculi maxillæ inferioris, à maxilla superiore & osse jugali producti, maxillæ inferiori connectuntur, atque eam dextrorsum, lævorsum, & antrorsum ob fibrarum diversitatem, commovere possunt. A *μασάομαι* manduco.

MASTICATIO, est actio, quæ cibos dentibus comminuit & salivam in ore admiscet. Germ. die *Reusung*.

MASTICATORIUM, est Medicamentum, quod dentibus masticatur, ad salivam excitandam, ex *Pyretro*, *sale*, *massiche* &c. præparatum.

MASTOIDEI, sunt processus mammiformes, qui à latiore basi in obtusum verticem protenduntur, & vaccinum uber figuræ similitudine expriment. Item musculi capitis flexorii, à sterno & clavicula orti, qui in mammiformem processum terminantur. Ex *μαστὴς* mamma, & *εἶδος* forma.

MASTOS, idem quod *Mamma*.

MATER DURA est membrana, quæ cranio intus in quibusdam locis firmiter adhæret, cerebrumque & cerebellum mediatè obducit; quatuor habet sinus, qui vicem venarum sustinent, & inter cerebrum & cerebellum simul conveniunt, quæ conjunctio ab *Herophilo Torcular* vocatur. Germ. das dicke *Hirn*; *Häutlein*.

MATER TENUIS est membrana, quæ cerebrum & cere-

cerebellum immediatè investit, vasculis sanguineis quam uberrimè perfusa; ne spiritus animales à cerebro, cerebelloque generati avolent, apta nata. Germ. *Das dünne oder zarte Hirn, Häutlein.*

MATRACIUM, nihil aliud est quam sacculus, cui inest tartarus calcinatus vel aliud, qui etiam interpungitur in modum crucis, ut liquores inde in cella humida resolvantur.

MATRIX, idem quod *Uterus*.

MATURATIO Medicis in specie denotat dispositionem sanguinis extravasati & in pus/mutati, qua hoc ad exitum aptum redditur. Germ. *die Reifung eines Geschwürs.*

MAXILLA SUPERIOR, ei ossa sunt undecim, utrinque lateri quinque & unum sine pari. 1. In cantho oculi minore. 2. In cantho oculi majore. 3. Quod maximum, maximam palati regionem constituit, & inferius dentes superiores continet. 4. Cum suo compari constituit partem nasi eminentiorem. 5. Ad palati extremum, ubi narum foramina ad fauces tendunt, situm est, vide *Mandibula*.

MAXILLA INFERIOR est, quæ inferiores dentes continet: utrumque duos processus habet, anterior *Corone*; posterior verò *Condylus* vocatur, vide *Mandibula*.

MEATUS AUDITORIUS, à concha auris internæ incipit, & tenui cutis amictu ad oras usque tympani vestitur: Usus est, aërem & species audibiles excipere, & aurium sudamina sive aurium marmoratum continere.

MEATUS URINARIUS, vide *urethra*.

MECONIUM, est opium sive condensatus papaveris succus. *Item* excrementa fætus, post partum intestinis adhuc inhærentia, à papaveris succi nigredine sic dicta. A *μῆκος* papaver.

MECONOLOGIA, est opii descriptio. Ex *μῆκος* papaver, & *λόγος* dico.

MEDIANA VENA, est vena illa in cubiti flexura inter

inter Cephalicam & Basilicam media: ea sine periculo secatur, quia ei neque nervus neque arteria subjacet, Germ. die Medianader.

MEDIASTINUM est pleuræ membranæ duplicatura, pulmones cæteraque pectoris viscera in duas partes dividens; posterius à dorsi vertebris ortum ducit, antè porrecta, sternum attingit & sepimentum hoc constituit.

MEDICAMENTUM, est auxilium conveniens, quo cum alteratione morbi impugnantur, eo fine, ut sanitas in integrum restitatur: vel medicamentum est quicquid corporis affectum p. n. depellit. Estque vel *attuale*, quod primo contactu corpus nostrum eâ, quâ præditum est, qualitate afficit: ut ferrum candens, aqua frigida; vel *potentiale*, cujus vis non primo contactu, sed tum demum sese exerit, cum illa ex aliqua in corpore mora, in medicamento excitatur, ut piper, raphanus, salia acria &c. Deinde medicamentum vel primis vel secundis, vel tertiis facultatibus est præditum, cæque omnes à temperamento & varia particularum in corpore nostro actione innotescunt. *Medicamentum* est triplex *chirurgia*, *pharmaca* & *visus ratio*. Vocatur etiam medicamen, *ιαμα*, *φάρμακον*, *λυτήριον*, *ἀλέξιον*, *remedium*, *juvans* & *indicatum*. Germ. ein Hülfss-Mittel zur Gesundheit.

MEDICINA est ars naturæ ministra, per convenientia remedia, quantum possibile est, faciendi sanitatem in corpore humano. A Galeno definitur à fine, quod sit *ars presentis sanitatis conservatrix, & labefacta instauratrix* & libro introductorio, *scientia sanitatis protectrix, & morborum expultrix*. Ab Hippocrate verò libro de flatibus, ex effectis, *adjectio quidem deficientium, detraçtio verò redundantium*. Ab Herophilo autem ex subjectis, *scientia salubrium, insalubrium & neutrorum. Medendi Methodus*, à clarissimo Sylvio de le Boe, sic definitur *ars inveniendi & rite usurpandi Remedia reparanda ac restituenda valetudini amissa maxime convenientia*. Me-

dicina à *Senerto* aliisque rectè in quinque partes dividitur; in *Physiologiam* nempe, in qua agitur de constitutione humana quatenus sana; ad hanc etiã pertinet *Anatomia*. 2. *Pathologiam*, in qua agitur de præternaturali corporis nostri constitutione. 3. *Semioticam*, de signis sanitatis & morborum. 4. *Hygienam*, quæ de regimine sanitatis conservandæ leges pronunciat. 5. Et *Therapeuticam*, quæ docet *Diatam*, *Chirurgiam*, & *Pharmaciam*. Prima & generalis Medicinæ divisio bimembris tantum est, & una medicinæ partem *Theoricam* constituit, altera verò *Practicam*. Medicinæ subjectum est corpus humanum quatenus sanabile: ejusque scopus seu *finis* est *sanitas*. *Hippocrates* vocat eam, *artem longam* cum dicit ἡ δὲ τέχνη μακρὴ, è contra *Paracelsus* eam ponit *brevem*. Quidam Arabes eam *μικροτέχνη* appellarunt, artem parvam, *Revera* tamen ars magna & longa est, ita ut merito exclamare cogamur, *quantum est quod nescimus*. Gr. ab *ιατρομα*, medior. *ιατρική* medicina.

MEDICINALIS DIES, vide *Critici dies*.

MEDICUS est vir artis Medicæ summè gnarus, modestus, sobritus, & humanus; de quo cecinit poëtarum princeps *Homerus*. lib. iliad. xi.

Ἰητροῦς ᾧ ἀνὴρ πολλῶν ἀντιέξει ἄλλων.

hoc est: *Medicus enim vir multis anteponeendus aliis, &* lib. odyss. iv.

Ἰητροῦς δὲ ἕκαστος ἐπιτάμεινος ἐστὶ πάντων.

Ἀνδρῶπων, ἢ ᾧ Παιήνοός ἐισι γαίεθλας.

Hoc est:

Unusquisque Medicus peritus supra omnes

Homines est: sane enim Pæonis sunt ex generatione.

Et *Hippocrates* lib. de dec. orn. cap. v. ἰητροῦς ᾧ φιλόσοφος ἰσόητι. *Medicus enim Philosophus est Deo æqualis.*

Jul. Cæs. Scaliger hoc modo medicum rectè descripsisse videtur, quod oportet esse virum doctum, probum, lenem, diligentem, maturum, fortunatum, Deo fretum, non sua vel scientia, vel opera, vel successu tumi-

tumidum, aut pecuniæ deditum. Quidem nummos exigunt dum morbus urget, juxta distichon :

Exige dum dolor est, nam postquam pœna recessit :

Audebit sanus dicere, multa dedi ;

quandoque & Medici falluntur, ita ut à debita mercede priventur, secundum illud :

Medicis in Morbis totus promittitur orbis,

Max fugit à Mente Medicus, morbo recedente.

non pauci Medici sunt, qui versiculum hunc spectant :

Dat Galenus opes, dat Justinianus honores.

Nec non :

Theologis animum subjecit Lapsus Adami

Et corpus Medicis, & bona Juridicis.

MEDITULLIUM est medium cujusque rei ; e.g. meditullium cerebri.

MEDIUS VENTER, vide *Thorax*.

MEDULLA in *Mineralogia* partem molliusculam denotat, quæ in faxis nonnunquam reperitur. Germ. *Stein-Marck*. In *phytologia* mediam cujuslibet partem molliorem & præstantiorem refert, quam & cor matricemve appellant, Germ. *das Marck in den Bäumen*.

MEDULLA CEREBRI: est substantia alba & mollis, exterius corticali substantia obducitur, quæ magis cinerea est intus corpus callosum constituit: in ea fit spirituum animalium distributio & imaginatio. *Malpighius* eam ex innumeris filamentis consistere affirmat. Germ. *der innere Theil des Gehirns*.

MEDULLA OBLONGATA, est initium spinalis medullæ, à quâ nervi intra cranium originem sumunt, quæ per foramen occipitis & vertebrarum usque ad os sacrum descendit, ex suis lateribus decem nervorum paria ad thoracem, abdomen & artus emittit. Etiam sensorium commune & *νεῦρον ἀισθητικόν* appellatur, quia ubi nervorum origo, ibi est sensuum externorum receptio communis.

MEDULLA OSSIUM, est substantia pinguis, in ossium cavitatibus, porositatibusve ab arteriis deposita; Medulla hæc membranâ continetur, & omni prorsus sensu caret; in fistulis majoribus rubicunda est, in minoribus alba, in ossibus spongiosis mollis & succulenta. Conjicere etiam licet, duntaxat exudationes ossium esse, ex eo, quod ossa plus materiæ sulphuræ & pinguis accipiunt, quam in nutrimentum vertere possunt, quæ deinde per ductus adiposos ejusque sacculos, ad ossium interior afluunt, postea à venis recipitur & in sinum sanguinis deponitur Græcis *μυελός* G. das Marck.

MEDULLA SPINALIS, five cauda cerebri Gr. *μύελος ῥαχίτης*, *νωπιά*, *διαυχίτις*, *ψάτης* Galeno. Est illa pars, quæ per annulos vertebrales descendit & in os sacrum terminatur, habet naturam eandem & usum cum cerebro; nervorum coagmentatio est, quorum etiam usum possidet; superius bifida conspicitur; hinc si alterutra pars obstruatur, *Hemiplegia* five paralytis unius lateris oritur. Utrunque triginta nervorum paria ad artus, ventres, cæterasque corporis partes emittit. Si convenienti liquore diligenter lavetur, in plurimas fibrillas dispescitur.

MEGALOSPLANCHNUS est, qui s. n. vel p. n. viscera magna & tumida habet. A *μέγα* magnum, & *σπλάνχον* viscus. Germ. der grosse Eingeweide hat.

MELA vel Mele est instrumentum chirurgicum, specillum dictum. Imperitum vulgus à tentando *tentam* vocant. Conficitur ut plurimum ex argento vel ebore, idque ad exploranda ulcera; vel calculum urethra infixum, extrahendum &c. aptum pro vario, usu varias habet formas. Gr. à *μελίζω* trunco.

MELANAGOGA, sunt medicamenta atram bilem evacuantia. Ex *μέλας* niger & *ἄγω* educo.

MELANCHOLIA, est delirium, quo ægri sine causâ manifestâ admodum tristantur & metuunt, ac horrenda, nonnunquam etiam ridicula, imaginantur & sibi

& sibi persuadent. Oritur à spiritibus animalibus, ab indole spirituo salina, in naturam acidam, instar spiritus vitrioli, aceti, buxi, quercus &c. degenerantibus. Germ. *Schwermüthigkeit*. Item, dicitur atra bilis, five sanguis niger, adustus, & salino sulphureus. Ex μέλαινα nigra, & χολή bilis. Germ. *die schwarze Galle*.

MELAS, vide in *Albus*.

MELICERIA idem est, quod Ichor ulcerum terrosus. vid. *ichor*.

MELICERIS est tumor p. n. tunica conclusus, ex materia mellea ortus, indolens, rotundus, digitis facile cedens, ast ilico rediens: ex particulis lymphaticis non rite circulatis originem sumere videtur, quæ, evaporato humido, massam melleam relinquunt; Eodem modo in steatomate & atheromate contingit. Ex μέλι mel, & κηρίον favus.

MELICRATUM, est hydromel, five mulsum, quod componitur ex una parte mellis & octo partibus aquæ pluvialis. Ex μέλι mel, & κεράινυμι misceo. Germ. *Meer*.

MELOTIS est specillum auriculare, quibus in aurium affectibus utuntur Chirurghi. Ex μήλη specillum, & ἄς auris.

MEMBRANA, est substantia nervosa, fibrosa, lata, plana, alba. & dilatibilis, viscera, ventris musculos &c. investiens exquisito sensu prædita. Græc. ὑμῶν Germ. *ein Häutlein*.

MEMBRANA CARNOSA, idem quod *Panniculus carnosus*.

MEMBRANA URINARIA, idem quod *Allantois*.

MEMBRUM est corpus organicum, ex variis similibus partibus compositum, actionibus voluntariis perficiendis, destinatum. Germ. *ein Glied*.

MEMORIA, est notarum five vestigiorum, ab objectorum motu substantiæ corticali, five plicatilibus cerebri, fibrillis, variis in locis impressorum, retentio.

Memoria residet in corticali cerebri substantia. Germ. Das Gedächtniß.

MENDOSA SUTURA: sive *squammea*. Græc. λιπιδειδής & λοπιδοειδὸν προσκόλλημα, est connexio ossium squammosa, ut in osse temporum cum bregmate apparet. Germ. eine SchußNaad.

MENINGOPHYLAX, est meningis sive membranæ cerebri custos; ut laminæ aureæ argenteæ, quæ a perturis cranii accommodantur. Ex μένυξ membrana cerebri, & φυλάσσω custodio.

MENINX, vide *Mater dura & tenuis*.

MENSA, est dentium molarium pars latior, quæ cibum conficit atque comminuit, τρεπίζα *Ruso*, at pars, quæ gingivam contingit, Μαιτίκος *Poll*.

MENSES, seu menstruus sanguis, sunt sanguinis excretiones, quæ singulis mensibus proveniunt, idque ex ipso utero, non verò ex collo aut vagina. Causa dicitur materies fermentativa, in uteri substantia genita; vel materia seminalis è testibus sive ovariiis fæminis sanguini inspirata, quæ sanguinis massæ commixta, eandem fermentat, & ita commovet, ut singulis mensibus necesse sit menstruorum fluxum pati. Incipiunt, cum juvenulæ pubescunt, anno scilicet duodecimo vel decimo quarto; desinunt verò naturaliter, in gravidis, lactantibus & effæctis, ann. 40. 50. Etiam vocatur menstruum, profluvium mulierum, Lunare virus *Obidio*, profluvium genitale *Plin.* μῆνος καθέσσεις ἕμμοι, ἕμμονα, γυναικῆα *Theophr.* Germ. der Weiber Zeit! Monatliche Zeit.

MENSTRUUA ALBA, vid *Fluor Albus*.

MENSTRUUM MULIERUM, vide *Menses*.

MENSTRUUM Chemicis est liquor conveniens, quo mediante solutiones & extractiones corporum perficiuntur. Duplicia sunt universale & particularia. Illud titulo *alcahest* venire solet; Hæc verò iterum dividuntur in *aquea*, ut γ simpl. vel destillata; *sulphurea*, ut spiritus & olea: & *salina* eaque tam *acida*, ut

acc-

MESOPLEURII, sunt musculi intercostales, in utroque latere viginti duo, undecim externi & totidem interni sunt. *Εκ μίση media, & πλόρη* latus.

METABOLE, est temporis, aëris, vel morborum mutatio. *Α μεταβάλλω* muto.

METACARPUS, & *Metacarpium*, est manus pars posterior, constituitur ex ossiculis quatuor oblongis, volam manus expandentibus, quæ dicuntur *postscapialia*. *Εκ ε* post, & *καρπός* manus junctura. Vocatur item *torus manus, tubercula, μετακάρπιον*.

METACONDYLI, sunt extrema digitorum ossa. *Εκ ε* post, & *κόρυθα* digitus

METALEPTICUS, est motus musculorum translatus. *Α μεταλαμβάνω* transsumo.

METALLUM, est substantia admodum solida & rigida, quæ in montibus & cryptis subterraneis invenitur: varia genera hoc versiculo continentur.

Sol, Mars, Luna, Venus, Saturnus Jupiter, Hermes.

Inter metalla aurum solidissimum est, cujus tinctura magnis laudibus à chymicis effertur. *Εκ ε* post, & *αλλο* alter, quia una inventa vena, altera invenitur; *G Metall.*

METALLURGUS, seu Metallicus, qui in terræ visceribus metalla scrutatur. *Εκ μίανθος* metallum, & *ἔργον* opus. Germ. ein Bergman.

METAPEDIUM, idem quod *Metacarpus*.

METAPHRENUM, est pars dorsi post septum transversum. *Εκ ε* post, & *φρῶ* præcordium.

METAPOROPOEIA idem est quod *Mata-syn-crisis*.

METAPTOSIS, est morbi in alium morbum degeneratio: ut febris quartana in tertianam & vice versa: apoplexia in paralyin &c. *Α μεταπίπτω* recido, relabor, degenero, transeo.

METASTASIS, est morbi demigratio ab una parte in aliam: quod apoplecticis contingit, cum materia, ex qua cerebrum eclipsin patitur, ab eo in nervosum genus excutitur, unde paralyis. *Α μεστήσις* transtatio.

MFTA-

METASYNCRISIS, est medicamenti foris applicati operatio, qua ex intimis recessibus humores evocantur. Vide *Oribasium* lib. i. cap. 34. Ex π trans, & $\sigma\upsilon\upsilon\kappa\epsilon\iota\sigma\omega$ coagmento.

METATARSUS, sunt quinque pedis ossicula, tarsi ossibus connexa, quæ plantam pedis constituent. Ex π post, & $\tau\acute{\alpha}\rho\sigma\epsilon\varsigma$ crates, tarsus.

METHODICA MEDICINA, est, cujus Author fuit *Themison Laodicæus*, excultor *Thessalus Trallianus*, qui artem sex mensium spatio addisci posse clamitabat. Hi signis & causis neglectis ad laxum & strictum in omni morbo respiciebant. Ex π cum, & $\acute{o}\delta\delta\epsilon\varsigma$ via.

METHODUS, est pars Medicinæ qua per indicationes auxilia inveniuntur, ut deperdita hominis sanitas restituatur. Ex π cum, & $\acute{o}\delta\delta\epsilon\varsigma$ via.

METOPUM, est frons, sive pars faciei supra oculos. Ex π post, & $\acute{\omega}\psi$ oculus.

METRENCHYTA, est instrumentum, quo liquores utero immittuntur. Ex $\mu\acute{\eta}\tau\epsilon\upsilon\varsigma$ matrix, uterus, & $\chi\acute{\upsilon}\omega$ fundo.

MIASMA, est inquinamentum contagiosum, quod spiritibus & sanguini (ut in peste & scorbuto) admisceatur. A $\mu\iota\alpha\iota\omega$ inquino,

MICATIO sanguinis *Harthao* aliisque denotat motum istum sanguinis internum, qui ab ejusdem partibus constituentibus volatilibus & fixioribus aëreque in pulmonibus admixto producitur & aliis fermentativus, rarefactivus motus, it. fermentatio, rarefactio sanguinis interna vocatur. In hoc motu vita proxime consistit, & eo ablato cessat.

MICROCOSMUS, sic homo dicitur quasi parvus mundus & compendium totius. A $\mu\iota\kappa\rho\acute{\sigma}$ parvus, & $\kappa\acute{o}\sigma\mu\omicron\varsigma$ mundus. Germ. die kleine Welt.

MICROPTHALMUS est, qui à nativitate parvos & fissos oculos habet. Ex $\mu\iota\kappa\rho\acute{\sigma}$ parvus, & $\acute{o}\phi\theta\alpha\lambda\mu\acute{o}\varsigma$ oculus.

MILIARIS HERPES vide *Herpes*.

MINA vid. Mna.

MINERA notat terram, quæ metalla & mineralia continet, ut minera martis seu ferri, minera auri, &c. Deinde significat metaphoricè causam morbificam antecedentem vel remotiorem, ex qua morbus aliquis oritur ut minera febrium &c.

MINERALIA vocantur quæcumque ex terra ejusque visceribus eruuntur nec ad vegetabilia nec animalia referri queunt.

MINORATIO Medicis nonnullis vocatur evacuatio lenis & moderata, potissimum per alvum. Hinc *Minorativa* eadem sunt quæ *laxativa* seu *Lenientia*.

MISERERE MEI sive *Chordapsus* est vehementissimus intestinorum dolor, ab eorum inflammatione, aut involutione & motu peristaltico inverso, unde excrementa alvina superius per os excernuntur, ortus. Vide *Ileon* & *Chordapsus*. Dicitur quoque *Solus*.

MITELLA, est linteum, in quo brachium læsum fauciumque suspenditur. Germ. ein Arm-Band.

MIVA est caro sive pulpa mali cydonei saccharo in consistentiam spissam cocta. Germ. Quitzen-Brod.

MIXTURA est substantia *solida* vel *liquida*, ex variis medicamentis commixta. Mixturæ pro scopi, quem habet Medicus, diversitate variæ admodum sunt; guttis maximè vel cochlearibus quandoque haustu usurpandæ, conficiuntur autem vel ex liquoribus solis, quales sunt præcipuè aquæ destillatæ, spiritus, & olea, quovis modo inter se mixtis, sic ut aquæ miscantur aquis, olea oleis, Aquæ Spiritibus, &c. vel ex iisdem cum syrupis convenientibus, pulveribus, confectionibus, opiatis, sive omnia concurrant, sive unum aut alterum tantum adsumatur.

MINA sive *Mina*, *Attica* continet Drachmas centum, sive Uncias duodecim & semissem: *Romana*. Drachmas nonaginta sex, vel Uncias duodecim: *Alexandrina*.

drina Drachmas centum & sexaginta five Uncias viginti. Ionicè dicitur *Miaa*.

MODIOLUS, est trepanum, five Anabaptiston, quo utimur in profundis ossium corruptionibus, contusionibus; fissuris & fracturis; non facile tamen adhibendum, nisi primo ossium prominentiæ & frustula pungant. 2. Cum suprema tabula integra, sed depressa & infima disrupta sit. 3. Cum sanguis extravasatus, corruptione sua, hominem jugularet. *Modus perforationis* hic est. Derasis capillis, cutis in formam crucis usque ad pericranium, prudenter musculos temporales & suturas cavendo, est incidenda, & pro hac vice vulnus obligandum, nisi sanguinis profusio tam pauca sit, ut simul etiam pericranium à subjecto cranio diduci possit: deinde post aliquot horas, ægri auribus obtutatis, Modiolum masculum sumito, cujus cuspis firmiter in cranio est collocanda, sed tam procul à fissura five fractura, ne dentibus suis eam, multo minus futuram, attingat: quanquam nonnulli suturas non magnopere vitent, & nos certiores reddant, se eas tam feliciter, quam alia quævis loca perforasse. Tum modiolum manu sinistra fortiter teneto, eum dextra circumducendo, donec circulum mediocriter profundum incideris, postea fæminam (in cujus medio nulla cuspis) accipe, & eandem ut ante circumducito: interim scobem auferto & modiolum ad lubricandum & refrigerandum in oleo & aqua tinguo & madefac. Sanguis jam apparens signum est te ad secundam tabulam penetrasse, & tum lenius premendum, ne meninx incautè lædatur, ubi vacillare incipit ossiculum, vectim inter crepidines inserito, dissolvito, & illud volsella eximito, Græcis *κοινίον* & *κοινίσις*. Germ. ein Trepan.

MOLA, *Patella* seu *rotula*, est os rotundum & latum, imponitur articulationi femoris & tibiæ, ubi genu, membranoso ligamento cingitur, excepta mola.

Græcis

Græcis κόγχη, κόγχη μάλη, ἐπιγοισαῖς ἐπιμυλῖς Hip-
 poc. μυλακρεῖς Hipponacti. Germ. die Knie-Scheibe.

MOLA CARNEA est substantia carnosa quandoque
 etiam fungosa sine ossibus & visceribus; sæpe instar
 sanguinis concreti, nigra: & nonnunquam durissima,
 loco foetus præternaturaliter in utero concepta & ge-
 stata. ein Mond-Kalb.

MOLARES seu Maxillares dentes, Græc. μύλη &
 γόμφιοι vide *Dentes*.

MOLLIENTIA; vide *emollientia*.

MOLOPES, vibices enchymoma, sugillationes, idem
 sunt. Dicuntur rubores vibicum instar in febribus
 malignis & pestilentialibus producti, μάλωψ vibex.
 vide *enchymoma*.

MOLYNSIS, est læsio chylicationis seu digestionis
 ciborum. Coincidit cum *Cruditate*.

MONOCOLUM est *intestinum cæcum*.

MONOHEMERA, sunt morbi, qui uno die curantur,
 ut ephemera febris. Ex μόνη sola, una, & ἡμέρα dies.

MONOPAGIA, vide *Monopogia*.

MONOPEGIA est acutus capitis dolor, unum locum
 occupans. Ex μόνον solum, & πιγνύω compingo. Germ.
 ein seitiger Haupt-Schmerz.

MONORCHIS est qui unum duntaxat testiculum
 habet.

MONS VENERIS nominatur superior pubis mulie-
 bris pars, præ reliquis nonnihil eminentior & crispior,
 quam in veneris castris militaturi omnium primo
 conscendere debent. Germ. der Venus-Berg.

MORBILLI; quasi parvi morbi, sunt maculæ ru-
 bæ, quæ à contagio in sanguine contracto excitantur,
 quæ neque in molem attolluntur, neque suppu-
 rantur, à variolis ut magis & minus tantum differunt.
 Ab Arabibus *Bothor*, vocantur. Germ. die Masern.

MORBUS est ejusmodi corporis constitutio, qua a-
 ctionibus rectè obeundis sumus inepti: vel, est con-
 stitutio hominis prava, functiones qualescunque læ-
 dens.

dens. Secundum *Sylvium de le boe* morbus est duplex, *prava conformationis* vel *intemperiei*: *prava conformatio* est sextuplex; consistit enim in Numero, Magnitudine, Figura, Cavitate, Superficie & Situ. *Intemperies* verò est, *Occulta* vel *manifesta*. *Occulta* est venenata, contagiosa, & pestilens: *Manifesta* est simplex; ut calida, frigida, humida, sicca &c. vel composita ubi plures qualitates peccant, ut Frigida & Humida, Calida & Humida, &c. Morbus dicitur etiam per Idiopathiam, Protopathiam, Deuteropathiam & Sympathiam. Item morbus est Simplex, Compositus, Multus, Complicatus, Connexus, disjunctus, Magnus, Parvus, Benignus, Malignus, Brevis, Acutus, Longus, Continuus, Intermittens, Salutaris, Dubius, Lethalis, Sanabilis, insanabilis, Exquisitus, Spurius, Hæreditarius, Nativus, Adscititius, Sangvineus, Bilanius, Pituitosus, Melancholicus, Vernus, Æstivus, Autumnalis, Hybernus, Pandemius, Epidemius, Sporadicus.

MORBUS REGIUS, idem quod *Icterus*.

MORETUS mulierculis nostris usitatissimum potitionis genus est, quod parari faciunt, ubi præsumptio imprægnationis adest, persuasum nimirum sibi habent, falsam imprægnationem eo exturbari, veram corroborari. Moretum dicitur, à Moris seu diamoro ingrediente.

MORIA, *stupiditas, fatuitas, stultitia, stoliditas* &c. est judicii & intellectus defectus; Oritur præcipuè ab imaginationis & memoriæ deliquiis. A *μωρη* stultè ago.

MOROSIS, idem quod *Meria*.

MORPHÆA, idem quod *Alphus*.

MORS quid sit, notum, causa ejus proxima est motus sanguinis interni cessatio, sive ex defectu spirituum, sive disproportionem humorum vitalium graviori, sive alia causa fit.

MORSELLI, idem quod *Morsuli*.

MORSULI seu *Morselli*, *Tabula*: medicamenta sunt quadrata ut plurimum, parata ex pulveribus & similibus saccharo soluto susceptis, superque tabulam ligneam, lapideam, cupreamve effusis: ut consolidentur. Germ. *Morsellen*.

MORSUS CANIS RABIDI, idem quod *Cynantropia*.

MORTARIOLA seu cavernæ, loculamenta sunt, quibus singuli dentes sunt infixi. *βόθρα Galeno*, *ἄλυσκοι Poll. Rufo*.

MORUM, idem quod *Pladarosis*.

MOTOS, est linteam carptum, quod ulceribus inditur, quo etiam sanguinis fluxus sistitur, Vulgo *Carpi*. Α *μωτόν* linteammentum vulneribus indo.

MOTUS physice loquendo unicus tantum est nempe *localis*. In animalibus & homine duplex est: partium solidarum & fluidarum. Partium solidarum motus in genere *animalis* audit, eò quod à spiritibus animalibus tanquam causa principali producitur. Distinguitur in *spontaneum*, qui voluntatis imperio subicitur & *non spontaneum*, qui citra voluntatem nobis nec scientibus nec volentibus contingit. Illius exemplum sunt motus musculorum externorum, e. g. artuum; hujus verò motus cordis, peristalticus intestinorum. Subjectum motus sunt fibræ motrices carneæ, sive sibi relictæ & in membranas coagmentatæ, ut in ventriculo & intestinis; sive in musculos perfectos collectæ.

MOTUS PERISTALTICUS, vide *Peristalticus*.

MOXA notat medicamentum ustioni cutis destinatum, potissimum in curatione arthritidis & podagræ. Paratur verò ex lanugine artemisiæ, quæ à contritione plantæ exsiccata remanet.

MUCCUS, idem quod *Mucus*.

MUCAGO, est extractio viscida mediante aqua ex feminibus, gummi radicibus &c. facta. Germ. *Echleim*.

MUCI-

MUCILAGO, idem quod *Mucago*.

MUCRO CORDIS sive *Apex*, est inferior pars cordis cuspidata.

MUCRONATUM OS, vide *Ensiiformis cartilago*.

MUCUS Græcis *μύξα, λέμφος, βλέμμα, κόρυζα*, est excrementum liquidum, crassum & viscidum, quod ex procesibus papillaribus per os cribriforme & glandulis proximis ad nares & palatum defluit.

MULIEBRIA, vide *Cunnius*.

MUMIA notat primo cadaver humanum in *Ægypto* potissimum balsamatione artificiosa à putredine vindicatum. Deinde Helmontio aliisque significat corporis partem tenuissimam, spiritualement, cuique pro natura sua ingenitam, in morte & post mortem, item in excrementis aliquandiu permanentem, cum affectionum, tum virtutum ejusdem intimatum & propriissimarum plurimum abundantem, beneficio cujus, interveniente transplantatione, varii, singulares & mirandi effectus præstari possint, tum in proprio tum alieno subjecto. Hinc orta est *virtus mumiæ*, quæ à dicto autore ejusque affectis pro causa curationum magneticarum aliarumque abstrusarum affertur; sed quam verè, ipsi viderint.

MUMISATIO denotat hodie præservationem cadaverum omnis generis à putredine, quæ etiam balsamatio audit. Perficitur à nonnullis maceratione in \ominus * ci, \ominus c ☿ , spiritu vini rectific. aliisque liquoribus. Videatur *Clauderus de Balsamatione*.

MURIA est aqua salsa, salugo, potissimum ex aqua parata, qua condiuntur pisces marini aliaque.

MUSCÆ CAPUT idem quod *Myocephalum*.

MUSCULUS est pars Organica, duobus tendinibus & fibroso seu carnosio-ventre instructa, cujus officium est membra appensa movere. Motio illa seu contractio fit, quando à cerebro per nervos ad tendines spiritus animales fluunt, qui propter instinctus è tendinibus versus medium musculi alicujus ventrem protrahunt.

ritantur, ipsumque versus medium contrahunt, iterumque actione absoluta, versus tendines recedunt. Veteres muscoli corpus in caput, ventrem & caudam diviserunt, accipientes pro capite, muscoli extremitatem, parti ad quam fit contractio connexam; pro cauda, muscoli finem seu portionem parti movendæ insertam, pro ventre denique partem muscoli intermediam, quæ carni mole tumidior conspicitur. Deinde pro motu obeundo, supponebant musculum, circa caput & ventrem intumescere, & deinde quoad longitudinem decurtatum, partem appensam sibi propius attrahere, sed quo ritu id fiebat, magnum apud illos silentium est. Musculi sunt vel cavitatibus vel artibus destinati, qui omnes à figuris, locis & actionibus variis diversimodo denominantur Græc. *μῦς* G. ein Muskel.

MYCTERES, sunt nares, sive humorum pituitosorum, per processus papillares è cerebro delabentium & stillantium, receptacula.

MYDESIS, est corruptio sive putredo, ex nimio madore. A *μυδία* nimio humore & uligine vitior.

MYDRIASIS, est nimia pupillæ dilatatio, & diffusio visui hebetudinem adferens. Et *ἀμύρορς* obtusè, & *ὀρεῖν* videre.

MYELOS, idem quod *Medulla ossium*, vel cerebri vel medullæ spinalis.

MYLE, idem quod *Mola genu*.

MYLOGLOSSUM, est par musculorum, quod circa dentium molarium postrema oritur, & ligamento linguæ inseritur, linguamque sursum convertere perhibetur. Ex *μύλη* mola sive dens molaris, & *γλῶσσα* lingua.

MYLPHÆ, sunt palpebrarum defluvia: item medicamenta adversus capillorum defluvia.

MYOCEPHALUM, est inchoatus uvæ tunicæ prolapsus, muscæ capiti similis. Ex *μῦς* musca, & *κεφαλή* caput.

MYO-

MYODES PLATTISMA, est musculosa expansio lata in collo, ibi à carnoso panniculo orta. Ex μῶς musculus, εἶδος forma, & πλατὺς latus.

MYOLOGIA, est musculorum enarratio seu descriptio. Ex μῦς musculus, & λέγω narro.

MYOPIA, est quædam visus in rebus distantibus cernendis obscuritas, sed tamen in propinquis perspicacia. Ex μῦς mus, quia murium visum referunt, & ὤψ oculus.

MYOPIASIS, idem quod *Myopia*.

MYOPS, est qui Myopia laborat; Oritur ex eo, quod radii solares nimiam copiam intus subeuntes, objectum percipiendum confuse cerebro repræsentant. Medemur myopiæ vitris concavis. Ex μῦς mus, & ὤψ oculus.

MYRACH, Arabica vox est, & idem sonat quod *Erigastrum*.

MYRACOPUM, est Unguentum lassitudinem auferens. Ex μύρον unguentum, & κόπος labor.

MYRMECIA est verrucarum species, sunt thymoduriora humilioraque, quæ radices altius agunt, majoremque dolorem movent, infra lata, supra autem tenuia, minus autem sanguinis mittunt: magnitudine vix unquam lupini modum excedunt. Nascuntur in palmis aut in inferioribus partibus pedum. A μύρμηξ formica.

MYRINX, idem quod *tyrannum*.

MYRON, idem quod *unguentum*.

MYROPOLA est Unguentarius, qui unguenta vendit. Ex μύρον unguentum, & πωλείω vendo.

MYRTUM, est caruncula in muliebri pudendo, circa rimam, à corrugatione vaginæ excitata.

MYSTAX, est labium superius, ejusque pili in lateribus excrecentes. A μαστίομαι mando.

MYURUS est pulsus decurtatus aut mutilus, sensim decrescens, instar caudæ muris. Ex μῦς mus, vel μέγας pars divisa, & ἔσθ' cauda.

MYXA, est mucus sive humor pituitosus, ex processibus papillaribus ad nares descendens.

N.

NÆVI sunt quædam maculæ nativæ, æquæ duplices, protuberantes & planæ, quæ sunt figura varia & colore diversimodo. Et gravidis ex imaginatione falsa, ebrietate, ecstasi &c. eveniunt. Germ. *Muttermahle*.

NARCOSIS, est stuporis inductio, ut fit in paralyssi; vel ex opio, aliisque stuporem inducentibus. A *ναρκοσία* stuporem induco.

NARCOTICA sunt medicamenta, quæ stuporem inducunt, & dolorem sistunt. A *ναρκεῖν* stuporem concilio: Latinis *Torpor*, *Stupor* & *Hebetudo* sensus motusque, *νάση νάρκηκα* Gal. *νάρκωσις*.

NASALIA, idem quod *Errhina*.

NASCALIA, sunt globuli, ex eadem substantiâ quâ pessaria formantur, qui matricis cervici immittuntur.

NATA, idem quod *Natta*.

NATES CEREBRI, sunt duæ prominentiæ orbiculares, post nervorum opticorum Thalamos, quæ superiori caudicis medullaris parti accrescunt, in homine minores sunt, in brutis verò majores. Græc. *γλωτοί*.

NATTA est tumor magnus & mollis, sine dolore & colore, in dorso præcipuè excrescens quandoque tamen in humero & aliis partibus erumpens, ex tenui quidem radice pendens, ita tamen incrementum sumens, ut aliquot libras pendeat & Melonis vel Cucurbitæ quantitatem æquet; ejus materia est adiposa, ideoque ad steatomata referri debet.

NATURA, idem quod *Cumius*.

NATURALIS FACULTAS, est actio qua corpus, nobis inscius per spiritus animales & sanguinem temperamentum, nutritur, augetur & conservatur; unde etiam excretiones, coctiones & generationes dependent.

NAVI.

NAVICULARE OS, dicitur & *σαφειδης* & cymbiforme, est tertium os tarsi in utroque pede.

NAUSIOSIS idem quod *Anastomosis*.

NAUSEA est fastidium & conatus ad vomitum irritus cum anxietate circa præcordia & salivatione oris, ab irritatione acrimoniæ vitiosæ in ventriculo, quæ tamen ad vomitum insufficientis est.

NECROSIS est sugillatio alicujus partis. *Ανεξιπώ*
morte afficio.

NECULA notat I. *albuginem* tenuem. 2. nubeculam, de qua infra.

NECTAR, est potus Deorum, ut *Ambrosia* cibus. Medicis autem sonat potus medicamentosus, colore tamen, gustu & odoratu gratissimus.

NEMOMENA, vide *Nomis*.

NEPENTHES; Laudanum opiatum, medicamentum verè laudatum. *Theodorus Zwingerus* vir summus & insignis Medicus, primum illud ita appellari censuit. *Nepenthes*, quod latinè dicitur quasi nullus luctus; ob summos & admirabiles quos exerit effectus laudani nomen ei aptissimè & summo jure competit. *Nepenthes* remedium *Helena* fuisse dicitur, quo omnes e corde languores & ægritudines sustulerit, & hilaritatem lætitiâque induxerit. Legitur apud *Homerum* Od. d. *φαρμακόν νηπιθης* remedium tristitiam animò eximens. Dicitur autem à *νη* priv. & *νηπιθ* luctus.

NEPHELÆ, sunt tentes oculorum albedines. Item nubeculæ medio urinæ innatantes. Ita dicuntur etiam maculæ albæ, quæ in unguum superficie nubecularum speciem repræsentant. Græcis *νεφελή* & *νεφέλη* nubes, nebula.

NEPHRITICA, sunt medicamenta, renum morbos auferentia. A *νεφρός* ren.

NEPHRITICUS est, qui renum dolore laborat, sive qui ex renibus laborat.

NEPHRITIS, est dolor renum, sive ab intemperie & inflammatione, sive à calculo & arenulis, sive irri-

tatione plexus nervei renalis productus, cum vomitu & tensione femoris. A νεφρός ren. Germ. Nieren Weh / Stein / Schmerz.

NEPHROS, est ren, utrinque in abdomine unus, qui circa lumbos, sub hepate & liene, situs est; figura est instar phaseoli; substantia ejus ex innumeris glandulis & canaliculis exiguis constat, quæ serum suscipiunt & ad carunculas papillares deducunt, ut tandem per pelvim, ureteres, & vesicam foras eliminetur. Germ. die Niere.

NERVINA sunt medicamenta quæ ob particulas vel volatiles ☉nas alcalicas, vel oleosas balsamicas, vel fixas alcalinas morbis nervosi generis præ cæteris conveniunt, tum spiritus augendo, tum acrimoniam eidem impactam invertendo, aut demulcendo.

NERVUS est pars fibrosa, rotunda, longa, alba, instar cannæ Indicæ porosa, spirituum animalium deductioni inserviens, ut hoc ritu partes corporis mobiles & sensibiles fiant. Intra cranium à medulla oblongata decem Nervorum paria originem sumunt: ut nervus odoratorius, ophthalmicus, oculorum motorius, patheticus, gustatorius, timidus, auditorius, parvagus, linguæ motorius, & cervicis musculorum motor. Intra cranium septem duntaxat paria veteres agnoscebant, quæ hoc distichio continentur:

*Optica prima; oculos movet altera; tertia gustat,
Quartaque; quinta audit; vaga sexta est; septima
lingua.*

Infra cranium triginta paria enumerantur; nempe septem ex colli lateribus; duodecim ex medulla spinali in dorso: quinque ex lumbis, & sex ex osse sacro: Nervi omnes infra cranium oriuntur à medulla spinali, qui per lateralia vertebrarum foramina artibus & vèntribus destinantur. Nervus, tendo & ligamentum malè à Chirurgis confunduntur. Græcis Νεύρον.

NEURODES, est species febris lentæ, sic à doctiss.
Willisio

Willisio dicta; eò quod liquor nerveus ab inde sua desciscens, & crasi sua vitiatuſ, Atrophix causa exiſtit. Ex νεῦρον nervuſ, & εἶδος forma.

NEUROLOGIA, eſt elegans nervorum deſcriptio, quam *Thomas Willisius* omnium præſtantiffimè exhibuit. Ex νεῦρον nervuſ, & λεγω narro, deſcribo.

NEURON, idem quod *Nervuſ*.

NEUROTICA, eadem ſunt quæ *Nervina*.

NEUROTOMIA, eſt anatomica nervorum ſectio. Item nervorum punctura. Ex νεῦρον nervuſ, & τίμνω ſeco.

NEUROTOMUS eſt, qui punctura nervorum laborat. Vel qui nervoſ anatomice diſſecat. Ex νεῦρον nervuſ, & τίμνω ſeco.

NEUTER STATUS Medicis dicitur ille in quo corpus nec perfecte ſanum, nec abſolute ægrum eſt, ſed inter utrumque quaſi ambigit. Duplex ſtatuitur, *deſidentia* quando morbuſ inſtat & ſanitas exinde labefactatur; Et *convaleſcentia*, quando morbuſ quidem devictuſ, nec tamen perfecta ſanitas iterum reſtituta.

NIDOR dicitur odor fœtens & redolens aduſtionem, præfertim pinguium.

NIDOROSA DYSPEPSIA, ſeu cruditas eſt quando odor ante deſcriptuſ in ventriculo generatur, id quod percipi poteſt ex ſaliva, ructu, vomitu.

NIDUS, idem quod *Focus*.

NOCTAMBULO, ſeu *Noctambuluſ*, eſt qui inter dorminendum & ſomniandum è lecto nuduſ ſurgit, januaſ & fenetraſ aperit, & per loca quævis alta, etiam periculoſiſſima obambulat, abſque ejuſ perceptiſne aut judicio: Cauſa ejuſ non facile explicabitur niſi ſomnuſ in totalem & partialem dividatur; *totaliſ* eſt ille ſomnuſ vulgariſ, *partialiſ* vero in hoc affectu locum tenet, quia objecta quidem videntur & ſenſorio communi offeruntur, ſed ad imaginationiſ locum,

ut percipiantur, non penetrant. Græcis νυκτοβάται
 νανοβάται. Germ. Nacht-Wanderer.

NOCTILUCA inter alia notat inventum recentius,
 corpus nempe duplex, solidum & liquidum, ex di-
 versis subjectis arte chimica paratum, quod in tene-
 bris lucem emittit. Paratur tum ex creta & spir. ni-
 tri; tum Urinæ magmate & arena. Vid. *Boyle* de No-
 ctiluca aereâ & Glaciali.

NODULUS, *Nodus*, κρεκυφάνιον est sacculus linte-
 us, medicamentis morbo convenientibus impletus,
 qui in cantharo cerevisiæ aut vini pleno inditur, cu-
 jus tinctura ægris propinatur.

MODUS, idem quod *Ganglion* & *Nodus*.

NOLI ME TANGERE, species canceri, cum in facie,
 præsertim supra mentum, circa os & nasum. Oritur
 tumor vel ulcus, exulcerati canceri speciem gerens,
 lente in initio crescens, quasi pustula parva, toto an-
 no manet, quod aliàs minus sævum quam cancer, &
 cancer plus rodit uno die quam noli me tangere uno
 mense.

NOMAS, est ulcus putridum & depascens. A νόμος
 depasco. Unde apud *Herodotum* νιμοισκρόν depasco
 cadaver: Nemomena sunt quæ excreſcentem carnem
 exedunt.

NOSOCOMIUM, est domus publica, seu Hospitium
 commune, in quod pauperes ægri recipiuntur, de-
 cumbunt, & curantur. Ex νόσος morbus, & κομίσω cu-
 ram gero. *Nosocomia* est ægrorum curatio. Germ. ein
 Stechen-Haus / Lazareth.

NOSOLOGIA, idem quod pathologia. A νόσος mor-
 bus, & λέγω narro.

NOSOS idem quod *Marbus*. A νοσίζω ægroto.

NOTÆ MATERNÆ, idem quod *Nævus*.

NOTHÆ COSTÆ, sunt costæ quinque (in utroque
 latere) inferiores, spurix dictæ, sic vocantur, quia non
 ut aliæ costæ cum sterno cohærent: neque sunt ve-
 luti aliæ, ossæ, sed ferè cartilagineæ. A νοθήω aduf-
 tero.

tero. Germ. die Bastard-Rippen. *Morbi etiam nothi dicuntur, qui ordinariam & regularem normam excedunt, ut febres tertianæ, quartanæ, & quotidianæ nothæ; pleuritis notha &c.*

NOTUS, est tergum, sive dorsum, quod est posterior thoracis pars. Germ. der Rücken.

NOVACULA, est culter chirurgicus, cujus forma, propter diversimodam operationem, variat: ideoque vix describi potest. *Culter tonsorius* Cic. ξύρον, ξύρος, ξυσίς, Ammonio, μάχαιρα κροτική eadem licentia à *Plutarcho* in *Dione* dicitur, quæ *culter tonsorius à Cicerone*, siquidem tondendi ratio novaculæ aliena est. Aliud enim est ξυρεῖσθαι radii, aliud κρυεῖσθαι tonderi. Germ. ein Scher-Messer.

NUBECULÆ sunt particulæ leves, se mutuo, laxo amplexu comprehendentes, urinæque innatantes. Græcis νέφλαι.

NUCHA, est posterior pars colli, cervix dicta, per cujus cutim Setae trahuntur.

NUCIOSITAS, idem quod *Myopia*.

NUMERO non solum fructus & semina metiuntur, sed & animantium partes, vitelli. Vulgo sic notatur, No. vel Num.

NUTRIMENTUM, idem quod *Alimentum*.

NUTRITIO est actio naturalis, qua continuum substantiæ corporeæ defluxum, alimentis idoneis restauramus. In pharmaceuticis *Nutritio* denotat imbibitionem liquoris qui corporibus siccis aspergitur. Sic lithargyrium nutritur aceto; hinc unguentum nutritum.

NUX, est species doloris capitis, quæ magnitudine nucis sentitur; sicut ovum, clavus, aliæque species.

NYCTHEMERUM, est tempus, denotans spatium viginti quatuor horarum. Ex νύξ nox, & ήμέρα dies.

NYCTALOPIA, est duplex; prima est visus hebetudo nocte vel in locis tenebrosis citra ullum in clarioribus impedimentum; altera est hebetudo in clarioribus

dici lumine, nocte vero & in umbris clara perspicuitas. Ex νύξ nox, & ἐπιτομα video.

NYMPHÆ, sunt colliculi seu summa pudendi muliebris labia, sic dicta, quod aquis è vesica profilientibus adstare reperiantur. Græcis Νύμφη, μύρτον, ὑποδρις, κλητορις, ἐπίδρις, κέρκωσις ubi increverit. Item cavum inferioris labri. Poll. νύμφη.

NYMPHOMANIA, idem quod *Furor uterinus*.

NYMPHOTOMIA, est nympharum excisio, quarum nimia protuberantiâ in nupturis virginibus, sponfus copulâ quandoque frustratur, aut saltem difficulter admittitur; earum excisio *Ægyptiâ* frequens est. Ex νύμφη Nympha, aquarum & fontium Dea, & τίμιον seco.

O.

OBAUDITIO idem quod surditas.

OBELEÆA, est futura sagittalis in cranio, quæ antè coronalem & postèrius lamdoidem futuram attingit; fit enim ex mutua ossium bregmatis conjunctione. Græcis ab ὀβελός veru.

OBLATÆ LAXATIVÆ & purgantes, fiunt ex farina cum saccharo & speciebus purgantibus.

OBLIVIO, est rerum antea perceptarum, cerebro delapsus. Hoc fit cum impressio rerum percipiendarum, cerebrum leviter tetigerit; quemadmodum motus levis vix sentitur, ita vis leviter impressa facile elabatur. Gr. ἐπιληπμοσύνη, μήνη.

OBOLUS, est dimidium scrupuli; pendet grana decem: sic à Medicis scribebatur olim S , nunc verò character iste s̄ in usu est.

OBSTRUCTIO est meatuum, à contractione, vel corpore impactò, oclusio. Germ. eine Verstopfung. Gr. ἰμφοραξίς.

OCCIPUT est posterior cranii pars. G. das Hinters Haupt.

OCHEMA, est liquor seu vehiculum aliquod, quo medicamenta miscentur, ὄχηματὴς τροφῆς est vehiculum

lum alimenti, sive serum in sanguine. Ab *ὄχιον* veho.

OCHTHODES, sunt ulcera, quorum labia collofa vel verrucosa, non maligna tamen. Ab *ὄχθην* ripa, & *ὄδο* forma.

OCULARES DENTES idem quod *Cynodontes*.

OCULUS, est organum visus externum; componitur ex musculis sex, duobus nempe rectis, totidemque transversis, quibus in brutis septimus additur. Tunicas habet septem, adnatam innominatam, corneam, uveam, retiformem, crystallinam, vitream. Humores tres, aqueum crystallinum & vitreum. Habet item Nervum opticum, itidem & pupillam. Germ. das Auge.

OCULI, sunt etiam florum prodromi, quæ etiam gemmæ dicuntur.

ODAXISMUS, est gingivarum pruritus, quando dentes infantibus erumpunt. Ab *ὄδαξω* prurio.

ODONTAGRA vide *forfex*.

ODONTAGOGUM idem.

ODONTALGIA, est dentium dolor, causa est irritatio nervuli dentibus inserti orta à particulis acerbis erodentibus, vel cum sanguine & sero eò delatis, vel in dentium cavitate ex corruptis cibis collectis. A *Strobelbergero* podagra dentium vocantur. Germ. Zahnschmerzen. Ex *ὄδων* dens, & *ἀλγία* doleo.

ODONTIASIS, idem quod *Dentitio*, & *Odontophya*.

ODONTICA, sunt medicamenta, quæ adversus dolores dentium adhibentur. Ab *ὄδων* dens.

ODONTOIDES, quod denti simile est; ut dens secundæ vertebræ & aliorum ossium. Ex *ὄδων* dens, & *ὄδο* forma.

ODONTOPHYJA, idem quod *dentitio*, sive dentium eruptio. Ex *ὄδων* dens, & *φύω* cresco.

ODORAMENTUM, est medicamentum odoris gratiæ adhibendum; componitur ex ladano, styrace, benzoïn, moscho, zibeto, &c.

ODORATUS, est sensus, quo, ex motu & irritatione nervorum, nasi membranis insertorum, effluvia odorifera sensorio communi offeruntur & repræsentantur, G. *der Geruch*.

OECONOMIA, est rei familiaris dispensatio. Notat etiam dispositionem quamlibet in genere; hinc dispositio corporis animalium dicitur *oeconomia animalium*. Ex *οἶκος* domus, & *νίμω* distribuo.

OEDEMA, ab *Hippocrate* aliquando latè pro omni tumore p. n. sumitur, strictè verò, est tumor p. n. à pituità originem trahens, albus, mollis, indolens, per congestionem frequentius, quam per affluxum humorum, genitus; sine pulsu, & digitis facile, cedens. Ejus origo præter pituitam posset esse lymphæ vel succus nutritivus extra vasatus, & in gelatinam congelatus. Ab *οἰδέω* tumeo, inflatus sum. Barbaris *Urdemia* Ein dicker wässerichter Geschwulst an Schenckel.

OENELÆON est mistura vino & oleo constans.

OENOIDES, est vinum dilutum; aut latex vino analogus. Ex *οἶνος* vinum, & *ἰδος* forma. Germ. *Bewässerter Wein*.

OENOMEL, est mel vinosum. Ex *οἶνος* vinum, & *μέλι*.

OESOPHAGÆUS est musculus, œsophagi constrictor, sphincter dictus.

OESOPHAGUS, est fistula membranacea, à faucibus ad stomachum tendens, qua cibus in ore masticatus & saliva mixtus ad ventriculum transit: tunicas habet quinque *prima* & *extima membranacea* quo etiam ventriculus vestitur, à peritonæo, sumit originem. *Secunda* est *musculosa* quæ duplici fibrarum muscularium serie constat, quarum superior spiraliter descendit à superiori parte ad inferiorem, inferior autem, à stomacho spiraliter ascendit superiora versus. *Tertia* iterum *membranacea* est, qua mediante musculosa & nervæ colligantur. *Quarta* prorsus *nervæ* est, quæ tendi-

tendinem constituit musculosæ tunicæ. Quinta glandulosa est ex glandulis minimis conglomeratis constans. Similis structura etiam in ventriculo & intestinis reperitur. Fortè ab οἶσος vimen, quia fibræ ejus viminis instar contextæ sunt: vel ab οἶσω Fut. Α φέρω feram, quia omnes cibos versus ventriculum fert, & φάγω edo. vocatur item gula, λαίμος σίμαχος, ἰαθμὸς Eustat. Germ. der Schlund.

OESYPUS Plin. lana succida eidem, vellus succidum Mart. Obidius, OEsypum exponit succum ab immundo ovis vellere demptum, Plin. lib. 29. sordes sudoremque lanis ovium adhærentes. Versantur itaque non parvo in errore, qui OEsypum interpretantur pro scybalis & stercoreis pilulis ovium lanæ inhærentibus; cum Plinius eodem in loco nomine alio eas donet, videlicet sordes caudarum in pilulas concretas appellans. οἰσπρον, quasi, οἶσος ῥυπος, & οἰσπη.

OFFICINA Medicis denotat locum asservandis medicamentis tam simplicibus quam compositis destinatum. Hinc cum cognomine, dicitur pharmaceutica. sine Apotheke.

OFFICINALIA medicamenta sunt ea quæ in officina ad usum extemporaneum servantur nec de novo parari debent, e. g. theriaca &c. opponuntur Magistralibus.

OLECRANUM sive Ancon, est processus major ulnæ sive ossis cubiti primi. Item suprema humeri pars. Ab ὀχρῆ cubitus, & κεφάλιον caput.

OLECRANUS, idem quod Anconæus.

OLFACTUS, idem quod Odoratus.

OLIGOPHOROS, est vinum tenue, paucis spiritibus gaudens. Ex ὀλίγον paucum, & φερῶν fero. Germ. ein leichter Wein.

OLIGOTROPHIA, est imminuta nutritio. Ex ὀλίγη pauca, & τροφή alimentum.

OLIGOTROPHUS, est cibus minus nutriens, cui oppo-

opponitur polytrophus. Ex ὀλιγοῖς paucum, & τρέφω nutrio. G. *Spesse die wenig nährt.*

OMASUS est tertius ventriculus animalium ruminantium ut boum & ovium, continens plures plicas majores & minores.

OMENTUM, *Reticulum*, sive intestinorum operimentum, est membrana duplicata, intestinis instrata, pinguedine & vasis ad instar retis piscarii intertexta, glandulis quoque duabus aut tribus dotata, Ventriculo, Colo, & Pancreati annexa, ut intestina calore suo foveat, utilis: habet lactea quædam vasa & lymphatica, item ductus & sacculos adiposos per plures, de quibus videatur *Anatomia nostra reformata*. Græcis ὀπίπλωσι Germ. das Netze.

OMOPLATA & *Homoplata*, idem quod *scapula*. Ex ὀμοῦ humerus, & πλάτης latus.

OMPACION est succus uvæ acerbæ; in officinis vocatur *Acresia*.

OMPHALOCELE, est Hernia Umbilicalis: quando nempe Omentum vel intestina circa umbilicum protuberant: quod fit relaxatione vel ruptione peritonæi ex ὀμφαλός umbilicus, & κήλη tumor.

OMPHALOS, vide *Umbilicus*.

ONCOS ὄγκος tumor. Hinc in scholis Medicis frequens est κατ' ὄγκον i. e. secundum molem seu materiam sensibilem crassiorem. Huic opponitur κατ' ὀύρησιν i. e. secundum virtutem seu partes subtiliores & insensibiles.

ONEIROGMOS ὀνειρωγμός pollutio nocturna.

ONYX, vide *Unguis*.

OPERARIUM Gr. ὀργάνειον denotat eam furni chimici partem in qua vasa collocantur & operatio contingit.

OPHIASIS, est capillorum morbus, quo extenuati, hinc inde spatiis intermissis, macularum serpentis instar, decidunt. Ab ὄφιο serpens, & ἴσος simile.

OPHRYS supercilium vid. *cilium*.

OPHTHALMIA, quam *Celsus* lippitudinem vocat, est tu-

est tunicarum oculi inflammatio, orta à sanguine arterioso, ob impeditum per venas refluxum, ibidem collecto & extravasato. Ab ὀφθαλμός oculus. Germ. Entzündung der Augen.

OPIATA, sive electuarium, est medicamentum internum, quod consistentiâ opiatæ Officinali (ut *Theriaca* vel nithridatio) simile, ex variis rebus melle vel syrupo exceptis, in plures doses est concinnatum. Dicitur ita quod ut plurimum opium recipiat ut *Theriaca*, *Mithridatium*, *Diascordium*, *Philonium*, *requies Nicolai* &c.

OPIOLOGIA est opii descriptio, ab ὄπιος succus, & λίσιν narro.

OPISTHOTONOS, est tetanus, sive tensio musculorum cervicis versus posteriora, cujus causa aliquando musculorum cervicis paralysis existit, unde antagonistæ partem intermediam nimis movent, vel quando serosa materia & acris tendines invasit vel quando spiritus animales præter consuetudinem fistulas carnosas subiunt, & non facile recedunt, ita ut fistulæ carnosæ admodum intumescant, & corrugentur, ex ὀπίσθεν à tergo, pone, & τείνω tendo.

OPIUM, est succus papaveris condensatus; purissimum opium fit ex lachrimis albis. Ab ὄπιος succus.

OPPILATIO idem est quod *obstructio*.

OPPILANTIA & oppilativa notat obstructentia, seu adstringentia.

OPTICUS NERVUS sive visorius, est quo species visibiles ab oculo receptæ ad sensorium commune deferuntur; utriusque nervi origo ex thalamis nervorum opticorum provenit, postea hi nervi coeunt, & iterum cranium subituri ab invicem sejunguntur. Ab ὀπτομαι video.

OPTICA sunt medicamenta quæ adversus oculorum affectus valent.

ORBICULI sunt *rotulae*.

ORCHIS,

ORCHIS, est testiculus, cujus substantia in viris nihil aliud est, quam minutissimorum vasculorum semen conficientium congeries: ast in feminis longe aliter se res habet; componuntur autem in iis, ex multis membranis ac fibrillis laxè sibi invicem unitis, in quarum intercapedine plurima corpora alba reperiuntur, quæ ipsi aut secundum aut præter naturam insunt, ovula nempe vel vesiculæ minimæ. Hinc testiculi femininarum rectè ovaria vocantur. Vocantur item *Testes*, *colei* Cic. & Mart. *Vasa* Plauto, *ὄρχηϊς διδυμοί μιζα* Hesiod. *μῶδον* Homer. *ὄρχηϊδια ὄλκοι* Oppiano. Germ. *Hoden*.

ORCHOTOMUS est, qui testiculos excindit; qua operatione animalia castrantur, ne cum aliis coeant. Ex *ὄρχη* testiculus, & *τίμη* seco.

OREXIS, est naturalis cibi appetitus, is oritur à fermento acri ab arteriis cœliacis ventriculo illato, quo tunica nervosa, ejusque nervi inordinatius moventur, ad alimentum idoneum appetendum. Ab *ὄρεξι* cupio. Germ. *die Lust zu essen* Appetit.

ORGANUM est pars, quæ ad sui constitutionem, actionesque perficiendas, rectam & determinatam, sensibilemque conformationem requirit; ut brachium, musculus, cor, &c.

ORGASMUS proprie denotat in animalibus anxiam istam veneris appetentiam, qua determinatis anni temporibus agitantur & summe irrequieta redduntur. Deinde notat quamlibet sanguinis in corpore humano turgescientiam tam secundum naturam quam p. n. Illius exemplum præbet turgescientia sanguinis in corpore muliebri quando menses instant vel fluunt, ex quo impetu dolor dorsi & pulsatio, capitis dolor, hypochondriorum inflatio aliaque symptomata dependent. Tandem strictè notat motum p. n. partium corporis fluidarum, qui sub morborum incursu, inprimis febrium observatur. Ab *ὄργασ*.

OROBIDES, est hypostasis sive urinarum subsiden-

dentia, ervis aut orobis similis. Ex ὄροβος ervum, & οἶδος forma.

ORTHOCOLON, est articuli præter naturalis rectitudo. Ex ὀρθόν rectum, & ὠλον membrum.

ORTHOPNOEA, est vitiata respiratio, qua ægri non nisi cervice erecta respirare queunt ex ὀρθός rectus, & πνοή flatus, spiritus, spiratio. Germ. Schwere Odem.

ORTHOSTADIOS notat eum qui quamvis æger, tamen adhuc ὀρθοστάδιον vivit, i. e. qui leviter ægrotat, ut nondum decumbere cogatur.

OS est substantia dura, frigida & sicca, ex particulis terrestribus & salinis maximè constans, ut sic corporis stabilimentum, ejusque motum facilem reddat & in munimentum quibusdam partibus se præbeat, destinata. Ossium numerus Archangeli 249. constituitur. Alii communiter 304. quidam tot, quod unius anni dies. Numerus tamen incertus est, quia ossa infantium ab adultis differunt; Item quod ossa sesamoidea & dentes in ipsis adultis & senibus certo numero non determinantur. Variant figura, quædam rotunda, plana, acuta, obtusa, concava, spongiosa, solida, oblonga, triangularia &c. Græc. ὀστέον Germ. Bein. Phythologicè ossiculi vocabulum imponitur lapideis corticibus qui nucleos circumdat. G. die Steine in den Früchten/ Kern.

OSCITATIO, *Oscedo* Agell. Græc. χίονα levis quidam motus convulsivus, musculorum faciei inferiorem maxillam aperentium. Quidam quod sit motus levis, quo halituosa excrementa, in vicinis partibus hærentia, illasque irritantia, expelluntur. Germ. das Sehnen.

OSCULA sunt extremæ vasorum aperturæ.

OSCULUM UTERI, est illa uteri angustia, qua vagina in ipsam uterum definit, in virginibus tam exigua est, ut stylum tenuiorem solummodo excipiat, & nullo conatu vel minimus digitus in eam intrudi possit,

possit, ex ea etiam menstrua fluunt. Prominet vaginae capacitate, tinea piscis ori, aut ut *Galenus* mavult, glandi virili persimile est; rimam habet transversam; in virginibus osculum illud exiguum, aut in mulieribus quae saepe pepererunt, majus evadit; si nimium laxetur, vel exulceretur, cicatrice obducatur, vel humidum nimis fiat, sterilitas sequitur. Germ. *der innere Muttermund.*

OSIS *ὄσις* pulsus, pulsio notat in specie motum istum, quo mediante pulsu cordis sanguis in partes distribuitur, sive secundum sive p. n. Olim ipsi opponebatur *ἄλις* tractio. Putabant enim veteres mediante dolore aliisque modis posse sanguinem in partes solidas derivari citra pulsus. Verum haec sententia per circulationem sanguinis explosa est.

OSTEOLOGIA est de ossibus enarratio seu descriptio. Ex *ὄσιος* os, & *λόγος*.

OSTEON, vide *Os*.

OSTOCOPI, sunt dolores ossium, sive potius dolores periostei aut nervorum, ossa subeuntium: ossa enim quatenus ossa non sentiunt. Ex *ὄσιος* os, & *κόπος* labor.

OSTRACODERMA dicuntur animalia, quae dura quadam crusta vel ex toto, vel ex parte cinguntur ut *canceri*, *cochlea terrest.* *conch.* &c. Dicuntur etiam *Teffacea*.

OTALGIA, est dolor aurium, à quacunque occasione orta, ab *ὄς* auris, & *ἀλγίον* doleo. G. *Ohrenszwang* / *Ohrenschmerz*.

OTENCHYTA, *Clyster auricularius* Celso, *αυλος* *ἄγιν* est siphunculus, quo medicamenta auribus immittuntur. Ex *ὄς* auris, & *ἰγχύνω* infundo.

OTICA sunt medicamenta, adversus aurium morbos. Ab *ὄς* auris. Germ. *Mittel zum Gehör.*

OVARIUM, est testis muliebris. Vide *Orchis*. Germ. *der EyerStoß.*

OVIDUCTUS, idem quod *Tuba Fallopiana*.

OVUM

OVUM est species doloris capitis, quæ sentitur magnitudine ovi: & sic à figura, quam ovum occupat, denominationem accepisse videtur.

OXELÆUM, est mixtio aceti cum oleo. Ab ὄξυ acidum, & ἔλαιον oleum.

OXYBAPHON idem quod *Acetabulum*.

OXYCRATUM, est aceti cum aqua mistio: pusca vel posca dictum. Ab ὄξυ acetum, & κρασίμι misceo.

OXYDERCICA, sunt medicamenta visum acuentia. Ex ὄξυ acutum, & δέρκω video.

OXYGALA, est lac acidum. Ex ὄξυ & γάλα Lac.

OXYMEL, est compositio, in formam syrupi, ex aceto & melle. Ab ὄξυ acetum, & μέλι mel.

OXYREGMIA, est acidus è ventriculo ructus. Ab ὄξυ acidum, & ἰρεύω ructo.

OXYRHODINUM, est acetum rosaceum. Ab ὄξυ acetum, & ῥόδον rosa.

OXYS acidus, acutus.

OXY SACCHARUM est medicamentum liquidum ex aceto & saccharo paratum.

OXY NOSEMA, idem quod *morbus acutus*.

OZÆNA, est ulceratio interioris naris tetrum odorem spirans. Ab ὄζω olfacio.

OZE vocatur *Celsi* fœror oris, qualis ante febres cum frigore sentitur. l. 3. c. 11.

P.

P Notat in pharmaceuticis pugillum.

PACHUNTICA, sunt medicamenta incrasantia, quæ sunt potestate frigida, & crassis ramosisque partibus prædita, quæ dum succis tenuioribus permiscantur, partes eorum conjungendo, & inter sese connectendo, crassiorem & stabiliorem consistentiam ipsis tribuunt, ut Bolus armena, Amylum, Nymphæa Amygdalæ, Papaver. A παχύνω incrasso.

PÆDOTROPICA, est pars Hygieinæ, spectans ad puerorum

Q

erorum regimen. Ex *παῖς* puer, & *τέρας* ratio, modus. Vel à *τρέφω* nutrio.

PALATUM, est superior oris pars, instar tholi leviter concavum, unde & oris cœlum appellatur. Item *ὑπερώον ἄρσενος*, ἔργα *λεκ* Galeno. Germ. *der Obertheil des Mundes / der Gaumen*.

PALINGENESIA, est regeneratio, qualem Chimici nonnulli statuunt, quando plantam post destructionem igne factam, ex sale suo vel cineribus iterum produci posse contendunt.

PALLIATIO, sive cura palliativa, est therapœia, qua morbi incurabiles, quantum fieri potest, medicamentis localibus, mitigantur.

PALINDROME, est morbus recidivus. Ex *πίλις* iterum, & *δρομή* cursus.

PALMA est interior manus pars, vola dicta.

PALMUS, est tremor & palpitiatio cordis, à convulsione aut irritatione nervorum cujus causa in sanguine vel succo nervoso consistit, vel in aquâ pericardii. A *πάλλω* vibro, quatio. Germ. *das Herzhoben*.

PALPEBRÆ sunt integumenta oculos claudentia & tegentia: constant ex cute, membrana carnosa, musculis, tunica tarsis & ciliciis suntque vel superiores vel inferiores. Germ. *die Augenlieder*.

PALPITATIO CORDIS NATURALIS, fit in systole cordis, dum conus, & latera simul contracta angustantur, basis cum vasorum radicibus, ob sanguinem illic aggestum, & nonnihil hærentem, aut repercussum, ampliata extumescit. Sæpe à spasmis cordis, præternaturaliter palpitiatio inducitur, vel à materia crassa, aut irritante, quæ cordi inhæret, concitatur. G. *das Herzklopfen*.

PAMPINIFORMIA VASA sunt vasa præparantia dicta, seu arteriæ & venæ, quæ ad testes tendunt, & pampinos æmulantur.

PANACEA, est medicamentum universale, omnes mor-

morbos indifferenter curans; sed an detur, dubito: de tinctura solis, lapide philosophico, plurima plurimi jactant. Ex πᾶσ' omne, & κίοναί sano, medeor.

PANARITIUM, idem quod *Paronychia*.

PANCHRESTUM dicitur medicamentum, quod omnibus vel saltem plurimis usibus inservit. Ex πᾶσ' omne & χρησῶς utilis.

PANCOENUS, idem quod *Pandemius*.

PANCHYMAGOGA, sunt medicamenta purgantia, quæ vim habent, omnes humores vitiatos è corpore educendi. Ex πᾶσ' omne; χυμὸς succus, humor, & ἄνω duco. Germ. ein allgemein ausführend Mittel.

PANCREAS, *Pancretion, Pancreon, Callicreas, Calli-creon & Lalles* Synonyma sunt. Gr. πᾶνκρεας, est glandula conglomerata in abdomine, sub posteriore ventriculi parte sita & duodeno intestino alligata, usque ad hepatis & lievis regiones extensa, cujus munus est succum lymphaticum volatilem & insipidum, per proprium ductum ad duodenum, ulterioris chyli fermentationis & volatilisationis, nec non bilis subjugationis & attemperationis gratia, ablegare. Glandula hæc maxima est in toto corpore, in hominibus mediocris, in canibus ulnæ magnitudinem non raro excedit. Ex πᾶσ' omne totum; & κρέας caro, quasi diceret totum carnosum.

PANDALEA, neoterici ferè vocant, idem quod electuarium solidum, nisi quod *Pandaleon* integrum remanet. Etenim saccharum ritè coctum pixidi infunditur, ac solidescere sinitur: æger fractam partem accipit instar eclegmatis: Pandaleon à rotulis morsulisve non nisi forma differt.

PANDALITIUM, idem quod *panaritium* seu *paronychia*.

PANDEMIUS sive morbus communis; est morbus ejusdem speciei, qui in una regione plures simul invadit. Ex πᾶσ' omnis, totus, & δῆμος populus. Germ. eine allgemeine Seuche.

PANDICULATIO, Græc. *σχορδισμός, σχορδισημα*, est musculorum per totum corpus dilatatio & distensio quædam convulsiva, quâ vapores copia ipsos irritantes, discutuntur.

PANICUS est repentinus terror & consternatio: Dicitur à *Deo Pan*, qui minatus terrorem immittit *Pan* Pastorum numen olim fuit.

PANNICULUS CARNOSUS est membrana in homine pinguedini subjecta, in plurimis locis satis crassa & musculoſa, in aliis iterum membranosa, plurimos ductus adiposos emittit, & velamentum toti corpori præbet. Germ. *die Fleischichte Haut*.

PANNUS OCULI idem est quod *unguis oculi*, vid. *perygium*.

PANUS, est species bubonis sub axillis, faucibus, auribus & inguinibus in partibus sc. glandulosis. Sumitur etiam pro phygetio.

PAPILLÆ INTESTINORUM, sunt glandulæ exiguæ, quibus intima intestinorum tunica referta est, quæ humorem lymphicum in cavitates intestinorum exprimit.

PAPILLA, est prominentia rubra in medio mammarum confita, cujus pori recipiunt omnes tubulos lactiferos, à glandulis mammariis prodeuntes. Græc. *Συλη*.

PAPILLARES processus, sunt extremitates nervorum olfactoriorum, quæ muscosos humores, per fibras, os cribiforme perforantes, in narium cavernas & palatum deducunt.

PAPULÆ, idem quod *Pustula*, vide *Exanthemata*. Item species morbillorum, quæ etiam *Boa*, *sudamina*, *fervida eruptiones* & *rubida cutis aspredines* dicuntur.

PARACELSISTICA MEDICINA, idem quod *Hermetica*.

PARACENTESIS sive punctio est perforatio thoracis vel abdominis, per cannulam cuspidatam. In thorace fit, quando repletus est pure vel aqua, & pun-

punctio instituitur in latere, intra quintam & sextam vertebram. In abdomine verò cum illud Hydrope ascite intumet, ad latus lineæ albæ abdominis, in musculis rectis & oblique ascendentibus: adsint vires robustæ, & purgatio præcedat, etiam sint pulmones, intestina reliquaque viscera incorrupta, quum umbilicus protuberet, aliam viam ne iinvestigato, ibi vero apertionem moliri necesse erit. Pus, aquamve ne simul educito, sic enim ægrum jugulares, sed per partes, ut septenis diebus libram, aut libram unam semissem, secundum ægri vires. Operatione peractâ emplastro astringente & conglutinante vulnus obturandum. Si meatus & vasa intus sunt rupta, ex Paracentesi auxiliùm quærere, esset oleum & operam perdere, ideoque hæc naturæ committenda. A παρακέντησις compungo.

PARACHETEUSIS, idem quod *Derivatio*.

PARACMASTICA, est febris continua decrescens: item ætas declinans. A παρακμάζω decreasco.

PARACME, vide in *Actis*.

PARACOPE, in specie notat delirium levius in februm potissimum fervore.

PARACYNANCHE, est inflammatio, cum febre continua & respiratione difficili, in musculis laryngis exterioribus, excitata, Ex παρα de, κύων canis, & ἄγγυα ngo.

PARALYSIS, est motus voluntarii, aut sensus vel utriusque in toto corpore vel in aliqua ejus parte, abolitio. Oritur à resolutione potissimum tendinum & musculosarum fibrarum in musculis ex alteratione earum insigniori, ut humiditate, frigiditate nimia &c. Juxta alios etiam dependet ab obstructione, abscissione, contusione aut pressione nervorum, id quod tamen potius paraplegia dicendum secundum Hippocratem. A παραλύω dissolvo. Germ. eine Lähmung.

PARAMESUS, est digitus mediò proximus, minimoque

PARENCEPHALOS, idem quod *Cerebellum*. Ex *παρὰ* juxta, post, & *ἐγκέφαλος* cerebrum. *παραγκελις Herophilo*. *ἔγκευτοι Galeno*, *ἐπίκευτοι Poth.* *ἐπίκευτος ἐγκέφαλος.*

PARENCHYMATA *Erasistrato* denotabat propriam cujusque visceris substantiam, quæ inter vasorum intercapedines consistit ut in hepate, liene, renibus &c. Ita dicebatur, quod credebatur ipsam esse nil nisi sanguis ex vasis suis effusus & circa eadem concretus, *παροχύω* circumfundo. Hodie ubi dictorum viscerum substantia accuratius cognita est, ista veterum fabula merito exploditur.

PARESIS idem est quod *paralysis* vel potius *paraplegia*. In specie notat eam paraplegiæ speciem quæ colicæ convulsivæ succedit, translata materia ad principium nervorum. Hinc communiter vocatur *paresis ex colica*.

PARISTHμία, sive *Amygdala*, sunt glandulæ duæ, quæ tamen tenui, lataque productione inter sese connectuntur, sinum habent utrinque unum communem, amplum & ovalem in os apertum; usus præcipuus est, materiam quandam viscosam, sive pituitosam in fauces & os effundere. Vocantur etiam *tonsilla*, *αἰνιάδις μήλα*, & *σάγγα Hippocrati*, *Anias*, Germ. die Mandeln. Ex *παρὰ* juxta, & *ἰσθμὸς* isthmus.

PARONYCHIA, est tumor præternaturalis in digitorum extremitatibus insignem dolorem movens. Originem habet ex humore acri & maligno, tendines, nervos, periosteum, imo os ipsum corodere valente. Ex *παρὰ* juxta, & *ὄνυξ* unguis. Latinis *Paronychium*. Germ. der Wurm am Finger.

PAROPIÆ sunt anguli oculorum minores, qui ad tempora spectant.

PAROTIDES, sunt glandulæ post aures sitæ. Item, tumores p. n. glandulis, post aures, contingentes. Ex *παρὰ* pone, juxta, & *ὄς* auris.

PAROXYSMUS, est pars periodi morborum, qua intenduntur & exacerbantur: estque vel ordinatus, qui certis temporibus intensiois affligit, ut in febre tertiana: vel inordinatus, qui nullum certum intensiois tempus observat; sed nunc hoc, nunc illo die redit; nunc citius, nunc tardius infestat, ut in febre erratica. Vocatur & *periodus*, *accessio* Celso, exacerbatio aliis, *παροξυσμός*, *εισβολή* Gal. *λήψις* Arist. cujus ipsius initium *ἀρχή* & *ἰπισημασία* Galeno dicitur. A *παροξίζω* exacerbo.

PARS est etiam in Medicina quicquid totum complet & integrat, seu quod ad corporis integritatem ullo modo spectat. Partes sunt vel sensibiles vel insensibiles: similes & dissimiles; organicæ vel inorganicæ: principales & ministræ &c. Græc. *μέρος* & *μοῖρα* Germ. ein Theil des Leibes.

PARTUS, est foetus maturi in lucem editio. In partu naturali foetus membranis ruptis, caput antrorsum vertit; eoque versus uteri collum inclinato, egressum conatur. Solito more foetus mense nono excluditur, novi tamen *Amstelodami* sexagenarios & quinquagenarios septimo mense editos, aliosque octavo natos. Græc. *τόκος*. *κύημα*. Germ. die Frucht / Leibes Frucht.

PARTUS CÆSAREUS, est quando infantes in difficili partu, ex abdomine & utero excinduntur. *Scipionem Africanum* primo ex utero sectum testatur antiquitas, adhuc superstiti matre; idem de *Manlio* Aliisque creditur; unde omnes Romani Cæsares nomen accepisse vulgo creditur, quia ex eadem familia erant.

Qui Cæsaris nomen sit sortitus.

E Matris Casum fuisse utero.

Germ. der Kaysersliche Schnitt.

PARTUS DIFFICILIS, idem quod *Dysstocia*.

PARULIS, est inflammatio, putredo, aut excrescentia, juxta gingivas. Ex *παρά* juxta, & *ἔλας* gingiva.

PAS-

PASSIO, idem quod *Panthea*.

PASSULATUM est forma medicamenti ex pulpa passularum coctarum & per setaceum trajectarum parati, pertinetque ad Electuaria.

PASTA REGIA idem quod *Morsuli*.

PASTILLUM est pomum odoriferum, fit ex odoratis pulvenibus, qui cera, styrace liquida, Balsamo indico Trajacantho cum tantillo terebinthinæ excipiuntur, & in globum formantur: usus est, ut gratus odor concilietur; sumitur aliquando pro trochisco.

PATELLA, idem quod *Mola genu*.

PATHEMA, est omnis passio, morbus, seu affectus præternaturalis, quo corpus nostrum laborat; Gr. πάθος & πάθημα, παθήμαζα τῆς ψυχῆς sunt animi affectus. A πάχω patior.

PATHETICUS, est nervus quarti paris intra cranium: quarto pari apud *Willisium*, & octavo apud *Fallopium* accensetur. A πάχω patior.

PATHOGNOMONICUM, est signum proprium inseparabile, quod soli & omni convenit, ejusque essentiam indicat, quod etiam à principio ad finem durat: ut in pleuritide vera, semper adest febris continua, respiratio molesta, lateris dolor punctorius & tusis. Ex πάθος affectus, & γνώσκω cognosco.

PATHOLOGIA, est pars Medicinæ, docens præter naturalem corporis nostri constitutionem. Ex πάθος affectus, λέγω dico, enarrō.

PATHOS, idem quod *Pathema*.

PECTORALIA, sunt ea medicamenta, quæ materiæ morbificæ pectori impactæ conveniunt, eam vel attenuando, vel incrassando & leniendo, ut ea, quæ in pulmonibus tusim excitant, ad expectorandum apta reddantur. Gr. βηχικά Germ. Brust-Mittel.

PECTEN Gr. κτῆς notat pubem.

PECTUS est pars thoracis anterior, quæ juguli clavicula est ad diaphragma. Græc. πῶς. Germ die Brust.

PEDICULARIS MORBUS, idem quod *Phthiriasis*.

PEDIUM, idem quod *Tarsus*.

PELICANATIO CHYMICA, idem quod *Circulatio Chymica*.

PELICANUS Chirurgis notat instrumentum extrahendis dentibus destinatum. Dicitur ita ob extremitatis curvaturam instar rostri pelicani.

PELIDNUS, est color faciei plumbeus & lividus, Melancholicis frequens. A *πελος* niger, fuscus.

PELIOMA *πελιωμα* dicitur pars sugillata livida.

PELVIS est locus ille in ventre imo, quo vesica & uterus continetur.

PELVIS AURIUM, vide *Cochlea*.

PELVIS CEREBRI, vide *Choana*.

PELVIS RENUM, est receptaculum membranaceum in utroque rene, quod urinam recipit & in ureteres effundit.

PEMPHIGODES FEBRIS, est quæ ob caloris intensiorem pustulas & bullulas producit: aliis placet febrem esse ventosam & flatuosam. Ex *πέμφιξ* flatus, bulla, pustula; & *είδος* forma.

PENICILLA idem quod *Turunda*.

PENIDIUM sacchari cognomen est, quod fit ex saccharo clarificato per albumen ovi, & postea conspersione amyli trahitur ex unco ad formam debitam.

PENIS, *Muto, Bolis, Colis, Veretrum* Suetonio, *fascinus virilis* Arnobio, *Caulis* Lucillo, *Nervus* Juvenali, *Tentum* Catullo, *Verpus, Virile. Virile membrum* Cic. *Scapus* Virg. *Membrum genitale, cercolipa* Catull. & *Sicula*, *â fica, mentula, virga, Priapus, hasta; cauda salax, σάχη, πῖος ἀνελκᾶϊον* Artemidoro, *σάντιον* Cratino, *πύρος* Suid. *δῆμος* Plar. in comm. *ἔμβολον, βάλατος, Aristoph. ἐρέβειθος, ἐρῶ* Eupolidi, *μύκης σῖτος, σῆμα, τύλος κάπρος, αἰδώς* Hom. *κωλη* Aristoph. *φλίψ γενική* Epigr. quasi genitilis vena, *ροδοία, ψάλη, κορώνη* in oraculo quodam. *ποδίη* Xenoph. *κερήνιουρον, τριέμβολον, ψάα, κορκύτης αἰς οἶος* Artem estque membrum

brum virile, quod constat ex duobus corporibus nervosis, urethra, glande, cute, præputio &c. Germ. *Die Mänliche Ruthe.*

PENTACULUM idem quod *periamma.*

PENIS MULIEBRIS, idem quod *Clitoris.*

PEPANSIS, est vitiat, corruptique humoris in convenientiorem naturæ statum deductio. A *πρᾶνσις* excoquo.

PEPASMUS est humorum præternaturalium coctio, sive (melius) fermentatio & maturatio, quæ iterum in dichotomiam dispescitur; nam una tendit ad finem, ut in *Phlegmone*: altera fermentationis experta est, cum nempe morbi *ἀκμὴ* non superat. A *πεπασίω* excoquo.

PEPASTICUM, est medicamentum mitigans, & cruda concoquens. A *πρᾶνσις* excoquo.

PEPSIS, est coctio sive fermentatio humorum & cibi in naturali corporis constitutione, ut cum cibus in chylum, & chylus in sanguinem vertitur. A *πέψω* coquo. Germ. *Verdauung.*

PEPTICUS dicitur de eo quod pepsin h. e. concoctionem juvat, ut pulveres peptici.

PERACUTISSIMUS MORBUS, vide *Acutus Morbus.*

PERACUTUS, vide *Acutus.*

PERFECTA CRISIS, vide *Crisis.*

PERIAMMA, *Periapton, Amuletum, Xeneston*, Medicamentum est quod de collo suspensum morbum arcere creditur; ac præcipuè pestem. Ex *περᾶνσις* appendo.

PERIAPTUM, vide *Periamma.*

PERICARDIUM, *Involucrum, Bursa, Scrorum* seu *Sacculus membranaceus cordis* est involucrum membranaceum, quo totum cor investitur: à glandulis, supra basin cordis residentibus, per vasa lymphatica humor limpidus in ipsum derivatur (ut cor lævius reddatur, vel ut aliis placet, refrigeretur) & per vasa lymphatica, qui inveteratus est, ad ductum chyli ferum re-
ducitur.

ducitur. Ex $\omega\epsilon\iota$ circum, & $\kappa\alpha\rho\delta\iota\alpha$ cor. Germ. das Herz ums Herz / das Herz-Häutlein.

PERICHOLUS, præter modum biliosus. Ex $\omega\epsilon\iota$ valde; & $\chi\omicron\lambda\eta$ bilis.

PERICLÄSIS est fractura ossis.

PERICRANIUM, est membrana, periosteo cranii superinducta. Ex $\omega\epsilon\iota$ circum, & $\kappa\rho\alpha\nu\omicron\varsigma$ caput.

PERINÆUM, est sutura illa ligamentosa inter anum & scrotum, quam *Aristophanes*, $\kappa\omicron\chi\acute{\alpha}\nu\omega$ videtur dixisse & $\pi\upsilon\gamma\acute{\alpha}\iota\omicron\varsigma$, *Archypus*, $\alpha\epsilon\chi\acute{\alpha}\nu\iota\omega$ locum sub pudendo inter femora & nares medium, uti cum *Polluce* sentit *Aristoph. Scholiast.*

PERIODUS MORBORUM, est tempus in morbis intermittentibus ex intensione & intermissione constans. Ex $\omega\epsilon\iota$ circum, & $\omicron\delta\omicron$ iter.

PERIODUS SANGUINIS, seu circulatio, est continua sanguinis per totum corpus circumgyratio, quæ sic peragitur; nempe cruor ex arteriis per fibras, sive carnis sive viscerum, aut partium membranarum ad venarum oscula transfertur, dicimusque fibras circa venarum oscula terminari, iisque inferi, non secus ac plurimi in renibus canaliculi, uni carunculæ renali inseruntur, atque ibi terminantur. Per has igitur sanguis ex arteriis transiens continuo venis, ad dextrum cordis ventriculum revehendus, traditur; inde per arteriam pulmonalem in pulmones, in quibus, postquam sanguis à particulis nitosis, ab aëre inspiratis, accensus fuerit, subit venam pulmonalem, hinc sinistram cordis antrum, quod sese denuo in aortam deplet, ut nutritionis & vivificationis gratia in totum corpus propellatur. Videatur noster de circulatione sanguinis per fibras &c. Tractatus. Ex $\omega\epsilon\iota$ circum, & $\omicron\delta\omicron\upsilon\omega$ iter factio. Germ. der Umlauff des Geblüts.

PERIOSTEUM, est membrana tenuis, ossa paucis exceptis, immediate investiens. Ex $\omega\epsilon\iota$ circum, & $\omicron\sigma\tau\omicron\upsilon$ OS.

PERIPHE-

PERIPHERIA, est corporis vel alicujus visceris ambitus aut circumferentia. A περιφέρω circumfero.

PERIPHIMOSIS, vide *Phymosis*.

PERIPNEUMONIA, est substantiæ pulmonum inflammatio, cum febris acuta, respirandi difficultate, tussis & dolore gravativo conjuncta. Ex περι circum, & πνεύμων pulmo, à πνέω spiro, Germ. Entzündung der Lungen.

PERISYSTOLE, est tempus quietis inter systolen & diastolen cordis, quæ à nonnullis concipitur, à plurimis verò negatur.

PERISTALTICUS MOTUS, est vermicularis intestinorum motus, quo, mediantibus spiritibus animalibus, & fibris rectis longitudinalibus ac circularibus excrementa alvina sensim egeruntur. Dicitur item de motu vasorum, quo liquores, ut Lympha. Chylus, Sanguis &c. ascendunt vel descendunt. A περιστάλλω contraho, arcto;

PERISTROMATA, sunt stragula, quibus ægri solent inferni. Item, tuniciæ visceribus circumjectæ. In specie peristroma notat nonnullis tunicam glandulosam intestinorum. Ex περιστρώω circumsterno.

PERITONÆUM, est membrana, quæ totum abdomen interius, ejusque viscera exterius circumvestit, constat ex tunica duplici. Arabis *Siphac*. A περιτείω circumtendo.

PERITTOMA, est excrementum, post humorum coctionem in corpore, relictum, Item, reliquæ morborum. A περισώω redundo.

PERNIO, χιμετλον, & μάλη *Theoni*, est tumor præternaturalis, à frigore brumali præcipuè in pedibus & manibus excitatus, qui tandem in scissuras & ulcerationes terminatur. Germ. gefrorne Hände oder Füße.

PERONA sive *Fibula*, sic dicta, quod tibiæ musculos conjungere videtur; etiam *sura*, *Canna minor*, *Focile minus* &c. estque os minus & tenuius tibiæ extrinsecus

fecus attensum, ut radius cubito, unde *peronæus* tibiæ primus & secundus musculus sic appellatur vide *Fibula*.

PERONÆUS, vide in *Perona*.

PERPER ACUTUS, vide *Acutus*.

PERSICUS ignis vid. *Ignis Persicæ*.

PERVIGILIUM notat vigilias nimias p. n. cum corporis languore aliisque symptomatibus, ab irrequieto & nimio spirituum animalum motu in cerebro dependens.

PESSARIUM est medicamentum oblongum, quod adversus varios uteri affectus, in crassioris, longiorisque digiti figuram efformatum, in cervicem ejus immittitur. Germ. *Mutterzapfein*.

PESSULUS, idem quod *Pessarium*.

PESSUS, idem quod *Pessarium*.

PESTIS est morbus epidemicus, contagiosus ex miasmate venenato ab aëris nitro nimis aculeato, & evecto, primum suscepto: deinde per contagium propagato, ortum ducens; qui occultè & latenter homines aggressus, spirituum extinctiones, cruoris coagulationes, ipsius & partium solidarum, siderationes & *νεκρώσις* infert, & cum apparentia exanthematum, Bubonum aut Anthracum, nec non horrendo aliarum symptomatum apparatu; ægros in vitæ periculum adducit. Græc. *λοιμός*. Germ. *die Peste*.

PETALOIDES, est urina foliacea aut squammea. Ex *πέταλον* folium, squamma, lamina, & *ἴδιον* forma.

PETECHIÆ sunt maculæ seu exanthemata cutis. Vid. *Lenticula*.

PETECHIALIS, est febris continua, maligna *pulicaris* dicta, qua cutis, maculis, pulicum morsui similibus, variegatur.

PETIA, est linteamen, ex quo sacculi formantur, in usum medicum.

PETIGO, idem quod *Lichen*.

PETROSUMOS, est interna ossis temporum facies, sic ob

fic ob lapidis petrosam duritiem appellata. Ex *πίτρε* lapis, & *είδος* forma.

PHACIA, idem quod *Lenticula*.

PHACOS, est macula faciei lentem referens; unde *Lenticula* & *Lentigo* appellatur.

PHACOTOS, est scalpri Chirurgici genus, lentem referens. A *φακή* lens.

PHÆNIGMUS sive *Sympasma*, est medicamentum, quod in cute rubedinem excitat. A *φαινω* rube-facio.

PHÆNOMENA, sunt omnia; quæ secundum & præ-ter naturam in corpore nostro apparent. A *φαινω* appa-reo.

PHAGADAENA in genere denotat ulcera mali moris, serpentia, in specie verò cancrum exulceratum. A *φάγω* edo.

PHALACROSIS, est calvities sive capillorum deci-dentia & profluvium. A *φάλος* albus, & *ἄκρε* sum-mus. Germ. das Ausfallen der Haare.

PHALANGOSIS, est palpebrarum vitium quando duplicem aciem pilorum repræsentant, vel quando interius crescunt, ita ut oculos pungant & lachrymas excitent. A *φαλαγγίς* acies.

PHALANX, est ossium digitorum series, velut in aciem structa.

PHANTASIA, est sensus internus seu imaginatio, qua aliquid menti repræsentatur & imprimitur, ut suo tempore cum ejus expressione proferatur. Vi-detur quod imaginatio sit spirituum animalium quæ-dam undulatio, interius in cerebri medullio, & de-inde versus ambitum ejus undequaque expansa. A *φαινω* repræsentato. Germ. die Einbildungseimbildungs-Kraft.

PHANTASMA, idem quod *Pbantasia*.

PHARMACUM, *Remedium*, seu *Medicamentum*, est, quicquid contraria agendi vi morbum impugnare est aptum: estque vel *actuale* vel *potentiale*: simplex vel
compo-

compositum : *dogmaticum*, vel *empiricum* : *externum* vel *internum* : *naturale* vel *artificiale*. Α φαρμακία medicamenta conficio. Germ. ein Medicament | ein Mittel wieder Krankheit.

PHARMACEUTICA, idem quod *Pharmacia*.

PHARMACIA est ars medicamenta colligendi, eligendi & componendi : pharmacopolia tamen hodie plerisque in locis corrumpuntur, partim propter exotica quædam adulterata, partim avaritiâ pharmacopæorum ; ideoque medicus monendus si citò, tuto, & jucunde medicinam facere velit, ne medicamenta ex pharmacopoliis, sed *αυτοπροεσκόδισμα* sua ægris propinet : expertus loquor. Α φαρμακία medicamenti purgo. Germ. Apotheker, Kunst.

PHARMACOPÆA est doctrina sive descriptio rerum medicamentarium ad bene medicandum : seu est doctrina medicamentorum, adeoque & *pharmacologia* eodem sensu dicitur.

PHARMACOPÆUS, sive seplasiarius est vir pharmacie peritus, qui novit medicamenta colligere, eligere & componere : estque medici manus dextra, quamvis arte & scientia Chirurgus ei antependendus.

Dextra manus *Medici Doctoris*, *Pharmacopam* :

Lævaque *Chirurgus* jure vocandus erit.

Ex φάρμακον medicamentum, & ποίω facio Germ. ein Apotheker.

PHARTNGETRUM, nunc pro pharynge, nunc pro osse hyoidis sumitur.

PHARTNGOTOMIA, idem quod *Laryngotomia*.

PHAYNX, est superior pars œsophagi, movetur & constat ex tribus musculorum paribus, *Cephalopharyngæo*, *Sphenopharyngæo*, quibus accedit *Sphincter*, qui & *œsophagæus* vocatur. Α φάγω comedo, deglutio. Latinis *Fauces* & *Frumen* Donato. Græc. φάρυγγος. *αεφάρυγος βρόχος*.

PHIALA est vas vitreum, cujus venter in modum sphae-

sphæræ rotundus in canalem gracilem definit & pro-
tenditur, usibus Chemicis variis isferviens.

PHILIATROS est is, qui medicinam amat, seu
eidem operam dat.

PHILTRUM est concavitas labro superiori im-
pressa & dividens, sic quasi amabile dicitur. Sumi-
tur quoque pro medicamento amorem conciliante,
Amatorium virus Plin. *Amatoreum poculum* Cic. quale
deleniamentum vocant Afrianus. Græc. φίλτρον, ινιξ
G. ein Liebes-Tranf.

PHIMOSIS, idem quod *Paraphimosis*. Item, inversio
palpebrarum ab inflammatione. A φιμός obtura-
mentum.

PHLEBORRHAGIA, est venarum ruptio. A φλέψ.

PHLEBOTOMIA, est venarum sectio per lancettam.
vide venæ sectio Ex φλέψ vena, & τίμνω seco. Germ.
Blutlassung / Aderlaß.

PHLEBOTOMUS, qui venas secat; item instrumen-
tum quo venæ secantur. Ex φλέψ vena, & τίμνω seco.

PHLEGMA sive *pituita*, olim Galenicis notabat quar-
tam sanguinis partem componentem, seu unum ex
quatuor humoribus, qui sanguinem componere pu-
tabant. Hodie verò vel notat serum ipsum, vel ejus-
dem excrementa, seu particulas excrementitias, quæ
hinc inde in corpore excernuntur sub glutinosa po-
tissimum consistentia, cujusmodi exempla præbet
mucus narium, pituita intestinalis &c. *Phlegma* item
chemicis notat principium, quod in resolutione cor-
porum, per ignem acquiritur, nempe liquor insipi-
dus, qui spiritum in nonnullis antecedit, ut minera-
libus, nonnunquam sequitur, ut in vegetabilibus & a-
nimalibus ut plurimum.

PHLEGMAGOGA sunt medicamenta purgantia & pi-
tuitam seu serum educentia. Ex φλέγμα pituita, &
ἄγω duco.

PHLEGMASIA, est inflammatio, æstus, ardor. A
φλέγω urō. Germ. eine Entzündung.

PHLEGMATICI, sunt qui nimia pituita abundant.

PHLEGMONE, *Inflammatio*, φλεγμονή, φλίγσις & φλεγμοσία est tumor p. n. ex sanguine in cutem, subiectosve musculos, viscera, membranas, &c. effuso, calorem, rubedinem, eminentiam satis altam, dolorem, pulsionem & tensionem excitans. Causa est incalcatio sanguinis in illa parte impedita. Α φλίγωυρο. Germ. eine Entzündung.

PHLEGMONODES, est inflammatio phlegmone similis Εκ φλεγμονή inflammatio, & εἶδος formā.

PHLYGOSIS, idem quod *Pblegmone*.

PHLYCTÆNA sive *parula*, est pustula vel vesicula in cute excitata. Item sub cornea tunica, ab ulcusculo, humoris p. n. collectio: Vocantur & φλυκτίδες, φλυζάκια, & φλύζεις. Arab. *Saphati*, Ab aliis ignis *silvestris* appellatur. Item φλυκταῖνα, φλυκτίς, φλυζάκι Gal. à φλυκταίνωμαι in pustulas erumpo. Vel ἀπὸ τῆ φλύειν vel, φλύζω quod bullire & fervere est, pustulae & vesiculae quasi à ferventibus & acerrimis humoribus excitatae iis, quae ab igne vel fervente aqua excitantur, similes.

PHLYCTÆNODES, sunt pustulae phlyctænis similes.

PHOSPHORUS præter venerem cœlestem, solem mane præcedentem, hodie nonnullis denotat idem quod noctiluca: corpus nempe in tenebris lucens, quod est vel naturale ut *lapis Bononiensis*, & *adamas Boylei*; de quo *tr. de color* in fin. vel artificialis, ut *il-lud* quod ex nitri spiritu & creta paratur. Vid. supr. Noctiluca.

PHRENES, idem quod *diaphragma*.

PHRENESIS, idem quod *Pbrenitis*.

PHRENITIASIS: idem quod *Pbrenitis*.

PHRENITICI NERVI, sunt qui ad diaphragma pertinent.

PHRENITIS, *Pbrenitiasis*, seu *Pbrenesis*, est delirium, cum febre continua, sæpè cum furore & excandescencia à spirituum animalium p. n. incalescentia (non autem

autem à cerebri inflammatione, quæ antiquis placuit) producta. Clariss. *Willisus* phrenesin hoc modo definit, quod sit nempe, totius animæ sensitivæ, sive spirituum animalium quoad totam eorum hypostasim, plogosis sive inflammatio. A φῆσις mens, quia mens laborat. Germ. grosse Raserey in hitzigen Fieber.

PHRICODES, est febris horrida, in qua una cum calore horrores sentiuntur. Ex φρεῖς horror, & εἶδος forma.

PHTHARTICUM, est Medicamentum, corrumpens & deleterium. A φθείρω corrumpo.

PHTHIRIASIS, sive *morbis pedicularis*, est affectio, qua verminat corpus, scatetque pediculis. Item, palpebrarum scabies furfuracea & squamosa. A φθειράω pediculis scateo. Germ. die Läuse/Sucht.

PHTHISICUS, est, qui pulmonum tabe laborat. A φθίσις. Germ. ein Schwindsüchtiger.

PHTHISIS, *Tabes*, φθῆσις, φθίσις νόσος Plutarch. πικρὸν πύον Aretæo; est universi corporis consumptio, ex pulmonum ulcere orta, cum febris lenta & continua conjuncta; cui sæpe anhelitus fatens & tussis conjungitur. A φθίω corrumpo. Germ. Lungen/Geschwâr / Schwindsucht.

PHTHOE, idem quod *Phthisis*.

PHTNORA corruptio it, abortus.

PHYGETHLON, est tumor, p. n. ab inflammatione glandularum ortus, in quo natura quid expellit, ut in peste circa inguina &c. Germ. eine Beule.

PHYMA, sive tuberculum, Græc. φύμα & φυτόν, quatuor vel quinque generum sunt, Verrucæ Calfi, Vari, Furunculi & Hydroa sive Desudationes, de quibus suo loco. Aliis est tumor glandularum duntaxat, qui statim augetur & ad suppurationem festinat. A φύω cresco.

PHYMATODES, est tuberculum phymati simili.

PHYSEMA seu *Phyffis*, est inflatio in quacunque

corporis parte, intestinis vel abdomine ut in Tympanitide. A φυσίω inflo.

PHYSESIS, idem quod *Physema*.

PHYSIOGNOMICA, sunt signa, quibus nonnihil ex vultu prælagiri potest. Ex φύσις natura, & γνῶσκω cognosco.

PHYSIOGNOMIA est peritia in natura cognoscenda. A γνῶσκω cognosco.

PHYSIOLOCIA, est medicinæ pars, quæ docet corporis humani constitutionem quatenus sana. Ex φύσις natura, & λέγω narro.

PHYSOCELE, idem quod *Pneumatoccele*.

PHYSODES, est quod flatibus abundat. A φυσίω inflo, & εἶδος forma.

PIA MATER, vide *Mater Tenuis*.

PICA, vide *Citta*.

PICATIO, vide *Dropacismus*.

PICRA, vide *Hiera Picra*.

PICROCHOLUS, qui amaram bilem eructat, eaque abundat. Ex πικρῶς amara, & χολή bilis.

PILULA, est Medicamentum solidum sphaerica figura, pisi magnitudine, ex pulveribus, gummis, extractis &c. glutinoso liquore exceptis, efformatum.

PILI sunt corpora teretia, tenuia constant ex plurimo sulphure & terra; pro diverso temperamento, diversum colorem obtinent, crescunt ex poris cutis, ut per eos, tanquam, tubulos, omnes vapores & fumi facilius foras exhalent. Microscopium nostrum in iis plurimos nodulos ceu valvulas detexit.

PINEALIS CLANDULA, vide *Conarium*.

PINGUEDO, vide *Adeps*.

PINNA AURIS est superior & latior pars ipsius auris, quæ ala dicitur.

PISSELÆON est medicamentum compositum ex pice & oleo mixtum.

PITTACIUM, est pannus modicus, qui medicamento illitus, affecto loco imponitur. πιπέριον πλάτυσμα qui

qui latior videtur, ut *splenium*, oblongior: *splenium* Plinio, à splenis figura, longiusculum propriè emplastrum est.

PITUITA, idem quod *Phlegma*.

PITUITARIA GLANDULA, vide *Glandula pituitaria*.

PITYRIASIS, vide *Furfuratio*. A *πίτυρος* furfur.

PITYROIDES, est urinæ sedimentum furfuraceum.

Ex *πίτυρος* furfur, & *αἶδος* forma.

PLACENTA UTERINA, seu Hepar uterinum. Est substantia rubra hepatis similis plurimis acinis glandulosis referta. Habet venam & arteriam ex funiculo umbilicali & vasa forte lymphatica à partibus vicinis. Parte exteriori utero adhæret, alterutri lateri indifferenter; frequenter tamen in medio, quemadmodum fructuum petiolus arbori: interius Chorio obducitur: ex uteri porositatibus succum nutriendum accipit, qui per venam umbilicalem, una cum sanguine refluo, in usum foetus facescit, cujus pars superflua ab arteriis in amnion deponitur, ut fœtus etiam per os nutriatur. Placenta illa una cum membranis, post enixum foetum, etiam expellitur, quæ secundinarum nomine veniunt. Germ. *die Nachs Gebürt*.

PLADAROSIS sunt parva & mollia tubercula, internæ parti palpebrarum accrescentia.

PLAGULA, vide *Splenia*.

PLANTA NOCTIS, idem quod *Hydroa*, & *Sudamina*. Sic dicitur eo, quod à frigore nocturno potissimum inducatur.

PLASTICA VIRTUS, dicitur quæ vim habet aliquid formandi: veterum est locutio & ignorantiae asylum: quod enim rectè explicare non poterant, vim plasticam vocabant: ut est vis ossifica, expultrix, attractrix &c. A *πλάσσω* fingo.

PLATYSMA, est linteum latum, quod ulceribus superimponitur. A *πλατὸν* latum.

PLATYSMA MYODES, vide *Myodes*.

PLECTRUM, vide *Cion*.

PLENITUDO, est *Plethora* five nimia boni sanguinis abundantia; quæ est vel ad vasa, vel ad vires: vide *Plethora*.

PLEROSIS repletio.

PLEROTICA, sunt Medicamenta carnem restaurantia & impletia. Vide *Sarcotica*. A *πληρέω* impleo.

PLETHORA est, cum sanguis, alendo corpori utilis, in vasibus supra mediocritatem abundat. Estque vel ad vasa, cum sanguis ita abundat, ut vasa, quibus continetur, mole suâ distendat: vel ad vires, quando tanta est sanguinis copia, ut vasa quidem non supra modum repleat; viribus tamen sit gravis. A *πλήτιω* impleo. Germ. *überflüßig Geblüte*.

PLETHORICUS, est sanguinis boni nimiam copiam laborans. A *πλήτιω* repleo. Germ. *Blutreich*.

PLEURA est membrana thoracem ejusque viscera intus succingens.

PLEURITIS, est membranæ pleuræ & muscutorum intercostalium inflammatio, cum febre acuta continuâ, punctorio lateris dolore, difficili respiratione, tusi sputoque interdum cruento. Estque vel vera, ut jam definivimus, vel spuria. A *πλάγῃ* latus. G. *Scitenstechen*.

PLEURITIS NOTHA seu spuria, est species pleuritidis, sed signa aliquo modo differunt.

PLEXUS CHOROIDES supra glandulam pinealem, velut supra fibulam suspendi videtur: iste plexus ad hunc modum constituitur: Ex utroque medullæ oblongatæ latere, ubi cerebri limbus ei connectitur, duæ arteriæ è posterioribus carotidum ramis, ubi vertebralibus uniuntur, oriundæ, rectâ ascendunt, quæ statim divisæ, velut plures rivi juxta confiti, versus glandulam pinealem evehuntur, ibidemque mutuo occursum terminari videntur; atque illic loci, è sinu quarto furculi venosi utrinque prodeunt, qui pariter in filamenta divisæ, arteriis capillaribus obviam fiunt, inque

inque illos pluribus in locis inoscantur, & varie complicantur; adeoque hæc vasa, inter se plurimum irretita, & glandulis iuterferta, plexus admirandos constituunt; cujus usus est sanguineum aquosum ablegare & suo calore partes adjacentes velut in balneo fovere. Item, *ureæ tunica* pupillam constituens.

PLEXUS NERVOSUS dicitur, cum duo vel plures nervi coeunt, extuberantiam velut nodum constituunt.

PLEXUS RETICULARIS seu *Retiformis*, vide *Plexus Choroides*.

PLICA est morbus *Poloniæ* endemius, quando capilli capitis, in unum circum, vel plicam concresecunt, instar caudæ vaccinae, adhæc, etiam gibbi fiunt, laxantur artus, membra conglobantur & retorquentur, pediculos fundit, aliaque symptomata inde proveniunt. Diligentissimus *F. Ruifch.* mihi plicam ostendit, quam in musæo inter alia rariora servat.

PLUMACEOLA, idem quod *Splina*.

PNEUMA spiritus, idem flatus.

PNEUMATOCELE, est ramex seu Hernia ventosa: cum scrotum à flatibus distenditur. A πνεῦμα ventus, & κήλη tumor. G. ein Windbruch.

PNEUMATODES, est anhelosa respiratio. A πνεῦμα spiro, & εἶδος forma.

PNEUMATOSIS, est spirituum animalium generatio, quæ fit in corticali cerebri substantia, illic arteriolæ deplentur, & spiritus extillantur, qui postquam cerebri medullium subierint, totum nervosum genus, motibus actionibusque sensitivis perficiendis, irradiant. A πνεῦμα spiritus, & τήνημι constituo.

PNEUMATOPHALUS, est umbilici, flatibus in ventre collectis, protuberantia. Ex πνεῦμα flatus, & ὄμφαλος umbilicus. Germ. ein Windbruch im Nabel.

PNEUMON, Græcis Πνεῦμον pulmo. A πνεῦμα spiro. vide *Pulmones*.

PNIGALIUM, idem quod *Epiastes*. A πνίγη suffoco.

PNIGMUS, est suffocatio, seu strangulatio. A *πνίγω* strangulo.

PODAGRA; est Arthritis pedum, vide in Arthritis. Ex *πῦς* pes, & *ἀρθρία* bapio.

POLLEN est farina tritici tenuissima. Tribuitur etiam cuius pulveri subtili. Hinc in pollinem redigere, est subtilissime pulverisare.

POLLINCTURA i. e. Balsamirung der Todten.

POLLUTIO nocturna, est involuntaria seminis, cum titillationis sensu, per libidinosa infomnia, excretio.

POLYCHRONIUS, est morbus diuturnus, qui ad menses & annos plurimos sæpe extenditur. Ex *πολύς* multus, & *χρόνιος* diuturnus.

POLYGOPHORA, sunt potus seu vina plurimis spiritibus pollentia. Ex *πολύ* multum, & *φορέω* fero.

POLYMPHROS variam habens formam, uti in specie appellatur os cuneiforme.

POLYPUS CORDIS est similis concretio alba, quæ vel dextri ventriculi staminibus adhærens in arteriam pulmonalem ramis protenditur; vel etiam si in sinistro ventriculo accidat in arteriam magnam ejusque divaricationes brachiis suis porrigitur. Duplex verò esse solet perfectus, qui corpus magis cohærens & compactum exhibet, & imperfectus, qui levius cohæret. Uterque supponit visciditatem seri nutritii & ejusdem coagulationem, de qua cæusa latius vid. *Malign* polypo cordis.

POLYPUS, est tumor p. n. in cavitate narium: estque duplex, vel turundæ formam refert, & *Sarcoma* generali nomine vocatur: vel ramulis aut pedibus variis ad oris interiora aut nasi exteriora se extendit: Color est albus; sæpe ad rubedinem vergit; aliquando lividus, & niger. Ex *πολύς* multus, & *πῦς* pes.

POLYSARCIA, est nimia corpulentia corporis. Ex *πολύ* multum, & *σαρξ* caro.

POMPHOLIGODES, urina est, cui in superficie plurimæ

rimæ bullæ innatant, quæ plerumque in flatibus & doloribus corporis observantur. Α πομφολυγών bullas excitat.

POMUM ADAMI, est protuberantia illa in collo anterius conspicua, sic dicitur quia vulgo persuasum est, in Adami faucibus pomi partem ex pœna divina remoratam esse, & ad posteros translata.

PONDO, de ponderibus *Job. Rhodius* hæc habet: inter pondera Romana reliquorum omnium tam ponderum quam mensurarum veluti regula primas merito poscit *Libra*. Cujus Shema *P. Celsô* sine ulla adjetione, notat pondo solum, hoc est, *Libram*, non mercalem, negotiatoriam, *συννύλιω Polluci*, Gallis Regiam, quæ Senum Denum *Budæo*, de *Ass.* lib. 2. f. 38. Sedecim unciarum *H. Junio*, sed Romanam, quæ tam mensuralis à mole, quam à gravitate ponderalis, *Assis* instat, Romanis usitatisimè XII. Unciarum sive 84. Denariorum erat: non quidem levi conjectura sed computatione legitima, nostræ æqualis; hoc tamen discriminè, ut *Libræ* *Unciæ* XII. mensurales, X. decem ponderales respondeant, ex *Galeno* lib. 6. de comp. Med. f. gen. cap. 8. Soli, quod sciam, *Budæo* de *Ass.*, duodecim & dimidiæ, cujus sententiæ momenta *Agricola* solidè infregit lib. 4. de pond. & Mensuris. Nostris sic notatur ℥. pond. & Libr.

PONTICUS notat speciem saporis, ubi acido particulæ adstrictoriæ vitriolicæ junguntur.

POPLITEA VENA, ex duplici ramo crurali misto constat, & sub cute tecta posterius per medium poplitis flexum, excurrit usque ad calcem, aliquando ad malleoli externi cutim.

PORI, dicuntur meatus exigui & insensilea cutis aliarumque partium, per quos sudor & effluvia vaporosa ex corpore decedunt. G. *Schweiß; Löcher.*

POROCELE, est Hernia ex callo aut calculo excitata. Ex *πῶρ* callus, & *κῆλη* tumor.

POROMPHALUS, est calculus aut callus, in umbi-

lico protuberans. - Ex πῶρ & callus, & ἰμφαλός umbilicus.

POROTICA, sunt Medicamenta callum generantia, seu quæ exsiccando, incrassando, & astringendo partis alimentum in callum convertunt. A πορῶν callesco.

PORUS BILARIUS, seu Hepaticus, est canalis, qui ab Hepate, per ductum communem, biliosum suum excrementum, (quod in Hepate, mediantibus glandulis exiguis, segregatur) in intestinum duodenum amandat. Germ. der Gallen-Gang. Porus etiam omnem ductum & meatum significat. A πείρω pervado.

PORRIGO, idem quod *Furfuratio*.

PORRUS est species verrucæ, quæ radices quasdam ad extra habet ad similitudinem porrorum.

PORTÆ VENA; vide in *Vena*.

POSCA, idem quod, *Oxycratum*.

POSTBRACHIALE, idem quod *Metacarpus*.

POSTHE præputium, glandis in pene tegumentum.

POSTHIA idem quod *crishe* seu *bordeolum*.

POTIO, vide *Hauftus*.

PRÆCIPITATIO late notat quamcunque particulam in liquore quodam solvente hærentium ad fundum declinationem. Sic extracta quæ evaporatione fiunt præcipitari dicuntur, quando particulæ amplius in fluidi poris hæere non possunt. Item hoc modo, quando saturati liquores particulas quasdam ad fundum dimittunt, id præcipitatio audit. Strictè verò præcipitatio est quædam minimarum particularum in liquore conveniente solutarum per alium liquorem infusum, ad fundum deturbatio, quæ contrarietatem pororum particularum supponit. Sic quæ acido soluta sunt, alcalibus præcipitantur, ut magisteria ut plurimum. Germ. Niederschlagung.

PRÆCIPITATUM κατ' ἐξοχήν notat mercurium præcipita-

cipitatum rubrum, qui tamen non per præcipitationem, sed evaporationem paratur.

PRÆCORDIA, Græcis *σπείρες* sunt viscera omnia, thorace contenta.

PRÆDICATIO vid. prognosis.

PRÆFOCATIO *uterina*, vide *Hysterica passio*.

PRÆPARANTIA *Medicamenta*, idem quod *Digerentia*.

PRÆPARANTIA VASA, sunt venæ & arteriæ ad testes & Epididymides euntes, sic à veteribus appellantur ex præjudicio, putabant enim in iis semen præparari: vena plurimis ramificationibus & anastomosis; arteria verò recto ductu, duabus aut ad summum tribus ramificationibus incedunt.

PRÆPUTIUM, Græcis *ἀκροβυστία* & *ποδὴ* est glandis penis virilis, involacrum, à putando dictum, ab Hebræis enim & Turcis resecatur, unde Apellæ & Recutiti appellantur. Item clitoridis projectura.

PRÆSEPIA, sunt foraminula illa utriusque maxillæ, quibus dentes continentur. *φάρται* & *φάρτια Galeo.* Item apum alveos sive cellulas, præsepia, appellant.

PRÆSERVATORIA INDICATIO, est modus, quo per victus rationem & remedia convenientia à morbis futuris præservamur.

PRÆSIDIUM, idem quod *Remedium*, *Auxilium*.

PREGMA, vide *Bregma*.

PRESBYTIA, est obscuritas visus in rebus propinquis, cum tamen in distantibus aliqua sit perspicacitas: senibus familiaris. Ex *πρῆσβυς* senex.

PRIAPISMUS, est tentigo, sive pudendi diutina, sine libidine, erectio, orta à musculorum penis convulsione. Item membrum virile. A *πρῆλαπ* Priapus, *Veneris* & *Liberi* Filius.

PRIMORES DENTES, sive *Anteriores*, ab officio in cibis incidendis dicuntur *incisores* & *incisorii*: Item *μαλάσινοι*, quia inter ridendum primi denudantur: *τοπίσι* Celso, *πρώτοις*, *διζωήρεις κοίτοις*, *τίμηται* &c. numero

vero quatuor sunt superius, totidemque inferius.
Germ. Förder; Záhne.

PRINCIPES DIES, vide *Critici Dies*.

PRINCIPIA idem quod *Elementa*.

PROBOLE, idem quod *Apophyfis*.

PROCATARTICA, est causa morborum præ existens, vel præincipiens, una cum aliis agens, unde primo morbus producitur; sive illa sit externa sive interna, ut ira vel æstus aëris Cacochymiam movens febrimque inducens, A *προκαταρξω* antegredior.

PROCATARRIS, idem quod *Procatartica*.

PROCESSUS, idem quod *Apophyfis*.

PROCESSUS PERITONÆI, sunt veluti fistulæ duæ oblongæ, vel canales laxiores viris in scrotum descendentes, per foramina tendinum musculorum obliquorum & transversorum, in quibus productionibus, vel didymis uti vocarunt veteres, vasa seminaria descendunt & recurrunt, atque prope testes processus hi magis explicantur, fiunt testium tunicæ.

PROCIDENTIA ANI, est intestini recti, propter nimiam laxitatem, per anum dilapsus. Vocantur item *procidentia* sedis *Plin.* *procidua* sedes *Eidem*, *επιπίλων αρχός*, quando sedes prolabitur. *επιπίλωσις αρχή ἢ ἔδρας*.
Germ. *Ausstretung des Mastdarms*.

PROCIDENTIA UTERI, est relaxatio tunicæ internæ vaginæ, qua per pudendum prolabitur, & à medicis resecata fuit; olim & adhuc quidam uterum prolabi posse putant: sed illum prolapsum, ligamenta uteri prohibent. Quamvis nonnulli experimenta & observationes clarissimas in contrarium afferant.

PROCONDYLI sunt ossa digitorum, Metacarpio proxima. Ex *πρὸ* pro, & *κόνδυλος* digitus.

PRODROMUS, est morbus, alium superventurum indicans: ut angustia pectoris, Phthisin vel Rachitum præfagit. Ex *πρὸ* præ, & *δρομος* cursus.

PRODUCTIO, vide *Apophyfis*.

PROEGUMENA, est causa Antecedens interna, in corpore

corpore ex alia ortum habens, & ita morbum produ-
cens, ut eâ sublatâ, morbus possit perseverare: ut Ple-
thora vel cacochymia, vitiata victus ratione produ-
cta, unde obstructio vasorum & meatuum vel consti-
patio viscerum producitur. A *προήγμαι* antecedo.

PROGNOSIS, & *Prognostica signa* sunt, quibus futu-
ra, quæ ægro accidunt, præcognoscimus. Tria au-
tem in ægro præcipuè sunt prægnoscenda Medico:
Eventus morbi, tempus, & ejus Modus. A *προ-
νῶσκω* præcognosco.

PROJECTURA, vide *Aprophysis*.

PROLABIA, sunt extremæ labiorum partes promi-
nentes.

PROLAPSUS UTERI, vide *Uteri Prolapsus*.

PROLEPTICUS, est morbus, semper anticipans: ut
si febris hodie horâ quartâ adveniat, cras verò horâ
tertiâ vel secundâ.

PROPHASIS, est prænotio in morbis. Item, occa-
sio & causa antecedens. A *προφαίω* præluceo.

PROPHYLACTICA, est pars Hygicinæ, quæ mor-
bos futuros & imminentes avertit. A *προφυλάσσω*
præservo.

PROPHYLAXIS, idem quod *Prophylactica*.

PROPOMA, est potus ex vino & melle vel saccharo
paratus. A *προπίω* præbibo.

PROPOTISMA, est Medicamenti propinatio. A *προ-
πίω* præbibo.

PROPTOSIS, est partis alicujus procidentia: ut;
oculi, omenti, uvulæ &c. A *προπίπτω* procido.

PROSPHEROMENA, sunt Cibi, vel Medicamenta,
quæ intra corpus sumuntur. A *προσφέρω* offero, ad-
hibeo, admoveo.

PROSPHYSIS, est adnascentia, cohærentia & coali-
tio, cum se. digiti p. n. sibi invicem connexi sunt &
coalescunt. A *προσφύω* adnasci facio. Germ. ein *Zus-
sammenwachsen der Glieder*.

PROSTATÆ, *Adstantes*, sive corpora glandulosa, sunt
duæ

duæ glandulæ infra vesiculas seminales sitæ, juxta meatum seminarium; quæ (ut conjicere est) urethræ lubricationi inserviunt, & vehiculum seminali materiæ ejiciendæ præbent; item & titillationi ansam dare perhibentur: quarum succus aut liquor per varios tubulos in uretra, ad latera foraminum semen ejicientium, desinentes, una cum semine ejicitur. Simile quid in foeminis reperit Doctiss. C. Barthol. T, F. cum R. de Graaf. A *πρωστημι* prostituo, præsum.

PROSTETHIS, est pectus, sive thoracis anterior facies. Item, pars carnosâ in manuum & pedum cavitate, nec non inter digitos nascens. Ex *πρω* pro, & *στημι* pectus.

PROSTHESIS, est pars Chirurgiæ, quæ, quod deficit, restituit. Exemplum habemus in solutione continui, in ulceribus cavis & fistulosis, quæ arte chirurgica carne suppleantur. A *πρωστημι* appono.

PROTOPATHIA, est morbus primarius, sive Idiopathia, quæ ab alio morbo non est orta. Ex *πρωτος* primus, & *πάθος* patior.

PROTUBERANTIA, vide *Apophyssis*.

PROVOCATORII DIES, vide *critici dies & intercalares*.

PRUNA, idem quod *Carbunculus*.

PRURITUS, Græcis *κνησμός*, *κνησμός* & *ξυσμός* Latinis Item, *Prurigo* & *Scalpurigo*, est cutis inæqualitas sicca, cum difficultate pruriginosa, ortum habens à particulis salino-fixis pungentibus, in cute ab aliis tenacioribus retentis, quæ exhalare non possunt. Gr. *das* Jucken.

PSAMMISMUS, est balneum ex arena sicca & calida, quo Hydropicorum pedes exsiccantur. A *ψάμμος* arena.

PSAMMODEA, sunt urinarum contenta arenosa & fabulosa. Ex *ψάμμος* arena, & *είδος* forma. Germ. *Sandichter Urin*.

PSAM-

PSAMMOS, est arena in corpore humano genita, quæ in passione nephritica sæpe emingitur.

PSILOTHRON, est Medicamentum, quo pili, vel è corpore auferuntur vel propter hirsutiem attenuantur. A ψιλὸς tenuis, & λῶω lavo.

PSOAS sunt musculi lumborum, circa duas inferiores thoracis & tres lumborum vertebrae superiores, initium affecti, obliquo descensu in rotatorem femoris minorem deferuntur, à quo femur flectitur. A ψύω contraho.

PSORA, est scabies fera cutim in furfures mutans. A ψωρίω scabie laboro. Græcis ψώρα ἀγρία.

PSORIASIS, est scabies scroti ficca, pruriginosa, quæ sæpè cum exulceratione molestat.

PSORICA, sunt Medicamenta adversus scabiem.

PSOROPHTHALMIA, est pruriginosa oculorum scabies, ex ψώρα scabies, & ὀφθαλμία oculorum dolor.

PSYCTICA, sunt Medicamenta refrigerantia. A ψύχος frigus.

PSYDRACIA, ut definiverunt *Paulus & Alexander*, sunt exigua cutis capitis ulcuscula, similia eis, quæ cutem exardere solent. *Celsus* paulo diversus definiuit, quod sit paulo durior pustula subalbida, acuta, ex qua, quod exprimitur, humidum est. *Pollux* verò ex medicis ipsis definiuit psydracia esse igneas efflorescentias ulceratas sponte in capitis cute apparentes. *Psydraces* aliis sunt parvæ pustulæ, tanquam bullæ, supra cutim, à frigore hyemali efflorescentes. A ψυρός frigus.

PSYLOTHRUM, vide *Psilothrum*.

PTARMICA, seu *sternutatoria*, sunt, quæ majori quam errhina, prædita acrimoniâ, tantopere irritando, & corrugando meninges, pituitam circa nares exprimunt, ut magna copia tum expellatur, tum erumpat. A πταίρω sternuo.

PTERNA, idem quod *Calx*.

PTERYGIUM, est ala nasi vel oculi aut processus aliformis ossis sphenoidis. *Item*, excrescentia membranosa, unguis & ungula dicta, supra corneam oculi tunicam, ab angulo ut plurimum interno, versus oculi pupillam excrescens eamque sæpe obscurans. Germ. ein Nagel. *Item* Nymphæ pudendi mulieris. A πτερον ala.

PTERYGOIDES, dicuntur processus & muscoli ossis cunciformis. A πτερον ala, & ἔδος forma. *Item*, cui scoptulæ opertæ alatum in modum extant, teste Galeno & Arateo, quod genus hominum tibi obnoxium est. πτερυγιάδης Hippocr. & Arateo. φθινιάδης Hippocr.

PTERTSTAPHTLINI, sunt muscoli Gargareonis five uvulæ, qui à processibus aliformibus originem consequuntur. A πτερον ala, & σαρύλη uvula.

PTILOSIS, est oculorum vitium, ubi in crassatis palpebrarum marginibus, ciliorum pili excidunt.

PTISANA, est decoctio ex hordeo decorticato, passulis mundatis glycyrrhiza &c. parata. A πτίσιον pinso, decortico.

PTYALISMUS, est nimia salivæ ex ore secretio. A πτύον spu.

PTYALON, est sputum five illa materia, quæ tusiendo ex pulmonibus ejicitur, saliva namque proprie significat liquorem per ductus salivales effusum, humorem è natibus & supra palatum, pituitam cerebri; at mucus tonsillarum, est materia viscida, quæ per tonsillas excernitur. A πτύον Spuo.

PTYSMA, idem quod Ptyalon.

PUGILLUS est mensura medicorum, qua flores & herbæ mensurantur; continet pugillus, quantum manu modica capi potest. *Ætio de aë.* Aliis tamen quantum tribus digitis capi potest. Galenus abusivè rutæ fasciculum dixit quantum duobus digitis comprehendendi potest.

PUDENDAGRA nonnullis dicitur lues venerea.

PULMONES, Græci πνεύματα & πλείματα, vocant. Spira-

Spiramentum animæ *Virg.* organa sunt respiratoria. Statuit *CL. Malpighius* pulmonis compagem (si nervi & vasa quædam cum Tracheæ ramis excipiantur) quandam vesicularum aggeriem esse, atque vesiculas istas ubique protensas & sinuatas, talem situm & nexum obtinere, ut in eadem ex aspera arteria, deinde ex aliis in alias aditus patéscat; donec omnes in membranam, pulmones investientem, desinant. Pulmonum *usus* est respirationi inservire, & sanguinem in pulmonibus, cum nitro inspirato, aliquatenus miscere & accendere. Germ. *die Lunge.*

PULPA, est caro fructuum, radicum aliorumve corporum, quæ infusione, vel coctione extrahitur, eam per setaceum trajiciendo; ut pulpa tamarindorum, cassiæ, althææ, dactylorum &c. vel contundendo, ut in cucumeris, melonumve semine; vel eligendo, ut pulpa colocynthidis &c.

PULSUS est motus cordis contractivus, qui fit à fibris ejusdem contractis, quo mediante sanguis per totum corpus dispergitur, & ab eo pro vario spirituum animalium influxu diversimodè afficitur. Pulsus est naturalis vel præternaturalis, de naturali locuti fuimus; præternaturalis est, qui pro diversa fibrarum & spirituum animalium effectione varius est, nempe *validus, languidus, celer, tardus, durus, mollis, æqualis, inæqualis, intermittens, deficiens, myurus, mediocris* &c. Germ. *der Puls.*

PULVILLI, idem quod *splenia.*

PULVIS vide *species.*

PUNCTUM LACHRYMALE, vide *Lachrymale punctum.*

PUNCTUM SALIENS, dum ovum grandescit, in interiori ejus tinnica, Amnios dicta, nubecula quædam comparet, quæ sensim crassior evadens, mucosam materiam acquirit, in cujus medio primo punctum saliens, deinde rude Embryonis corpusculum, ut informis galbâ, conspicitur; quod indies augeteendo majorem perfectionem nanciscitur.

PUPILLA seu pupula, est Choroidis sive uveæ tunicæ apertio, in homine rotunda, quæ pro influxu spirituum animalium per musculare ligamentum contrahi vel dilatari potest. Germ. *der Augapffel*.

PUPULA, vide *pupilla*.

PURGANTIA sunt, quæ propter peculiarem partium dispositionem, irritando, carneas ventriculi fibras, à dextris sinibus inflatas & contractas, stomachi ambitum simul colligi & versus pylorum inclinari cogunt, ut excretio per inferiora succedat. Cerm. *aussführende Mittel*.

PURGATIO est motus excretorius, in ventriculo & intestinis ob fibras eorum carneas celeriter ac seriatim contractas, crebrior & citatior, quo Chylus & fœces, tum humorum recrementâ & corruptelæ, illic genitæ, aut aliunde suffusæ, à parte in partem protruduntur, donec per sedem velut cloacam foras eiciuntur.

PUS, vide *Pyon*.

PUSTULÆ, sunt sanguinis vitiosi efflorescentiæ in cute excitatæ, quando vel propter diaphoresin impeditam, vel propter materiam nimis viscidam humores sub cuticula colliguntur & inæqualitatem quandam excitant.

PUTREDO in physicis denotat corruptionem corporis naturalis mixti, quæ partium componentium dispositio pristina, quæ formam specificam largiebatur, plane immutatur, plurimis volatilibus secedentibus, ut exinde tota forma prima tollatur. Contingit putredo potissimum à motu quodam interno particularum subtilissimarum aucto, quo reliquæ à se invicem dissolvuntur & secedere coguntur. Ad varia phænomena medica explicanda inprimis febres adhibetur vox putredinis; verum toti sanguinis massæ salva vita competere haud potest, licet certæ ejus quantitati ex communi circulo huc illuc secedenti & resta-

restagnanti revera accidat, quod ex puris generatione hujusque qualitatibus patet.

PUTREFACTIO CHYMICA est corporis concreti, per putredinem naturalem, in calore humido substantiam ipsam corrumpente, ejusque penetrabilia referante, dissolutio.

PYON five *Pus*, est sanguis putrefactus & in albam materiam concoctus.

PYCNOISIS, vide *Pycnotica*.

PYCNOTICA, idem quod *Incrassantia*.

PYLOS, vide *Choana*.

PYLORUS, five *Janitor*, est dextrum ventriculi orificium, cibus expellendis aptum. A *πύλη* janua, & *ἀγίον* custodio.

PYOSIS, est puris in qualibet parte collectio. A *πύον* pus.

PYRAMIDALES MUSCULI, in abdomine locantur, & rectorum infimis tendinibus incumbunt, nec sunt rectorum partes, ut putant *Vesalius* & *Columbus*, sed distincti muscoli, ut probat *Fallopianus*, licet rationibus quibusdam validis, quibusdam inanibus. Membrana peculiaris, qua investuntur, & fibrarum cursus, diversos à rectis esse musculos, ostendit. Ortum ab externo pubis osse sortiuntur, & quando longius ascendunt, tanto fiunt angustiores, circa umbilicum, in alba linea terminum consequuntur. Aliquando desunt, vel sinister dextro minor est, vel dexter sinistro.

PYRAMIDALIA, sunt vasa semen præparantia dicta, de quibus suo loco. Item muscoli narium & abdomini, pyramidales dicti: item duæ chordæ medullares circa basin medullæ oblongatæ. Videatur *Willis* de cerebro cap. 3. A *πυραμίδας* corpus in superficie acuminatum.

PYRETERION *πυρητήριον* est pars furni chimici illa, quæ ignem continet.

PYRETOLOGIA, est Februm descriptio: de quibus

Tb. Willis, acutissimè scripsit. Ex πυρετός febris, & λέγω enarro.

PYROTECHNIA, idem quod *Chimia*. Ex πῦρ ignis, & τέχνη ars.

PYROTICA, sive *Urentia*, sunt Medicamenta potentia calida, quæ corpori humano adhibita valde incallescunt, propterea quod particulas & poros ita habent dispositos, ut, dum vaporibus vel humoribus se insinuant, subtilis materia tales ibi inveniat meatus, ut ipsa ibi vehementius mota, terrestres quasdam particulas duras & acutas, in iis natantes, impetuosius in vicinas partes agitet, atque ita calorem magis vel nimis vehementem & diversimodè corrumpentem, vel immutantem, pro ratione sui motus & particularum movendarum diversitate, excitet. Hæc sunt rubefaciencia, vesicantia, cathæretica, septica, escharotica, & psilothra. A πυρῶν incendo. Germ. brennende Mittel.

PYULCUS, est instrumentum, quo pus extrahitur. Ex πύον pus; & ἄλω traho.

PYXIS, est sinus osis Coxæ, quod *Accibatulum* appellatur.

Q

QUADRANS, apud Medicos est pondus trium unciarum, id est Libræ Romanæ quarta pars.

QUALITAS est particularum minimarum dispositio seu contextus, unde corpus nostrum quacunque ratione, quale denominari potest. Hæc est Manifesta, Occulta, Venenata, Contagiosa, Pestilens &c.

QUARTANA FEBRIS INTERMITTENS, quam *Saturni filiam* nominavit antiquitas, *Ossatio Horatiano* teste; hodie opprobrium Medicorum, quia difficulter, à Medicis antiquam sectam sectantibus, curabatur. Quadrimi circuitus febris *Plinio*. Gr. πικραιῶν est que præternaturalis sanguinis effervescentia cum suis symptomatibus; quarto quovis die hominem invadens

vadens eumque deferens. In *causa* est sanguis acidus, austerus & succus nutritius ab assimilatione impeditus. Germ. das viertägige Fieber.

QUARTARIUM, idem quod *Quadrans*.

QUERQUERA est febris horrida seu quæ cum horrore & tremore affigit.

QUID PRO QUO, est, quando Medicamentum unius naturæ & qualitatis pro altero substituitur, hoc tamen, non nisi medicorum consensu faciendum. Gr. Ἀνταλλάξιμον.

QUINTA ESSENTIA vide *Essentia Quinta*.

QUOTIDIANA FEBRIS *Intermittens*, est, quæ à sanguine crudo & fermentativo, unâ cum chyli prohibita assimilatione, initium sumens, qualibet die redire solet. Græcis *πυρετός ἀμφημεριός*. Germ. das tägliche Fieber.

R.

RABDOIDES, idem quod *Sutura sagittalis*. Ex *ῥάβδος* virga; & *εἶδος* forma

RABIES HYDROPHOBICA, vide *Hydrophobia*.

RACHITÆ & *Rachitai*, sunt musculi ad dorsum pertinentes. A *ῥάχις* dorsi spina.

RACHITIS, vide *Rhachitis*.

RADICALES DIES, vide *Critici dies*.

RADICATUM ACETUM vid. acetum.

RADICISECA notabat priscis temporibus Medicorum ministrum colligendis medicamentis simplicibus destinatum.

RADIUS est os cubiti minus, *Focile minus* dictum, obliquius est ulna, & ab ea in medio nonnihil distat, ubi tenue interest ligamentum: supra verò ulna Radius excipit; infra hic illam. Superior ejus pars cum externo brachii processu articulatur per diarthrosin, unde motus pronus & supinus. Inferior per appendicem cum carpi osse ad maximum digitum. Hujus superior pars tenuior, inferior vero crassior. Græcis *ῤήμιον, κερκίς, παραπήχιον*. Radius etiam Pa-

racifo & *Helmontia* denotat effluvia subtilissima metallorum & lapidum pretiosorum, in quibus vis medica consistit. Existimant enim ea effluvia se habere instar radiorum solarium.

RAMENTUM dicitur in genere omne id, quod radendo aufertur ut scobs. In specie vero denotat particulas viscerum interiorum, quæ ab acrimonia excedente separatæ sunt & excernuntur ut pulmonum, in phthisi, intestinorum in dysenteria &c.

RAMEX, vide *Hernia*.

RANA & RANULA, vide *Hypoglossum*.

RAPHE, vide *Sutura*.

RAREFACIENTIA, sunt remedia, quæ moderato calore, vapores humoresque distillando, poros partium majores faciunt. Gr. *αγγιωρις*.

RARUM dicitur in physicis corpus poris majoribus præditum, in quibus multum materiæ alienæ hæere potest. Sic aër rarus est quando maxima copia primi elementi in eo hæret. Spongia rara est, quia multum aquæ imbibere apta est. *Rarefactio* est pororum in corporibus ampliatio. Dicitur in specie de sanguine, quando multum materiæ subtilis cum ipso commiscetur, ex quo expanditur ejusdem quantitas.

RASCETA vel **RASETTA**, idem quod *Carpus*.

RASPATORIUM, seu *Scalprum Rasorium*, est instrumentum chirurgicum ossibus cariosis & squamosis abradendis, confectum. Græc. *Ξυσίγγ* vocant.

RAUCEDO, idem quod *Branchus*.

REALGAR dicitur arsenicum vel fumus arsenicalis.

RECIDIVUS MORBUS est, quando materia à priore morbo relicta, denuo recrudescit.

RECEPTA, *Receptum* est vocabulum barbarum, denotat formulam remedii, quam Medicus in schedula ut plurimum consignat. Germ. *ein Recept*.

RECIPIENS dicitur in specie vas sive terreum sive vitreum diversæ magnitudinis, quod in destillatione
omni

omni liquorem prolectum excipit. Germ. eine Vora-
lage.

RECTIFICATIO, est repetita liquorum destillatio,
ad eos magis purificandos & exaltandos.

REDUCTIO dicitur de metallis, quando varia ex iis
præparata in pristinum corpus reducuntur. v. g. cal-
cis auri in aurum. Dicitur etiam quandoque de sa-
libus.

REDUVIA est levis quædam cuticulæ ad ungui-
um radices fissura.

REFRIGERATORIUM, est vas ligneum, aqua
plenum, cui fistula recta vel spiralis ex stannuo vel
plumbo inest, qua aqua destillata, refrigerandi gratia,
perspicit. Germ. ein Kùhlfaß.

REGENERATIO vide pangenesis.

REGIMEN denotat in medicina ordinationem, tum
in diætâ, qualis nempe vel in hoc illove morbo, vel
ab assumtis medicamentis adhiberi debeat; tum in a-
liis rebus, e. g. regimen ignis est ordinatio graduum
ignis in destillationibus.

REGULUS Chemicis significat partem metallicam
ex aliis corporibus mineralibus præsertim antimonio
per ignem fusionis collectam. Invenitur in fundo
vel cræcibuli, in quo fusio instituta est, vel coni fu-
sorii, in quem materia fusa effundi solet. Est vel sim-
plex vel compositus. Ille est, qui ex solo antimo-
nio beneficio salium potissimum paratur; hic verò,
qui ex aliis metallis antimonio additis emergit. Hinc
reg. S alis, Z alis &c.

REITERATIO dicitur de medicamentis, quando jux-
ta eadem formulam iterum atque iterum præparan-
tur.

REGIUS MORBUS, vide *Icterus*.

RELAXANTIA, vide *Chalastica*.

RELAXATIO, est partium, vasorumve p. n. dila-
tatio.

REMINISCENTIA est perceptio, qua rerum antea

perceptorum ideæ, menti sensatione, vel alia perceptione impressæ, per earum vestigia vel imagines cerebro impressas, vel voces aut alia earum signa oblata, animæ mediantibus spiritibus animalibus, in sensorio communi, rursus offeruntur. Vel, reminiscencia est arbitraria rerum cerebro ante impressarum, ad suos usus depromptio.

REMISSIO FEBRIUM, est effervescentis supra modum sanguinis deservescencia, sive cessatio, quæ in febribus intermittentibus absoluta est, in continuis verò partialis.

RENES Græcis νεφροί. bini sunt in abdomine, sub hepate & liene situm habent; dexter in homine inferior quam sinister est: Constant maxima ex parte ex canaliculis exiguis, qui à glandulis circa artèriarum extremitates ad jacentibus oriuntur & serum ex illis suscipiunt, quod exinde ad carunculas papillares, pelvim, & ureteres foras deducitur per vesicam. Germ. die Nieren.

RENES SUCCENTURIATI, vide *Capsula Atrabilaria*.

REPELLENTIA sunt, quæ sua frigiditate, vel astringenti vi, fervorem & affluxum humorum reprimendo ac poros & meatus partium claudendo, intumescenciam partis immittunt, & allabentes humores alio pellunt. Græc. *διωγστικά*. Germ. *zurück treibende Mittel*.

RES NATURALES sunt tres: Sanitas; Sanitatis causæ; & Sanitatis effecta. Alii septem enumerant, ut elementa, temperamenta, humores, spiritus, partes, facultates, actiones; sed elementa & temperamenta pertinent ad Physicam; humores, spiritus & partes, sanitatis causis annumerantur, quæ constant ex bona temperie & apta conformatione; facultates & actiones, sub sanitatis effectis constituuntur.

RES NON NATURALES sunt sex: Aër, Cibus & Potus, Motus & quies, Somnus & vigilia, Animi pathema-

themata, excreta & retenta. Sic appellantur, quia si modum excedant, saepe morbis ansam praebent.

RES PRÆTER NATURAM sunt, Morbus, Morbi causæ, & Symptomata sive morbi effecta.

RESOLVENTIA, sunt medicamenta, quæ particulis suis spirituo sulphureis particulas corpori aut parti impactas, dissipare, sunt apta nata. Germ. zertheis lende Mittel.

RESPIRATIO est thoracis altera dilatatio, & contractio, qua aër nitrosus per asperam arteriam ejusque partes Vesiculares accensionis gratiâ modo impellitur, modo ex iisdem, una cum vaporosis effluviis eicitur. Causa respirationis in thoracis dilatatione, & contractione, quæ per musculos certos perficitur, consistit, cujus motum aër sequitur ingrediendo pulmones & egrediendo. Germ. das Usthemsholen.

RESUSCITATIO denotat modo *Palingenesiam*, modo *Reductionem*, quæ vide.

RETE MIRABILE, sic dicitur ob mirabilem structuram, constat ex plurimis arteriis, subjicitur cerebri basi & glandulam pituitariam in ambitu suo complectitur, à lateribus ossis sphenoidis: Usus est, ut sanguis serositates suas in glandulam pituitariam deponat, ut spiritus eò puriores fiant: secundâ, ne sanguis subito nimis ad cerebrum ruendo pneumatosin aliquo modo supprimat. In homine & equo, qui generosos affectus edunt, non ita invenitur.

RETENTA sunt ea, quæ secundam naturam, tanquam eidem familiaria in corpore detineri debent, non verò excerni.

RETICULARIS MUSCULUS est rete illud musculosum, quod vesiculas pulmonum undique cingit easque comprimit ad aërem reddendum in expiratione. Vid. *Willisus pharm. rat. p. 11. sect. 1.*

RETICULARIS PLEXUS, idem quod *Choroides*.

RETICULUM, idem quod *Omentum*.

RETIFORMIS PLEXUS, vide *Plexus Retiformis*.

RETIFORMIS TUNICA est quædam interioris substantiæ nervi optici in oculo expansio, quæ se habet ut paries albus in camera obscura, qui species visibiles, per foramen camerae atratæ admissas, excipit, repræsentatque. Vide *amphiblestroides*.

RETINA TUNICA, vide *Retiformis & Amphiblestroides*.

RETORTA est vas chymicum, ex vitro, lapide, ferrove conflatum, figura rotunda, ad cuius latus rostrum est flexum, retortum, & cavum, quo destillanda ingeruntur & egeruntur. Germ. *enne Retorte*.

REVERBERATIO CHIMICA, est ignitio, qua corpora igne vivo, in furno reverberi, calcinantur.

REVERBERIUM est furnus chymicus, qua corpora ignienda vel destillanda, calcinantur, ita ut flamma eadem undique ambiat.

REVULSORIA V. S. est, qua sanguis in partem aliquam irruens, in contrarium, per venam, in parte satis remota & opposita incisam avertitur.

RHACHITIS, est medulla spinalis, quæ suo loco videatur. Item, morbus Anglis frequens, qui est inæqualis nutritio cum partium laxitate, mollitie, debilitate, langvore, ignavia, torpore, capite justo majore; infra caput macie, protuberantiis circa articulos, incurvatione ossium, angustia pectoris, tumida abdominis impletione, Hypochondriorum tonsione, tussis &c. nomen ab Anglis inditum est *sbe Rickets*: sed quia in medulla spinali quandoque causa latet, haud incongruè à CL. Glissonio Rachitidis nomine indigitatur.

RHAGADES, Latinis scissuræ, fissuræ, rimæ, quæ ut in aliis corporis partibus accidunt, manibus, pedibus, labris, ita etiam in uteri ostio, ano, seu recti intestini extremitate, ac in sphinctere seu musculo anum claudente accidere possunt. Suntque rhagades seu scissuræ, ani oblonga quædam in eo ulcuscula
fine

sine tumore iis similia, quæ interdum in manibus à magno frigore excitantur. Alia superficialia saltem, alia profundiora: alia sine duritie & callo, alia callosa latera habentia: alia humida & saniem fundentia, alia sicca & canerosa. A *ῥήγματι*, rimo.

RHAGOIDES idem Græcis notat, quod Latinis *Uvea* oculi tunica.

RHAPHE *ῥαφή* sutura, vid. infra.

RHEGMA, est partis alicujus ruptio: ut ossis, peritonæi, oculi &c. A *ῥήγνυμι* rumpo.

RHEUMA, est p. n. humoris è capite in subjectas partes fluxio, ut in coryza contingit. A *ῥέω* fluo. Germ. *Flüsse*.

RHEUMATISMUS, est dolor vagus, ubique ferè apprens in corpore, sæpe febriculam, tumorem, phlogosin &c. comitem habent. A *ῥέω* fluo. Unde Rheumatici dicti.

RHEXIS, idem quod *Rhegma*.

RHINENCHYTES, est siphunculus, quo medicamenta naribus immittuntur. Ex *ῥίς* nasus, & *ἐγχύω* injicio. Germ. *eine Nasen-Sprütze*.

RHIZOTOMOS idem quod radicifeca. Dicitur etiam de medicamentis, quæ morbum aliquem indicatus evellunt ac tollunt.

RHODINUM, est acetum rosaceum, aut aliud quid, ex rosis paratum. A *ῥόδον* rosa.

RHOEAS est affectus oculorum, consistens in carunculæ lachrymalis imminutione in oculi majori angulo.

RHOMBOIDES, est pars musculorum, initium habens à tribus inferioribus vertebrarum colli, totidemque superioribus vertebrarum dorsi spinosis processibus: mox obliquè descendens, principio, sineque carnosio, ad scapulæ basin fertur; quam retrorsum, sed & obliquè sursum agit. Ex *ῥόμβος* figura quadrata, & *ἴδιος* forma.

RHYPTI-

RHYPTICA sunt medicamenta detergentia & sordes abluentia. A ῥύπτω sordes abluo.

RHYTHMUS, est certa, pulsuum, temporum, vitæ, ætatum, &c. proportio. A ῥυθμίζω ad numeros aptos refero.

RHYTHIDOSIS est corrugatio alicujus partis. A ῥυθιδόμα in rugas contraho.

RIGOR, est musculorum totum corpus ambientium ut & cutis vibratio & concussio, citra refrigeratione conjuncta. Gr. ῥίγος. A ῥίγιω horreo.

RIMA PUDENDI sive *fissura magna* dicitur: quia ab osium pubis inferiore parte ad anum usque fere pertingit; ita ut inter illam & anum spatium, quod perinæum sive interforamineum adpellatur, vix pollicis transversæ latitudinem excedat. Hæc repetito coitu dilatatur. Usus est, canalis modo penem tanquam in fossam dirigere, urinæ alisque corporis excrementis exitum præbere, & sætus exclusioni inservire.

RISUS SARDONIUS est spasmus utriusque maxillæ.

ROB, vide *Apochylisma*.

ROBORANTIA vid. Confortantia.

ROBUB, Idem quod *Apochylisma*.

RONCHUS ῥόγχος. Lat. stertor est sonus cum strepitu, vel stridore in faucibus, qualis profundè dormientibus item apoplecticis accidere solet.

RORIFERUS DUCTUS, idem quod *Ductus Chyliferus*.

ROS antiquis dicebatur, cum prima humiditas ab extremitatibus vasorum excidit, & in membrorum substantiam dispersa est. Ros inquit *Galen.* 7. method. 6. tertia humiditatis species, unde partes corporis nostri nutriuntur, quæ continetur in omnibus animalis partibus, ceu ros quidam per earum substantiam sparsus: Hæc est antiquorum opinio.

ROSA, idem quod *Erysipelas*.

ROSTRIFORMIS PROCESSUS; vide *Coracoides*.

ROTATOR MAJOR & *Minor*, sunt duo Apophyses in superiore parte ossis femoris Trochanteres dicti, in quibus plurium tendines terminantur.

ROTULA, idem quod *Mola genu*.

ROTULÆ, vide *Tabella*.

RUBEFACIENTIA, vid. *phanigmi*.

RUBRICA quid sit, vide in *Impetigine*.

RUCTATIO est motus ventriculi depravatus, ab effervescentia p. n. concitata, quo vapores & flatus per os expelluntur. Estque vel acidus, nidorosus, vel fætidus. Ructus *Celfo*. Græcis *ἀερώμας*, *ἀεργή*, *ἀεργυμός*.

RUCTUS, vide *Bombus* & *Ructatio*.

RUDICULA dicitur lignum, quo medicamenta liquida miscentur & agitantur.

RUGITUS est chyli excrementorum in intestinis contentorum, p. n. effervescentia, qua flatus & motus varii in intestinis concitantur & hinc inde per excrementavolvuntur, cum exitus per os & anum facilis denegetur.

RUMINATIO est repetita masticatio alimentorum in certis brutorum speciebus, iis nempe quæ vel plures habent ex ordine ventriculos; ut boves, vel quibus saltem cæcum intestinum grandius est, ut lepus. Ex primo itaque ventriculo in os iterum protruditur cibus & denuo comminuitus ad secundum, tertium & quartum ventriculum ablegatur.

RUPTIO, vide *Rhegma*.

RUPTORIUM Chirurgis notat causticum rumpendis abscessibus aptum, ut pinguedo leporina, lapis corrosivus &c. Germ. ein ägend Mittel.

RUSMA est species psilothri, quo Turcicæ mulieres pilos tollunt ex variis corporis partibus.

RUTABULUM est uncus, vel baculus ferreus, longus, in altera parte cochleam, in altera radulam habens.

bens. Adhibetur in operationibus chemicis, in specie docimasticis.

RYAS, est nimia lachrymarum fluxio præternaturalis.

S.

SACCUS, est intestinum rectum. A σάκτω ονερο.

SACCULUS CHYLIFERUS sive *Roriferus*, est inferior pars ductus chyliferi, cui omnes venæ lacteæ secundi generis, & plurima vasa lymphata inoscuntur.

SACCULUS CORDIS, vide *Pericardium*.

SACCULI MEDICINALES componuntur ex variis simplicibus, scopo medici convenientibus; eaque si opus fuerit conteruntur; sacculoque, cujus figura, parti affectæ quadrat, excipiuntur, qui sæpè, ne materia in unum locum coacervetur, acu in quibusdam locis intersuitur. Germ. *Kräuter-Säcklein*.

SAGER IGNIS, vide *Herpes Exedens*.

SACER MORBUS, vide *Epilepsia*.

SACRUM OS, Græcis πλατὸν ἢ ἰσθμὸν ὄσυν, ὑποπύον διὰ πρῶτος κόκκυξ. Constat ex vertebra inferioribus sex, cui ossa coccygis annectuntur, in abdomine à parte posteriori constituit pelvim.

SAGITTALIS SUTURA, vel veruculata. Græcis ὀβριμμία. Est illa quæ à coronali incipit, & in Lambdoidem desinit.

SAL quid proprie notet, notissimum. In Chemicis notat principium quoddam corporum constitutum, talia nempe corpuscula, quæ figuram angulosam variam nacta sunt, & proinde incidendi, penetrandi vi primò pollent, saporum etiam causa existunt. Communiter triplex statuitur *Acidus*, *alkali* seu *lixiviosus* & *medius*, seu *salsus*, de quibus singulis suo loco. Ratione accidentium variè etiam distinguitur. Sic alius volatilis vocatur, alius fixus: Ratione materiæ alius *Vegetabilis*, alius *animalis*, alius *mineralis*,

neralis, prout ex mixto quodam eruitur, quod ad unum ex triplici regno refertur.

SALSUM vid. *Enixum sal.*

SALIVA & *Salivum*, quibusdam *Sputum*, Græc. πλυ-
λαι & σιλα, est liquor insipidus, & à glandulis ma-
xillaribus segregatus & in os per ductus peculiare
effusus, ut os & œsophagum madefaciat, masticationi
ciborum inserviat, eosque in ventriculo aliquomodo
digerat & fermentet. Germ. *Speichel.*

SALIVATIO est sputi vel salivæ per medicamenta
salivantia evacuatio, ut sunt mercurialia. Quando-
que tamen præternaturali ptyalismo sumitur mini-
mum.

SALVATELLA, est vena, quæ à brachii ramis ten-
dit ad digitum.

SANGUIFICATIO, vide *Hematops.*

SANGUIS, est, liquor rubicundus, veis arteriis,
aliisque partibus contentus, qui constat farragine o-
mnis generis partium alimentariarum, quæ papillas
intestinatorum possunt ingredi, estque nutritionis & vi-
vificationis materia, magnumque corporis stabili-
mentum. Detexit Microscopium sanguinem ex glo-
bulis constare; & febrilem ex vermiculis. Vocatur
etiam *cruur*, anima *Virgilio*. ψυχή *Aristoph.* αἷμα, *Sag*
Poet. Germ. das Blut.

SANGVISUGA idem quod Hirudo. Germ. *Blut-*
Igel.

SANIES, est pus cruentum & crassum. Germ. *blut-*
tiger Eiter.

SANITAS, vide *Hygieia.*

SAPA, vide *Apochylysis.*

SAPHENA, est vena cruralis, Fortè à Σαφῆ ma-
nifestus, quia manifeste demonstrari potest. Germ.
die Mutter-Ader.

SAPHATUM, est exulceratio crustosa in capite, non
absimilis Achori. vide *Achor.*

SAPONEA est linctus ex amygdalis confectus.

SAPOR,

SAPOR, vide *Gustus*; Helmontio etiam & Tacchenio denotat particulas salinas subtilissimas in corpore hinc inde à posteriori observabiles. Unde inter causas morbificas ab ipsis sæpissime refertur *sapor vitiosus* qui archeum turbat.

SARCOCELE, est Hernia carnofa testiculorum. Ex σάρξ caro; & κύλις tumor. Germ. ein fleischichter Bruch.

SARCOMA, est carnis excrementia. Item molarum in utero productio. A σάρξ caro; & κομίζω porto, affero. Germ. ein fleischicht Gewächs.

SARCOMPHALUM, est carnofa in umbilico excrementia. Ex σάρξ caro; & ὀμφαλός umbilicus.

SARCOPHAGUM, idem quod *Catharticum*.

SARCOSIS, vide *Sarcoma*.

SARCOTICA siue carnem generantia sunt, quæ moderato calore & vi deterforia, sordes è vulneribus & ulceribus tollendo, partiumque temperiem conservando efficiunt, ut alimentum in partem solutam commodè impellatur. A σαρκόω incarno.

SARE, idem quod *Effere*.

SATYRIASIS, siue tentigo Venetri, *Priapismus*, Ροπιλισμός Suidæ πίσις τῆ ἀϊδαίῳ Πελαπισμός, Σατυρίαισις σατυρισμός. Estque immoderata Veneris appetentia & penis palpitatio; siue erectio penis, quæ iterum post coitum evanescit. Item, morbus *Elephantiasis* dictus in quo ægri Satyrorum effigiem acquirunt. Item, glandularum augmentum pone aures, ita ut aures erigantur. A Σάτυρ homo sylvestris, qui admodum venerem appetit. Vel à σάθη membrum virile.

SATYRIASMUS, vide *Satyriasis*.

SCABIES, Græcis ψώρα, est vel humida vel sicca: Humida est cutis inæqualitas cum pustulis humidis & purulentis cum prurigine quadam conjuncta: Sicca est quadruplex, Pruritus, Impetigo, Pfora & Lepros; de quibus suo loco.

SCALENUM, est par musculorum cervicem extendenti-

dentium; oritur à primâ thoracis costa vertebrarum-que cervicalium processibus transversis anteriori tamen parte fibris obliquis adhærentes in ipsis finem suam consequuntur. Perforati sunt ut Nervis cervicalibus ad brachium tendentibus, venis & arteriis viam præbeant.

SCALPELLUM UMBILICARIUM, ὀμφαλισηρ *Poll.* quo obstetrix præcidit infantium umbilicos.

SCALPRUM CHIRURGICUM *Celso.* *Scalpellus* eid. *Phlebotomum* *Isidor.* φλεβοτόμος, μάχαιρα. *Ammonio,* Μαχαιρὴ ἐξυβυλῆς *Hippocr.* *Galenus* φλεβοτόμος vocat. Idem μαχαιρὶδα σησοειδῆ nominat, quod Σμιλίον γαστροειδὲς *Galenus*; nimirum cujus medius alvus latior sit & ventrosior. Vide *Lancetta.*

SCALPRUM RASORIUM, idem quod *Rasatorium.*

SCAMNUM HIPPOCRATIS est instrumentum longitudine sex ulnarum seu cubitorum, membris luxatis & fractis restituendis, accommodatum.

SCAPHA, dicitur ambitus auris interior, exteriori oppositus.

SCAPHOIDES, est tertium os tarfi in pede, Naviculare, dictum. A Scaphæ seu cymbæ similitudine; connectitur cum talo, & tribus ossibus posterioribus.

SCAPULA, vide *Homoplasa.*

SCARIFICATIO, est incisio cutis scalpello vel phlebotomo: quæ fit cum, vel sine cucurbitulis; sine cucurbitulis fit in membris & partibus gangræna corruptis, ne sc. separatio procrastinetur. Cum cucurbitulis autem fit, ut extrahatur sanguis. Græc. Εγχαρῆσις, καταχασμός, Απόσκηψις *Hippocr.* Αποχασμός. Germ. das Schröpfen.

SCELETUM, est ossium totius corporis arida compages, arte anatomica sibi invicem conjuncta. Α Σκελετω arefacio. Germ. ein Gerippe.

SCELOTYBRE, est cruris perturbatio, nunc ad hanc, nunc ad illam partem inclinans, ex scorbuto proveniens. Ex Σκίλο crus, & τύβη tumultus. Unde

T

aqua

aqua scelotyrbitis, quæ adversus scorbutum usurpatur.

SCHESES, est corporis dispositio: unde schetica febris, quæ in dispositione est, non in habitu. Α *χαρμπεύω* dispono, effingo.

SCHETICA FEBRIS opponitur Hecticæ; schetica quippe in sanguine ita radices egit, ut facile curam admittat; Hectica verò in ipsa *ἕξιν* sive partibus solidis ita altius radicata est, ut non nisi difficulter medicamentis curetur.

SCHISMA, est scissura in dura vel molli parte. Α *χιζω* findo.

SCHIATICA, vide *Arthritis*.

SCIRRHOSIS, idem quod *Scirrhus*.

SCIRRHUS, & Scirroma, est tumor p. n. durus, lividus, renitens, & doloris expers. Α *σκιρρώω* induro. Germ. ein verhärteter Geschwulst.

SCLERIASIS, est alicujus partis induratio. Α *σκληρίω* induro.

SCLEROMA, idem quod *Scleriasis*.

SCLEROPHTALMIA, est Lippitudo dura, cum dolore, motu oculorum tardo, rubedine & siccitate. Α *σκληρός* durus, & *ὀφθαλμία* dolor oculorum.

SCLEROTIBA, vide *Cornea*. Α *σκληρίω* induro.

SCLEROTICA, sive indurantia sunt, quæ partes firmius inter se conjungunt: idque vel tenues & molles dissipando, vel eas interdum retinendo. Illud fit, ubi per nimis calefacientia scirrhus induratur; hoc, ubi, per semper vivum, solanum, portulacam, vel lentem palustrem, aliave refrigerantia & astringentia, pars e. gr. œdematosa duritiem acquirit. Ideoque horum materia, in calefacientibus, & refrigerantibus, ac astringentibus, est quærenda, à *σκληρίω* induro. Germ. verhärtende Mittel.

SCLERUNTICA, idem quod supra. Α *σκληρίω* induro.

SCOLLIOSIS, est spinæ dorsæ, in hoc aut illud latus distortio. Α σκολιόω intorqueo.

SCOLOPOMACHÆRION, est cultellus chirurgicus, quo vulnera thoracis angusta dilatantur; magnis item tumoribus aperiendis summopere convenit; abdominis item aperturæ maximè utilis. Εξ σκολόπιξ galinago, & μάχαιρα culter.

SCORBUTUS est intemperies Belgis mare accolentibus, ut & aliis populis meridionalibus endemia, qua manus, pedesque, maculis sæpe lividis conspurcantur, accedit item crurum debilitas, oris fætor, dentes vacillantes, sanguinem manantes gingivæ, spasmi, dolores arthritidesque vagæ, colica & sexcenta alia. Estque vel salino sulphureus, vel sulphureo salinus; Item vel in sanguine, vel in nervoso succo, vel in utrisque simul, quod symptomatibus indicatur. Antiquitati hunc morbum non fuisse incognitum, liquet ex Hippocrate. Germ. der Scharbock.

SCORIA denotat recrementa vel fordes metallicas, quæ in deputatione segregantur. Germ. Schlacken.

SCRIPTULUS, vide *Scrupulus*.

SCOTOMA, idem quod *Scotomia*.

SCOTOMIA, Vertigo, δισκο, ἕλιξ, ἕλιγγος, σκότωμα, σκοτωματῶν πᾶσι. Ægin. σκοτόδιος Hippocrates, σκοποδοία Platoni, est spirituum animalium circumgyratio, ita ut, objecta externa videantur circumrotari. Α σκοτώω obicuro. Germ. der Schwindel.

SCORBICULUS CORDIS, idem quod *Anticardium*.

SCROPHULA, seu *Struma*. Chares. χοιράδες quia porcas infestare solent. Sunt glandulæ p. n. & adventitiæ, sive tumores p. n. glandularum colli vel aurium renitentes, propria tunica contenti. Germ. Kröpfe.

SCROTUM Græcis ὄσχος, πῦρος, παρὲν Nicand. scol. πλώμα & πνώμα θυρᾶλω invenio apud Erotianum fortasse rectius πορῶνα. Est sacculus, quo testiculi viriles continentur, constans ex cute, panniculo carno-

fo, tunica Erythroide! & Elythroide : in medio lineam habent secundum longitudinem, dextram à sinistra parte dividens : ad faciliorem extensionem & corrugationem pinguedine caret.

SCROTUM CORDIS, vide *Pericardium*.

SCRUPULUS, est tertia pars drachmæ, continet scrupulus grana viginti. Vocatur item scriptulus & scripulus.

SCUTIFORMEOS, idem quod *Mola genu*.

SCUTIFORMIS Cartilago, vide *Ensisformis*.

SCUTUM, idem quod *Mola genu*. In pharmaceticis etiam denotat emplastrum parti certæ applicandum, ut cordis, ventriculi, splenis &c. regioni, quod hinc scutum stomachale, cordiale &c. dicitur.

SCYBALA, sunt excrementa alvina in globulos, velut ab ovibus aut captis, excreta.

SCYPHO, est infundibulum in cerebro: item metatus palato pituitam, ab osse cribriformi adducentes; sic appellatur, quod Scythæ simili vase vinum bibebant.

SCYROS *σκύρος* idem quod *πῆγος* callus.

SEBUM vel sebum est substantia animalium pinguis adipe siccior & magis concreta, item, si frigida sit, fragilis evadit, Germ. *Unschlit / Talg*.

SECTIO CÆSARIA, vide *Hysterotomotocia*.

SECUNDINÆ sunt tres membranæ, Chorion, Allantois & Amnion, quæ una cum placenta uterina & Iochiis, ab utero post partum excluduntur. Germ. *die Nachgeburt*.

SEDATIVA Medicamenta eadem sunt, quæ *Anodyna* vel *paregorica*.

SEDIMENTUM URINARUM sunt particulae à succo nutritio residuæ, una cum sero à sanguine secretæ, quæ præponderante gravitate insurinis subsidunt.

SEISIS concussio dicitur vel generatim de omni violenta concussione partium corporis; vel in specie de spina dorsali, quando vertebrarum juncturae & com-

compages dimoventur, vertebræ autem suo loco manent.

SELLA EQUINA, seu *Turcica*, componitur interius ex quatuor processibus ossis Sphenoidis: continet glandulam pituitariam, & rete mirabile in brutis.

SELLA SPHENOIDIS vide *Sella equina*.

SELLA TURCICA, vide *Sella equina*.

SEMEIOSIS, idem quod *Diagnosis*.

SEMIOTICA, est pars Medicinæ, sanitatis & morborum signa tradens. A σημεῖον significo.

SEMEN, masculinum proprie dictum est humor albus calidus & spirituosus, crassus, viscidus, subsalsus, ex sanguine tenuissimo in testibus & epididymidibus elaboratus, qui ad generationem novi foetus cum foemino seu ovulis conjungi debet, ut hæc inde fecundentur. Improperie autem dictum masculorum semen est humor prostaticus viscosus, qui reliquo femini in ejaculatione commiscetur. *Feminarum* semen proprie dictum sunt ovula in ovario contenta. Improperie verò dictum earum semen est liquamen femini virili analogum, quod ex lacunis, prostaticæ glandulosæ vaginæ substantiæ infertis, provenit, & non raro in lascivientibus prorumpit ac foris emittitur: facit plurimum ad titillationem, ut concupiscibilis esset coitus. Vocatur item genitura *Plin.* semen genitale, urina genitalis. *ωροσπῆ, ωρίμα, δέριον* Aristoph. *γαστήρ, γαστήρ, γαστήρ, Arctao.*

SEMICUPIUM, idem quod *inseffus*. Est dimidium balneum, cui æger umbilico tenus insidet.

SEMTERIANA vid. *Hemitritana*.

SENSORIUM est sensus alicujus instrumentum, cui applicantur objecta sensibilia, ut oculus, visus, nares, olfactus &c.

SENSORIUM COMMUNE, est illa pars in cerebro, ubi sensuum nervi terminantur, quæ est initium medullæ oblongatæ, non verò glandula pinealis ut quidam *ἰσχυρισμός* anatomicæ imperiti statuerunt. Græc. τὸ πρῶτον ἀισθητικόν.

SENSUS est receptio, qua motus à corpore aliquo objecto, fibrillis nervorum impressus, sensorio communi, sive initio medullæ oblongatæ, mediantibus spiritibus animalibus in nervis existentibus communicatur. vide *aistesis*.

SEPARATORIUM est vas separandis ab invicem liquoribus dicatum, potissimum vitreum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo in modum acûs acuato angustoque foramine prædito, pro materia rursus emittenda. Dicitur etiam *Vitrum hypoclepticum*.

SEPHYROS est inflammatio uteri indurata.

SEPTA, idem quod *Septica*.

SEPTICA sive *Putrefacientia* sunt, quæ calore & acrimoniâ malignâ carnem tenuem colliquant, putrefaciunt, & corrumpunt. A *σῆνω* putrefacio.

SEPTUM LUCIDUM, est sepimentum, propter tenuitatem diaphanum, cerebri ventriculos distinguens.

SEPTUM TRANSVERSUM, vide *Diaphragma*.

SERPIGO, vide *Lichen*.

SERAPIUM, idem quod *Syrupus*.

SERRA est instrumentum chirurgicum, quo ossa secando auferuntur. Germ. *eine Säge*.

SERUM, est humor aqueus, tenuis, subflavus, & subsalsus, constans ex plurima aqua mediocri sale & paucis sulphure; usus est, ut sit vehiculum sanguinis seu alimenti; deinde ut sanguinem diluat, ab adustione arceat, & ut commodè ad minimas partes alimentum propellatur, aptum natum. Apud Hippocratem vocatur *ῥχμα τῆς τροφῆς*.

SESAMOIDEA OSSA, sunt ossicula 16, 19, 20. & plura aliquando, à figurâ sesami seminis dictis, quæ in internodiis manuum & pedum reperiuntur.

SETACEUM, est operatio chirurgica, qua cervix acui compungitur, vulnusque per fetas aut ligulam apertum servatur, ut per id vitiosi humores evacuentur.

SEXTANS est libræ sexta pars, uncias duas continens.

SEXTARIUS mensuræ Romanæ genus est, quod si melle repleatur, pendet uncias triginta; si oleo, uncias duodecim; si verò aqua repleatur, pendet aquæ uncias viginti. Capiti (ut alii dicunt) mensurales uncias viginti olei: pondere verò habet uncias sedecim, Drachmas quinque & scrupulum unum. Dicitur sexta pars Congii.

SALISMUS, idem quod *Ptyalismus*.

SIALOCHUS, idem quod *Ptyalismus*.

SIALON, seu *Sialos*, idem quod *Saliva*.

SIDERATIO, idem quod *Sphacelus*.

SIEF ALBUM, est Collyrium siccum; vide *Collyrium*.

SIGILLUM HERMETICUM dicitur, quando osculum vitri beneficio ignis liquatum occluditur. Quamvis alii massam aliquam ex succino albo, vitro Veneto, borrace, æqualibus portionibus ad hanc obturationem adhibeant.

SIGMOIDES, sunt Apophyses ossium semilunares; ut processus Ancyroides scapulæ, & sinus ossis radii, Græcorum antiquorum C. referentes. Item, valvulæ tres arteriæ magnæ, circa cor foris spectantes, ut sanguinis recursus inhibeatur. A litera C. seu figurâ & forma.

SIGNATURA dicitur de plantis earumque figura externa, qua vel membrum affectum, vel causam morificam referunt, & exinde singulari virtute in morbis curandis valere putantur. Sed vana & superstitiosa est hæc sententiâ.

SIGNUM MORBI est quicquid sensibus nostris obvium, vel morbum, vel aliquid ad ipsum pertinens, potest indicare, qua re id, quod ad curationem necessariam pertinet, indicatur, Signum est vel morbi vel causæ vel Symptomatis: signum est proprium vel commune: proprium separabile; proprium inseparabile;

rabile; proprium inseparabile; sive Pathognomonicum; Synedreou; Epiphainomenon; Bonum; Malum; Certum; Incertum, Salutare; Lethale &c *Signa sanitatis* sunt, actiones integræ, qualitates convenientes, excreta & retenta benè convenientia. Germ. *Zeichen der Kranckheit.*

SILIQVA, Græcis *κεράτιον* est dimidium lupini, & siliquæ sex pendent scrupulum. Semen autem in siliqua contentum, non tota siliqua intelligitur: & id medioere, non enorme & habitus; neque strigosum & emaciatum, qualia hordei aut tritici grana usurpamus, quæ hodie minimum pondus faciunt, velut olim grana leutis. *Siliqua*, est etiam folliculus, sive integumentum, cui grana leguminum includuntur.

SIMILARES PARTES sunt, quæ sibi ubique per totum similes sunt, ut os, cartilago, ligamentum, membrana, tendo, fibra, vena, arteria, cutis, caro, adeps, pili, ungues &c. Notandum tamen, illas partes non adeo esse similes, quam creditum vulgò fuit, Venæ enim & arteriæ in varias tunicas sibi dissimiles dividi possunt: Cutis item ex variis fibrillis, vasculis & glandulis constat, & sic de cæteris.

SIMPLICIA sunt medicamenta singularia & non composita, ut sunt radices herbæ, semina, flores gummi, succi, partes animalium &c.

SINAPISMUS, est medicamentum capiti conveniens ex *Sinapi*, *Raphano silv.* *sale* & *Fermento acido* paratum. A *Σίμησι* finapi semen.

SINCIPUT, ipsius capitis partes laterales dicuntur. Græc. *βρίγμα* & *βρεγμας*.

SINGULTUS, idem quod *Lygmus*.

SINUS, est cum abscessus & ulceris initium satis angustum apparet, profunditas verò se in latitudinem diffundit. Græcis *κόλπος* *ὑπότοιμος* *έλκος* Diosc.

SINUS MENINGIS, sunt cavitates, quas *Galenus* ventriculos crassæ membranæ vocat: primus & secundus sive laterales inter cerebrum & cerebellum situm

fitum habeat, & desinunt in sinibus vertebralibus; tertius ab osse cribriformi incipit & in medio priorum finuum finem consequitur; quartus à glandula pineali oritur & in medio lateralium finuum desinit: quorum insertio vocatur *Torcular Herophili*. Cranio egressi partim venis jugularibus continuantur, partim per totam medullæ spinalis partem ad os sacrum usque descendunt. Usus venarum vicem agere, nam omnem sanguinem à cerebro & cerebello accipiunt & partim in venas jugulares, partim in sinus vertebrales se exonerant.

SINUS OSSIUM sunt cavitates, quæ capita aliorum ossium admittunt.

SIRIASIS, est cerebri & meningum, ab ardore solaris inflammatio seu (rectius) incalescentia; pueris propter tenuitatem cranii frequens. A *σῖρος* cavitas incipit.

SIRONES sunt pustulæ, quæ in vola manus & pedum plantis oriuntur, in quibus minutissimum quoddam vermiculorum seu pediculorum genus sub cuticula latet.

SIRUPUS vid. *Syrupus*.

SITIS est defectus humoris (salivæ nempe) ad irrigationem partium internarum, necessarii; quo phantasia sibi potum imaginatur in auxilium. Sitis etiam est vel naturalis, quæ homini sano obtingit, vel præternaturalis & nonnunquam depravata, quæ ægris. Græcis *δίψα*. Germ. *Durst*.

SODA est affectus ventriculi, quod acrimonia acida, humido copioso conjuncta, fibras ejus irritando ardoris sensum, in ipso & gula, producit. Curatur promte terreis alcalinis ut creta &c. Germ. *der Eood*. Dicitur etiam *Ardor ventriculi*.

SOLEN est instrumentum Chirurgicum oblongum, intus cavum, in quod membrum fractum, crus aut femur, imponitur & continetur.

SOLIDÆ PARTES, quæ *Hipp.* vocantur *ἰσχυρὰ μέρη*

ear continentibus partes, sunt, illæ, quæ propria circumscriptioe gaudent & reliquas, humidas & spirituosas, intra se continent.

SOLUTIO CHIMICA, est operatio, qua corpus naturale mistum in quinque sua principia, Spiritum nempe, Salem, Sulphur, aquam & terram, ex quibus omnia mista conflata sunt, recluditur.

SOLUTIO CONTINUI est, quæ partium cohærentiam & unitatem dissolvit: ut in vulneribus, ulceribus, fracturis &c.

SOLUTIO MORBI vid. *Lysis*.

SOLUTIVUS idem quod *laxativus*.

SOPHRONESTERES dentes sapientiæ, vide *Dentes*.

SOMNAMBULO, vide *Noctambulo*.

SOMNIFERA sunt, quæ sulphureis suis fætidis particulis, (ex sulphure nempe & sale fixo constantibus) spiritus animales profligunt, extingvunt & eorum generationem aliquo modo impediunt, unde quies eorum & somnus concitatur.

SOMNUS, est pororum cerebri & nervorum subsidentia & angustatio, à quiete spirituum animalium orta, qua sensus externi ab operationibus externis desistunt. Somnus est naturalis vel præternaturalis, vocatur item *Sopor* & *quies*. Græc. *ὑπνός*. Germ. *der Schlaf*.

SOMNOLENTIA continua, est assidua in somnum procidentia & inclinatio; oritur, quod pori extremi corticalis substantiæ cerebri viscositate quadam obliterantur & clauduntur, ita ut liber transitus & generatio spiritibus animalibus denegetur.

SPAGIRICA MEDICINA, idem quod *Hermetica*.

SPARADRAP, sive *Sparadrapum*, est linteum utrinque unguento spisso vel emplastro tinctum, & hoc modo fit; post liquationem unguentorum vel emplastrorum, linteum penitus immergitur, quod tinctum extrahitur, extenditur & in usum medicum asservatur.

SORA, idem quod *Effere*.

SPARGANUM, vide Fascia. Ἄ σπαργατίω fasciis ligo.

SPARCANOSIS, est mammarum, à nimia copia lactis, distensio. Ἄ σπαργατίω fasciis distendo.

SPASMA, idem quod *Spasmus*.

SPASMODICA, sunt medicamenta spasmum pellentia. Germ. Mittel wider den Krampf.

SPASMOLOGIA, est de contractione nervorum & tendinum enarratio. Ex σπασμός contractio, & λόγος enarro.

SPASMUS, & *Spasma*, ut cum *Dolliff. Willisio* loquamur, denotat quemlibet motum convulsivum in genere: nam *Cardanus* affectus convulsivos dividit dupliciter, in Tetanum & spasmum; per illum contractionem constantem, qua membrum rigidum & inflexile evadat; per hunc verò motus celeres & concussiones; quæ interjecta quiete, alternatim cessent redeantque, intelligit. Ἄ σπᾶσν contraho. Germ. der Krampf.

SPATHA, est instrumentum oblongum, ex argento, chalybe aut ligno confectum: inferius latum, quo electuaria vel conservæ, absque manuum inquinatio-
ne commodè tractantur, Chirurgis & Pharmacopæis, familiare.

SPATHOMELA, sive specillum latum, est instrumentum oblongum ex argento vel ferro confectum, quo Chirurgi & Pharmacopæi utuntur. Dicitur & spatha. Ex σπάθη spatha, & μόλη specillum. Germ. ein Spatel.

SPECIES, seu *Pulvis*, dicuntur in officinis simplicia (ingredientia) pro compositis conficiendis coordinata. Sic dicuntur species theriacæ, i. e. ex quibus theriaca compilatur: sic sunt & species decoctorum usualium. Præ reliquis tamen hoc nomen sibi vendicant pulveres nonnulli, tum aromatici, tum cathartici. Forsan quia ordinati fuerint olim, ut inde confice-
ren-

rentur electuaria, morsuli vel rotulæ. Sic sunt *species aromaticæ rosat. Species Diacurbitib. cum rhabbarbaro, &c.*

SPECIFICA MEDICAMENTA Medicis vocantur tum quæ uni certæ parti seu membro seorsim dicata esse putantur, ut ejusdem morbis resistent, & ab his præmuniant, idque ob singularem & occultam cum iis convenientiam: tum quæ certo cuidam morbo ejusque potissimum causæ è diametro quasi opponuntur, ut nunquam citius ac tutius, quam his remediis tollatur. Prior species omnino non datur, nec per hypothèses physicas dari potest, altera verò licet dari possit, non tamen, nisi per incertam experientiam, cognosci poterit. Communiter etiam *specificæ* dicuntur, quæ ad morbos certæ partis varios curandos frequentius abhibentur. Hinc hepatica, splenica, nephritica, cephalica & sexcenta alia.

SPECILLUM, est instrumentum chirurgicum, sphenamæ longitudine, tenue ex argento, vel chalybe, ab uno extremitate latum, rotundum & nonnihil incurvatum; ab altera verò rotundum nodulum habet, specillis vulnerariis, vulnerum, fistularumque altitudo pertentatur. Videtur esse diminutivum à *Specium*, quo usus est *Pacuinus*. μήλη, τραυματική μήλη *Galeno*, ἰατρὴ *Hippocrat.* A tentando imperitum vulgus *tentam* vocant. G. ein *Sucher*.

SPECULUM LUCIDUM, idem quod *Septum Lucidum*.

SPECULUM OCULI, est *Aranea tunica oculi*.

SPECULUM ORIS, Matricis &c. vide *dilatatorium*.

SPERMATICÆ PARTES: sunt venæ & arteriæ, sanguinem è testiculis abducentes & adducentes. *Item*, vasa seminis excretoria. *Item*, partes albidæ, quæ olim propter albedinem censebantur ex semine duntaxat generari, ut nervus, membrana, os, cartilago &c. omnes enim partes successivè ex semine generantur.

tur, omnibus itaque illud nomen competit. Ex σπέρμα semen. Germ. Saamen: Gefässe.

SPERMATOCELE, improprie ita dicitur, quia non semen, sed vas feminis ejaculatorium corrugatum, in scrotum delabitur. Ex σπέρμα semen, & κήλη tumor.

SPERNIOLA est semen ranarum.

SPHACELODES, est sphacelo similis. Ex Σφακίλος Spacelus, & ἴδος forma.

SPHACELUS, est Sideratio, sive sensus & vivificationis in quacunque parte extinctio. A σφάτιω interficio. Græc. σφακίλος σφακλισμός, πίνειν νέκρωσις.

SPHAGE jugulum σφαγή.

SPHAGITHES, sunt venæ jugulares in collo. Α Σφαμάζωμα jugulo, macto.

SPHENOIDES, vide *Sphenois*.

SPHENOIS sive *Sphenoides*, vide *Cuneiforme os*.

SPHENOPHARYNGÆUS, est pars musculorum, à sinu alæ internæ ossis cuneiformis ortum ducens, atque oblique deorsum inclinans, in œsophagi latera extenditur; gulam dilatat. Ex σφίω cuneus; & φάρυγξ œsophagi caput sive fauces.

SPHINCTER, est musculus constrictor œsophagi, ani, vesicæ &c. Α σφίγγω constringo.

SPHYGMICA, est pars Hygieinæ, agens de pulsibus. Α σφύζω pulso.

SPHYGMUS sive *pulsus*, est motus fermentationis & ebullitionis sanguinis à particulis spirituosiss & fermentabilibus concitatus, ut mediante corde, sanguis ex arteriis quaqua versum per totum corpus distribuat, cui accedit fibrarum, arteriam una cum cæteris partibus componentium, contractio & remissio. Α σφύζω pulso.

SPINA DORSI, sunt vertebrarum prominentiæ posteriores. Græcis σπίνες, κλοιός Antimacho, ἀκνισσ Etymol. Germ. der Rückgrad.

SPINA VENTOSA, exulceratio, qua ossa, ab humore maligno, sine ullo periostei dolore, corrumpuntur,

SPLENIA, *Plumaceoli*, seu *Plagula*, componuntur ex linteo ter, quater & quinquies duplicato, ita ut *Spleni* crassitie quadrent, quæ vulneribus, ulceribus & fracturis imponuntur. Sic à figura & crassitie lienis dicta, plumaceola antiquis, quia vulgo ex pluma inter duos pannos confuta constabant, à splenis figura, splenia dicuntur. Item pulvilli, quod pulvinaris formam referant. Differunt ratione figuræ, longitudinis, latitudinis & crassitie. Figura triplex est, pro positionis sc. eorundem modo. Quidam enim parti secundum longitudinem rectè, quidam oblique, quidam verò transverse imponuntur, & quidem nunc duplices, nunc triplices, nunc quadruplices, nunc singuli, nunc plures; pro usu parti affectæ debito. Ad deligationem firmandam, membra crassitudine inæqualia, aut partes graciles & concavas æquandas & explendas, ut tota deligatio æqualis evadat; partes item à fasciarum & vinculorum onere defendendas, & faniem ichoresque exprimendos & imbibendos, imponuntur interdum sicca vel liquore aliquo imbuuntur & madefiunt. Germ. *Bäusche*.

SPLENICA sunt, quæ validius attenuando, incidendo, volatilizando, & minus astringendo, intemperiebus & obstructionibus splenis corrigendis conducunt.

SPLENII MUSCULI sunt, qui origine gemina, partim à quinque spinis vertebrarum colli inferiorum, partim à totidem apicibus vertebrarum thoracis superiorum procedunt, atque obliquatis nonnihil fibris in occiput inseruntur; caput ad posteriora trahunt. Sic à laterum figura nomen inditum est.

SPLENITIS idem quod *salvatella*. Nonnunquam etiam denotat morbum splenis ut hepaticis hepatis.

SPODIUM, proprie denotat cinerem à Græco *σποδίου*, & imprimis metallicum. Usitatè autem in pharmaceuticis denotat ebur calcinatum.

SPONDYLUS seu *Vertebra*, *Verticillus*, sunt ossa triginta

ginta capiti subjecta, in medio excavata pro transitu medullæ spinalis, variis processibus, pro insertione muscutorum, & foraminibus pro vasorum & nervorum transitu prædita. Septem collo; duodecim dorso, quinque lumbis, & sex ossi sacro tribuuntur. Connectuntur per ginglymum. Gr. Σπείδνλα, προφῆς ἀσπράγαλοι Hom. κίβοι.

SPONGOIDEA OSSA, vide *Cribriformia*.

SPORADICI MORBI sunt, qui specie differentes, plures homines simul uno tempore, & in una regione infestant: item venarum propagines hinc inde palantes. A σπείρω sero.

SPUTUM est liquor saliva paulo crassior; ab amygdalis inpalatum effusus, vide *Ptyalon*.

SQUAMMOSA SUTURA, vide *Lepidoides*.

SQUINANTHIA barbarum est vocabulum nonnullis idem denotans quod angina seu apostema colli.

STAGMA, sunt latices, qui destillationi exponuntur. A στάω stillo.

STALAGMA, est id, quod à Stagnate destillatum est. A στάω stillo.

STALTICA, idem quod *Sarcotica*.

STAPES, vide *Incus*.

STAPHYLE, idem quod *Cion*.

STAPHYLEPARTES σφυλιπέρις instrumentum dicitur chirurgicum, quo uvula laxior elevatur & attollitur, dicitur etiam σφυλάρα.

STAPHYLOMA, est oculi vitium, quando cornea rupta, & tunica uvea ei subjecta, acini instar excidit. A σφίς uva.

STASIS στάσις, est restagnatio humorum in vasis aut poris.

STATUS MORBI, vide *Acme*.

STEATOCELE, est tumor p. n. scroti sebaceus. Ex σίαις sebum, & κήνη tumor.

STEATOMA est tumor præternaturalis propria tunica contentus, originem trahens à materia sebo simili,

mili, ejusdem ubique coloris, mollis, ab exiguo principio augmentum paulatim fumens, digitis difficulter cedens, at iis remotis facile ad primam magnitudinem rediens. Ex *σίαξ* sebum.

STEGNOSIS, est pororum constrictio & constipatio, A *στέγν* constipo.

STEGNOTICA, idem quod *Adstringentia*.

STERCUS est excrementum crassum, ab alimentis residuum, bile permixtum, & nutritioni inutile, quod per intestinum rectum & anum excernitur. Vocatur item Excrementum alvi, Alvus, Merda, Horat. *Σκώρ, κόπρος, ἀποπάτωμα, ἀπόδωσις, πύργος*. *Nicandro, ἀνάπλη* Aristoph. *πίος, σκύβαλον, ἀπόδιον, γαστήρ* *Nicandr. ἀπόδωμα, διαχώρημα.*

STERILITAS, idem quod *Agonia*.

STERNUM, est os, quod in anteriore thoracis parte costis incumbit & insternitur, unde *Sternum* dici putant; constat nunc ex tribus, nunc ex quatuor ossibus, in adultis sæpe in unum solidum os facescit: inferius ei cartilago ensiformis adhæret. Germ. *das Brustbein*.

STERNOHYOIDES, est musculorum par osis hyoidis, quod recto ductu deorsum movet, à supremo sterno exterius profectum, in basin osis hyoidis ascendit. A *στέρον* pectus, & *υοιδές* os Hyoidis.

STERNOTHYROIDES, est par musculorum cartilaginis scutiformis, eamque deorsum trahens, à superiore atque interna sterni parte profectum, inferiori scutiformis cartilaginis lateri inseritur. Ex *στέρον* pectus; & *θυροειδές* scutiformis.

STERNUTATIO, est valida, materiæ cujusdam acris, nervos unicas vel fibrillas infestantis & pungentis, è capite efflatio. Vel ut alii, est involuntarius motus cerebri, thoracis & musculorum abdominis constrictorius, quo id, quod nares & cerebrum vellat, exturbatur. Germ. *das Niesen*.

STERNUTATORIUM, *Sternutamentum* Cic. Græcis

πλασμικόν est medicamentum, quod naribus inditum, tunicas cerebri in motus convulsivos concitando, per sternutationem caput expurgat. Germ. Niese-Pulver.

STIGMA, est cicatrix, unde cutis deformatur. A *σίζω* pungo. Germ. ein Wahl.

STILLICIDIUM idem quod *Stranguria*. Denotat etiam idem quod *Embroche*.

STOMA, OS, seu cavitas, linguâ, dentibus, palato &c. præditum. Item, oscula vasorum dehiscentia dicuntur *Stomata* & *Ora*. G. der Mund.

STOMACACE est scorbutus oris, seu denotat symptomata scorbutica in ore & gingivis maximè conspicua, ut oris fœtor, gingivæ cruentæ &c.

STOMACHUS, est sinistrum ventriculi orificium, cibus recipiendis destinatum & plurimis nervis ex ramo paris vagi & intercostalis intertextum. Ex *σμός* os; & *χίω* fundo: vel à *σμός* os; & *ἀγχο* coarctio. Germ. der Magen-Mund.

STOCHASTICOS conjecturalis. *σχεσμός* conjectura dicitur de medica arte, quatenus ipsa ex certis morborum signis alia subsequutura mala hariolatur & ominatur.

STOMATICA dicuntur medicamenta, quæ oris affectibus medentur.

STOMOMA est ferrum depuratum seu chalybs.

STRABILISMUS, idem quod *Strabismus*.

STRABISMUS, est visus depravatio, qua gemina unius rei perceptio exhibetur; Oritur à relaxatione, contractione, distorsione, nimia longitudine aut brevitate muscutorum, oculos moventium, unde oculi non satis acutè in punctum visibile diriguntur. A *στροβίζω* sum oculis distortis. Germ. das Schielen.

STRABOSITAS, idem quod *Strabismus*.

STRANGURIA, est mingendi difficultas, qua urina guttatim redditur. Ex *στρογγύλη* gutta, & *ὑρῶν* urina. Latinis stillicidium urinæ, substillium. *στρογγυρία* Plat. ἢ *ὑδροστρογγύρα* τῆ ὑρῆ ἀκκροσῆς. Germ. die kalte Pisse.

STRA-

STRATIFICATIO, est corrosio per pulveres corrosivos; Fit cum crucibulum, metallo laminato, & pulveribus corrosivis replentur, faciendo S. S. S. seu stratum super stratum hoc est ponendo aliquid de pulvere corrosivo in crucibulum, & huic supersternendo tenuem laminam corporis metallici, & sic pergendo, donec vās referciatur, postea ponuntur carbones per circuitum, vel datur ignis reverberii paulatim augendo, ut res postulat.

STRIA in Chemicis denotat lineam, quam spiritus destillati descensu suo per latera vasorum vitreorum efficiant. Hinc spir. striati.

STROBILE dicitur linamentum intortum aut penicillum turbinis in modum implicitum & contortum.

STROPHOS *στροφος* vocatur dolor intestinorum terminalis, qualis in passione iliaca & colica observatur.

STRUMA, idem quod *Scrophula*.

STRYPHNA, vide *Adstringentia*.

STUPREFACIENTIA, idem quod *Narcotica*.

STUPHA idem quod *balneum Laconicum* seu *sudatorium*.

STUPA, vel stuppa est linteum liquori intinctum & parti dolenti admotum. Germ. *Werk*.

STUPOR, est quando sensus tactus tollitur; ut obstructis nervis in paralyfi.

STYGLÆ AQUÆ sunt liquores corrosivi ut aq. fortis, aq. regia.

STYLOCERATHOIDES, sunt muscoli ossis hyoidis oblique sarsum trahentes, oriuntur à styloformis appendice externo, qui in os hyoidis cornea porrigitur. Ex *στυλος* stylus, & *κεραθηειδης* cornuformis.

STYLOGLOSSUM, est pars musculorum linguam attollens, à styloformi appendice natum, quod circa linguæ medium inseritur. Ex *στυλος*, stylus; & *γλωσσα* lingua.

STYLOIDES, sunt processus ossium styloformes posteriorius,

sterius, basi ipsius cranii infixi. Ex *σῦλος* stylus, & *εἶδος* forma.

STYLOPHARYNGÆUS, est pars musculorum gulam dilatans; ab appendice styliformi descendens, in gulæ latera exporrigitur. Ex *σῦλος* stylus, & *φάρυγξ* gula.

STYMMA, est spissamentum seu crassamentum rerum (florum, rerumque aliarum) quod remanet post macerationem & expressionem oleorum.

STYPTICA, idem quod *Adstringentia*. A *σῦψω* astringo.

SUBCARTILAGINEUM, idem quod *Hypochondrium*.

SUBCLAVIA est vena, quæ in homine sub claviculis incedit, in quam ductus thoracicus inseritur.

SUBETH *Avicenna*, idem quod *Coma*.

SUBLIGACULUM dicitur in specie de fasciis, quæ herniosis applicantur. Germ. ein *Bruchband*.

SUBLIMATIO, est sicca subtiliorum partium per ignem in sublime elevatum, & vasi adhærentium, extractio.

SUBLUXATIO, sive elongatio; est quando os paululum tantum promovetur à sinu: vel est ossis aliqujus de loco suo aliqualis dimotio.

SUBSIDENTIA, idem quod *Sedimentum*.

SUBSTANTIA TOTA agere dicuntur Veteribus, quæ occultis agunt qualitatibus, ut venena, purgantia &c. Sed recentioribus est idem quod effectum edere talem, qui necessario certam eamque naturalem particularum minimarum structuram & ordinationem consequitur, & ipsâ salvâ præsto est, ea vero mutatâ cessat. Talis est actio magnetis, in attrahendo ferro, succini & aliorum electricorum corporum in attractione corporum levisimorum.

SUBSTITUTUM vid. *antiballomenon*.

SUBVENTANEUS *ὑπερμειος* dicitur de ovis sterilibus, seu quæ absque congressu maris concipiuntur & excluduntur. G. *Windeyer*.

SUCCAGO, vide *Apochylisma*.

SUCCEDANEUM, idem quod *Antiballomenon*.

SUCCENTURIATI RENES, vide *Capsula atrabiles*.

SUCCUS PANCREATICUS, vide in *Callicreas & Du-*
ctus pancreaticus.

SUDAMINA, Græcis *ὕδρωμα*, sunt exanthemata in summa cute corporis hærentia granis milii simillima, quæ *ἐλακώδως* cutum exasperant. A *Plinio* papulæ sudorum appellantur. Affectus familiaris est pueris & juvenibus, præsertim temperamento calidioribus, qui ætatis tempore nimis moventur & exercentur, in collo, scapulis, pectore, brachiis, & femoribus, frequentius tamen circa pudenda & anum accidens. vide *Hydroa*.

SUDATIONES, idem quod *Sudamina*.

SUDOR, est humor aquosus, ex plurima aqua, mediocri sulphure & sale constans, caloris & fermentationis ope, interdum quoque & sanguinis debilitate, per cutis poros, siue glandulas aut tubulos lymphaticos, expulsus, & à frigore externo condensatus, qui in guttas colligitur; istum humorem cutis glandulæ, si calor fuerit paulo intensior, à sanguine separant, qui deinde per lymphica vasa, & tubulos foras erumpit. Græcis *ὕδρωσ* & *ὕδρωσις*.

SUDORIFERA, vide *Hydrotica*.

SUFFUMENTUM, idem quod *Suffitus*.

SUFFITUS, est pulvis crassiusculus, ex pulrimis odoriferis paratus, qui super carbones vivos injectus, non ingratum odorem & fumum à se diffundit. Vocatur & suffumentum *Plin.* *suffitio ibidem*, *suffimen Quidio*. Græcis *θυμίαμα*, *θυμίασις*.

SUFFOCATIO UTERINA, vide *Hysterica passio*.

SUFFUMIGIUM; vide *Suffitus*.

SUFFUSIO, vide *Hypochyma & Cataracta*.

SUGILLATA, vide *Enchymoma*.

SUGILLATIO, vide *Enchymoma*.

SULFUR & *sulphur* quid proprie significet, notissimum,

num, Chemicis verò notat principium rerum constitutum tale, quod ramosis particulis constat, quæ facile sibi invicem & aliis implicantur, multumque primi elementi continent, unde caloris omnis principium, & primum inflammabile dicitur. Continet sub se olea omnia, spiritus, ardentis dictos, & quicquid ignem concipere vel fovere aptum est. An verò corpora ejusmodi pingvia sulphurea dicta principium dici possint merito dubitatur, cum ipsa sint decomposita, ut latius demonstravit *Boyle*. Variè dividitur, aliud est volatile, aliud fixum, quale ex metallis eliciunt, aliud à colore dicitur auratum &c.

SUMMITATES, sunt cacuminula herbarum, *Summitates* dictæ, & dicuntur de herbis foliorum minorum. Ut absinthii, centaurii &c.

SUPERCILIUM, vide *Cilium*.

SUPERFOETATIO, est cum post conceptum foetum ex congressu item novus concipiatur, cujus exemplà apud *Sennertum* aliosque prostant.

SUPERGEMINALIS vid. *Epididymis*.

SUPPRESSIO in pathologicis denotat retentionem ejus quod secundum naturam excerni debebat, ut urinæ, mensium suppressio, ex quibus hæc sæpe emanatio etiam vocatur in juvenulis, quæ nunquam menses expertæ sunt.

SUPPRESSIO IGNIS vel ignis suppressionis in Chemicis denotat etiam ignis gradum, quando supra ac infra corpus tractandum ignis ponitur, ut fieri solet in sublimatione cinnabaris ☿ij &c.

SUPERPURGATIO, vide *Hypercatbarfis*.

SUPPLANTALIA sunt medicamenta externa, quæ in formam cataplasmatum pedibus alligantur: componuntur ut plurimum, ex fermento acido, sinapi, raphano silvestri, sale, sapone, pulvere pyrio &c.

SUPPOSITORIUM, est medicamentum rotundum, longitudine digiti medii in adultis: in pueris digiti minimi aut paulo minus, ex melle, sale, & speciebus pur-

purgantibus, ut plurimum confectum: quod ano inseritur. Germ. *Stechpille* / *Stulzäpfel*.

SUPPURATIO, vide *Abcessus*.

SURA, idem quod *Fibula os*.

SUTURA osium, est connexionis species, imitans compagem duarum ferrarum, vel vestium ex plurimis pannis laceris compositionem. In cranio suturæ sunt coronalis, sagittalis, lambdoides & mendosa. Commissuræ cranii item vocantur. Græc. *ῥαφαί*, *συμβολαί*, *ζαμμαί*. Germ. *eine Naad*.

SUTURA Germ. *eine Heftung*. Est connexio labiorum vulneris aut aliarum partium mollium, quæ duplex est; *Actualis*, quæ fit acu triangulari, cannula & filo cerato. Sutura autem hoc modo fit: In medio vulneris acu duplex filum trahente, si vulnus sit magnum, vulneris labia transfiguntur & facto nodo filum paulo supra nodum refecatur. Deinde in mediis utrinque spatiis aliæ puncturæ simplici filo fiunt, & facto nodo similiter filum abscinditur, idque continuandum donec labia vulneris rectè confuta sint. Quæ sutura intercissa vocatur, quod post singulos punctus facto nodo filum abscinditur; prospiciendum ne nimis rara nec nimis crebra fiat; monendum, suturas ita faciendas esse, ne ore ipsæ extorto se contingant, ut si quid intus humoris concrevit, sit, qua emanet. Unde chirurgi turundas vel penicilla unguentis illita, immittere solent. Est & aliud futuræ modus, qui prorsus ea ratione perficitur, qua pelliones pelles consuere solent, vulneratis intestinis & venis & arteriis dissectis accommodatus. Aliam describit *Celsus*, quæ fit duabus acubus. *Potentialis* fit emplastro firmiter conglutinante, quæ vocantur sutura per glutinum. In hac apparatus talis est: Lintea comparantur valida, æqualia, mollia, quadrangularis, triangularis, vel alterius figuræ, prout vulneris situs & membri, cui applicari debent, natura requirit, quæ in parta, qua vulnus respiciunt;

complicentur vel suantur subtiliter, & fila per latitudinem eorum aliquoties trajiciantur. Linteis istis annectuntur ansulae à filio duplicato vel multiplicato & contorto cerâ oblito, ea distantia; quam futuræ habere solent, aut etiam minore, linteis istis inducatur glutinum, ex medicamentis astringentibus & viscosis compositum, qualia sunt *Albumen ovi, bolus arm. ibus, mastix, sarcocolla, farina solatilis, gypsum, tragacantha, corallia, resina pinguis* &c. Sutura hæc, circa corpora aut vulnera tenera adhibetur, quæ acumi non ferunt.

SYCOSIS, *Sycoma, Marisca*, seu *Ficus*, est carnis excrementa circa anum à fici similitudine appellata. Est etiam ulcus, quod à fici similitudine *συκωσις* à Græcis nominatur, quia caro in eo excrescit, & id quidem generale est. Sub eo verò duæ species sunt. Altera ulcus durum & rotundum est: altera humidum & æquale. Ex duro exiguum quiddam & glutinosum exit: ex humido pus & mali odoris. Fit utrumque in iis partibus, quæ pilis conteguntur: sed, id quod callosum & rotundum est, maxime in barba; id verò quod humidum, præcipue in capillo. A *συκη* ficus. Germ. *Feyg-Wargen*.

SYDERATIO, vide *Apoplexia*.

SYMBECOTA, sunt accidentia fanis contingentia: nam symptomata agris obvenire dicuntur. A *συμβέχω* accido.

SYMMETRIA, est bona temperies, sive pars sanitatis, in conveniente qualitatuum constitutione consistens. Ex *σύν* cum, & *μέτρον*.

SYMPASMA, idem quod *Phænigmus*.

SYMPATHIA, est morbus ab alio morbo dependens, vide *consensus*. A *συμπάχω* compatio.

SYMPATHETICUS PULVIS est vitriolum ad albedinem in sole calcinatum, quod sanguinem sistit, sed etiam in distans consolidare dicitur.

SYM-

SYMPEPSIS, est humorum in abscessum abeuntium coctio. A συμπίπτω concoquo.

SYMPHYSIS est ossium coalitio, quæ fit absque motu, & duo tamen ossa se invicem tangunt, vel ad se mutuo appropinquant; estque vel absque medio, ut Rhapsodia Harmonia, Gomphosis. Vel per medium, ut cartilagine, ligamento, carne. A συμφύω conresco.

SYMPTOMA, est res contra naturam, in corpore nostro à morbo profecta. Estque vel morbus à morbo ortus; vel morbi causa à morbo nata: vel Symtoma simplex. Hoc postremum est actio læsa, excrementorum vitium, qualitas corporis immutata. A συμπίπτω accido. Germ. ein Zufall.

SYNACTICA, sunt Medicamenta contrahentia. A συνάγω contraho.

SYNAITIA vel *Synaitia*, vide *Continens causa*. Ex σύν cum, & αἴτια causa.

SYNANCHE, vel à suspensii similitudine, quod non secus, quam laqueus præfocans enecet. ἀγχόνη enim laqueus est: vel à συναχέν, quod spiritum continendo respirationem inhibeat, ut *Aurelianus* inquit. Est anginæ species, sive inflammatio p. n. in musculis faucium exterioribus, Vide *Angina*. A συναγχω coarcto.

SYNARTHROSIS, est compositio ossium interveniente cartilagine. A συναρθρόω.

SYNCHONDROSIS, est ossium interveniente cartilagine connexus. Ex σύν cum, & χόνδρος Cartilago.

SYNCHYSIS, est sanguinis aut humorum confusio p. n. in oculo. A συγχύω confundo.

SYNCOMISTUS, vide *Autopyrus*. Item, est cataplasma ex pane cibario paratum. A κομίζω conveho.

SYNCOPE, est magna omnium virium cum pulsu debili aut deficiente & motus sensusque privatione conjuncta, prostratio. A συνόπτω concido. Defectio animæ *Celso* deliquium animi. Præceps virium lapsus. G. starcke Ohnmacht.

SYNCRITICA, sunt Medicamenta relaxantia.

SYNDESMUS, idem quod *Ligamentum*.

SYNDROME, est congressus variorum symptomatum in uno morbo concurrentium. A *συντρέχω* concuro.

SYNDREUONTA, sunt signa communia, quæ una cum morbo invadunt: hæc cum morbis necessario non cohærent, nec fluunt ab eorum essentia, declarant tamen aliquid circa morbum: magnitudinem, sc. durationem, morem &c. A *συνδρέβω* confideo.

SYNNEUROSIS, est osium nexus seu alligatio, quæ fit interventu partium, ligamentorum sc. ut femoris cum tibia &c. Ex *σύν* cum, & *νεῦρον* nervus.

SYNOCHA, est Febris continua, quæ continuo intenditur & remittitur, quæ ad plurimos dies extenditur, cum insigni ardore & nonnunquam putredine conjuncta. Estque vel quotidiana, tertiana, vel quartana. A *συνεχία* una veho, sustineo.

SYNOCHOS, est febris continens, nullas remissiones habens, quæ ad plurimos dies quandoque extenditur. Estque simplex vel putrida. A *συνίχω* contineo.

SYNOVIA *Paracelso* denotat modo succum alimentarem, qualis potissimum circa articulos observatur; vel morbum partium nervosarum, ubi ex vulneratis aut exulceratis serum copiosius, effluit. Dicitur alias *ichor ulcerum seorsus*.

SYNTASIS, est partium, à tumore vel alias, p. n. distensio, à *συντένω* distendo.

SYNTERETICA, est pars *Hygieine*, quæ præsentem sanitatem tuetur.

SYNTEXIS, *Plin*, consumatio *Ciceroni*, est contabescencia & colliquatio corporis, qua mollis primum caro tabescit, mox etiam solidarum partium substantia. A *συντίκω* colliquo.

SYNTHESIS, est totius corporis structura & com-

pages:

pages: sed strictè pro ossium compositione anatomica accipitur. Α σωπήθημι compono.

SYNULOTICA, vide *Cicatrisantia*. Α σωυλόω cicatricem infero.

SYPHILIS vel *Siphylis* id est lues Venerea. Ita dici videtur aliis λήθη σί τινι τῆ φύλα; aliis à συν & φίλιος quod ex consuetudine venerea potissimum oriatur; Vel denique à σιφλός deformis, quod colorem faciei & cutis deturpet.

SYPHON idem quod *Syringa*.

SYRINGA, est instrumentum, quo liquores in anum, uterum & aures, &c. injiciuntur. Item, vas fistulosum, ut arteria aspera. Germ. eine Sprüze.

SYRINGOMATA, sunt cultelli chirurgici, quibus fistulæ inciduntur.

SYRINGOTOMIA, est Fistularum incisio, Ex στέλεξ fistula, & τέμνω seco.

SYRINGOTOMUS, idem quod *Syringotomia*.

SYRUPUS, Serapium, Δρόσατον. Nic. Σεράπιον Aetuario, aliis Συρηπός, quasi κύρα & ἄπ & ut cuidam placuit. *Serapium* fortassis à *Simpa*, quam vocem a-dulta Latinæ linguæ ætas, quæ *Columellam* tulit, agnovisse videtur pro usitato quodam condituræ olivarum genere: unde ad similes condituras translata sit. Denotat medicamentum internum fluidum, ex decoctis, succis, vel infusione, cum addito saccharo vel melle, in eam consistentiam coctum, ut gutta in marmore non diffuat: estque simplex vel compositus: item alterans, Purgans, ad Tussum, Confortans, Stomachicus, Nephriticus, Scorbuiticus, &c. Germ. eitt Sirup.

SYSSARCOSIS, est connexus ossium mediante carne, ut in Hyoides osse conspicitur. Ex σιν cum; & σαρκόω incarno.

SYSTEMA, idem quod *Synthesis*. *Systema nervosum* dicitur tota compages nervorum, quæ per totum corpus quidem extensa, nihilominus sibi semper continua

nua

nua est, & originem suam ex cerebro habet. A *συστήμι* constituo.

SYSTOLE, est cordis contractio, ejusque ventriculorum commissio, qua cruor in arteriam aortam expellitur. A *συστάω* committo.

SYZYGIA, est conjunctio, conjugatio, ut in nervis. Item de conjunctioe corporum cælestium dicitur. Ex *σύν* cum, & *ζυγός* jugum.

T.

TABELLA, est medicamentum internum solidum ex pulvere & triplo vel quadruplo sacchari, in liquore accommodato soluti, ad spissam syrupi consistentiam cocti & supra lapidem marmoreum in orbiculos effusi confectum, vide *Morsali*.

TABES, vide *Atrophia*.

TABES DORSALIS, est atrophix species, libidinis & veneri nimis deditis, ut & neogamis frequens. Hac laborantes febris sunt expertes, bene comedunt & colliquantur, percontati asserunt, sibi videri ex superioribus partibus à capite veluti formicas in spinam demitti, cumque urinam aut stercus reddunt, semen genitale copiosum & liquidum effluit, neque generatio fit, & inter dormiendum, cum uxore dormiant, nec ne, veneris ludibria patiuntur, & tum alias tum præcipue adscensu locorum accliviorum anhelosi fiunt, caput gravatur, & aures fonant. Causa est succi nutritii & spirituum animalium per venerem nimiam excitatum dispendium.

TABULA, vide *Tabella* & *Morsali*.

TABUM, est sanies tenuis è malo ulcere exiens. Germ. *wässerig Blut*.

TACTUS, est sensus, quo tactiles quorumvis corporum tactilium qualitates, ex diverso nervorum, per totum corpus diffusorum, motu, mediante cute, communi sensorio offeruntur, ibique percipiuntur, vel

vel Tactus est rei tactæ, mediante cute, per nervos sensorio communi oblatæ, ibique perceptæ, sensus. Germ. das Fühlen.

TÆNIÆ dicuntur lumbrici lati, aliàs *cucurbitini* dicti, quæ longitudine nonnunquam adeo excedunt, ut ulnas aliquot 3. 4. 5. adæquent.

TALPA est tumor p. n. ita dictus, quod sicut talpa sub terra repit, ita hic sub cute cranium depascit: referri potest ad species atheromatis.

TALPARIA, idem quod *Talpa*.

TALUS, vide *Astragalus*.

TARAXIS, est humorum oculi, ventriculi, aut alvi perturbatio. A *ταράσσω* turbo.

TARSUS, est palpebrarum extremitas cartilaginosa, ex qua pili erumpunt, à Latinis cilium dictum. Item octo ossa pedis posteriora, cratium more ordinata. ἄρσος *Ruso* ἀρσηδία.

TARTARUS Medicis denotat primò partem terrestrem vini, quæ sensim ad latera dolii secedit & in lapidosam substantiam concrevit. Germ. *Weinstein*. Deinde *tartarus* in pathologicis notat particulas sanguinis terrestres crassiores, quibus acidæ sæpissimæ se associant, quæque in variis locis corporis & vasculis restagnantes obstructions & omnis generis morbos producant.

TASIS extensio, dicitur de membro, quando extenditur & uterque musculus agit.

TAXA denotat valorem seu pretium, quo vendi debent medicamenta in pharmacopoliis. Hæc ut plurimum nimia & injusta esse solet, quare moderamine eget. De qua re vid. Dissertatio B. *Ludovici* pharmaciam modernæ annexa.

TECMARSIS, morborum conjectura. A *τεκμαίρω* conjicio.

TELAMON *τελαμών* denotat modo fasciam modo lintamina concepta, quæ vulneribus & ulceribus imponuntur.

TELEPHIUM, idem ulcus est cum chironio, ita à *Telepho* dicitur, qui tali ulcere longo tempore afflētus fuit.

TEMPERAMENTUM, est qualitas ex unione & mīstione elementorum, resultatans, vide *Crafsis*.

TEMPERIES vide *Crafsis*.

TEMPUS, Græcis *κρόταφος* est pars cranii lateralis inter oculos & aures media, in qua emplastra cephalica ad odontalgiam & cephalæam applicantur. Germ. Die Schläffe.

TENDO, est pars similis nervosa, musculis & ossibus, annexa, qua motus arbitrarius membrorum, maximè peragitur: Nihil est aliud quam fibræ musculosæ arctius sibi invicem unitæ & colligatæ, ita ut nullum tomentum viscosum admittant. Græcis *τίων*, *Ἀκροδύρασις*. Vulgus chirurgorum tendinē & nervum vix distinguunt.

TENESMUS, *Tenasmus*, *ενισμός* & *τενεσμός*, est continua confidendi cupiditas, qua tamen nihil præter pauca cruenta & mucosa excernitur. *Tenesmus* dicitur *ἀπὸ τάραχος*, id est contentione & nisu, qui in eo fit, cum vehementi cupiditate egerendi lasiti crebro exurgere coguntur. Germ. der Zwang / Stul Zwang.

TENTIGO, vide *Priapismus*.

TEREBRUM, vide *Modiolus*.

TEREDUM, idem quod *Caries*.

TERETRUM, vide *Modiolus*.

TERGUM, vide *Dorsum*.

TERMINTHUS, est tumor p. n. in cruribus, supra quem pustula nigra eminet, fructus tebebinthi magnitudine.

TERRA MORTUA, damnata, est terra ab elixiviatione residua, omnibus facultatibus efficacibus destituta. Germ. todte Erde.

TERTIANA FEBRIS INTERMITTENS, est p. n. sanguinis effervescentia, tertio quovis die, cum variis symptomatis ad aliquot horas exactè homines invadens.

dens. Causa est sanguis nitro sulphureus; estque vera, vel spuria. Græcis τεταίνος Cerm. das drehtās gige Fieber.

TERTIUM. SAL vid. *salsum*.

TESSELLÆ idem quod *Morsuli*.

TESTES MULIÈBRES, vide *Orchis*.

TESTES VIRILES, constant ex plurimis & tenuibus vasculis, in quibus semen generatur: exterius variis tunicis obducuntur. *Colei* Cic. & Mart. *vasa* Plauto, ὀρχεῖς, διδυμοί, μίζα Hesiado, μήδεα Hom. ὀρχεῖδια ὄλκοι Oppiano. *poma amoris* quibusdam, vide *Orchis*.

TESTES CEREBRI, sunt prominentiæ duæ posteriores cerebri ob similitudinem testes dictæ, quæ homini majores quam brutis sunt.

TESTUDO CEREBRI, vide *Fornix*.

TESTUDO, est tumor magnus, mollis, vel non valde durus, in capite, latiore forma in modum testudinis, à cuius similitudine accipit nomen, in principio in castanæ, postea verò in formam ovi excrescit, in quo mollis materia, tunica quadam obducta, continetur, (unde ab authoribus ad melicerides refertur) quæ calvariæ ita inhæret, ut ipsam plerumque vitiet, ipsique cariem inducat.

TETANUS, est contractio constans, qua membrum rigidum & inflexile evadit. Cujus causa interdum est resolutio, sive paralytis in quibusdam aliis musculis; qui cum relaxantur, oppositi nimis fortiter agunt, & partem, quæ inter utrosque velut in æquilibrio consistere debuit, versus se totam corripiunt; aliquando tamen talis contractio permanens excitatur propter tendines humore seroso impacto obsesos, qui proinde rigidi evadunt, hujusmodi affectus in scorbuto familiaris existit, ut ægri quandoque nullum membrum aut articulum extendere possint; Contradistinguitur duabus convulsionis speciebus scilicet *amprosthotono*, & *episthotono*. A τεῖνω extendo.

TETRA-

TETRAPHARMACUM, est medicamentum ex quatuor ingredientibus constans, ut unguentum Basilicum. Ex τετρας quatuor, & φάρμακον medicamentum.

THEOREMA, vide *Theoria*.

THEORETICA, vide *Theoria*.

THEORIA, est pars Medicinæ speculativa & contemplativa. A θεωρία contemplor. Unde Theorema, quod est speculatio: & Theoretica, quæ ad Medicinam speculativam pertinent.

THERAPEUTICA, est pars Medicinæ, quæ tradit Methodum medendi. A θεραπεύω sano.

THERIACA, est medicamentum venenum expellens. A θήρ fera, quia ferarum morsus medetur; vel quia viperinæ carnes in ejus compositionem ingrediuntur, & ἀτίμας sano.

THERIMA, est ulcus ferum, carcinomati simile. A θηρίων in ferinam naturam degenero.

THERIODES vid. *Ferinus*.

THERMÆ, sunt balnea naturalia vide *Balneum*. A θερμαίνω calefacio.

THERMANTICA, sunt Medicamenta calefacientia. A θερμαίνω, calefacio.

THERMINTHUS vide *Terminthus*.

THERMOMETHRON, est mensura caloris, tum cuiusvis tum naturalis corporis humani, quæ ex pulsibus sæpe dijudicatur. A θερμαίνω calefacio, & μέτρον modus.

THLASIS est contritio, contusio violenta, qua mediante olim eunuchi fiebant, contritis testiculis, qui hinc *Thlasia* vel *Tbassi* dicebantur.

THLIPSIS, est vasorum compressio. A θλίβω comprimo.

THORAX, sive medius venter, est totum id, quod circumscribitur superiore parte, à claviculis; inferiore, à Diaphragmate; parte antica, à sterno; postica, ab ossibus dorsi, lateribus à costis; ovalis figura est,

conti-

continet cor, & pulmones, intus membrana pleura circumtenditur: ab Hippocr. & Aristotel. pro thorace sumebatur totum id, quod à claviculis, ad pudenta usque excurrit, hoc est medius & infimus venter. A *ἑρῶν* salio, quia in eo cor continuè salit.

THOREXIS, est vini generosioris potus, pectus calefaciens & quasi loricis circumdans. A *ἑρῶν* loricico.

THREPSIS *ἑρῶν* nutritio. Hinc *ἑρῶν* nutritivus.

THROMBUS, est sanguinis, aut lactis in grumos, coagulatio. A *ἑρῶν* grumesco.

THYMIAMA, vide *Suffitus*.

THYMUS, est glandula in jugulo posita, quæ lympham à sanguine segregat, & per vasa lymphatica amandat. Item, tuberculum p. n. carnosum, quod supra corpus, instar verrucæ eminet, colore florem thymi referens; Unde ei nomen impositum est.

THYRŌARYTĒNOIDES, est pars musculorum, ortum habens à cartilagine scutiformi, anterius in latera arytænoidis conscendens, laryngis rimulam astringit. Ex *ἑρῶν* scutum, *ἀρῶν* aërem haurio, *ἀρῶν* aperio, & *ἑρῶν* forma.

THYROIDÆE GLANDULÆ, sunt numero duæ, substantiam habent viscidam, solidam sanguineam, vasis omnis generis communibus membranaque duriore mire perfusam, ovi gallinacei fere magnitudinis atque figuræ, sitæ circa laryngis sedem humiliorum ad latera cartilaginum, thoracis, cricoidis, primorumque aliquot annulorum asperæ arteriæ, quibus partibus immediatè incumbunt, ita tamen, ut facillime ab iis separentur, nisi, ubi pertinacius adhæreant, circa principium & finem; ad id à natura in iis locis collocatæ, ut eadem frigidiora calefaciant, humiditates recipiant, collique ornatum contribuant.

THYROPDES, est scutiformis cartilago laryngis. Item, foramen ossis pubis. Ex *ἑρῶν* janua, scutum, & *ἑρῶν* forma.

TIBIA, Græcis *κνήμη*, est pars inter genu & talum, ossibus duobus constat; unum exterius quod facile minus; alterum interius & majus, totius nomine donatur & tibia dicitur, *κνήμη*, aliis *facile majus*, *canna*, *major* &c. Superius processum habet à femoris cavitate exceptum, & sinus binos oblongos, pro femoris capitibus; quorum sinuum profunditatem auget annexa per ligamenta cartilago; mobilis, mollis, lubrica & humore unctuoso delibuta, in ambitu crassa, centrum versus attenuata, unde lunata dicitur, antèrius aspera veniunt ligamenta, quæ cartilagine lunares augent. Anterior pars acuta & longa spina dicitur. Inferius adest processus ex interno latere gibbus & prominens, juxta pedem, diciturque malleolus internus. Germ. *das Schienbein*.

TINCTURA est medicamentum chemicum liquidum, coloris exaltati, rubicundi vel alius ex simplici quodam, vel pluribus conjunctim extractum, vel per menstruum aqueo-acidulum, ut Tinctura rosar. violarum &c. vel per ☿eum aut ☿eo-salinum ut Spir. vini, Spir. vini ☿latum ☿ ⊖ ☿ci vinosum; Spir. vini acido-fortificatum, &c. ut Tinctur. ☿ij. anti-phthifica &c. vel etiam per oleosum ut Tinctur. ☿ris. Atque hæ sunt tincturæ veræ. Tincturæ apparentes & fucatæ sunt medicamenta chimica liquida, quæ colorem non ex se habent, sed quibus ille conciliatur per additamenta externa, ut santalum rub. essent. papav. rhæad. tornam solis &c. Tales sunt Tinctura bezoardica, Tinctura aperitiva &c.

TINEA, si achores diu durent, aut tarde nimis & malè curentur, in tineam, ulcera nimirum capitis crustosa cutem ejus erodentia & fætida, transeunt: propterea merito inter morbos infantium sed paulo adultiorum refertur. Etsi enim adulti quandoque hoc morbo laborent, tamen rudimenta ejus & initia in infantia contraxerunt. Dicitur autem *tinea* à vermiculis

culis illis vestes erodentibus: quia ulcera ista cutim capitis instar tineæ erodunt & corrumpunt quo nomine à Græcis hic affectus appellatus fuerit, vix patet.

TINNITUS AURIUM, est susurrus quidam aurium, ab obstructione vel re aurem irritante, qua aer occlusus ab arteriis pulsantibus continuo moyetur & tympanum leviter verberatur, unde susurrus & bombus producitur. Germ. das Gausen / Brausen / Klinsgen der Ohren.

TIBETICA, idem quod *Attenuantis*.

TOMOTOCIA, idem quod *Hysterotomia*. Ex τήνω feco, & τόκος partus. A τήνω pario.

TONICA, sunt quæ membris foris illinita, nervis & tendinibus robur conciliant. A τένω porrigo, tendo.

TONOTICA, idem quod *Tonica*.

TONICUS MOTUS est, quando membrum extensum rigidum servatur, quod sit utroque antagonista æqualiter contracto.

TONSILLÆ, vide *Paristhmia*.

TONUS dicitur de fibris tam nerveis quam reliquis, est debita earum strictura & sententio à spiritu animalium quantitate sufficienti.

TOPHUS, est concretio lapidosa, in quacunque parte, excitata, potissimum in partibus arthritide affectis.

TOPICA, sunt medicamenta externa, quæ foris applicantur, ut Emplastrum, Cataplasma, litus &c. A τήνω locus.

TOPINARIA, idem quod *Talpa*.

TORCULAR HEROPHILI, est ille locus, ubi quatuor sinus crassæ meningis conjunguntur.

TORMINA ALVI, idem quod *Collica passio*.

TOROSUS idem quod crassus, corpulentus.

TORPOR est tactus defectus in parte aliqua, cui motus

motus læsio sæpissime jungitur, à spirituum animalium fixatione, vel nervorum resolutione orta.

TORTURA Medicis notat spasmum musculorum oris & faciei in altera ejus parte. Alii tamen id ex relaxatione musculorum oppositi lateris potius deducunt. Occurrit hoc vitium in apoplecticis & paralyticis, diciturque in specie *tortura oris*.

TOXICA, sunt medicamenta venenata, quibus Barbarorum sagittæ illinebantur.

TRACHEA, idem quod *Aspera arteria*.

TRACHOMA, est scabies sive asperitas palpebræ internæ. A *τραχίω* aspero.

TRAGÆ, non differunt à pulveribus, nisi quod medicamenta, ex quibus parantur adeo tenuissimè haud terantur. Vel externè adhibentur corpori, appositæ aut in fumum resolutæ; vel sacculo lineo inclusæ in vino aut alio liquore detinentur, ut vires suas liquori communicent. Aliquando tamen componuntur etiam ex speciebus antidotorum, odoratisque aliis rebus & medicamentis simplicibus in pulverem redactis, saccharo addito. In his conficiendis communiter capitur uncia una sacchari, ad singulos drachmas specierum, præsertim amatarum & minus gratarum.

TRAGEMA, idem quod *Tragæa*.

TRAGUS, est auris extrema crepido.

TRANSCOLATIO: vid. *Colatio & colare*.

TRANSFUSIO *sanguinis* vid. *Chirurgia transfusoria*.

TRANSPLANTATIO est ratio curandi *Paracelsica*, qua morbus hominem affligens in brutum vel vegetabile transfertur. Quæ an ratione naturali nitatur, auctores inter se certant.

TRAULUS & *Traulotes*, est blæstitas, sive vitium in L. & R. pronunciando. A *τραυλίζω* balbutio. Germ. das Lispeln.

TRAUMA, vid. *Troma*.

TRAU-

TRAUMATICA sunt, quæ in decoctis & potionibus assumpta, serosos & acres humores seu succos è corpore educunt; sanguinemque ita attenuant, ut in partes vulneratas, ruptas vel confusas commodè propelli possit; & quibusdam partibus adstringunt & detergunt, ista, lapsis, confusis & vulneratis conducuntia, vulneraria nuncupantur. *A τραυματίζω vulnero.*
Germ. heilende Mittel / Wund-Mittel.

TREMOR, vide *Tromos*.

TREPANUM, idem quod *Modiolus*.

TRIANGULARE OSSICULUM, est illud os, quod inter futuram Lambdoidem & Sagittalem situm est; quod ad epilepsiam quoque conducere ferunt. Dicitur etiam Triquetrum.

TRICHIASIS, idem quod *Phalangosis*. Item, Urina pilosa, cui ab humoribus pituitosis, pili innatare videntur. *A τριχίς pilus.*

TRICHISMOS est fracturæ species tenuissima & veluti pilaris, ut sensum fere effugiat.

TRICONGIUS, est mensura octodecim sextarium.

TRICHOSIS idem quod *Trichiasis*.

TRICUSPIDES *πλεγλωχίαι* dicuntur valvulæ cordis, quæ in ventriculo dextro reperiuntur & ostium venæ cavæ occludentes motum sanguinis versus pulmones promovent.

TRIENS est tertia pars libræ medicinalis, continens uncias tres.

TRIORCHIS, i. e. tres habens testiculos.

TRIPSIS, est contritio, sive contusio. *A τριβή tero.*

TRISMUS, est dentium stridor: sive convulsio musculi temporalis, qua dentes invicem strident. *A τριβή strido.* Germ. das Zahn-Knitschen.

TRITÆOPHYËS: est febris continua remittens, quæ tertio quoque die exacerbatur. *Ex τριταίος triduanus, & φύω cresco.*

TRITEUS, idem quod *Febræ tertiana-intermittens*.

TRITURATIO, est contusio, qua medicamenta in pulverem rediguntur, ut eo aptius simplicia invicem misceantur.

TROCHANTER, idem quod *rotator*.

TROCHISCI, sunt rotulæ seu orbiculi signati: fiunt ex pulveribus cum mucilagine exceptis & in pastam redactis, ex qua orbiculi in umbra siccandi formantur. Α τροχῶν rota. Vocantur item pastilli, δακτύλιον Hippocr. ab annuli specie. ἀρσενικός, quod pariter referat. κυκλιστικός à circuli figura.

TROCHLEA, dicitur cartilago quædam circa oculum, per quam musculus transit oculum obliquè movens exinde *trochlearis* dictus.

TROMA, est vulnus, à causa externa inflictum. Α τραύμα vulnere.

TROMBOSIS, est coagulatio lactis, vel sanguinis in corpore humano. Germ. das Gerinnen der Milch oder Bluts.

TROMOS, est tremor, sive depravatio motus voluntarii membrorum, qua illa perpetua vicissitudine in contrarium agitantur. Α τρέω tremo. Germ. das Beben / Zittern der Glieder.

TRYSMUS, vide *Trismus*.

TUBÆ FALLOPIANÆ, sunt duo mediatæ graciles, ab utero oriundi, cumque parum recesserint ab eo latiores sensim redduntur, & capreoli modo crispantur, foramina ampla habent, quæ ferè clausa jacent, concidentibus fimbriis illis extremis; tamen si diligenter aperiantur & dilatentur, tubæ cujusdam æneæ extremum orificium expriment. Usus est, ut ova à testibus recipiant & in uterum deferant, secundum Doctiss. R. de Graaf. ex inspectione cuniculorum veritas manifesta est.

TUBERCULA, idem quod *Phymata*.

TULUS, idem quod *Callus*.

TUMOR, G. ὄγκος, ὄδημα est Morbus p. n. quo partes

partes humani corporis præter solitum modum ampliantur & extenduntur, ut destinatam operationem perficere nequeant.

TUNICA, idem quod *Membrana*.

TUNICA RETIFORMIS, vide *Retina & Amphybleptroides*.

TURUNDA, idem quod *Turundule*.

TURUNDULA, seu *Turunda Varr. Linamentum Celso, Pannus Colum. μωτός, ἕμωτος*. Est liateum concerptum, quod unguento illitum, ulceribus imponitur. Germ. eine *Wicke*.

TUSSIS, Græcis βήξ est vehemens pectoris efflatio, qua id, quod spirandi instrumentis est molestum, vi aëris expellitur.

TYMPANIAS, idem quod *Tympanites*.

TYMPANITES, *Tympanias, aqua intercus sicca*, est tumor abdominis fixus & constans, æquabilis, durus, renitens; & à pulsione sonitum edens, à partium & viscerum membranaceorum inflatione *πνίγνδες* ortus, propter spiritus animales in fibras istas copia nimia adactos, ibidemque succi nervi obstruentis vitio, à recessu impeditos; cui affectioni, consequenter, flatuum in locis vacuis aggestio, velut complementum, accedit. A *τυμπανίζω* tympani instar sono.

TYMPANUM, est membranula tenuis orbicularis pellucidæ; cavitati auris internæ aërem congenitum continenti obtenditur: inservit auditui. Est etiam in aure cavitas concha dicta.

TYPHODES, est febris symptomatrica continua & ardens; velut ab inflammatione viscerum. Ex *τύφος* fumus, & *ἴδιον* forma.

TYPHOMANIA, est delirium cum phrenesi, & lethargo. Ex *τύφος* fumus, & *μανία* furor.

TYPHONIA, idem quod *Typhomania*.

TYPUS, five *Periodus & Circuitus* est ordo febrium, constans ex intensione & remissione. A *τύπω* verbero, *tunso*.

TYRIA, idem quod *Ophyasis*.

TYROIDES, vide *Thyroides*.

TYROSIS, est quando lac comestum, in materiam caseosam coagulatur, à *τυρός*, caseus.

V.

VACUATIO, vide *Evacuatio*.

VACUI DIES, sunt, quibus rarissima & imperfecta ac mala crisis plerumque contingit: iique sunt 6. 8. 10. 12. 16. 18. quibus nonnulli addunt 22. 23. 25. 29. 30. 32. 33. 35. 38. 39. hi Medicinales appellantur, quod in iis medicamenta exhiberi possint.

VAGINA UTERI, dicitur & *matrix*, uteri ostium, uteri cervix, *αἰδοῖον*, *γονατικόν*, *κόλπος γονατικός*. Est meatus ille, cui virilis penis in coitu inditur, non aliter quam vaginæ gladius aut culter; sita est in hypogastrio, figura oblonga; magnitudo, pro ætate & veneris usu variat. Crassities ejus in superiori parte latitudinem straminis adæquat, in inferiori vero propter accretionem eandem duplo vel triplo superat. Latitudo, qualis recti intestini, interne nervea & rugosa, perforatur plurimis porulis præsertim in inferiori parte circa meatus urinarii exitum.

VAGINALIS TUNICA, vide *Elythroides*.

VALETUDO, est partium nostri corporis qualiscunque sive bona sive mala agendi dispositio.

VALVULÆ sunt membranulæ tenues in vasis aut fibris valvam referentes, à varia figuratione variam denominationem acceperunt, ut Sigmoides, Semilunares, Mitrales &c. reperiuntur in venis omnibus, arteriis circa cor, vasis lymphaticis; lacteis & in fibras musculosis, quas nostra curiositas primo detexit, de quibus peculiari tractatu egimus. Usus est sanguinem & alios liquores à regressu impedire.

VALVULÆ etiam reperiuntur in intestinis. In tenuibus & crassis; præsertim in jejunò & circa initium intestini ilei, quæ à figura semicirculares vocantur.

tur. Hæ valvulæ seu plicæ, quo propius accedas ad ileum, paulatim incipiunt magis magisque obliquari, & in principio ilei minus obliquantur quam in progressu ejusdem. Similiter prope finem jejuni, plicæ sensim longius ab invicem distant: & in ileo similiter, quo ulterius descendat, adhuc longius. In principio & medio jejuni vix semi pollicem distant; in ileo, pollicem integrum & amplius. Digito impulsæ aliquantulum cedunt, & huc atque illuc mobiles sunt. In principio coli valvula carnosa & circularis est, & præter hanc varias adhuc obtinet colon. *Usus* est cibos nonnihil remorari, ut melius fermententur, chylus distribuatur, adjacentes partes calore foveantur, postremò ne iterum ascendat.

VAPORARIUM est balneum siccum, quando vel totum corpus vel pars tantum exponitur vapor, qui ex decocto morbo convenienti elevatur, dum adhuc calet, circumpositis tegumentis ne nimis cito dissipetur vapor. Vide etiam *Laconicum*.

VARENI five *Vari* notant symptoma scorbuticum, quando nempe dolor vagus, cum rubore sæpissime nervosas partes afficit. Estque idem cum *arthritide vaga* scorbutica quam vide in A. Inferioris Saxonie populi vocant *die Kopenden Varen*. Scripsit de iis ex professo *Mollenbroccius*.

VARICOSUM CORPUS, dicitur ille plexus vasorum spermaticorum, qui testiculos ingreditur.

VARIOLÆ, sunt pustulæ majores minoresve ab initio sub forma macularum rubentium in toto corpore, vel plurimis ejus partibus erumpentes cum febre acuta & sæpe epidemica ac maligna. De causa sententiæ autorum variant. CL. T. Willisius, causam putat esse inquinamenta seu semina fermentativa, ab utero foetui una cum alimento communicata; sed quomodo hoc locum habeat in adultis, in quibus sanguis tam varias subiit alterationes, nondum patet. Videtur potius eam consistere in inquinamento quodam

dam sanguinis ex lactis vitis generato, quod ex certa aëris constitutione, vel contagio simili excitatur & in motum agitur. Arab. *Bothor*. Græc. *ἰκθυιατα*. Germ. *Rinder, Pocken, Blattern*.

VARIX, vide *Cirfos*.

VARUS, vide *Fonthus*.

VAS BREVE, vide *Breve Vas*.

VASA sunt cavitates, per quas liquores transeunt; ut vena, arteria, vasa lymphatica, ductus chyli ferus, ductus salivales &c.

VASA LACTEA, sunt vasa tenuia, in mesenterio, ab intestinis præsertim tenuibus ad glandulas mesenterii porrecta, quæ sunt *primi generis*, deinde quæ *secundi generis* sunt, ab istis glandulis ad sacculum chyli ferum deducuntur. *Ufus* est chylum ab intestinis ad sacculum chyli ferum & ductum thoracicum vehere. Eorum inventor *Acellius* est, in quibus postea dexterrimus *F. Ruifchius* valvulas detexit. Germ. *Die Milch, Adern*.

VASA LYMPHATICA, vide *Vena Lymphatica*.

VEGETABILIA, seu ad *regnum Vegetabile* pertinere dicuntur Medicis omnia ea, quæ secundum plantarum naturam ex terra prodeunt & ex eadem nutriuntur; seu quæcunque ad plantam ullo modo referri queunt, sive sint, species, sive singularum specierum partes; ut radices, semina, folia, flores, ligna &c.

VEHICULUM notat liquorem quandam dilutiorem sive alimentarem, sive medicamentosum, quo mediante medicamenta concentratiora assumuntur.

VELUM *glandulosum* dicitur nonnullis tunica interiori superficiem primarum viarum, gulæ, ventriculi & intestinorum investiens.

VELAMENTUM idem quod velum glandulosum.

VENA *Medena* vel *Medinensis* est affectus corporis externus, quando pustula quædam in ambitu exoritur & postea fit vesicula, e qua egreditur materia rubra ad nigredinem inclinans & postea latius proserpit,

pit ac si verus esset vermis. Vid. *Georg. Hier. Velsch.* peculiari libro.

VENA, Græc. φλέψ, ἰκτιθισμός Eudoxo, δεξιμίον Hesiabio, est ductus in corpore sanguinem ad cor revohens. Species sunt vena Cava, Portæ, Lymphaticæ, & Lactea. Arteriæ aliquando pro venis sumuntur. Constant ex quatuor tunicis, nervosa scilicet glandulosa, muscolari & membranosa. Venæ cavæ rami supra cor vocantur Venæ jugulares, quæ caput petunt; quæ ad Brachia tendunt Axillares; in cor Coronaria; in pulmones Pulmonaria; sic dicitur Hepatica, in hepate; Phrenica in diaphragmate; in cruribus Cruralis; in renibus Emulgentes: & sic à varia ramificatione variam denominationem accepit. Germ. die Adern.

VENA FORTÆ in abdomine tantum residet, & suas radices in hepar, lienem, ventriculum, mesenterium, intestina, pancreas, omentum &c. extendit: officium est sanguinem à nutritione dictarum partium superfluum circulariter ad hepar ferre, pro bilis maximè segregatione.

VENÆ LYMPHATICÆ, lympham à glandulis conglobatis accipiunt, vel in venas sanguineas, vel in chyli cisternam se exonerant. Vasa lactea chylum à papillis intestinorum accipiunt, quem in glandulas mesenterii deponunt, qui exinde statim per vasa lactea secundi generis, in sacculum chyliferam fluit.

VENÆ LACTEÆ vide *Vasa Lactea*.

VENÆ SECTIO, est sanguinis, qui in vasis continetur, per venam arte sectam, evacuatio: hæc est Evacuatoria, Revulsoria & Derivatoria. In venæ sectione ad vires respiciendum est, Plus sanguinis quam libra educi non debet, educantur potius primo uncie quatuor sex vel octo, & si necessitas exigat, repetatur. Vena, per longitudinem fibrarum secanda est. Germ. ein Aderschnitt.

VENENUM denotat in genere omne id, quod corporis

poris humani partibus omnibus, tam solidis, quam liquidis ac spirituosus nocivum & deleterium existit; & solidas quidem erodendo aut corrodingo, liquidas fundendo nimis, coagulando, præcipitando, easdem nimis fermentando, &c. spirituosas denique in textura & motu turbando.

VENERIS OESTRUM, idem quod *Clitoris*.

VENTER INFIMUS, vide *Hypogastrium*.

VENTOSÆ, sunt *Cucurbitula* absque scarificatione appositæ.

VENTOSITAS SPINÆ seu *spina ventosa* est affectus malignus qua ossa cariem trahunt & in putrilagium resolvuntur. Vid. de eo *Pandolfinus*.

VENTRES, vide *Cavitates*.

VENTRICULUS, est viscus membranosum, in abdomine sub diaphragmate inter hepar & lienem, constans ex quinque tunicis, ut de œsophago dictum; habet duo orificia, Dextrum Pylorus seu Janitor vocatur, ex quo cibi expelluntur: Sinistrum verò stomachus, per quem cibi in ventriculum impelluntur. Officium est cibos concoquere seu dissolvere. Vocatur item stomachus, aqualiculis. *γαστήρ, ἀνωκοιλία, ἄνω κοιλίας*. Germ. *der Magen*.

VENTRICULI CEREBRI sunt quatuor, eorum usus est serosos humores accipere & per pelvim deducere ad glandulam pituitariam: vel in processus mammillares per os cribriforme ad nares. Nihil aliud sunt, quam complicationes cerebri, quæ ibi tanquam ex accidenti evenerunt. Germ. *die Hölen des Gehirns*.

VENTRICULI CORDIS, duo sunt; primus sive Dexter sanguinem e vena cava recipit & pulmonibus tradit; alter sive sinister a pulmonibus sanguinem recipit & per arteriam in totum corpus propellit. In contractione ventriculorum sive systole, sanguis exprimitur: in Diastole seu expansione & dilatatione, sanguis recipitur & admittitur.

VERMES, vide *Lumbrici*.

VERMI-

VERMIFORMIS PROCESSUS, est prominentia cerebelli sic à figura dicta.

VEBRICULARIS dicitur tunica retina seu reticularis in oculo, quæ humorem vitreum in postica oculi parte cingit.

VERTEBRA, vide *Spondylus*.

VERTICILLI, idem quod *Cotyledones*.

VERTIGO, vide *Scotomia*.

VERRUCÆ, sunt species tuberculorum, Græcis ἀκροχορδῶντες, à papulo porri. *Acrochordones* dicuntur, eo quod si vertices horum tuberculorum inspiciantur, similes sunt resectæ chordæ. *Celsus* hujus appellationis eam causam videtur attulisse, quod in fundo sunt angustiores, in summo latiores; adeo ut pendere videantur ideoque à plerisque verrucæ penfiles appellantur. Dicuntur *porri*, eo quod si inspiciantur summitates ipsorum, videntur æmulari brevia illa capillamenta porrorum. Verruca est tuberculum durum, eminens, cuti erumpens, callosum, parvum, & in omnibus corporis partibus nascens. G. ein Warze.

VERTEX, est pars capitis inter fynciput & occiput media & gibbosa. Germ. der Wirbel.

VESICA, est pars membranacea cava, in qua liquor excernendus continetur: ut Vesica urinaria, Biliaria, Seminaria. Græcis κύστις, ἕρπιδος κύστις. Germ. eine Blase.

VESICA DESTILLATORIA, est vas æneum sive æneum cupreum, quod materiam destillandam continet. Germ. eine Destillir-Blase. Per vesicam destillare, durch eine Blase destilliren.

VESICATORIA, sunt medicamenta, quæ in spiritus & particulas serosas agunt, easque rare faciunt, intraque cutim & cuticulam colligunt & per consequens à se invicem separant & vesiculas sero plenas excitant. Germ. Blasenziehende Mittel / Spanische Fliegen-Pflaster.

VESICŪLA FELLIS, vide *Folliculus fellis*.

VESPERTILIONUM ALÆ, sunt ligamenta duo lata & membronosa, utrinque unum, quibus uteri fundus ossibus ilii laxè connectitur: *Aretaus* Vespertilionum alis assimilat.

VETERNUS, vide *Lethargus*.

VETERIARIA est ars, quæ tractat curationem animalium brutorum.

VEXATIO est cutis suggillatio, vid. *echymoma*. Germ. blaue Flecken von Schlägen / blaue Augen.

VIBEX, vide *Enchymoma*.

VICTUS RATIO, est modus vivendi, quo sanitas per convenientia conservatur & morbus propellitur: consistit in recto usu rerum non naturalium. Estque in Morbis triplex, Crassa, Mediocris, Tenuis: Tenuis item est tenuis simpliciter, tenuior & tenuissima, vide *Dieta*.

VIGILIA, est spirituum animalium in poris cerebri agitatio & expansio, ob quam hinc ad sensuum externorum organa copiosius amandantur, ad sensus omnes continuo exercendos. Germ. das Wachen.

VIGOR MORBI, vide *Acme*.

VINUMICOS, est vinum Colore, odore & sapore pollens. Anglorum Schola salerni nitorem addit hoc versiculo:

Vina probantur, odore, sapore, nitore, colore.

VINUM HIPPOCRATICUM, est cui saccharum & aromata infusa fuerunt, & postea per manicam Hippocratis colatur.

VINUM MEDICATUM, est, cui medicamenta infusa sunt in usum ægrotantium. Germ. Kräuters Wein.

VIREŒ denotant in medicina κατ' ἰσχυρίν spirituum sufficientem copiam ad actiones omnes obeundas. Duplices statuuntur, *naturales*, qui & vitales audiunt, quando spiritus vitales in sanguine sufficientes adsunt & motum rarefactivum rite præstant. *Animales*, quando spi-

do spiritus animales nervos & musculos sufficienter inflant ad motus præstandos.

VIRGA, vide *Penis*.

VIRGINALE CLAUSTRUM vide *Hymen*.

VISCERA, sunt organa, in cavitatibus majoribus contenta. Vocantur item, exta, interranea. *σπλαγγιά, ἔγκατα, ἔγκοιλία*. Germ. das Eingeweide.

VISUS, est sensus, quo ex materiæ subtilis, in retinam oculi impingentis motu spiritus animales certo motu cerebrum versus moventur, & lumen ac colores in cerebro percipiuntur.

VITALIS FACULTAS, est actio, quâ homo vivit, quæ involuntarie peragitur, ut sunt motus cordis, respiratio, nutritio &c. dependet maximè à cerebello. Eadem est cum facultate naturali, quanquam veteres distinguebant, & naturalem in hepate ponebant, vitalem in corde, quamvis falso.

VITALIS INDICATIO, vide *Indicatio*.

VITILIGO, vitiliginis tres species sunt. Α'λφϞ, ubi color est albus, fere subasper, & non continuus, ut quædam quasi guttæ dispersæ esse videantur. Interdum etiâ latius, & cum quibusdam intermissionibus serpit Μίλας, colore ab hoc differt, quia niger est, & umbræ similis, cætera eadem sunt. Αδωνη habet quiddam simile alphi, sed magis albida est, & altius descendit, in eaque albi pili sunt, & lanugini similes. Omnia hæc serpunt, sed in aliis celerius, in aliis tardius.

VITREUS HUMOR, vide *Humores Oculi*.

VITRUM est corpus pellucidum ex fusione particularum salinarum & terrearum igne violentissimo paratum. Hinc vitra communia ex cineribus & arena seu fabulo parantur. Ob similitudinem corpora pellucida ex calcibus mineralium & metallorum parata vitra vocantur, ut vitrum ⚧ij, Hni &c. *Vitri-ficatio* est ipsa vitri præparatio; seu ars vitraria, de qua scripsit *Neerius*.

ULCERATIO, vide *Exulceratio*.

ULCUS, est solutio continui, à materia erodente ortum ducens, in mollibus corporis partibus, cum imminuta magnitudine. Gr. ἔλκος. Germ. ein Geschwär.

ULNA, Focile majus. πηχύς, αὐτοπήχιον est os inter brachium & carpum, parte superiori cum humero per γυγλυμὸν articulatur, ideo habet ibidem processus & sinus. Processus sunt duo oblongi, & quasi triangulares, asperi, ut ligamenta articulum validè ambient, dicuntur κορῶναι id est rostra seu gladii. Anterior & superior minor, humeri sinum subit: posterior, crassior & amplior in obtusum angulum definit, & humeri sinum posteriorem subit. Galenus vocat ὠπίπερον Hippocrates ἀγκῶνα, Latini gibberem. In medio horum est magnus sinus seu cavitas instar semicirculi, unde dicitur σιγμοειδής habet adhuc alium sinum lævum externum, lateralem pro radii capite. Parte inferiore articulatur cum carpo, tum per mediam cartilaginem, tum per processum acutum, ideoque styloidem dictum: unde ligamentum oritur, cubitum cum carpi articulo firmans. Germ. die grosse Arm-Röhre.

ULOMELIA, est totius corporis integritas. Ex ἔλαος integer & μέλος membrum.

UMBELLÆ sunt summitates plantarum sinuosæ instar nidi avis formatæ. Unde plantæ *umbellifera*.

UMBILICUS, umbo, ὄμφαλον, ῥίζα γαστρὸς Aristoteli. Est umbo in medio abdominis situs, seu ille locus, ubi in foetu funiculus umbilicalis abdomen perforabat & post partum abscissus coaluit. Germ. der Nabel.

UNCIA, est duodecima pars libræ medicinalis, continet uncia drachmas octo.

UNDOSUS PULSUS dicitur ille, quando arteria instar undæ fluctuantis inæqualiter digitum ferit.

UNGARICA febris seu *Ungarica morbus* est febris epide-

epidemia maligna cum intensissimo capitis dolore, delirio, sæpissime etiam angina, aliisque symptomatibus. Ita dicitur quod Hungaris frequens esse soleat. Germ. die Ungarische Krankheit.

UNDIMIA, idem quod *Oedema*.

UNGUENTUM, est Medicamentum externum, quod consistentiam linimento paulo crassiores habet. Vocatur etiam Ungüen *Plin.* ἄλειμα & ἄλειφαρ. Gr. Germ. eine Salbe.

UNGUIS, Gr. ὄνυξ est pars similis flexilis, alba, dura, digitos ab externis in juris defendens, & quodammodo exornans, radix ejus ligamento cuidam jungitur, & ob vicinas adfitasque ei tendines, sensilis est. Constitui videntur ungues ex collectione minimarum fistularum, densè sibi invicem adhærentium & in longitudinem excurrentium. Ubi incipiunt, inveniuntur quædam fibræ nervosæ in modum papillarum elongatarum, quarum elongatæ partes ad unguem usque conspiciuntur. Si autem vi abrumpan- tur, foramina diversa relinquuntur, ita ut cornea unguium substantia retis naturam obtineat. Hisce accedit corpus papillosum ungui subjectum, una cum suis vasis excretoriis. Apices unguium sunt, qui ultra carnem exeruntur, ἀκρωτιχίαι sive extremitates; partes, quæ præciduntur, segmina unguium dicuntur; partes sub ungue κότυλα, pars alba & semilunaris radici proxima ἀνατολή, sive exortus, & ἄρχμος, ab albedine; ipsa initia eorum cuti adnata ἀεζάνυχοι, unguium radices vocantur; latera ῥᾶγις καὶ κερυφαί rima & vertex; anguli γοῖαι, maculæ albæ, νεφέλια, nubeculæ & cicatrices albæ. G. die Nägel. Unguis etiam dicitur *Pterygium*, oculi quoddam vitium.

UNGULA, ὄνυξ *Hippocr.* est uncus seu hamus educendo mortuo fœtui comparatus, Embryorectes *Tertulliano* dicitur lib. de Anima, nisi placeat eo loco reponere & *Galen* ἐμβρυοθλάστis, sic enim ille nominat,

aut *ἀμβρυαλός*, qua voce *Hippocrates* utitur, à quo idem instrumentum etiam *ἐλευσηρ*, item *πίστρον* lib. de mulieribus, & *ἐχθρή* dicitur.

UNGULA OCULI, idem quod *Pterygium*.

VOLA, est postbrachialis pars interna manuum, *Palma*, dicta, Græcis *δαῖρον*, *κοῖλος χειρὸς*, *κρητὴν*, *χέρας*, Pind. Scol. Item, vola est concavitas pedis, *κρητὴν*, *κοῖλος ποδός*. Germ. die hohle Hand oder Fuß.

VOLATICA, idem quod *Lichen*.

VOLATILE in Medicina dicitur, quod facile mobile est, & vel in aër facile solvitur ac per ejus poros dispergitur; vel quod ab igne consumitur aut dissipatur, ut sensibile amplius non sit. Hinc sal volatilis, sulfur volatile &c.

VOLSELLA, seu *Vulsella*, *μαδιστήριον τερχολαβίς* & *τερχολαβίον*. Instrumentum, quo pilos prehenso radicitus è corpore extirpant: seu forceps chirurgica, quæ pro vario usu, varia forma est.

VOLVULUS, vide *Ileon*, & *Chordapsus*.

VOMICA, est vitium pulmonis à sanguine heterogeneo excitatum, qui alibi in pulmonis sinu, forsan intra cellulam quandam vesicularem deponitur, nec tussim nec febrem inducit; postea verò cum sensim aucta, vasa sangvifera vicina comprimit, quin & sangvini præterfluenti effluvia sua imprimit, proinde febricula, cum inquietudine & marcore succedit, tandem illa ad plenitudinem aggesta & diuturna concoctione in pus sincerum maturata, cystin seu nidum facit. Germ. ein Lungen-Geschwür.

VOMITORIUM, est Medicamentum internum vomitum movens. Vide Emetica. Græcis. *Εμίπικον*.

VOMITUS, est violentus & inversus ventriculi, motus, quo ejus fibræ carneæ, à re molesta irritatæ, versusque sinistrum orificium contractæ, ea, quæ in ventriculi cavitate continentur, per os expellunt. Græc. *ἐμέτις*. Germ. das Brechen.

VORACITAS vide *addephagia*.

URACHUS, est ductus urinarius in fœtibus, à vesica in membranam allantoidem porrectus, qui post fœtus editionem in naturam ligamentosam facescit, & vesicæ pro suspensorio cedit. Conjungitur umbilico & vesicæ fundo.

URANISCUS, idem quod *Palatum*.

URENTIA, vide *Pyrotica*.

URESIS est urinæ reddito seu mictio.

URETER, est vas fistulosum & membranofum, ab utroque rene intra vesicæ membranas se aperiens, per quod urina à renibus secreta, vesicæ traditur, vena alba *Celso* dicitur. Germ. *der Harn-Gang*.

URETHRA, vel *fistula*, ὑρεθρῶς, ὑρεθρῶς, πῶρος ὑρεθρῶς est meatus urinarius, quo ex vesica per penem, vel vulvam sive pudendum muliebri, urina excernitur. Item, Inservit seminis ejectioni. In initio suo per duo foramina vesiculæ seminales, quum opus fuerit, se exonerant, iisque prostratæ glandulosæ, etiam plurimis foraminibus circumstant: quibus caruncula apponitur.

URINARIA FISTULA, idem quod *Urethra*.

URETICA, idem quod *Diuretica*.

URINA, vide *Uron*.

URINOSUS dicitur de sale volatili alcalico, qui urinæ odorem tantum non semper refert. Urinosus spiritus est sal volatilis alcalicus in phlegmate solutus e. g. \ominus CC. \ominus \times ci.

UROCRISIS, idem quod *Urocritica*.

UROCRITERIUM, est iudicium de urina. Ex ὑρεθρῶς urina, & κείνω iudico.

UROCRITICA, sunt signa, quæ ex urinis observantur. Ex ὑρεθρῶς urina, & κείνω iudico.

UROMANTIA, vide *Urocriterium*.

UROMANTES, est qui ex urinis aliquid divinare valet. Ex ὑρεθρῶς urina, & κείνω vates.

URON, *Urina*, Lotium, ὑρον & ὑρημα excrementum serosum à sanguine in renibus, cum multo sale,

pauco sulphure, terra & spiritu, per ureteres ad vesicam delatum, donec convenienti tempore & loco, excernatur. Ab *ὑρίω* urinam reddo. Germ. *Harn*.

UROPYGIUM est in avibus circa dorfi finem, ubi caudæ initium. In eo loco volucra & amphibia gerunt pinguedinem, quibus pulmas oblinunt, ne ad humidi misturam complanentur.

UROSCOPIA, est urinæ inspectio. Ab *ὑρον* urina, & *σκοπίω* inspicio.

URTICATIO est modus curandi paralyfin mediante percussione, urticis urentibus facta.

UTERI OSCULUM, vide *Osculum uteri*.

UTERI PROCIDENTIA, vide *Procidentia uteri*.

USNEA, est muscus osibus vel arboribus adnascens. Germ. *Moos*.

UTERUS, *Loci, Matrix, δελφύς, ὑτέρα, μηδύς* Hesi-
od. & *Homer.* *ἡ μήτρα* Hippocr. *μήτρα ἀγγεῖον κρητήριον*
Galeno, est pars organica in abdomine mulierum sita, quæ in fundum, collum & vaginam dividitur. Ligamenta duo lata & totidem teretica habet: Substantiam obtinet nervosam & fibrosam; crassities variat pro ætate, & tempore gestationis foetus. Intus in fundo osculum habet, ex cujus cavitate menses profluunt, in quo & cõceptio & generatio contingit: antè vesicam habet, postè intestinum rectum. Et sic *homo inter sterco & urinam nascitur*. Germ. *die Mutter / Bähmutter*.

VULNERARIA, vide *Traumatica*.

VULNUS, solutio est continui, externo aliquo instrumento, recens in parte facta, cum cutis apertione, estque varium, tam ratione loci & partis affectæ, unde aliud nervi est, aliud carnis; quam instrumenti infligentis, unde si ab aliquo acuto cæsüm illud fiat, *Sectio vel incisio*, si verò ab acuto punctim fiat, *punctura vel punctio* dicitur. Græcis *τετραύμα* & *τετραύμα*: Germ. *eine Wunde*.

VULSELLA, vide *Volsella*.

VULVA, est *pudendam muliebre*, vide *Cunius*.

UVU-

UVULA, vide *Cion*.

UVEA MEMBRANA, five chorides, tunicae scleroticae intus ferè per totum continua est, antèrius perforata & aperturam pro oculi pupilla relinquit, quæ contrahi & dilatari potest.

X.

XENEXTON idem quod *amuletum* seu *periama*.

XEROPHTHALMIA, est arida & sicca lippitudo. Ex ξηρός, aridus, & ὀφθαλμία oculorum dolor.

XEROTES, est sicca corporis dispositio. A ξηρόν sicco.

XIPHOIDES, est cartilago pectoris mucronata. Ex ξιφῶ ensis, & εἶδος forma.

XYSTER, est scalprū rasorium, radendis ossibus aptum. Gr. ξύω rado.

Z.

ZERNA, idem quod *Lichen*.

ZENEXTON vid. Xenexton.

ZIRBUS Arab. idem quod *Omentum*.

ZONE, est ea pars corporis, qua cingimur. Item Herpetis species, ignis sacer dicta, dicitur cum cognomine *Zona volatica*. A ζώνω cingo.

ZOOGONIA, est animalium perfectorum generatio, quæ vivos fœtus excludunt. Ex ζῷον animal, & γένεσις genitura.

ZOOTOMIA, est animalium artificiosa sectio. Ex ζῷον animal, & τέμνω seco.

ZOSTER idem quod *Zona*.

ZOTICA, est facultas vitalis. A ζῷον vivo.

ZULAPIUM vid. *Julepus*.

ZYGOMA, est os jugale circa tempora. A ζυγός jugum.

ZYTHOS Cerevisia.

ZYMOMA, five fermentum, ut nitrum aëreum, saliva, acre illud in ventriculo, sanguis linearis &c. A ζῆω ferveo.

ZYMOSIS, vide *Fermentatio*.

Υψίστη μόνη δόξα κτ.σος τῶ θεῶ.

Otto Heurnius.	Oribasius.	Salus Diverfus.
Joh. Heurnius.	Ovidius.	Saxonia.
Highmorus.	Owenus.	Scaliger.
Hildanus.	Pacuinus.	Scapula.
Hippocrates.	Paracelsus.	Schenkus.
Hoboken.	Pandolfinus.	Scheinerus.
Hofmannus.	Paræus.	Schola Salernit.
ab Hogelande.	Passeratius.	Schröderus.
Hollerius.	Pavius.	Scultetus.
Homerus.	Pechlinus.	Senguerdus.
van Horne.	Pecquet.	Sennertus.
Horstius.	Philothæus.	Servinus.
Isidorus.	Piso.	Spigelius.
Junius.	Pindarus.	Joh. Chr. Sturm.
Johnsonus.	Pinæus.	I. Sylvius.
Kircherus.	Platerus.	D. Le boe Sylyius.
Krollius.	Plautus.	Suetonius.
Kyperus.	Plempius.	Snida.
Langius.	Plinius.	Svalve.
Laurentius.	Plutarchus.	Swammerdam.
Liddelius.	Pollux.	Tertullianus.
L. de Bils.	Primerofius.	Tulpius.
van der Linden.	Quercetanus.	Valverda.
Lowerus.	Regius.	Varro.
Dan Ludovicus.	Renodæus.	Vesalius.
Marchette.	Reufnerus.	Veslingius.
Malpighius.	Rhodiginus.	Virgilius.
Martialis.	Rhodium.	Walleus.
Massarias.	Riolanus.	Wedelius.
Mauriceus.	Riverius.	Wekkerus.
Mœbius.	Rolfinkius.	Welfchius.
Mollenbus.	Rondelerius.	Whartonus.
Mercurialis.	Rouffettus.	Willifius.
Minsicht.	Rudbekius.	Wormius.
Needham.	Ryisch.	Zwelferus.
Neerius.	Sala.	Zwingerus.
Nicander.	Sanctorius.	& alii plures.

Register.

A.	2	B.	
A bsiegende Mittel	2	B ald	183
Abgiessen	103	Band	193
Ab- oder aus- zehrende Fie- ber	162. 206	Balsamirung der Todten	265
Abrauchen	138	Bänse	304
Achsel	41	Bäusel dickel	134
Aldern	332	Beben	327
Alderlaß	258. 332	Bein	239
Aetzende Mittel	62. 89. 286	Beinbruch	57. 150
Alp	131	Beizende Mittel	89
Ansteckende allgemeine Seuche	132	Bergmann	216
Anwachsen der Augenlies- der	20	Beule	260
der Zunge	20	Pest- Beule	48
Appetit	238	Venus-Beule	48
verlohrner	21	Binde so aufgerollet	112
Apotheker	257	Bissen	46
Kunst	235. 257	Blase	334
Arm-Röhre	337	destillir	334
Armband	218	Blasen ziehend Pflaster	334
Athem holen	282	Blattern	331
Auffblehung	125. 181	so feurig	120
Auffsteigen der Mutter	175	Blau Auge	128. 174. 333
Augapffel	275	Bleiche Sucht	68
Augenwinkel	53. 167	Blick des Silbers	151
Verdunkelung	3	Blut	288
Lieder	242	Egel	288
Entzündung	237	Wässerig	317
Aussatz	190	Reich	263
Ausfallen der Haare	13. 202. 256.	Speyen	161
Austretung des Mast- Darms	269	Reinigung	13
Nabels	140	Stärkung	55
		Lassung	258
		stopfende Mittel	127. 185
		tiger Euter	288
		Blinz	

Register.

Blinder Kopff	98	Durchnähen	184
Bluten	161	Dücker wäßrichter Ge-	
Brandt	15. 154	schwulst am Echens-	
Kalter	154	ckel	234
Brey	59	Dückbein über dem Knie	
Brechen	339		144
Mittel	125	Durst	298
Brennende oder beizende			
Mittel	62. 277. 89	S allebogen	97
Brod Ungesaurtes	41	Empfängniß	84
Brust	250	Eingeweide	336
Bein	306	der groß hat	212
Geschwär	126	Einbildung und deren	
Mittel	250	Krafft	256
Brüste	204	gemachte Sachen	85
Bruch	48. 130. 165	Elster Auge	163
Fleisch	289	Engbrüstigkeit	37
Bandt	15. 309	Englischer Schweiß	21
Buckel	102	Entzündung	258. 259
		der Lunge	254
E Apelle	53	Ersrohne Hände oder Füße	354
E Chymische Medicas	73	E ssen unordentliches der	
menten	73	Kinder	6
Ehymisten	152	Eßig	3
scher Ofen	77	Eyerstock	240
Elystier	130	Eyter das blutig ist	288
Sprütze	80		
Eolica	86	F	
Conserv.		S Allendesucht	133
		S Feigwarze	147. 313
D Arm der nüchtern	177	Fell über das Auge	59
Sicht	80	Fett	7
Der sich enthält	2	Feur das aus denen Augen	
in keiner gutem haut.	49	springt	206
steckt	14	Fieber	143
Dunkelheit des Gesichts	III	Hize	32
Durchfall		täglische	131. 278
		vier	

Register.

vier täglich	278	Gegen Gift	II. 24
drey täglich	320	Gehnen	239
Mittel	144	Gehirn	65
gute Lage	31	innere Theil.	211
Finnen	160	Gehör	40
Fisteln	148	Gelbesucht	176
Fistulose Schäden	174	Gefochter Trancf	30
Flecken	139	Gelinde Wachsſalbe	64
auff dem Auge	335	Gemsen Kugel	7
Fleisch	55	Genick	66
wildes	151	Gerinnen der Milch oder des	
in Zähnen	135	Bluts	327
Flüſſe	284	Gersten Korn	8
Fontanellen	149	im Auge	94
Franzosen	200	Geruch	126. 234
Frucht	249	Gerippe	290
Leibes	249	Geschwär	337
treibende Mittel	14	so hohl iſt	26
Frühzeitige Gebährung	2	Geschmack	126
Fühlen	318	Geschwörung	142
G.		Geschwür	29. 162
N Alle	45	Geschwulst verhartete	291
Schwarze	38. 213	Gefichte Lunckelheit	14
n Bläſlein	149	Getwachs Fleiſchiges	289
n Gang	267	Gerwehnen	I
abführende Mittel	68	Sicht	34
lichter Bauchfluß	69	Flügende	35
Rede	154	Gift treibende Arzney	II
Gaumen	242	Glaſſfarbe	127
Geblüt ſo überflüſſig	263	Glied	35. 213
Gebührt ſchwere	118	Wasser	175. 201
Gedächtnuß	214	der Wehe	34
Gedärme	129	Gran	159
Gefrorne Hände oder Füſſe	254	Graupen	12
		Grieß	33
		Gurgel Wasser	81. 154
		Gülden Uder	161
			Hatz

Register.

	h.		die gar hitzig sind	62
S Allz Geschwär	21	Hippocras Sack		205
Handgriff / künstlicher	128	Hirn Häutlein		207
Hand voll	206	zarter oder dünner		208
Harn	341	Hinter Haupt		232
Gang	340	Hoden		238
treibende Mittel	114	Honig Wasser		171
Harte Haut	51	Höle des Gehirns		333
Hasen Mundt	188	Hüfft beins		3
Auge	188	der Hand oder des		
Scharte	187	Fusses		339
Haar Wurm	165. 193	Hülffs Mittel zur Ge-		
Haupt Beschwerung so ein	63	sundheit		209
gewurkelt	92	Hüfften		91
Schedel	220	Hüfft Bein		185
Schmerz ein seitiger	220	wehe		185
des Schulter beins	5	Hünzer Auge		163
Haut	100	Hundes Hunger		102
fleischige	244			
Häutlein	213	J.		
des Herzens	253	S Nehrung f. melius.		
das äufferste der Ge-	70	S Sährung		144
burt	312	Jucken		271
Heftung	136	Julep		186
Heiliges Feuer	86. 326			
Heilende Mittel	47	K.		
Heiserkeit	88	K Alck		52
Herz	253	Kalte Schale		185
Häutlein	242	Pisse		307
klopfen	242	Randel Zucker		53
beben	55	Raßen Augen		163
Stärkung	11. 154	Räyserlicher Schnitt		249
Helm	32	Kern		239
Hize	32	Kiemen		47
Hitzige Fieber	32	Keuchen		37
		Keuung		207
				Kind

Register.

Kind das in der Geburt	Leiden Schmerzen	200
mit dem Füßen zu erste	Lispeln	325
kommt	9 Liebes-Tranck	258
Kniebacken	205 Kopende Bahren	330
Klaret	76 Lufttröhre	33.37
Knarpel Wein	57 Mittlere Theil.	47
Knie	156 Lunge	274
Scheibe	220 ein Geschwür	260
Kolben	98 Lust zum Essen	30.238
Knorren am Fuß	204	
Krampff	91	
Mittel	300	
Kranckheit die gefährlich	6	
die langwürig	70	
Kräuter Bier	65	
Säcklein	287	
Wein	335	
Krebs	54	
Kröpfte	181.292	
Kupfferhandel im Gesichte	160	
Kühl Saß	280	
£		
S Langsame Verdauung	47	
Lanzette	189	
Läusefucht	260	
Laue	198	
Lazareth	230	
Leber	164	
Aber	43	
Flecken	202	
Lebens Geister	303	
Leffen	187	
Lähmung	245	
Leim	80	
Leichdorn	163	
	M.	
	M Maß	215
	Mahl	307
	Magen	333
	Mund	307
	Schmerzen	55
	Mandeln	23.248
	Milch	17
	Männliche Ruthe	252
	Nasern	220
	Marck	212
	in Bäumen	211
	Marzipan	207
	Median Aber	209
	Medicamenten oder Mittel	
	wieder die Kranckheit	257
	Meet	171. 213
	Metall	216
	Milch	127
	Milch Andern	331
	Milß	303
	Beschwerung	173
	Missgebährung	1
	Missfärbig	4
	Mittel.	243
	zum Gehör	5. 240
	wieder den Schlag	22
	wieder	

Register.

wieder den Krampff	19	Nahrung	19
<u>25.</u> 300		Marbe	73
Schliessende	73	Nasen : Sprüze	284
wieder den Husten	44	Netz	134
die da stärken	181	umbs Herze	253
die zurück treiben	281	Nieder:Schlagung	267
Schmerz lindernde	21	Stürzung bey der fallenden Sucht	59
Ausführende	275	Niere	228. 281
Allgemein	243	Wehe	228
Mittelfte des Nabels	5	Niesen	306
Mohnhäupter	78	Pulver	307
Monatzeit	214		
Mond Kalb	220	D.	
Morsellen	222	S Dem schwerer	117. 230
Mooß	341	holen	282
Mueß	27	Deffnende Mittel	26
Mundt	307	Dhnmacht	119. 196
Wasser	81.:08	Starcke	314
des Höle	48	Dhr	40
ober Theil	242	Käpchen	198
Mußcel.	224	en Drausen	Sausen
Mutter f. Vähr Mutter	341	klingen	324
Ader	288	Schmalz	66
wehe	174	Schmerz f. Zwang	240
Mutter Mundt	240		
Mahl	202. 226	P.	
Auffsteigen: Zäpfflein	255	S Ech Pflaster	115
		Pein	12
N.		Pest	255
N adt	312	Beule	48
Nabel	337	Pfanne	91
Ausstretung	140	Pflaster: Rolle	101
Nachgebuhrt	262. 293	Pillen	59
Nachwanderer	230	Stech	312
Nagel	273	Potafche	76
Nägel	338	Pocken der Kinder	331
		Puls	

Register.

Puls	274	Sandt	33
unordentlicher	36	Capell	61
Pflaster	131	digter Urin	271
Purgiern allzustarck	172	Saurbrunnen	4
D.		Saure des Geblüts	5
S lackfalber	9	Scharbock	292
Quell Meißel	112	Schärffe des Geblüts	5
Quitten Brot	218	Schedel	51.92
R.		Scheer Messer	231
R aserey	182. 205	Scheidekunst	73
in hitzigen Fie-		Schenckel	96
bern	250	Schienen	145
Recept	150. 279	Schielen	307
Reiffung des Geschwärs	208	Schien Bein	323
Reinigung	199	Schlacken	292
des Geblüts	14	Schlafflosigkeit	9
Retorde	283	Mittel	173
Ringfinger	246	Sucht 56.58.82.192	
Rippen	90	“ “ wachende	83
kurze	91	Schlaff	299
Bastard	231	Schlaffe	319
Rollen von Pflaster	137	Schlag	29
von Schwefel		Uder	26
Salbe	202	Schleim	222
Rost	92	Schlund	235
Rose	136	Schmeer	7
Rotheruhr	117	Schmelz Diegel	95
Roz	46	Wercf	127
Rück	114. 231	Schmerz	12
Graad	302	Schmincke	90
S.		Schnuppe	90
S lege	295	Schröpfen	290
Safft	27	Köpffe	98
dicker	119	blinder Kopf	98
Samen Gefäße	302	Schubnaad	214
Salbe	338	Schulter Bladt	167
		Schweißlöcher	266

Verstopfz

Register.

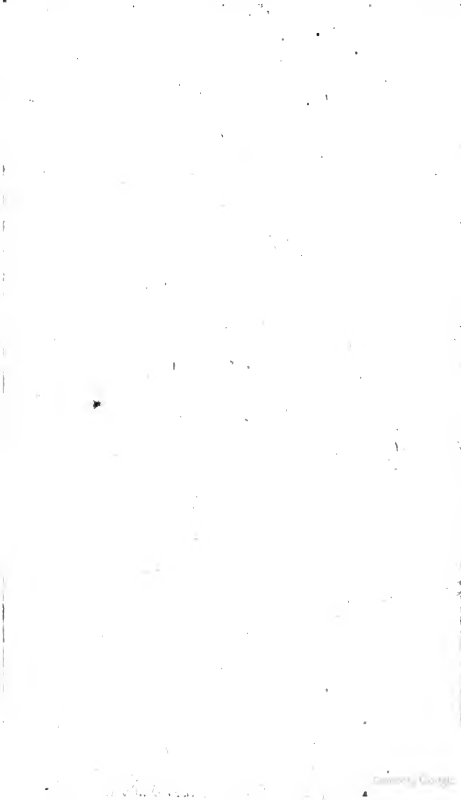
Verstopfung	7	Stimme so dunkel	36
Schwere Stimme	117	Stirn	157
Schwermühtigkeit	213	Stopffende Mittel	37
Schwindel	292	Storger	9
Schwindsucht	260	Stinkende Dinge	117
süchtiger	260	Sucher	301
ges Fieber	162	Syrup	316
Schweiß Cur	109		
Mittel	166	S	
Seiten Stechen	263	Alg	293
Seuche allgemeine ansteckende	132. 243	Laubheit	87
Silverblick	151	Theil des Leibes	249
Siechhaus	230	Todte Erde	319
Sommersprossen	137. 190	Tollheit	205
Sood	32	Toller Hunde Biß	101
Spanisches Fliegen Pflaster	334	Trepan	L. 219
		Trichter	128
		Tuncke	43
		B	
Spatel	300	Ahren	330
Specerey	33	Über Bein	154
Speichel	288	zogene Sachen	85
Speise	12	Verfälschen	7
die wenig nähret	236	Venus Beule	48
Sprütze	316	Berg	220
Staar	59	Verdauung	252
Stamlen oder Stottern	42	Verdrehung	113
de Rede	45	Verhartende Mittel	291
Stärkung	18	Verpuffen	107
des Herzens	55	Verstand	183
des Bluts	55	Losigkeit	21
Stein	50. 197	Verstopfung	223
in Früchten	239	Vorlage	280
Marck	211	Über Bein	154
Schmerz	228	zogene Sachen	85
Schneiden	198	Umblauß des Geblüts	253
der	198	Umschlag	59
Steiß Wein	78	Unbeweglichkeit	4
			Unfrucht

Register.

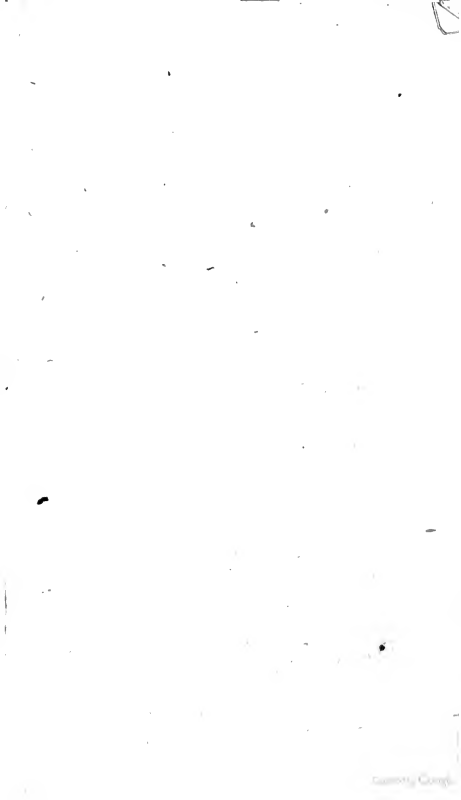
Unfruchtbarkeit	8	Wind Eyer	309
Ungarische Kranckheit	338	Windel	141
Unlust zum Essen	36. 179	Winde	148
Unsinnigkeit	21	Wirbel	334
Unterbauch	1	Wolffsbis	201
Unschlit	293	Wirkung	6
Unterfinn	48	Würme	200
Unordentlicher Puls	36. 120	Wunde	341
Worlage	280	Mittel	326
Urin triebende Mittel	114	Wurm am Finger	248
Sandigter	271		
W.			
W achen	335	S ahn knirschen	326
übriges	9	Fleisch	156
Waffen Salbe	33	Schmerzen	233
Wange	155	Zähne die fordern	105 269
Warzen	334	Backen	105
Wassersucht	36. 171	Augen	102. 105
zwischen Fell und		Spiz	102
Fleisch	19	Zapff	74
Wasser Bläglein	170	Zeichen	67
Wärme eingebohrne	125	der Kranckheit	197
Weibliche Zeit	58. 214	Zerlegung	18
Weiche in der Seite	173	Zermalmungen	19
Wein gewässert	234	Zertheilende Mittel	191. 282
leichter	235	Zipperlein an Händen	67
Wein Stein	318	Zittern	168
Weiß im Auge	7. 10	Zihen	204
Fluß	148	Zunge	195
Weisser Fleck im Auge	10. 192	Zufall	314
Welt kleine	217	Zunehmen am Leibe	39
Werck	308	Zurück treibende Mittel	281
Wiecken	56. 193. 328	Zusammenwachsung der	
Wind: Dffen	20	Glieder	270
Bruch im Nabel	264	Zwerchfell	110
Bruch	264	Zwang Stul	319
		Zwitter	20. 165

* (o) *

5261878

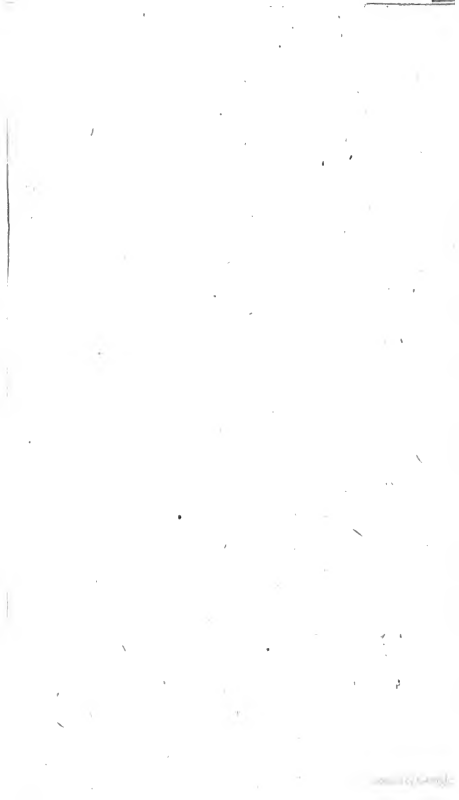

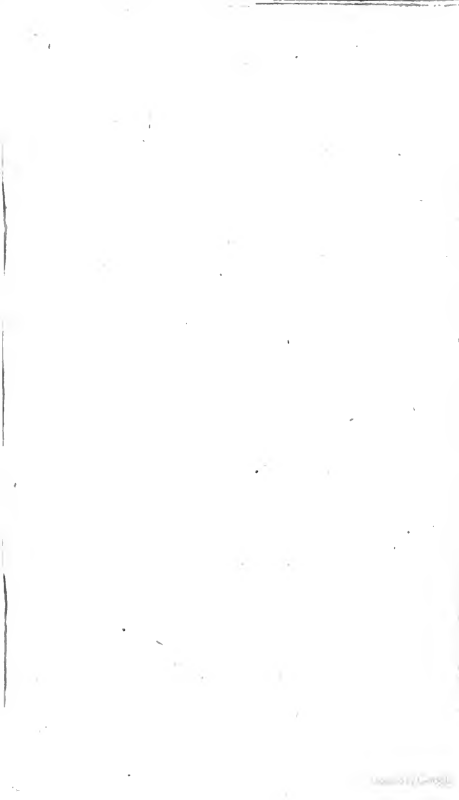

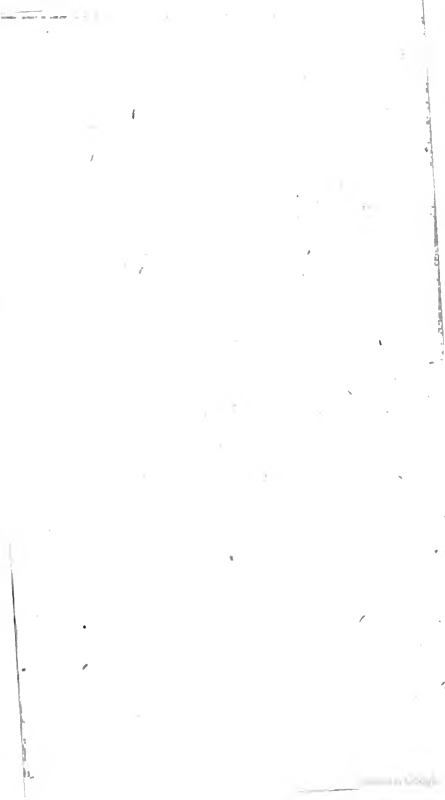

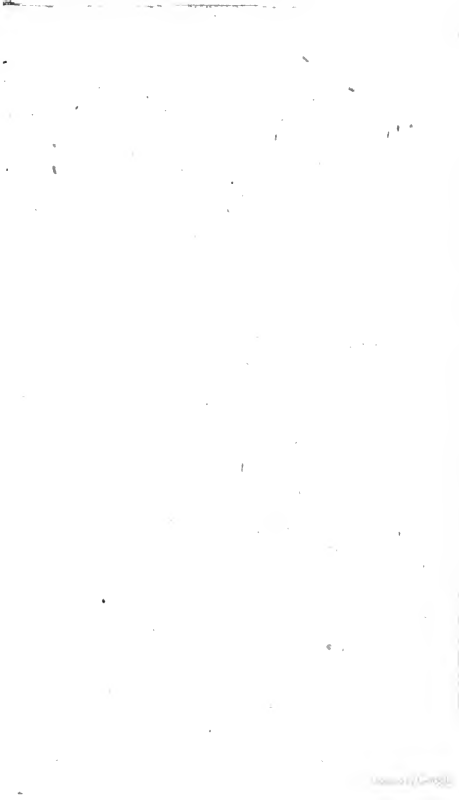

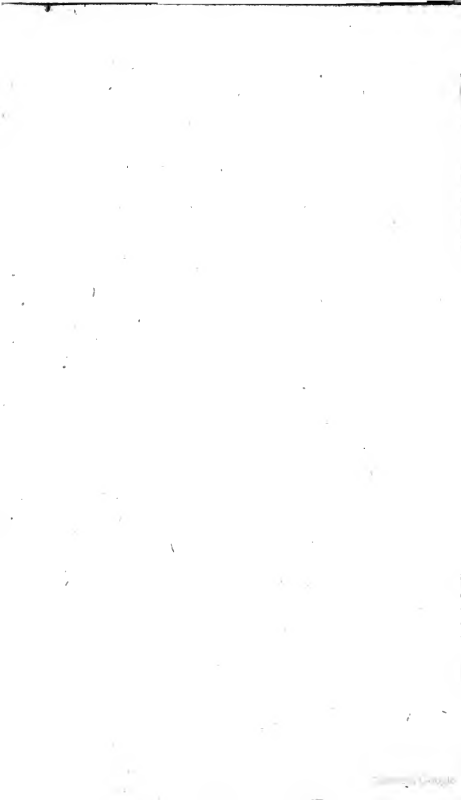

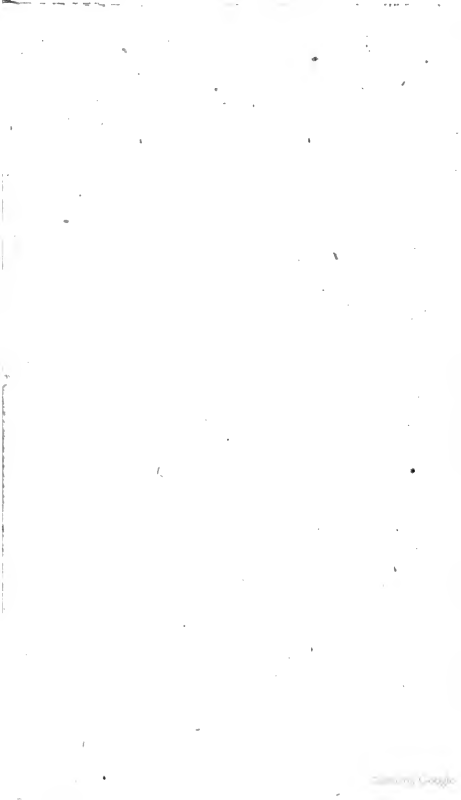

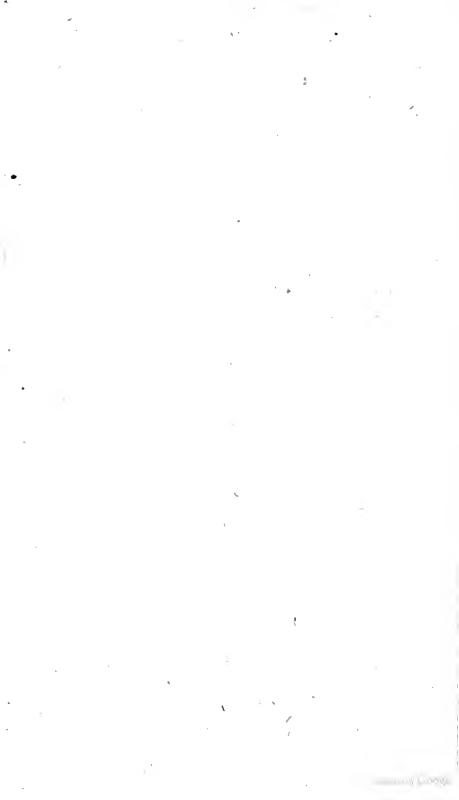

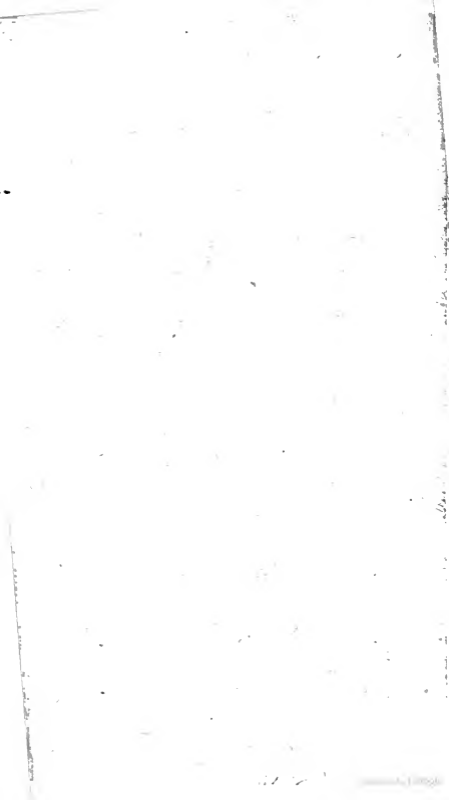

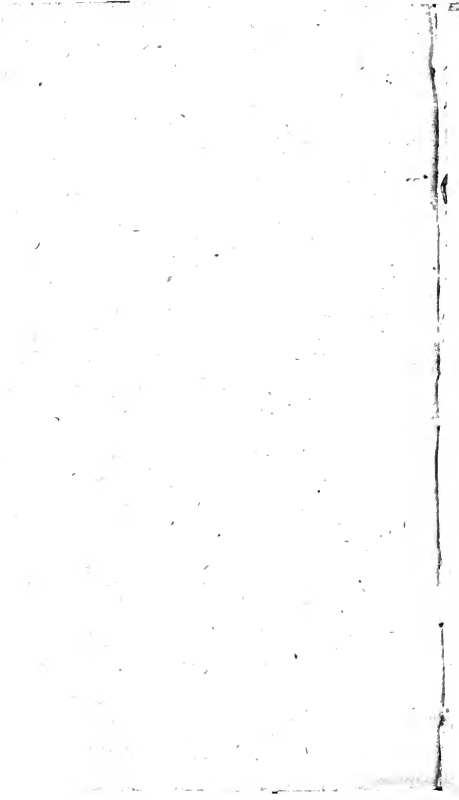

278

